הארץ

12 אג' שנה נ"ד/יום ו', י"ד תשרי תשל"ג 22 בספטמבר 1972 V. 54/16,167/SEPTEMBER 22, 1972

מעטפות נפץ — גם לשור ולגולדה

מאת יהודה ליטני, סופר „הארץ" בירושלים

עוד שתי מעטפות נפץ נשלחו אתמול מעיירה באנגליה לכתובותיהם הפרטיות של ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר, ונשיא המדינה, מר זלמן שזר. המעטפה שנשלחה למר שזר נשאה את הכתובת הישנה של בית הנשיא ברחוב אלחריזי.

בינתיים נודעו שמות האישים אליהם נשלחו 10 מעטפות הנפץ הנוספות שלשום מהולנד. שתי מעטפות נפץ נשלחו למר ארזי מבנק ישראל.

המכתבים לראש הממשלה ולנשיא נשלחו מעיירה באנגליה ✱ לנשיא — לפי הכתובת הישנה ברח' אלחריזי

שתי מעטפות נשלחו לידי הנהלת הסוכנות, מר אריה פינקוס. כן נשלחו מעטפות לכתובתו הפרטית של שר־הסעד, מר מיכאל חזני, לחבר הנהלת הסוכנות, מר ישראל גולדשטיין, למר י. בהר ממשרד־החוץ, למר יעקב הירש ממשרד מבקר המדינה ולה"ה יעקב צור ויוסף ויין מקק"ל.

מעטפה שנחשדה כמעטפת נפץ נשלחה לגב' תמר בר־לב, אולם יותר מאוחר התברר, כי היה זה מכתב רגיל.

כל המעטפות נתגלו ע"י עובדי הדואר המיון בירושלים ונמסרו לבדיקה במשטרה (קרא כתבה בעמוד 3).

שפירא נעצר שוב

סינסינטי, 21 (עסט"א). גב' גודי סילבר־שפירא, רעייתו של המהנדס היהודי־סובייטי גבריאל שפירא, אמרה היום, כי בעלה נעצר ביום ג', היום שבו עמד להתחיל בריצוי עונש של שנת „עבודה".

סוריה תעמיד לדין את הנספח הצבאי האמריקאי

מוסר השבועון הביירותי „אל־חוואדס"

ביירות, 21 (יופ"יע). סוריה מתכוונת להעמיד למשפט באשמת ריגול את מייג'ור ריצ'ארד בארס, עוזר הנספח הצבאי האמריקאי ברבת־עמון, — מוסר היום השבועון „אל־הוואדס".

השבועון מציין, כי דמשק תנצל את המשפט כדי להוקיע את מדיניות ארה"ב במזה"ת, באותה צורה כפי שבריה"מ ניצלה את משפטו של מייג'ור פאוורס (טייס מטוס־הריגול יו־2).

בארס נעצר ע"י הסורים ב־9 בספטמבר שעה שנסע ללבנון מרבת־עמון, דרך סוריה, כדי להיפגש עם אשתו וילדו.

ארה"ב מיחתה על מעצרו באמצעות השגרירות האיטלקית בדמשק. מקורות פוליטיים אמרו, כי לבנון ואיטליה התערבו בשם ארה"ב כדי להבטיח את שיחרורו, אך נכשלו בכך.

הסברה אומרת, כי הסורים רוצים לנצל את התקרית כדי ללחוץ באמצעות האמריקאים על ישראל שתשחרר את חמשת הקצינים הסורים שנישבו ע"י צה"ל לפני מספר שבועות. אולם, ידיעות מהימנות שהגיעו אתמול לביירות אומרות כי בארס נעצר באשמת ריגול וכי יועמד לדין.

אבן — לניו־יורק

מאת אלף שב, סופר „הארץ" ב. לונדון

לונדון, 21 (מיוחד ל„הארץ"). אמצעי ביטחון חמורים במיוחד ננקטו בעת שהותו הקצרה של שר־החוץ מר אבא אבן בלונדון עד שיצא היום בדרכו לניו־יורק.

הסקוטלאנד יארד נקט באמצעים מיוחדים בעיקבות פירסום המקום בו התגורר מר אבן, כנראה כתוצאה מהדלפה של צוות בית־המלון.

לפני צאתו הביע מר אבן ספקות אם יוכל האו"ם להגיע להסכם על צעדים ממשיים נגד הטרור. שר־החוץ הבע גינוי לטרור הערבי בצורה נמרצת ביותר במקום הנוסח הרגיל הנשמע כאן „אנו מגנים, אבל..."

„ישראל יכולה לחכות"

וואשינגטון, 21 (אי. פי.). ישראל לא תדון בדרכי פתרון מדיני לסכסוך המזרח תיכוני כל עוד ימשיכו הפלשתינאים בפעולות הטירור, — אמרו היום מקורות ישראליים רמי־דרג.

הדברים נאמרו ערב ביקור שר־החוץ מר אבא אבן בארה"ב. המקורות אמרו: „כל זמן שקיים הטירור לא נדבר על הסדר מדיני. ישראל יכולה לחכות. בעיקבות יציאת הסובייטים ממצרים, מעולם לא היה המצב טוב כמו היום באיזור זה". עוד הוסיפו המקורות, שישראל תואמת את עצמה לצרכי המלחמה במחבלים.

ביקור ר"מ יפאן בסין — מיום ב'

טוקיו, 21 (צ"ר יופ"יע). ראש ממשלת יפאן, קאקואיי טאנאקא, יבקר מיום ב' הבא בסין, כדי לקשור קשרים דיפלומטיים חדשים עם פקינג, לאחר כ־100 שנות בהיחות בין שתי המדינות.

הייכל: ישראל רוצה לתפוס עמדות נוחות לקראת מו"מ

קהיר, 21 (ע"צ). כהוך ציפיה ליוזמה אמריקאית, עשויה ישראל לנקוט בפעולות צבאיות נגד מדינה ערבית אחת או כמה מדינות ערביות, כדי שתהיה לה עמדת מיקוח טובה יותר, — דעה זו מביע חסנין הייכל, עורך „אל־אהראם", במאמרו השבועי.

הייכל משוכנע שהבית־הלבן ינקוט יוזמה חדשה בסיכסוך הישראלי־ערבי לאחר הבחירות לנשיאות. „מר ניכסון ויועצו קיסינג'ר סבורים, כי בעיקבות שיפור היחסים עם פקינג ומוסקבה ולאחר מאבציהם בוויטנאם, הגיעה השעה לנקוט צעד נוסף במזה"ת", — כותב הייכל.

עמיחי פגלין, הוזהר בהחזקת כלי־נשק ותחמושת ובמסירתם לידי אחרים שרצו להביאם לחו"ל — בבואו אתמול מאולם בית משפט השלום בת"א. הבוקר תערער המשטרה על החלטת השופט לשחררו בערבות. (צילום: ישראל סאן)

פניות לממשלה לא להעמיד לדין את פגלין

מאת סופר „הארץ"

בהתייעצויות המתקיימות בהשתתפות ראש הממשלה מתבררים הצעדים בהם תנקוט הממשלה בהקשר להעמדתו לדין של מר עמיחי פגלין, לאחר שהובע החשש, כי יש בכוונת פרקליטו, עו"ד שמואל תמיר, להפוך את המשפט למשפט פוליטי בו תימתח ביקורת על מחדלי הממשלה בפעולתה נגד המחבלים באירופה.

החשש זה גבר אתמול על רקע הדברים שאמר ח"כ תמיר בבית־המשפט בדיון על בקשת התביעה להוציא פקודה כצער נגד מר פאגלין (קרא ידיעה בעמוד 3).

עוד לפני שהובא אתמול לבית המשפט, התקיים מו"מ בין עו"ד תמיר לבין שר־המשטרה, שלמה הלל. השר הלל הביא לפתח של שרים שכלל את הגב' מאיר והשרים י. ש. שפירא, י. אלון, היועץ המשפטי מ. שמגר והמפקח הכללי סלע, (סוף בעמוד 2, טור 5).

צפון קוריאה סיפקה נשק למחבלים

וואשינגטון, 21 (אי. פי.). דובר הסטייט דיפארטמנט אמר היום, כי צפון קוריאה סיפקה נשק למחבלים הערביים.

הדובר, מר צ'ארלס ברי, ציין, כי צפון וייטנאם העניקה סיוע יעיל לכמה אירגונים במזה"ת „הפועלים בתחומי הטירור". כן מסר, שגם כמה מדינות קומוניסטיות אחרות נותנות סיוע כזה למחבלים. מר ברי גינה את שלטונות האנגר על שהביעו תמיכה במחבלים הרוצחים במינכן.

וואשינגטון, 21 (ע"ר). ציר קונגרס ממדינת ניו־יורק הבע היום כן הבנק ליצוא וליבוא לבטל מילוה של 3 וחצי מיליון דולר, שהחליט לתת לאלג'יריה, כל עוד נותנת אותה מדינה מחסה לחוטפי מטוסים ותקכות.

רבת־עמון, 21 (יופ"יע). הפרלמנט הירדני הצביע היום לממשלה אחמד לוזי הצבעת אמון.

נלכדו 3 חוליות מחבלים בחברון

נעצרו 16, ביניהם ממשפחת ג'עברי ✱ נתגלו מצבורי נשק, חומרי נפץ ותחמושת

מאת זאב שיף, סופר הצבאי של „הארץ"

שירות הביטחון הכללי רשם לעצמו אתמול הצלחה חשובה במיבצע מהיר שבו חוסלו שלש חוליות של אירגוני המחבלים בעיר חברון. שתיים של החזית העממית והאחת של פת"ח. בסה"כ נעצרו 16 מחבלים, ביניהם אלה שירו לפני עשרה ימים על רכב ישראלי בדרך לקרית ארבע.

המיבצע של שירות הביטחון החל לפני כשבוע ובמהלכו נעזרו החוקרים בכוחות צה"ל. זה מכבר היה ידוע על התארגנויות של מחבלים בחברון ובסביבתה. ביטוי לכך הן התקיפות מפעם בפעם על כלי־רכב ישראלים בהר חברון. בפעם האחרונה הותקפה מכונית ישראלית ב־11 בח.ז. בנוסעה בקרית ארבע. המכונית, השייכת לאחד המתנחלים במקום, שנסע בה לבדו, נפגעה ממספר כדורים. המחבלים שנלכדו הודו במעשה.

קצה החוט היה כבר בידי שירות הביטחון לאחר ההתנקשות ברכב הישראלי. תוך שבוע נעצרו, כאמור, 16 מחבלים. מסתבר, שכמה מהם הם ממשפחתו של ג'עברי, ראש עירית חברון. בחקירתם התברר, כי הם משתייכים לשלש חוליות שפעלו בנפרד, שתיים מהן שייכות לחזית העממית לשיחרור פלסתין והאחת לפתח. החשודים משתפים פעולה עם חוקריהם ובעצמם הובילו את אנשי הש.ב. למצבורי נשק בהם היו גם חומרי־נפץ והתחמושת. בחקירה הבליסטית נתגלו כלי־הנשק שבהם ירו המחבלים על המכונית הישראלית ליד קרית ארבע.

מקורות בביירות: מטוסי צה"ל טסו מעל סוריה

ביירות, 21 (ע"צ). מטוסים ישראליים טסו היום מעל לטריטוריה סורית באזור אל־חולה — נמסר כאן היום.

המקורות ציינו, כי חיל־האוויר הסורי נכנס לפעולה, כדי „להדוף" את מטוסי האויב.

חיפוש מדוקדק באנייה דן עם בואה לחיפה

בעיקבות ידיעה אנונימית על נסיון פיגוע בנוסעים

מאת סופר „הארץ" בחיפה

אמצעי ביטחון כבעם ללא תקדים ננקטו אמש בנמל חיפה לקראת בואה של אניית הנוסעים דן עם 358 נוסעים מאירופה.

בעיקבות ידיעה אנונימית על אפשרות פיגוע בנוסעים בעת הירידה, תוגברו אנשי המשטרה הביטחון ובנוסף לכך הוזעקה לנמל יחידת צבא. לפני השעה 7 בערב ננעלו כל שערי הנמל והחיילים המוסים הופקדו על שמירתם. ב־7.30 ערב, לפני שהאניה דן נקשרה לרציף, עלו עליה אנשי ביטחון ואנשי צבא הכושים שערכו בה בדיקות יסודיות, אך לא נתגלה כל דבר חשוד.

אמצעי הביטחון החמורים שיבשו תכניות של „יבואי" דברי יבאים. ליבאים הותר לצאת מן הנמל כמנהגם לבושים בבגדי החוץ. כאשר קבוצת יבאים רצתה לחזור ולהיכנס לנמל לבושה בנעליים ובמכנסים קצרים, עצרו בעדה אנשי הביטחון. אז נעשה נסיון לפרוץ בכוח לנמל, אך נסיון זה סוכל. אולם, מקץ שעה הותר להם לחזור לאניה כדי לצאת בשנית לבושים כהלכה.

תוצר לוואי אחר של אמצעי הבטחון היו החיפושים קפדניים של אנשי המכס שתוך כדי כך סיכלו גם כמה נסיונות הברחה קטנים אצל הנוסעים.

בתיווך שר־החוץ של סומאלי

הסכם על שביתת נשק בין אוגנדה וטנזניה

ניירובי, 21 (ע"ר, ע"צ ויו.פי.). הסכם על שביתת־נשק שיאפשר יישוב הסיכסוך בין טנזניה לאוגנדה בדרכי שלום הושג בתיווכו של שר־החוץ הסומאלי, — נודע ממקורות יודעי־דבר.

(קרא מאמר ראשי — בעמוד 11)

סייצ מוסרת, כי שני הנשיאים, אידי אמין ויוליוס ניירירה, הסכימו לשביתת נשק זמנית כדי לנהל מו"מ בדרכי שלום. השר הסומאלי, עומר ארסה, הציע לנשיא טנזאניה לא לתקוף את אוגנדה, לא לחצות את הגבול ולהרחיק את כוחותיו מן הגבול, וקרא לנשיא אמין להפסיק את ההפצצות וההפגזות. נודע, כי שני הנשיאים הסכימו לתנאים אלה.

בקאמפלה נמסר בינתיים, כי השקט חזר לבירה לאחר שפרצה בה בהלה בין התושבים בגלל ידיעות על פלישה. היו גם ידיעות שבחוצות הבירה נורו יריות.

עדי ראייה מסרו כי השופט העליון בנדיקטו קיבאנוקה, נעצר בלשכתו בבניין בית המשפט בקאמפלה והובל ע"י שוטרים צבאיים.

דובר הצבא אמר בשידור בראדיו אוגנדה, כי „אנשים מסויימים מעמידים פנים כאנשי כוחות־הביטחון ומאיימים לעצור בעלי עמדות מפתח במימשל", — אך לא פרט למי כוונתו. הדובר תקף קשות את טנזניה על שהירשתה מטוסים לובים שהובילו חיילים ותחמושת לאוגנדה.

5 מטוסי־התובלה הלוביים המריאו היום מחארטום חזרה ללוב לאחר שסודאן מנעה מהם להעביר לאוגנדה 400 חיילים ונשק.

מקורות יודעי דבר בניירובי מסרו, כי ייתכן שגם ג'ומו קניאטה, נשיא קניה, יתערב וינסה לתווך בסיכסוך בין אוגנדה לטאנזניה.

תגובות בסקנדינביה

סופר „הארץ" בסקנדינביה מוסר: מדינות סקנדינביה עושות מאמץ לחלץ מאוגנדה מומחים ואורחים סקנדינביים. מזה ימים אחדים מכנה העיתונות בסקנדינביה את הגנרל אמין בתארים כמו „משוגע", „חולה רוחי" וכדומה.

השופט העליון של אוגנדה, בנדיקטו קיוואנוקה, שנעצר אתמול ע"י המשטרה הצבאית של אוגנדה בלשכתו בבניין בית־המשפט העליון בקאמפלה. (צילום ראדיו של אי.פי.)

רומניה רוצה להתקבל לבנק העולמי

וושינגטון, 21 (צ"ר). רומניה ביקשה להצטרף לבנק העולמי ולקרן המטבע הבינלאומית — מדינה ראשונה החברה בקומקון, אירגון הסחר הגוש־המזרחי.

בקשה זו, להצטרף לאירגונים כלכליים ומינהליים מערביים, מהווה צעד חשוב כנגד במסלול צ'אושסקו.

יוחלף ממונה המכס באילת

כנראה בעיקבות גילויי „הארץ" על רשת ההברחות

מאת דן כספי, סופר „הארץ"

בחוגים הקרובים יוחלף הממונה על המכס באילת ואת מקומו יתפוס פקיד מכס בכיר, בעל כישורים מיוחדים בחקירה ובלחימה נגד ההברחות. הידיעה על חילופי גברא בבירור המכס באילת לא פורסמה עדיין רשמית, אך היא אושרה ע"י חוגים יודעי דבר בהנהלת המכס בירושלים.

טרם כנראה קשר הוא בין החלטה הבירור החדש להפקיד באילת, לבין הגילויים על הברחות באורגנה דרך הנמל הדרומי שפורסמו בסידרת המאמרים על פשע באורגן ב„הארץ".

הממונה הנוכחי על המכס באילת, מר זאב הפנר, יועבר לתפקיד בכיר בהנהלה הראשית של המכס. האיש המיועד לתפקיד הוא מר אדם, שהיה בעבר סגן קצין הביטחון של המכס והאחראי בחקירה באינטרפול. מר אדם יוחזר ארצה בסוף בספר שבועיים ויעבור לתפקידו החדש באילת ביד „יעד" החודש.

חוגים מוסמכים בהנהלת המכס הסבירו גם ההחלטה להציב איש ריבועו של מר אדם, אשר הצליח גם בתפקידו בארץ וגם בשליחותו בחו"ל, לתפקיד ממונה על המכס במקום קטן כמו אילת, בכך שבאילת נוצר מצב מיוחד בשטח ההברחות. את העברת מר הפנר לתפקיד אחר אין לראות ככשלון, טוענים אותם החוגים. מר הפנר הוא פקיד מכס כשור, המסוגל להצליח בתנאים רגילים של עבודת מכס בנמל, אך באילת נוצרו תנאים מיוחדים, בהם דרוש כממונה איש בעל כושר חקירה בצורה ורקע ביטחוני.

בסידרת המאמרים על הפשע באורגן בישראל דובר בין השאר על הברחות באורגנות של שעוני סייקו, מכשירי אלקטרוניקה יפאניים, ויסקי וגם הברחות סמים כבדים (אופיום והירואין) דרך אילת, במסלול הגבול בבירות הרחוק, דרך ישראל לאירופה.

לפני כשבועיים קיימו אנשי המכס באילת מסיבת עתונאים עם הכתבים המקומיים בה הכחישו מכל וכל את הגילויים ב„הארץ". במסיבת עתונאים זו טענו אנשי המכס, כי הברחות דרך אילת אינן חורגות מרמת ההברחות דרך נמל אחר ואלה הן הברחות אינדיבידואליות קטנות בלבד.

הסנאט אישר חוק נגד חוטפי מטוסים

יאחזו באמצעים נגד המסייעים לחוטפים

מאת צ'ארלס פאנוהאסי, סופר „הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 21 (מיוחד ל„הארץ"). הסנאט של ארה"ב אישר היום חוק המאפשר לנשיא לשלול זכויות נחיתה בארה"ב ולאסור על טיסות מארה"ב אל ארצות „הנוהגות בסובלנות, מתן מיקלט, או מציידות נשק ומסייעות בדרך כלשהי לארגוני טרור העוסקים בתפיסה בלתי־חוקית של מטוסים או מאיימים לעשות כן, כאמצעי להשגת מטרות פוליטיות".

הסנאטור יעקב יעבץ מניו־יורק וג'ון טאני מקליפורניה, העלו את הצעת החוק כתיקון לחוק בענין חטיפת מטוסים. התיקון מכוון לא למדינות ערב, אלא גם לסובייטים או לכל תומכים אחרים בטרור.

„פלייט": לישראל 128 פנטומים ו־210 מטוסי סקייהוק

כן מפעיל צה"ל מטוסי־סיור קלים מדגם דורנייר 27, מתוצרת גרמניה

מטוס סיור וקישור קל מדגם דורנייר 27 מתוצרת גרמניה המערבית שלדברי השבועון „פלייט" נמצא גם בחיל־האוויר הישראלי.

מאת מאיר כהן

השבועון הבריטי „פלייט" פירסם סקר על חילות־אוויר בעולם. בין היתר כותב השבועון, לישראל 128 פנטומים וכי מרוצה מאוד מהסקייהוק כמטוס קרב. עד עתה יש בידה 210 סקייהוקים ועוד 90 נשלחים בקרוב במספרים קטנים. מבין 12 מסוקי תובלה גדולים מסוג סטוליון, 5 הוכשרו לפעולה כמטוסי תידלוק והיתר משמשים בתפקידי שיבוש מכ"ם.

עוד כותב העתון, כי ישראל מפעילה מטוסי סיור ותצפית קלים מדגם דורנייר 27 מתוצרת גרמניה המערבית. צה"ל לא פירסם עד עתה דבר הימצאו של מטוס זה בחיל־האוויר אם כי המטוסים הופיעו במיפגן חיל־האוויר השנה. זהו מטוס בעל 6 מושבים המשמש בתפקידי קישור, סיור ותצפית, והוא בעל תכונות טיסה משופרות כבמטוסי הפייפר הישנים.

ישראל — כותב העתון — רכשה גם מטוסי תובלה מדגם הרקולס סי־130, שכמה מהם כבר הגיעו לישראל והוצגו בפומבי.

יש לציין, כי במיפגן חיל־האוויר הופיע — לראשונה — מטוס הדורנייר, הוצג לראשונה גם מסוק חדש, בל 206, בעל 5 מושבים. הוא קטן יותר מהבל 205, אך מהיר ממנו.

קצין הבטחון של ישראל בבון העיד בוועדה

מאת סופר „הארץ"

לוועדת החקירה בבניין הרצח במינכן היה אתמול יום הפסקה בשמיעת עדויות מפי אנשים שהיו במקום. הבוקר תחדש הוועדה שמיעת עדים נוספים.

קצין הביטחון של שגרירות ישראל בבון העיד כבר בפני ועדת החקירה. נודע, כי הוא עזב כבר את ישראל וחזר למקום עבודתו הרגיל.

הוועדה, בראשה עומד מפכ"ל המשטרה לשעבר, רב־ניצב פנחס קופל, והחברים בה אל"מ (מיל.) משה קשתי ושבה ברסל, משתדלת לסיים את עבודתה במהירות כדי להגיש את המסקנות לראש הממשלה.

וושינגטון, 21 (ע"צ). ארה"ב ערכה היום את הניסוי הגרעיני התת־קרקעי החמישי מאז תחילת השנה.

בון, 21 (ע"צ). נשיא גרמניה המערבית, גוסטאב היינמן, יודיע ביום ו' (היום) על פיזור הבונדסטאג, לאחר — כפי שנצפה — יביע הבית אי־אימון לממשלת הקואליציה בראשות וילי בראנדט.

מוסקבה 21 (ע"צ). ארה"ב וברית המועצות חתמו היום במוסקבה על הסכם להגנת הסביבה.

אחר חצות

בשחמט: צ'כיה גברה על ישראל; ישראל תיקו עם מונגוליה

סקופיה, 21 (צ"ר ויופ"יע). באולימפיאדת השחמט כאן סיימה ישראל את משחקה עם מונגוליה ב־2:2.

ריידמן סיים את משחקו עם מיארסורן בתיקו; כגן סיים את משחקו עם אויימבון בתיקו; ... ניצח את זוגיצורן וטומורבטור את גלר.

נבחרת צ'כוסלובקיה גברה על ישראל בתוצאה 1:3.

מעטפות נפץ לשגריר ישראל בבואנוס־איירס

בואנוס־איירס, 21 (אי. פי.). לשגרירות ישראל בבואנוס־איירס הגיעו 5 מעטפות הכוללות חומר־נפץ אך מומחי חבלה פירקו אותם. המעטפות נשלחו מהולנד לשגריר דוד זוהר ול־4 אנשי הסגל.

...על זמרים ישראליים ...הופיע במסיבת עתונאים ברזיל מטעמי בטחון

טלגרמות בקיצור

האדם השלישי בראיון מיוחד ל„הארץ":

אל"מ גיבלי הגה את רעיון החבלה במצרים ב־54

בנימין גיבלי

„היה זה לאחר שנודע, באביב 1954, כי בריטניה וארה"ב מתכוננות להסדר מדיני־צבאי עם מצרים. אלוף־מישנה בנימין גיבלי, ראש אגף המודיעין, הגה את הרעיון לנסות ולטרפד את המו"מ בין האנגלים והאמריקאים לבין המצרים, ע"י הטמנת פצצות בנכסים בריטיים ואמריקאיים, באופן שייראה כפעולה של הלאומנים המצרים", — מספר על תחילתו של עסק הביש, בראיון מיוחד ל„הארץ" האיש שהיה מהדמויות המרכזיות בפרשה, האדם השלישי — הוא אברהם זיינברג־אלעד.

כתבת „הארץ", תמר מרוז, ראיינה את האדם השלישי ביתו הנוכחי בלוס־אנג'לס, וזו הפעם הראשונה שלקוראים בישראל ניתנת ההזדמנות להכיר את פרטי עסק־הביש מפיו של אחד מגיבוריו. הראיון מתפרסם היום במוסף השבועי של „הארץ".

אלעד מספר על הרקע המשפחתי שלו, על עברו בארץ ועל חייו כסוכן שירותי הביון הישראליים לפני ובעת החדרתו למצרים.

כן כולל הראיון פרטים על הכנת ה„ביקור" הכתאים, על פגישותיו של אלעד עם אנשי החוליה הציונית בקאהיר — וגם את הערכתו לגבי המיבצע, שתוצאותיו הסעירו את דעת־הקהל בארץ תקופה ארוכה.

ממשלת לבנון והמחבלים החליטו על סטטוס־קוו

ישובו לבסיסיהם בגזרה בה פעל צה"ל ✱ קהיר תומכת במאבק המחבלים „לשחרור פלשתין"

מאת סופר „הארץ" לעניינים ערביים

ממשלת לבנון וראשי המחבלים החליטו, בתום השיחות ביניהם, בתיווך מזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד, לשמור על הסטטוס־קוו ולהימנע מנקיטת צעדים כלשהם.

מקורות בביירות ציינו אמש, כי פירושה של החלטה זו היא, שהצבא הלבנוני יימנע מהטלת הגבלות זמניות על תנועת המחבלים, כולל שובם לבסיסיהם בגיזרה בה פעל צה"ל בסוף השבוע שעבר. יחד עם זאת מביעים המקורות, כי המחבלים הבטיחו להקפיא לפי־שעה את פעילותם „עד יעבור זעם", אולם נסיונות העבר מלמדים, כי האירגונים לא עמדו בהבטחות אלה.

מצרים עומדת לימין אירגוני החבלה במאבקם לשיחרור מולדתם, פלשתין, — נאמר אתמול ע"י ראשי מפלגת השילטון בכנס משותף שנערך בקהיר בין הנהגת המפלגה וחלק מראשי המחבלים.

בתוך כך נמסר, כי הנשיא סאדאת שיגר אתמול איגרת שנייה לנשיא (הסוף בעמוד 2, טור 9)

✱ מזג האוויר

בהיר עד מעונן חלקית. הסקיף ל־24 שעות נוספות: דומה.

הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 19 עד 30 מעלות, ת"א 21 עד 29, חיפה 20 עד 28, אילת 25 עד 35, מפרץ שלמה 26 עד 36, רמת־הגולן 17 עד 28 מעלות.

הלחות לא השתנתה. הסקיר סינופטי: אפיק מתחרע מהמפרץ הפרסי למזרח־התיכון.

בגליון זה 26 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים

אתונה—האקרופוליס
ברשום א. אריאלי

هكذا من الأصل

مكذا من الأصل

עד כה נתגלו 37 מעטפות; בון נוקטת ב„שיטות חשאיות"

בודקים בשווייץ מנגנוני מעטפות הנפץ

פאריס, 21 (עי"ר, צ"צ, אי.פי. וי.פי.). אמצעי ביטחון קפדניים ננקטו היום בכל משרדי הדואר ברחבי אירופה לאיתור מעטפות נפץ וכוהות המשטרה כמעט בכל מדינות היבשת נוקטים באמצעים לבצרו העברת מעטפות הנפץ ליעדיהן.

עד כה נמסר, כי מאמסטרדאם נשלחו כ־50 מעטפות נפץ לבינוי־יות ולאישים ישראליים ברחבי הע־עולם. עד היום בשעות הבוקר נת־גלו 37 מעטפות. בלונדון נמצאו 8 מעטפות, בג'נבה 2, בפאריס 2, לי־ישראל הגיעו 6 מעטפות, לניו־יורק 3, לאוטבה 6 מעטפות, לוינה 5, למונטריאול מעטפה אחת, לבריסל 3 והבוקר הגיעו 3 מעטפות לקינשא־סה. כל המעטפות היו מיועדות ל־אנשי השגרירויות הישראליות וחלקן לשגרירים עצמם.

דובר משטרת הולאנד אמר היום, כי הוא בטוח ששולחי מעטפות הנ־נפץ כבר עזבו את הולאנד, ויש ל־הניח שהמעטפות נשלחו באחת או יותר מ־400 תיבות הדואר באמס־טרדאם. המשטרה הטילה מעקב אחר שגריר הכבוד של סוריה בהאג, מחמוד אידאבני, פלשתיני בן 30 יליד היפה, הנחשב לאיש הקשר של פתח במערב אירופה וכנראה בעל קשרים עם ספטמבר השחור. המ־משטרה ההולאנדית מכחישה שבהאג נמצאים שני חברי הארגון אבו איאד ואבו עלי מוחמד וכן ליילה חאלד.

הועידה הבין־פרלאמנטרית נפתחה היום ע"י נשיא איטליה, שקרא ל־פעולה בין־לאומית נגד הטירור. סחר הסמים ותיהום הסביבה (קרא גם ידיעה נפרדת).

ממשלת בון הודיעה היום על „שי־טות חשאיות וסודיות" לבדיקת כל הבילות הנפץ המגיעות לגרמניה. יחידה מיוחדת הופקדה על בדיקת דברי הדואר המגיעים לשגרירות הי־ישראלית בבון.

שלטונות האמבורג הורו לגרש אר־בעה ירדנים, ביניהם אשה, מחשד שקיימו קשרים עם אירגונים ירדו־תיים למחבלים.

בלונדון החלה המשטרה בבדיקת כל דברי הדואר הנשלחים לשגרי־רות ישראל או לבתי דיפלומטים יש־ראלים

מיבצע מיוחד בבלגיה

משטרת בלגיה פתחה אתמול ב־מיבצע מיוחד של בדיקת מטענם ו־והותם של נוסעים בכמה תחנות רכ־בת. אמצעים אלה נוקטו אחרי ש־נתקבלו ידיעות על אפשרות של התי־קפה על רכבת האכספרס הטראנס־אירופית בדרכה לגרמניה או מגר־מניה.

בעיר טרנטו שבצפון איטליה נת־גלה מחבוא נשק שהכיל חומרי־נפץ בכמות המספיקה, לדברי המשטרה, לפיצוץ כל העיר על 75 אלף תוש־ביה. החוכר הוא מאותו סוג בו הש־תמשו מחבלי ספטמבר השחור בפי־צוץ מאגרי הנפט בטריאסט בחודש שעבר.

בודקים מנגנוני המעטפות

ארתור כהן, סופר „הארץ" ב־שווייץ, מוסר: בג'נבה אושרו היום הידיעות לפיהן 3 חבילות הנפץ, אשר שוגרו למשלחת הישראלית ש־ליד מוסדות האו"ם, הועברו לידי שילטונות הביטחון של שווייץ לאחר שדיפלומטים ישראלים חשדו שהם ממולכדים.

שתי מעטפות נפץ אחרות נתגלו ע"י הדואר בשווייץ בנמל־התעופה של ג'נבה, מקום בו נבדק הדואר ב־קפידה. מומחים שווייציים לחומרי־נפץ, הגיעו לג'נבה כדי לבדוק את מנגנוני המעטפות.

חוגים ערביים: שירותי הביטחון הישראליים — ב„משבר"

מאת ארתור כהן
סופר „הארץ" בשווייץ

באזל, 21 (מיוחד ל„הארץ"). „שי־רותי הביטחון של ישראל אינם כיום אלא צל כגדולתם בעבר, וספטמבר השחור הוכיח, כי אין לחשוש יותר מן השירותים הישראליים" — אמרו מקורות ערביים שצוטטו היום ב־שווייץ.

„היכן היו אנשי הביטחון היש־ראלים כאשר טרוריסטים ערביים חדרו לכפר המשלחת האולימפית של ישראל? מדוע הירשה לעצמו סוכן מבוסה כצדוק אופיר ליפול ב־מלכודת של כני מרוקאים, בדרך כה פשטנית? מדוע גילה סגל עובדי שגרירות ישראל בלונדון קלות־דעת בטיפול בדואר? כדוע, מעל הכל, נכשלו השירותים הישראליים בחדי־רה לשורות ספטמבר השחור, ע"י תהילה סוכנים באירגון זה?

שאלות אלה ואחרות נשאלות ב־ימים אלה ע"י גורמים ערביים, על השירותים הישראליים אשר עוררו בעבר יראה כבוד וחששות כה רבים בקרב הערבים. לדעת מקורות אלה, נתונים השירותים הישראליים ב־„משבר".

ישראל העלתה עניין הטרור בכנס ברומא

(ל.ע.מ.). ישראל הגישה אתמול הצעת־החלטה הקוראת לכל הפרל־מנטים להוקיק חוקים שיאסרו אירגון פעולות טירור בשטחים.

ההצעה הוגשה לוועידה הבין־פר־למנטרית ברומא. בהצעת ההחלטה נאמר, שעל המדינות להימנע מפער־לית המצדדות טירור ובתוכן פירסום והפצה של חומרי־תעמולה, שמטרתו לעודד פעולות־טירור.

היום הופיע בוועידה הנואם היש־ראלי הראשון, ח"כ ח. צדוק, שציין, כי רק ירדן הקיפה את הרצח במינ־כן. „פעולות הטירור הן חתרות הב־לית, — אמר. הגורל המדיני של הפ־פלשתינים יוכל להיקבע רק במו"מ בין ערב וישראל. זו מדיניות ישר־ראל והיא לא הפסה מעבה בגלל פעולות טירור".

דברי ח"כ צדוק עוררו הגובה ב־צד הנואמים הרוסים המצרים. נציג רוסיה טען, שישראל כעלה את שא־לה היתנים הסובייטים כדי להסית את תשומת־לב העולם מתוקפנותה. נציג מצרים דחה את תביעת ישראל למו"מ ישיר ביקש מישראל לבצע את החלטת האו"ם בדבר פינוי הש־טחים.

לונדון, 21 (צ"צ). כיום ג'מבו של אלאיטליה שהיה בדרכו מרומא לניו־יורק, נאלץ לנחות בלונדון ל־אחר שנתקבלה הודעה, כי במטוס הוטמנה פצצה.

נערכה בדיקה קפדנית של המטוס אך לא נתגלה דבר.

פומפידו: הטרור לא יחוסל לפני פתרון בעיית פלשתין

מאת סופר „הארץ" בצרפת

פאריס, 21 (מיוחד ל„הארץ"). „אם לא יימצא פתרון לבעיה הפלשתי־נית, הטרוריזם הפלשתיני לא יחוסל" — אמר היום נשיא צרפת, ז'ורז' פומפידו, במסיבת־העתונאים שלו בארמון אליזה.

פומפידו חזר וגינה את הטבח ב־מינכן והביע סלידה מוחלטת משיטת תפיסת בני ערובה „בכל צורה ש־היא". בהמשך דבריו הביע דאגה המורה נוכח המצב במזה"ת.

לדעתו של מר פומפידו גורמת כל פעולת טרור לגמול, הגורר ב־עיקבותיו טרור נוסף. „צרפת אינה מסוגלת להציע פתרונות או להביא לכך שהצעותיה יתקבלו. אינני יודע אם מישהו בעולם מסוגל לכך", — אמר.

פריס, 21 (עי"ר). הנשיא פומפידו הבטיח היום להגיה אנשי מימשל שוויצשע בשחיתות על סמך המיס־מכים של גבריאל אראנגדה.

במסיבת עתונאים קרא עם זאת הנשיא פומפידו לצרפתים להתייחס בזהירות ובהסתייגות לגל הגינויים והרמיזות בעניין זה.

משאל בנורווגיה על ההצטרפות לשוק

מאת סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 21 (מיוחד ל„הארץ"). מישאל־עם בנורווגיה בשאלת צירוף המדינה לשוק האירופי יערך ב־שבת. המחלוקת הפוליטית בעניין זה הגיעה היום לשיאה.

הבוקר פורסמו תוצאות מישאל דעת־קהל, המצביע על 50 אחוז בעד ו־50 אחוז נגד ההצטרפות ל־שוק. הצבעה כזו במישאל פירושה, כי ההצטרפות תידחה.

לאחר המישאל יש צורך ברוב של 75 אחוז בביהמ"נ כדי לאשר את ההצטרפות. ראש הממשלה, טריגווה בראטלי, הודיע, כי יתפטר אם נורווגיה תדחה הצטרפותה.

עובדי סניף הדואר בנמל־התעופה פיומיצ'ינו שברומא בודקים דברי דואר ובמיוחד מעטפות המיועדות לשגרירות ישראל ברומא או לבתי־מלון שם מתגוררים הנציגים הישר־ראלים להועידה הבינפרלמנט־רית הנערכת עתה בבירת איטליה.
(צילום ראדיו של אי.פי.)

נעצר אחד מרוצחי הפרופ' היהודי בניו־יורק

ניו־יורק, 21 (עי"ר רויטר). פרו־פסור יהודי נודע למשפט הבינלאומי באוניברסיטת קולומביה נרצח ב־דקירת סכין בליבו, בשעה שגילה התנגדות לשלושה צעירים בגיל ה־עשרה שהתנפלו עליו ושדדוהו. אחד מן ה־3 נעצר והואשם ברצח.

בהודעת המשטרה נאמר, כי פרופ' ולפגנג פרידמן, בן ה־65, צעד ב־קרבת האוניברסיטה, בעת ששלושת הצעירים בגילים 14 עד 17 תקפוהו ונטלו ממנו את ארנקו. הם ניסו גם לקחת את שעונו, שהיה קשור ברצועת עור עבה, ואז החל פרידמן להיאבק עם מתקיפיו. הוא נדקר פעם אחד באזור הלב ומת מיד. המשטרה מחפשת אחר התוקפים.

פרופ' פרידמן, אשר הצטרף לסגל של אוניברסיטת קולומביה ב־1955, היה פרופסור למשפט בינלאומי ו־עמד בראש המחקר בסגת החוק ה־בינלאומי באוניברסיטה זו. הוא נולד בברלין והחזיק בתוארים אק־דמאים של אוניברסיטאות ברלין, לונדון ומלבורן.

(אי. פי.). אחה"צ נעצר בניו־יורק נער בן 16 והואשם ברצח. הוחזת, דניאל מינגואה, נעצר ב־ביתו והבשורה כשרה שהודה בהש־תתפות בהוה, אך הכחיש שדקר למוות את הפרופסור. הוא נעצר בהסתמך על עדות של עדי־ראייה שראו את השוד הרצח.

אשה מניקראגווה זיהתה שניים מעצורי מינכן

מאנגווה, ניקראגווה, 21 (צ"צ). אלה מניקראגווה, מדיה בוינה סא־בלוס, בת 48, זיהתה שני פלשתינים שנעצרו בגרמניה כחושדים ברצח במינכן, ככני בניו של בעלה ל־שעבר, פיז עבדאללה בעזה.

הגב' סאבלוס אכוזה בראיון בעי־תון „במאנה", כי היא הבחינה בתצלומים בעתונים, כי שני השוד־דים, אשר שמותיהם נמסרו כ־סמיר כחמוד עבדאללה ואיברהים מספיר בדראן, הם למעשה האחים אדנן ומרוואן עבדאללה, בני בניו של בעלה לשעבר, שהם בגיל 22 ו־20.

כאשר נישאה לבעלה ב־1956, הוא הביא בירדן את הבשה ילדיו מ־נישואיו הקודמים. עם הפרידה בין בני הזוג נשארו בני הילדים, אדנן ומרוואן, עם אבם והגרגה, עד אשר סבם, איברהים עבדאללה, החזירם לירדן. הגב' סאבלוס הראתה לעתו־נאים תצלומים ומכתבים של אדנן. באחד המכתבים ספר אדנן לאבו ההורגה, שהוא נבצא בחבורה פלש־תינים וכי באמת הפעולה נפצע ב־זרועו. כן ביקש באמו לעשות צע־דים להחזירו לניקארגווה, שאם לא כן יגרר, בכל המצוקה שבה הוא נתון, שוב אל שורות המחבלים.

מדענים מישראל ישתתפו בכנס בדניה

מאת אליהו הבר,
סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן, 21 (מיוחד ל„הארץ"). כ־900 מדענים ומומחים בכל הער־לם, ישלו חלק בקונגרס בנושא ה־הבכלה הרפואית, שייפתח כאן ב־25 בחה.ז. מישראל הבוא כלהת שתמנה 7 אנשים ובראשם הפרופ' בריים בלר, פריבאס ואסבני.

לסופר „הארץ" נודע, כי בקונגרס זה הגבה מכלתה ישראל להביא ל־דיון את עניין הכופר. כל מדינות ערב נוטלות חלק בקונגרס ויש ל־שער, כי משלחת בריה"מ — כמו במקרה קודם בהתקהלות — תאיים בעזיבת הקונגרס, אם תועלה בו שאלת הכופר.

בשטה העמוק עזבה בריה"מ הכנת מיוחזה להגנת חברי משלחת ישראל. עד 8 מ־מלתות גוספות ב־עקו את הגנה המבשרה.

מבצע גיוס למשטרה בקרב עולי בריה"מ

(ע). הסוכנות ומשטרת ישראל פת־חו השבוע במבצע הסברה בקרב עו־לי בריה"מ בבחרה לסבבם להתגייס לשורות המשטרה — כמו מנהל בח־לקת הקליטה והעליה בסוכנות, כי עולי נרקים, בכבם עולים שנצרך ב־מרכז הקליטה בחיפה.

בין השאר החל בבון הרצאות לצעירים יוצאי ברית־המועצות על תשיבות המשטרה תולקה בבחירה.

פניות לממשלה

(סוף מעמוד 1)

את ההצעה של ציר תמיד שבר בפלין יגלה את כל הידוע לו ב־תמדה לכך איש לא יעמוד לדין. היו דעות שונות בבעבודה, אך ל־בסוף החלט לא לקבל את ההצעה. כפי שנמסר, חוקרת המשטרה הזה, כי המקרה שבגללו נעצר כר פגלין להקידה לא היה הראשון כו סייע לאפוק נשק.

לאחר הפירסום החלו אתמול אי־שים שונים לפנות לראש הממשלה, שר־המשטרה וגורמים ממשלתיים א־חרים, בבקשה לא להעמיד את כר פגלין לדין. בין השאר פנה לגבי כאיד גם ידיד חירות, חה"כ כנחם בגין, אך הגב' מאיר הסבירה לו, כי אינה מתערבת בעניין הא היכל להתפיע בנושא זה.

ניכסון מחפש נוסחה שתספק את היהודים בעניין הכופר

מקורות יודעי דבר בקונגרס האמריקאי:

אנשי עסקים לוחצים לא לפגוע בסחר עם רוסיה

מאת צבי־לם פאנרואקורי,
סופר „הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 21 (מיוחד ל„הארץ"). מינהל ניכסון מחפש נוסחה שתס־פק את החוגים היהודים המצוגי־נים בהפעלת לחץ על בריה"מ, ל־ביטול כופר התעודה, ובה בשעה להמשיך ביחסי המסחר עם בריה"מ, — מוסרים מקורות יודעי־דבר ב־קונגרס.

(קרא מאמר ראשי — בעמוד 11)

מר ניכסון מעוניין להעביר. החו־לטה שתאפשר לבריה"מ לרכוש תבואות, מחשבים וציוד אחר ב־ארה"ב, בתנאים נוחים. עם זאת תובעים ידידי ישראל בקונגרס, כי תנאים מקילים לרכש זה, להם זקו־קה בריה"מ ביותר, חייבים לשמש כמנוף ללחוץ על הקרמלין במדיניו־תו כלפי היהודים.

תגובת הבית־הלבן בעניין זה הי־תה די משמעותית — מסר מקור ר־פובליקאי — משום שהבית־הלבן מעוניין להתחיק בשני קצות החוט: להתקרב לבריה"מ ולשמור על שבי־עות רצונם של היהודים.

הדמוקרטים מאשימים את ניכסון בהמתנה עד לבחירות, ואז יחדל מ־התעניינותו בגורל היהודים. הם טו־ענים, כי ניכסון כישלם מס־שפתיים בלבד לעניין היהודים בבריה"מ, א־בל המגעים של הימשל עם בריה"מ כלל לא הושפעו מנושא זה.

יועצים בקונגרס מדווחים על פניות מתרבות הולכות מצד אנשי עסקים ומנהיגי איגודי פועלים, לא להפוך את עניין הכופר לגורם ש־ישפיע על האינטרסים האמריקאים בשוק הסובייטי האדיר.

שר־החוץ הקנאדי מר ביצ'ל שארפ הבטיח, כי יעלה בשיחות עם דיפ־לומטים סובייטים בעצרת את בעיית כופר התעודה.

90 חברי הקונגרס האמריקאי של־חו מכתב לברז'ניב והביעו דאגה כיחס הסובייטים ליהודים בבריה"מ.

פניית מקגאוורן

ניו־יורק, 21 (מיוחד ל„הארץ"). הסינאטור ג'ורג' מקגאוורן קרא ה־יום לנשיא ניכסון לדחות את חתימת חוזה הסחר עם בריה"מ עד שהסוב־ייטים ישימו קץ להטלת כופר התעו־דה על יהודים הרוצים לעלות ל־ישראל.

המועמד הדימוקרטי לבחירות לנ־שיאות השמיע דברים אלה בנאום בפני ועידה של נשיאי האירגונים היהודים הגדולים, שנפגשו בניו־יורק.

מר מקגאוורן אמר, שאם יגיש הנשיא לקונגרס את הסכם הסחר בנושא לדיון הוא יחד עם חברי קונגרס אחרים יצביעו נגד מהן מע־מד עדיפות מיוחדת לבריה"מ בענ־ייני סחר. מקגאוורן אמר: „לא נהיה מוכנים לסחור בהתחייבויותינו כלפי זכויות האדם תמורת שיקולים מסחריים".

נציג בריטי נועד עם הרוסים בעניין הכופר

לונדון, 20 (סט"א). איש משרד־החוץ הבריטי, סיר דניס גרינהיל, נפגש באחרונה עם נציג סובייטי בכיר והביא לידיעתו את הדאגה בבריטניה למצב יהודי בריה"מ, ב־עיקר נוכח ההחלטה להטיל כופר תעודה, — מסר סגן שר־החוץ ה־בריטי, אנטוני רויל, לחבר ביהמ"נ הבריטי, מייקל פידלר, שהוא נשיא ועד שליחי הקהילות בבריטניה.

את השיחה קיים סיר דניס גרינהיל עם מנהל המחלקה לענייני חבר־העמים הבריטי במשרד־החוץ הסוב־ייטי, ניקולאי לתקוב.

כ־200 יהודים אמריקאים השתתפו ביום ד' בערב בפסטיבל מחול נגדי שנערך במרכז ניו־יורק, שם היתה אותה שעה הופעה של להקת־המחול הסובייטית „בריוזקה".

המיפגן היהודי נערך „כדי להז־כיר לחברי הלהקה, לקהל־הצופים, כי אמנים ואנשי־רוח אחרים מהווים מטרות למעשי דיכוי המשטר". את המחול הנגדי ערכו חברי להקה של בני עקיבא ליד אולם התיאטרון והצטרפו אליהם מפגינים מן הרחוב.

האיגודים המקצועיים של הולנד הביעו התנגדותם לכופר התעודה, במיברק שנשלח לוועד המרכזי של האיגודים המקצועיים בבריה"מ.

ציר רפובליקאי הכשיל חוק למתן הגנה לדיפלומטים

ואשינגטון, 21 (עי"ר). ציר קונ־גרס רפובליקאי סיכל אתמול, לפ־חות זמנית, הצעת־חוק שביקשה ל־הבטיח הגנה פדרלית לדיפלומטים זרים ולאורחים רשמיים אחרים של ארה"ב, כולל בפרואביים.

ציר הקונגרס ד. הל סירב להש־תתף בהצבעה פה אחד הדרושה כדי שביה"נ יגש לדיון בהצעת החוק, אשר הגדיר כפגע בחילי כל מעשה של הפקעה, הכרזה או איום נגד דיפלומטים זרים.

לאחר רצח הספורטאים הישראלים במינכן, כלל הסנאט בהצעה גם אורחים רשמיים של ארה"ב, כגון ספורטאים זרים.

מר הל אמר, כי היא כהגנ נוכח ההוצאה האפשרית שיהיה כרוכה בסתן הגנה כזעתה נוספת, והי־אוכם כהוכל על בהלמי הנסים.

בודקים עדות נהג לונדוני

לונדון, 21 (אי. פי. וצ"ר). בלשי הסקוטלאנד יארד בודקים עתה ער־דות של נהג מונית לונדוני, שסי־פר היום, כי ניתה לפני זמן מה למ־סור מכתב בכתובה בידה אבזלה בלונדון בכה 30, שהיה כיועד ל־דיפלומט הישראלי ד"ר עמי שחורי אשר נהרג ביום ג' בהתפוצצות מע־טפת נפץ.

הנהג, רונאלד לאבארק, מסר ל־עתונאים, כי הגיד על התקריות ל־אנשי הבשטרה המוקדים את מותו של ד"ר שחורי. הוא סיפר, כי לפני כחה שבועות נעצה אליו אשה ליד הבעת כלייבר יורקה בלונדון כהבידה בעטפה גדולה באחר בשביל ד"ר שחורי. היא ביקשה כבנו למסור את המכתב לשגרירות, אולם אנשי הב־ביטחון שם סירבו לקבלה. לבבוקר מסר את המעטפה בתחנת המשטרה והה"ל ביקש אליו ד"ר כהורי, הודה לי ושלה לי שני ליסה"ל. הנהג כפר, כי לפי דעתו ביצלה אותו האשה האלבנציה כדי לבחינת את אבצעי הביטחון בשגרירות ישראל בלונדון.

דובר השגרירות הישראלית אב הסי־פור כבפי הנהג ב„שטות".

דיין לא איים „לשבור" את הליגה

מאת סופר „הארץ"

שר־הבטחון, משה דיין, לא איים „לשבור" את הליגה להגנה יהודית, כפי שפורסם מפי אחד מראשיה. בשיחתו עם הרב מאיר כהנא אמר השר דיין, כי יכשים לקבל לשיחה אם יבטיח להחל בפעילותו בשטחי היום.

הרב כהנא אמר, כי בנושא זה הוא רוצה לשוחח עם שר־הבטחון ושידע להבטיח דבר ביוזמו. השר דיין סבר, איפוא, כי כתנאים אלה אין מקום לקיים את הפגישה. הה־גיס, כי יש בידי הביטול האפ־שרות המדינים לבצע פעולה של הליגה בשטחים.

יעקבי הגיב על התקפת דיין ב„אות"

מאת סופר „הארץ"
לענייני מפלגות

שבועון מפלגת־העבודה „אות הור־שנה בזמן בדיוני לשכת המפלגה. כגן שר התחבורה, גד יעקובי, דחה אתמול בישיבת הלשכה לצורך ב־הקדם דיון בקיף על המצב. כר יעקבי התייחס למאמר שפורסם ב־אחד בגליונות האחרונים, בו הוצ־קף בחריפות שר־הביטחון על הבר־דהו לגבי ההתנהלות בשטחים. כר יעקבי טען, כי הנאמר היה בטוסם על נתונים לא־נכונים.

פרסה אות התעצרות בישיבת ה־לשכה לאחר שמזכיל המפלגה יצא נגד פירסום כאמרו של כר גבן רעבון, שהטקף את חה"כ כרדכי בודקים על יתוחו לדיון שבעידן עתה בנושא סביב לספרו כל חה"כ ליובה אליאב. מר ידלין אמר, כי הנאמר מהווה פגיעה חמורה בחה"כ כורקים.

במלבה העבודה הוחלטה אתמול לבחור במר ידלין כיו"ר קופת חולים, אבל יכלב גם את תפקיד כל כהול קופ"ח. מר אבר ידלין הציע שיהיו לו כ"מ, ד"ר חיים דורון, יו"ר המחלקה הר"שית בקופ"ח הכללית (קרא גם הידיעה בעמ' 13).

המזכ"ל מר אהרן ידלין מסר אה־בול בישיבה הלשכה הודעה בעניין הבחירות להבבת. הוא אמר: „כל המפדעים של בישבריב להבבת, לא בתקפים שום דיונים בתבבבים ואם כן — אין להם חשר. שום פירוט במפלגתי לא דן בהלבדים ליציאה או לכניסה להרכיה. כל הציעה בנושא הוא בשלב זכן ומיותר".

ישראל תמחה על דו"ח הבונדסטג

משרד־החוץ יגיב לאחר עיון בדו"ח המלא

מאת סופרו המדיני של „הארץ"

ישראל קיבלה עד כה רק חלקים מהודו"ח שפורסם בגרמניה על ה־רצח במינכן. בקשר לכמה תיאוריים, ידיעות והערכות הכלולים בחומר זה יש לנו השגות, אך ישראל תגיב לאחר לימוד הדו"ח כולו — זאת מסר אתמול דובר משרד־החוץ ב־תשובה לשאלה.

הודעה זו של הדובר מבטיעה על מאבק של משרד־החוץ להגיב בנר־מה על הרוגז הרב השורר בממ־שלה בקשר לנסיון הבונדסטאג ל־סהר את הגרמנים מאחריות לכישלון הפעולה במינכן.

בון, 21 (עי"ר). חוקרים הפוסקים ברצח במינכן אמרו היום, כי הקיוד־תיהם צלוליה להימשך חודשים, כ־אחר שהדו"ח הממשלתי, הסוכך ידו על פעולות המשטרה, לא שפך אור רב על המאורעות. אולם, פרשנים גרמניים אמרו היום, כי הדו"ח מש־איר הרבה שאלות השובות פתוחות.

משאל־עם בשווייץ על איסור יצוא נשק

ברן, 21 (צ"צ). תושבי שווייץ יביעו ביום א' את דעתם במשאל־עם על הצעת היקו לחוקה שמטרתה לאסור יצוא נשק, תחמושת, חומרי נפץ וכל ציוד צבאי אחר, להוציא לארצות אירופה הנייטראליות (אוס־טריה ושוודיה) ולשימושן הבלעדי.

נציגי ערב בלונדון שלחו איגרת מחאה לוילסון

„זכותך לפתח קשרים עם הציונים אך לא נפגשת במקביל עם אנשינו, בעניין הטירור"

לונדון, 21 (עסס"א). שגרירי ערב בלונדון שיגרו איגרת משו־תפת למנהיג האופוזיציה, הרולד וילסון. במכתבם הם מאשימים אותו ביחס לא־אוהד כלפי העם הערבי.

שגרירי ערב הביעו באיגרת דאגה נוכח הצהרת מר וילסון, שבה דרש לנקוט בצעדים נמרצים נגד מדינות הנותנות מיקלט לטרוריסטים וגם הציע שממשלת בריטניה תוותר על תביעותיה למכור נשק למצרים.

במכתב נאמר בין השאר: „אין אנו חולקים על זכותך לפתח קשרים הדוקים עם המנהיגים הישראליים הציוניים, אך מצערת אותנו ה־עובדה שלא נפגשת במקביל עם אנשינו ולא קיבלת הסבר על דעו־תינו וגישתנו".

(עי"ר). מר וילסון חזר אמש מ־ביקור חשאי בן 24 שעות בתוניסיה, אשר עורר היום השערות בעתונות לגבי מטרתו.

מר וילסון נועד בתוניסיה עם נשיא המדינה, חביב בורגיבה.

העתונאים ציינו, כי עובדה שהר־סיפה להשערות היא, שמר וילסון ניהל בראשית החודש שיחות ממו־שכות עם אחד העוזרים הבכירים של ראש הממשלה, גבי גולדה מאיר.

בכתניס מסר וילסון לעתונאים, לפני צאתו, כי שיחותיו עם בורגי־בה נסבו על המזה"ת, הים־התיכון ואפריקה.

תגובת אל־אהראם

קהיר, 21 (אי. פי.). „אל אהראם" הגיב היום, זו לראשונה, על מיש־לוח מעטפות הנפץ לישראלים בעו־לם וכתב: „אלו שהמציאו את ה־שימוש בחבילות נפץ, צריכים היו להבין, שאותן חבילות מסוגלות לה־יות בומרנג ולפגוע גם בהם".

העתון כותב, כי ישראל היתה ה־ראשונה שהשתמשה בשיטה זו ו־שלחה חבילות נפץ למדענים גר־מנים שעבדו במצרים.

עתוני בירות הגיבו אף הם בע־קיפין בהאשים „מעשי זוועה" שמ־בצעים הישראלים. העתונים פירסמו צילום של מכונית שלדבריהם נוד־פה ע"י טנק ישראלי בכפר בדרום לבנון בעת הפשיטה, כשבתוכה היו 7 בני משפחה אחת.

פראונקנאכט שוחרר

(ע). אלפרד פראונקנאכט, המהנ־דס השווייצי, שהעביר לישראל את תכניות המיראזים, שוחרר אתמול בכלאו בשווייץ, לאחר שריצה שלוש שנות מאסר, — מסרה אמש בערב כתבת שידורי ישראל בג'נבה.

פראונקנאכט עדיין לא יודע מה יהיו תכניותיו לעתיד, אך הוא שוקל ברצינות אפשרות לבוא לישראל. בעיקר ויציעו לו עבודה מעניינת ביכהי בארץ. בשהותו בבית־הסוהר הספיק ללמוד הרבה על ישראל. הוא קיבל מאות מכתבי עידוד מ־הארץ וכן חבילות שי. כן ביקרו אצלו ישראלים.

כשאוהו מן הכלא התעניין כה הה־לכה בתחום ההנדסה. שנה וחצי מ־הקיפה כאשרו קוצצו לו בשל הה־נהגות טובה.

ביום ו' יופיע לראשונה בפומבי במשפט המתנהל בין צורך דינו מייפריד קון לבית האורח הישראלי ב. רעבני, בקשר לריגול כלכלי.

החל הדיון בעבודה על המדיניות בשטחים

ויכוח בין מחנה היונים והנצים

מאת רן כסלו
סופר „הארץ"

מזכירות מפלגת העבודה פתחה אתמול בדיון מקיף על המדיניות בשטחים. על הדיון הוחלט לאחר ש־שר־הביטחון פנה, בישיבת צוותי ה־השיבה לפני כחודשיים, בדרישה ש־המפלגה תקבע עמדתה בשאלה זו.

אם כי בפתיחת הדיון מסר מזכ"ל המפלגה, אהרון ידלין, כי בסדר־היום רק בעיות כלכליות וחברתיות של השטחים ולא הפתרונות המדי־ניים, עבר הוויכוח כבר ביומו הרא־שון (הדיון יימשך לאחר החגים). למחלוקת העקרונית לגבי מפת הש־לום ועתיד השטחים.

הדיון אתמול עמד ברובו בסימן התקפת היונים שדובריהם העיקריים היו השר חיים גבתי, ח"כ אברהם עו־פר וח"כ אריה אליאב. ראש הממ־שלה ושר־הביטחון נכחו בזמן הדיון, אך עדיין לא דיברו.

בפתח הישיבה אמר מזכ"ל המפ־לגה, כי הדיון צריך להתרכז בשאלה כיצד לחיות יחד עם ערביי השטחים עד הסדר השלום.

השר גבתי אמר, כי היה רוצה לראות את השלום עם פתוח ככל האפשר בשטח ישראל. לד למרות כל החיוב שבמדיניות ראלית לגבי השטחים, נוצרה ניות זו הלות הולכת וגוברת ש־ראל בשטחים.

סגן שר־התחבורה, גד יעקובי, כר, כי פיתוח המשק הכקומי זה לא עניין של יום ולא של המדיניות הנוכחית בשטחים לייצוב יחסים חדשים עם אוכ־לוסיה ערבית שבלעדיהם השלום אינו אפשרי. „אני לא בעד אבל אני בעד שילוב שני בעלי אורחות שונה", — אמר.

ח"כ אברהם עופר פיתח נגד היה בין הנושא הכלכלי וה־למדיני בדיון על השטחים: אפשר לדבר בבעיית השטחים לטפל בפיתרון המדיני —

יש הצלחה רבה לממשל בשטחים, אבל השאלה היא משתמשים בהצלחה זו. אם תקופה מעבר — וזהו הצלח רוצים לראות בזה הסדר קב ההצלחה עלולה להפוך לאיד ההיסטוריה מלכדת, שישום ויתר על עצמאותו בגלל אינ כלכליים.

ח"כ ליובה אליאב, שהופר אנשי א"י השלמה, אמר ש„כ יהודים לתת לפלשתינים הקו ביום מן הימים אנחנו נפרד רוצה לתת את התקווה הזו להם וגם לי. אז יהיה ליחסים כליים בינינו הבדל מהותי".

האחרון בדיון היה שר־ה מר יוסף אלמוגי, שציין, כי בסכים עם דעות ח"כ אליאב, שהוא דוגל בתעסוקה מבוקר פיתוח מקורות פרנסה בשטחים הופרע בקריאה הביניים של דיין: „כמה השקיעה ישראל לפתח כקומות עבודה בשט אלמוגי: „מעט מאוד..." דיין: „מה זה כמעט כלום?"

המערך דן על הבחירות בהסתדרות

מאת סופר „הארץ"
לענייני מפלגות

הנהלת המערך דנה אתמול בדמו־תה של ההסתדרות ובבחירות הבאות בה. בדיון הציע מזכ"ל מפלגת־העבודה, אהרון ידלין, כי הבחירות ייערכו במאי או בתחילת יוני 1973 סולם, כי תוך שבועיים תיפול הח־לטה על מועד הבחירות.

מזכ"ל ההסתדרות, יצחק בן־אהרון אמר, כי נוסף ליצוג מפלגתי במוס־דות ההסתדרות, יש צורך ביצוג ישיר של העובדים. במקום בחירות ארציות, הציע מר בן־אהרון בחירות אזוריות למוסדות ההסתדרות, כדרך לדמוקרטיזציה ורפורמה במוסדות מקומיים של ההסתדרות.

הרמטכ"ל בישיבת ועדת החוץ והביטחון

ועדת החוץ והביטחון של הכנסת קיימה אתמול ישיבה בהשתתפות הרמטכ"ל, רב־אלוף דוד אלעזר.

הרמטכ"ל דיווח לוועדה על פעו־לות צה"ל נגד בסיסים וריכוזי מחב־לים בסוריה ובדרום־לבנון וענה ל־שאלות חברי הוועדה.

ממשלת לבנון

(סוף מעמוד 1)

לבנון, סלימאן פרנג'ייה, ב בבירות הגיחו, כי איגרת זו לתביעה הכזרית מלבנון של. גוע בפעילות המחבלים בדרום גון.

בדמשק הכריז אתמול נשיא יה, חאפז אסד, כי הערבי יהיו אחראים לביטחון גבולות ראל וכי הדרישה להגביל את לות אירגוני החבלה במדינות רביות הגובלות עם ישראל. „דרישה שתצניה".

כפי נוספים שהגיעו אתמ סוריה ללבנון, נמסר, כי סורי ריזה על כוננות בקרב 50 חיליה. המיקלטים בערים נפו חדש ותרגלי דמשק נצטוו לב קפדנות ע"פ כללי ההגנה הא פיקוד הצבא הלבנוני פירס ביה הודעה על אבידות הצו פעולה צה"ל האחרונה. נמסר, חיילים נהרגו ו־46 נפצעו. כן 5 אנשי ג'נדרמריה ו־5 חיילים בה. ההודעה מוסיפה, כי 100 נהרסו ו־200 בתים אחרים מיפקדת. הצבא הסילה צנזו העתונים בהתאם למצב ההי הוכרז במדינה כאן פעולה ה־בדיקה הכתבים הזרים בבי־רים את בדיקה הצנזור הצב כצנזורים העתונים הזרים ה ללבנון.

עתוני בירות ציינו אתמו „ישראל לא הצליחה לזרוע בין הלבנונים והפלשתינים". נים אלה כשרו, כי כינוס הליגה הערבית, מחמוד ריאד, רות, הביאו לתחזוק היחסים בים בין אירגוני התבלה ושל לבנון.

קרב עם מחבלים

ניקוסיה, 21 (אי. פי.). כיוי לבנוני ניהל היום קרב יריו קבוצה של מחבלים בכפר ה כ־100 ק"מ דרומית לביירות. נוספים שהגיעו לקפריסין רות בסרו, כי שני חייליה המחבלים נורו בקרב ולא יהיה מצבם. 3 מן המחבלים נפלטו.

הקרב נערך בכפר אל־איה אם ההרך בין ביירות לצידון. הקרב הקיפו כוחות צבא לבנ את האיזור.

(ע). בכמה נזרות לאורך ד צם לבנון נשמעו אור ליום ה' ה התפוצצויות עצמות שהגיעו מ השטח הלבנוני.

גולדמן שוחח עם צ'אושסקו

מסביר עמדתו בעניין הכופר שהוטל ברוסיה

(ע). נשיא הקונגרס היהודי העול־מי, ד"ר נחום גולדמן אמר, כי יצא לביקור קצר ברומניה לאחר שנמסר לו בבהירות הרומנית בפריס שה־נשיא צ'אושסקו יקבלו לשיחה. הוא ציין, כי ביקש לבקר בכדינה זו נוכח בעיית יהודי רומניה.

אחרי לשיחתו עם נשיא רומניה, אמר ד"ר גולדמן: „אינני מזוזה על שיחה פוליטית שאני מקיים עם מדינאים שונים בעולם. אולם, אוכל לציין שהתחתם על־כל הבעיות ש־עניינו את נשיא רומניה ואותי, גם כנשיא הקונגרס היהודי העולמי וגם כאיש פרטי".

ד"ר גולדמן הסיב לשאלה אם ב־קש כמר צ'אושסקו לתווך בעניין יהו־דות רוסיה והכופר. הוא הוסיף כי נשיא רומניה אמר לו, שממשלתו מיהזה נגד המדיניות הישראלית ב־לבנון.

לשאלה אם אמר ד"ר גולדמן, כי צריך להציע בילות בינלאומים כדי לשלם את הכופר, השיב: „כל מה שפורסם בשמי היה הוצאה של א־הבה או קיצור דברי כפי שהופל־טו בקול־ישראל". הוא הטעים, כי למעשה אמר ואף הציע שישראל תודיע מילווה בינלאומים כדי לק־ליט את הנולים מבריה"מ ולישבם בישראל, אך „בעולם לא הייתי מצי־לה על הדעה הצבה לבקש מילווה בינלאומי כדי לשלם כופר לסובייטים בעד יציאת אינטלקטואלים מ־בריה"מ. כל זה אבסורדי". לדעתו נב־צה מכאן גם ההתייחסות של אנשי הקונגרס היהודי לגבי כה שפורסם מדבריו. ד"ר גולדמן הביע את דע־תו, כי נתוך ללחום בכל הכוחות ה־האבצעים נגד הכופר, אך הוא איננו סבור שיש לנקוט אבצעים קיצו־ניים כמו שדורשת הליגה להגנה יהודית. לדעתו שיטות הליגה להגנה יהודית רק יזיקו לעניינינו.

יחד עם זאת אמר, שאם יחלוף זמן — כוונת השנה או שנה — וכל ההתערבויות הבינלאומיות לא יתירו לבריה"מ לא תתיר לאינטלקטו־אלים יהודיים לעלות — „עלינו לע־שות הכל להצלת נפשות, גם לשלם כסף כאשר לא יהיה שום אפשרות

אחרת בידינו". ד"ר גולדמן ציין, כי איננו אופטימי לגבי האפשרויות שהשפעה הבינלאומית, ובעיקר ה־אמריקאית, תוכל לשנות בעניין ה־כופר.

לשאלה אם יציג מחדש את מועמ־דותו לכהונת נשיא הקונגרס היהודי במארס 1974, אמר, כי „עדיין מוק־דם להתחר בכך. אלה שמבקשים את התפטרותי, יצטרכו להמאתן בסבל־נות".

ד"ר גולדמן ישהה בישראל שבו־עיים ואח"כ יצא לאירופה, בין ה־יתר לגרמניה. הוא מביע שייפגש כאן עם ראש הממשלה, שכן „יש לי מה לספר לה".

בסיכום הביע ד"ר גולדמן את דעתו בעניין המלחמה בטרור הערבי. „אני סבור שיש להילחם בטרור ה־ערבי בכל מקום שהוא מופיע ובי־דרכים שהמומחים הישראלים לכך חושבים שיש לנקוט".

מיקוניס נועד עם צ'אושסקו

מאת סופר „הארץ"

נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושסקו, קיבל בראשית השבוע לשיחה את המזכיר הכללי של מק"י, ח"כ שמו־אל מיקוניס. בשיחה, בה נדונו בע־יות האזור והיחסים הפנימיים בס־תנה הקומוניסטי, השתתף גם סטפאן אנדריי, מזכיר הוועד המרכזי של ה־מפלגה הקומוניסטית של רומניה.

על הפגישה פורסמה הודעה רש־מית בעמוד הראשון של ביטאון ה־מפלגה הרומנית „סקנטאה", שלוה־תה תצלום על 3 טורים של נשיא רומניה ואורחו הישראלי. ההודעה שודרה גם בטלוויזיה הרומנית ש־פירסמה אף היא תצלומים משיחתם.

זכו בפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 38/72, שהתקיימה ביום 21.9.72 זכו הכרטי־סים הבאים:

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 090603, בסך 50,000 ל"י זכה המספר 637240. בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 242874, 624224, 707503. בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 005187, 250556, 385251, 782321. בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מס־תיימים ב־00567, 05801, 33289, 44923, 51360, 58643, 70486, 70858, 87418, 96027.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמס־פריהם מסתיימים ב־00461, 09748, 14304, 14524, 19565, 24235, 30430, 35587, 42957, 43550, 45555, 48780, 50864, 51040, 52985, 56658, 56878, 64297, 65300, 75127, 85448, 90790, 98465, 99037, 99728.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמ־מספריהם מסתיימים ב־2555, 4040, 5366, 6511, 8354, 8148, 8803.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמס־פריהם מסתיימים ב־ 0642, 0847, 1531, 1802, 1819, 1873, 2293, 2318, 3019, 3071, 3098, 3169, 3795, 3871, 3977, 4214, 4281, 4317, 4816, 4863, 5339, 5417, 5666, 6082, 6185, 6757, 6796, 7240, 7574, 7777, 7981, 8005, 8221, 8307, 8878, 9131, 9368, 9463, 9497.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־8.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים ה־באים: 149219, 162076, 179138, 258562, 307187, 319168, 359112, 399423, 456001, 502238, 524280, 534077, 557867, 559901, 568877, 596610, 674780, 697048, 747214, 756983, 782052.

בצער רב אנו מודיעים על פטירת בעלי ובן משפחתנו היקר

עו"ד **חיים זילברשטיין**

הלויה תצא היום, יום ששי י"ד תשרי תשל"ג, (22.9.72) בשעה 12.30 בצהרים מבית הלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בחולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אבינו, סבנו וגיסנו היקר

ר' **חיים בר' קלמן זילברמן** ז"ל

מגלוביצ'ב — פולין

הלויה תצא היום, יום ששי, י"ד תשרי תשל"ג, (22.9.72) בשעה 12.15 בצהרים מבית־הלוויות העירוני, דפנה 5 ת"א לבית העלמין בנחלת יצחק.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחות המתאבלות: שוינקלשטין, לדרמן, ארה"ב, זילבר וולצמן

משתתפים באבלו הכבד של

דוד צפרוב ומשפחתו

במות **מרגריטה** ז"ל

„דחף"
ההנהלה — והעובדים

המכללה
המדרשה למינהל
[illegible]

נמשבת ההרשמה

למכללה למינהל
ללימודי ערב אקדמיים*

בחוגים:

מינהל ציבורי 7 סמסטרים
מינהל עסקים 7 סמסטרים
ראיית חשבון 8 סמסטרים

שיטות ההוראה מותאמות לאנשים הלומדים לאחר שעות העבודה.

שיטת נקודות הזכות, הנהוגה במכללה, מאפשרת לתלמיד לקצר את משך הלימודים, בהתאם ליכולתו האישית.

פרטים והרשמה בשלוחות המכללה:

ירושלים — בית הפקיד, רח' בצלאל 10, טל. 66393.

תל־אביב — המדרשה למינהל, רח' אלנבי 113, טל. 624462.

חיפה — בית הפקיד, רח' מאיר 44—46, טל. 524103.

באר־שבע — בית הפקיד, רח' הגולים 18, טל. 3706.

* הוגשה בקשה למועצה להשכלה גבוהה לאשר הענקת תואר אקדמי „בוגר" בהתאם לחוק.

להשכיר
ברחוב קרן היסוד בירושלים
בקומת קרקע
שטח של כ־200 ממ"ר
המתאים למשרדים
פרטים בטלפון (02)36207 בין 12.00—08.00

דרוש משקיע

להקמת עסק חדש
ומיוחד בענף המזון

ההשקעה הדרושה 50,000—100,000 ל"י
אפשרי משקיע שקט או פעיל

לפנות ת.ד. 10076 תל־אביב — סודיות מובטחות

הנדסת התפלה לישראל
(תהליך זרחין) בע"מ
ת.ד. 18041, תל־אביב
חוף הים, הל־ברוך

מכרז מס' 339/72

מוזמנים בזה הצעות
לביצוע מקלט ויסודות
עבור מתקן להתפלת - מים באילת

מסמכי המכרז, כפרטים, הכביה ופרטים נוספים אפשר לקבל תמורה 20.— ל"י במשרדי החברה (רח' הבקבק) בתל־ברוך כל יום בין השעות 08.00 עד 14.00.

את ההצעות יש להגיש בצירוף ערבות בנקאית בשעור 5% מערך ההצעה.

המועד האחרון להגשת ההצעות:
נדירה עד יום ה' 5.10.72, בשעה 14.00.

✶ מכונות כביסה ✶ טלוויזיות ✶ מכונות יבוש
✶ מדיחי כלים ✶ מזגני אויר תוצרת ארה"ב
פילקו תמיד באיכות עולמית
PHILCO
איזור התעשיה בת־ים, רח' הסוללים 9, טל: 860111

אשר ידלין נבחר כחבר מרכז קופת־חולים

הרופאים מאיימים בשביתה כללית אם ייבחר למנכ"ל הקופה ✶ תובעים מינוי של רופא

מאת סופר „הארץ"

מר אשר ידלין נבחר אתמול על ידי הועד המפקח של קופת חולים הכללית לחבר המרכז של הקופה, במסגרת ההחלטה למנותו למנכ"ל הקופה או יו"ר ההנהלה, במקומו של מר מ. סורוקה ז"ל.

מר ידלין ייבחר לתפקיד מנכ"ל הקופה, נוסף על תפקידו כמזכיר חברת העובדים, על ידי המרכז באחת מישיבותיו הקרובות. בינתיים התכנסה אתמול המועצה הארצית של רופאי קופת־חולים והחליטה לייפות את כוחה של מזכירות הארגון לנקוט בכל האמצעים לרבות שביתה כללית, אם מר ידלין ייבחר כמנכ"ל הקופה. המועצה זומנה בדחיפות ב־עקבות ישיבת הועד המפקח וחזרה על המלצות הועידה הארצית של הרופאים, לפיהן הם תובעים להעמיד בראש קופת חולים רופא, וכן להת לרופאים דעה מכרעת בכל שלבי ניהול של הקופה, המרכז, בתי־חולים, המחוזות והמרפאות. נמסר כי הצעה למנות את ד"ר ח. דורון, המכהן היום כמנהל רפואי של הקופה, לסגנו של מר ידלין או ממלא־מקומו — נדחתה על־ידי הרופאים.

בתגובה על החלטת הרופאים, מסר אמש מר חייקל רמות, מ"מ יו"ר המרכז, כי ברור שמר ידלין ייבחר. לדעתו תביעות הרופאים אינן בעיתן, כי אי אפשר לשנות את הרכב המרכז וההנהלה מאחר שהבחירות למרכז ייערכו רק בעוד כשנה ורבע. לדבריו הרופאים מיוצגים יפה בכל הגופים של הקופה. הוא הוסיף כי ייערכו דיונים למציאת הסדר עם הרופאים ורק לאחר מכן ידון המרכז ויבחר במר ידלין למנכ"ל הקופה.

משלחת של אירגון ברית שלום מפילדלפיה שעומדת להגיע היום לישראל כביאה עמה תרומה נוספת של מליון ל"י לבית הלוחם — מרכז לשיקום, ספורט וחברה לנכי מלחמת השחרור וצה"ל המוקם בחיפה.

שבחים לעובדי מיון בדואר — על גילוי עשרה מכתבים ממולכדים

מוצא מעטפות־הנפץ מר מרדכי אהרונוב — עובד מיון בדואר ירושלים. (צילום: רחמים ישראלי)

מאת סופרי „הארץ"

הדרך היעילה להזהר מחבילות נפץ היא לוודא את סבירות קבלת דבר דואר מהמקום ממנו נשלח — אמר לי אתמול קצין הבטחון הארצי של משרד התקשורת, מר עמירם שפירא.

מהמשטרה נודע כי בעשרת המכתבים שנתגלו אתמול בבוקר כממולכדות — לא נבצא מכן השולח בצדה השני של המעטפה. עובדה זו מחייבת את הציבור להגביר את עירנותו בבחינת מקור המכתב לפני פתיחתו.

עשר המעטפות נשלחו אל: מר א. פינקוס, יו"ר הנהלת הסוכנות (שתיים), לד"ר ישראל גולדשטיין גם הוא מהסוכנות היהודית, למר רוברטו ארצי, למר יעקב הכהן, למר יוסף וייס מהקרן הקיימת לישראל, מעטפות אלה נשלחו לת. ד. 583 ירושלים. שאר המעטפות נשלחו למר מיכאל הוני ברחוב המלך דוד, למר אורי ארצי בבנק ישראל, למר בקר ברחוב אלחריזי ולמר יעקב ירש ברחוב רש"י 66.

בבדיקה הוכח כי המעטפות ממולכדות והן נוטרלו אתמול בבוקר. מהמשטרה לא נמסרו פרטים על טיבן הטכני של המעטפות ועל האמצעים הטכניים הננקטים לגילויים. סופר „ידיעות אחרונות" מדווח כי אפשר לגלות מעטפות נפץ רק על־ידי בדיקה בקרני רנטגן.

✶

קצין הבטחון של משרד התקשורת אמר לי עוד, כי „החוכמה היא לשמור על עירנות כל ימות השנה ולהיות יעילים בגילוי המעטפה הראשונה. לעובדי משרד התקשורת הוראות קבע כיצד לנהוג במכתבים החשודים ועד כה לא התאכזבתי מאנשי המשרד, גם מאלה שאינם אנשי בטחון".

✶

מר מרדכי אהרונוב, בן 62, ואב ל־5 ילדים, הוא גיבור „ליל המעטפות" בדואר. עובד המיון הוותיק בדואר ירושלים הוא האיש שגילה ביום ד' בערב 6 מתוך 10 מעטפות הנפץ שנמצאו בבית המיון. עובדי המיון הי"ה שמעון אברהם ורחמים הרוש גילו את ארבע מעטפות הנפץ הנוספות. מר הרוש גילה גם לפני תשעה חודשים מעטפת נפץ שנשלחה מאוסטריה והיתה מיועדת ללשכת נשיא המדינה ואשר בה נמצא חומר נפץ שמשקלו היה 300 גרם.

עובדי המיון של שירותי הדואר קיבלו הוראות מדוקדקות כיצד לנהוג בימים אלה בדברי הדואר, בהנחיית קצין הבטחון הארצי של המשרד. אתמול הגיעו לדואר ירושלים משלוחים נרספים שנבדקו בקפידה. במקביל ננקטו אמצעי זהירות בבתי־הדואר בכל הארץ לגבי משלוחים מכל מקום שהוא.

✶

במברק ששלח אמש שר התקשורת מר שמעון פרס לעובדי המיון בדואר ירושלים שגילו את מעטפות הנפץ, נאמר: „רצוני לברך אתכם על גילוי עירנות ותושיה בעבודתכם, דבר שהביא להצלת חיי אדם, מנע נזקים ושם לאל מזימה זדונית. התנהגותכם ראויה לשבח ותשמש כמופת לכל העובדים. מובטחני כי תוך ימים ספורים גם אמצא הזדמנות נאותה ללחוץ את ידיכם. שמעון פרס, שר התקשורת".

בשעות הערב מסר דובר המשטרה, כי כל שעות היום נבדקות מעטפות חשודות, אולם עד לכתיבת שורות אלה לא נתגלתה עוד מעטפת נפץ.

ד"ר ע. שחורי ז"ל הובא למנוחות

שר החקלאות: ידנו תשיג את המרצחים

(ע). ד"ר עמי שחורי, הנספח החקלאי בשגרירות ישראל בלונדון, שנרצח בהתפוצצות מעטפת נפץ, הובא אתמול בצהריים למנוחות בבית העלמין הישן של רחובות.

קהל של מאות חלק כבוד אחרון למנוח שהיה אהוד ומקובל על חקלאים ואנשי המחקר החקלאי בארץ.

בעמדו ליד הארון העטוף בדגל הלאום, אמר שר־החקלאות, מר חיים גבתי, כי „אנו נתונים עתה במלחמת התשה, שזירתה היא העולם כולו.

ידנו תשיג את המתנכלים והרוצחים בישראל וידנו תשיגם גם במחבואיהם מחוץ לגבולות המדינה" — אמר.

דברי הספד ליד הקבר השמיעו גם ראש עירית רחובות, מר שמואל רכסמן וידיד נעורים של המנוח פרופ' אלקנה הלוי, ממכון ויצמן למדע.

את נשיא המדינה זלמן שזר ייצג בלוויה סא"ל ישראל ירקוני, שלישו הצבאי.

לאחר שבנו של המנוח אמר קדיש, נסתם הגולל על הקבר. הונחו זרים רבים.

הלוויה יצאה מבית הלוויות העירוני בתל־אביב, ושעה ארוכה, לפני צאת הארון, נאספו במקום מאות רבות של אנשים אבלים.

בין הנצבים דומיה ליד הארון נראו שר־החקלאות מר חיים גבתי, סמנכ"ל משרד־החוץ מר אברהם קידרון ופקידים בכירים משני המשרדים, סגן שר־התחבורה ח"כ גד יעקובי, אשר עבד בשעתו עם המנוח במשרד החקלאות, רבים מעובדי המשרד וקרובי משפחה.

חברו לעבודה של המנוח, מר דני בן־אור, אמר דברי הספד קצרים, ליד הארון לפני צאת הלוויה לרחובות. הוא ציין, כי לפני מותו קיבל ד"ר שחורי מינוי לראש המחלקה לסיוע חוץ לארצות מתפתחות. היתה זו התגשמות שיא חלומותיו.

חודש בטיחות — בנובמבר

מבצע חודש הבטיחות, אשר יכלול פעולה נרחבת של המשטרה וסיירת הבטיחות לאכיפת חוקי התנועה על נהגים והולכי רגל, ייערך בחודש נובמבר — מסר אתמול סגן שר־התחבורה, מר גד יעקובי, במסיבת עתונאים בתל־אביב.

מר יעקובי ציין כי ב־8 החדשים הראשונים של השנה חלה ירידה משמעותית של 11% בהרוגי התאונות. אף על פי כן יש להמשיך ולהגביר את המאמצים כדי שתהליך זה יימשך ואף ייגבר.

הרב מאיר כהנא: טרור נגדי הדרך היחידה למלחמה בטרור

מודה: הליגה יזמה הברחת הנשק לחו"ל

(ע). „אם באמין לסגן ראש הממשלה מר יגאל אלון, תילחם ישראל בטרור בדרכים גלויות וחוקיות. דבריו לא רק מיותרים, אלא מסוכנים. הדרך היחידה להילחם בטרור, היא באמצעות אירגון יהודי שיפעל באמצעי טרור נגדי ואכזרי" — אמר אתמול מנהיג הליגה להגנה יהודית, הרב מאיר כהנא, במסיבת עתונאים בירושלים.

הרב כהנא סיפר, כי באחרונה נפגש עם קצין בכיר בשירותי הבטחון וביקש ממנו הדרכה לחברי ארגונו, לשם ביצוע פעולות בחו"ל נגד המחבלים הערבים, אך הקצין דחה בקשתו.

בהתייחסו למעצרו של מר עמיחי פאגלין, לשעבר קצין המבצעים של אצ"ל, כחשוד בנסיון להבריח נשק לחו"ל, ציין מנהיג הליגה, כי הוא מכירו אישית, אך בשלב זה, כל עוד יושב פאגלין במעצר אין הוא מוכן להגיב על העניין.

הוא הודה, כי הליגה, היא שתכננה ויזמה את הברחת הנשק והדגיש, כי הדבר נעשה מחמת קשיים בהשגת נשק בחו"ל. „זו אגדה שאפשר לקנות בקלות נשק בארה"ב. יש לליגה כוח אדם טוב, אבל כסף אין לנו" — אמר.

אשר לסכסוך עם שר הבטחון, ציין הרב כהנא, כי הוא נוצר על רקע פעולות הארגון בחברון.

„דיין אמר שהוא מוכן לשבת אתנו ולשוחח על כל דבר, אם ניתן לו הבטחה שלא נתערב בשטחים. אבל, יש לי כל הרשות להתערב

אלון מגנה פיגורים בהקמת מיבני חינוך בירושלים

מאת גדעון אלון, כתב „הארץ" בירושלים

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות מר יגאל אלון שלח אתמול מכתב חריף אל ראש עירית ירושלים מר טדי קולק, בענין העכובים בהקמת מבני חינוך בשכונות החדשות בירושלים: „האחריות לפיגורים בתכנון ובבינוי של מבני החינוך חלה במלואה על עירית ירושלים בלבד".

מר אלון מציע למר קולק לבדוק היטב את הדברים ולשקול את האפשרות למסור להבא את בנית בתי הספר בשכונות החדשות לידי משרד השיכון.

חודשה העבודה בעלית צפת

(ע) — העבודה במפעל ליצור קפה נמס של עלית בצפת, חודשה אתמול בבוקר. נמסר כי באותה שעה התחדשה העבודה גם במפעל ליצור קפה נמס של עלית בבית שמש. בשני המפעלים שהושבתו במשך 45 יום עובדים כ־150 איש — מהם 90 בצפת ו־60 בבית שמש.

יבואן בלעדי לישראל
ה.בלמוט בע"מ
שד' רוטשילד 35 ת"א טל. 621369 - 615032
מכירה לסוחרים: - „מבניק" בע"מ
רח' ברנר 12 ת"א טל. 283730
להשיג בחנויות המובחרות למיכון משרדי
מאושר לרכישה ע"י משרדי הממשלה.

בורסה לוהטת

בשוקי ההון והכספים
מאת מרדכי צבי

כאשר סוכמו בראשית השבוע המניות הרכישה לאגרות החוב שהנפיקה הכשרת הישוב, נתברר כי על אף הפעילות הערה בשוק המניות עלה בידי המשקיעים השונים להקצות כ־90 מיליון ל"י לאמיסיה החדשה. מאחר שההנפקה היתה בהיקף של 5 מיליון ל"י נותרו מיד כ־85 מיליון ל"י פנויים לשם השקעה באובייקטים אחרים.

בדיקה לפי שיטת המידגם שערכתי במספר בנקים, אשר ידועים כפעילים במיוחד בבורסה — גם בצורה ישירה וגם בסיוע שמעניקים ללקוחותיהם — העלתה כי רק אחוז קטן מן הסכומים שהופנו לאמיסיה הכשרת הישוב, ניתן כאשראי ללקוחות.

(סוף בעמוד 9, טור 3)

המשטרה מערערת על החלטת שופט לשחרר בערבות את פגלין

מאת אבי ולנטין, סופר „הארץ"

המשטרה עומדת לערער הבוקר בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב על החלטת בית המשפט השלום אתמול לשחרר בערבות 25 אלף ל"י את מר עמיחי פגלין, החשוד כי ב־13 בספטמבר, או בסמוך לזה, ארז במפעלו „גליל" מתכת ובהכנו שני־תת מקלעים, שני אקדחים, שלושה רימוני יד וכמות גדולה של תחמושת ומסרם לאחרים כדי להבריחם לחו"ל.

הנשק נתפס בלוד ומר פגלין חשוד בהחזקת נשק לא חוקי בניגוד לסעיף 66א' לפקודת החוק הפלילי 1936, שהעונש המירבי לגביו הוא שבע שנות מאסר.

נציג המשטרה, רב־פקד משה כץ, טען אתמול בבית משפט השלום, כי „מדובר בקשר עם אנשים מסוימים, שהחליטו כנראה לקחת בידם את המלחמה בטרור. לדעתנו נשק זה לולא היה נתפס, היה גורם נזק רב למדינה או לאנשים בחו"ל, שהנשק היה מיועד להם. רב־פקד כץ ביקש מבית־המשפט להורות על מעצרו של מר פגלין לחמישה ימים.

מר פגלין (גידי — באצ"ל) ישב על ספסל הנאשמים לבוש חולצה לבנה, מכנסים חומים ונעול סנדלים. אולם בית המשפט היה מלא שלא כרגיל בשעת צהרים זו.

חיפושים במפעל

בחקירה ע"י עו"ד ש. תמיר, אישר נציג המשטרה, כי ביום ו' לפני שבוע ביקרה חוליה של אנשי בטחון בביתו של פגלין ובשיחה אתו הודיעו לו על החשד נגדו. הוא אישר גם כי מיום זה היה בידי מר פגלין די זמן כדי לטשטש עובדות היכולות להחשיד אותו למעשה. אך הוא לא יכול היה לומר כי עשה דבר בכיוון זה. בערב יום הכיפורים היה פגלין בחקירה במטה הארצי במשטרה אך שוחרר ונעצר רק ביום שלישי בצהרים. נציג המשטרה אישר כי נערכו חיפושים במפעלו של פגלין ליצור תנורי אפיה. כן טען, כי נמצא דבר הקושר את החשוד עם „סליקי" הנשק.

התנאים של פגלין

עו"ד תמיר גילה בבית המשפט, כי מר פגלין הציע לספר את כל פרטי הפרשה תמורת הבטחה שאיש לא יועמד לדין פלילי. שלוש שעות לפני תחילת הדיון בבית המשפט שוחח מר תמיר בענין זה עם מפכ"ל המשטרה, שהבטיח לתת תשובה בהקדם. בשיחה אמר המפכ"ל כי לא נראה לו שיסכים לבקשה. יותר מאוחר הודיע סגן ניצב מינקובסקי לעו"ד תמיר כי הדיון יתקיים בבית המשפט בשעה 2.

הודעת הליגה

מר תמיר טען בביהמ"ש כי שלשום פורסמה הודעה רשמית על־ידי הליגה להגנה יהודית (הרב כהנא ויוסף שניידר), כי הליגה אחראית לארגן הנשק שנמצא. בענין זה נעצר אברהם הרשקוביץ. על כך השיב רב־פקד כץ, כי למשטרה שיקולים משלה באי־מעצרם של אלה, אולם הוא הבטיח „נדבר עמם".

עוד אמר בדברי הסיכום כי הנשק היה מיועד לאנשי הליגה להגנה יהודית וכי מקורו מפגלין. הוא הוסיף כי 12 אנשי משטרה עוסקים בחקירת חשדות אלה.

„הצד השני של המיתרס"

בדברי הסיכום הדגיש עו"ד תמיר, כי מעצרו של פגלין לא יביא לשיתוף פעולה עם המשטרה. הוא אמר כי „כותות הבטחון והמשטרה צריכים לעמוד מצד אחר של המיתרס. הצד השני חייב להיות האויב ולא מישהו ישראלי. בית המשפט אינו יכול להתעלם מכך שיש אנשים שהמשטרה מודה כי הם קשורים למעשה אך הם אינם עצורים — ואני רוצה להדגיש שאני האחרון הרוצה במעצרם — ומשום כך אין לנהוג אחרת לגבי פגלין. אם מישהו חייב לתת דין חשבון לציבור זה בוודאי לא עמיחי פגלין. עצוב לי מאוד לראות את הלוחם הדגול שבזכותו גורש האויב מהארץ, מובא לפני שופט. המשטרה, תחת איום של גל טרור ערבי, מביאה את פגלין לבית המשפט. את המרץ המשותף אפשר יהיה להפנות לכיוונים רצויים יותר".

החלטת השופט

בהחלטתו קבע השופט מר אבן ארי, כי אין חשש שפגלין לא יופיע למשפטו מאחר שגם דרכונו מופקד בידי המשטרה. לא נטען שהוא עלול לבצע עבירות דומות אם יהיה משוחרר. נשאלת רק השאלה אם יפריע למהלך החקירה. בענין זה קבע השופט, כי כיוון ששני החשודים אחרים אינם עצורים אין הוא יכול להורות לעצור את השלישי (פגלין).

הוא החליט לשחרר בערבות של 25 אלף ל"י. בהשמע ההחלטה לשחררו בערבות פרצו כמה אנשים בקהל במחיאות כפים.

רב פקד כץ ביקש להאריך את מעצרו של מר פגלין ב־24 שעות, לשם הגשת ערעור לבית המשפט המחוזי. השופט נענה וציוה לעצור את פגלין עד הבוקר ב־10 — עת ישמע הערעור.

מחאה לרשות השידור

עו"ד תמיר שלח אתמול תלונה לרשות השידור על כך שבמשך כל שעות היום שידרו ידיעות בקשר למעצרו של פגלין, אך אחרי שהשופט החליט לשחררו בערבות לא שודרה הידיעה בשתי מהדורות חדשות, למרות שהיה לשדורי ישראל כתב במקום. לדברי עו"ד תמיר מנוחכת טענת הרשות שהיה לחץ של ידיעות.

דרכי רמת הגולן נפתחו מחדש לאזרחים

(ע). דרכי רמת הגולן נפתחו מחדש לתנועת מטיילים בכלי־רכב אזרחיים, לאחר שהיו סגורים כעשרה ימים בשל מצב הבטחון ופשיטת צה"ל בדרום לבנון.

כן נפתח אתר החרמון למבקרים.

auto motor sport Vergleichstest

דו"ח מבחן של המאגזין הגרמני „אוטו־מוטור־ספורט" 29.4.72 קבע

"פיאט 127" במקום הראשון

סיכום הנקודות בדו"ח המבחן

התכונות שנבחנו / המכוניות שנבחנו	FIAT 127	FORD ESCORT 1100 XL	OPEL KADETT 1100 L	RENAULT 6 TL	VW 1302 L
מרכב	103	92	96	92	86
מנוע וביצועים	84	57	57	58	42
כושר תימרון	54	47	53	42	52
נוחות	55	50	42	67	66
בטיחות	104	83	76	83	89
סה"כ נקודות	400	329	324	342	335

5 מקומות ישיבה מרווחים

19,950.- ל"י
(לא כולל תוספות)

FIAT 127

להשיג גם בדגם סטיישן • החלה אספקת דגמי 1973!

פרסום אדמון בע"מ

EXPERIENCED MANAGEMENT CONSULTANT

TEL AVIV OFFICE OF LEADING INTERNATIONAL FINANCIAL CONSULTANCY FIRM REQUIRES EXECUTIVE (UNDER 40) WITH INTERNATIONAL EXPERIENCE IN ORGANIZATION AND METHODS OR AUDITING.

FLUENCY IN ENGLISH AND HEBREW.

Reply with C. V. to P. O. B. 33427, Tel-Aviv

בבניה מעולה למכירה
בכבר המדינה
רחוב ה' אייר 6 תל־אביב
★ חנות עם גלריה
★ מרתף מואר - 2 כניסות
•
ברחוב סוקולוב 7, תל־אביב
דירה בת 4 חדרים, חזית, 3 כיווני אויר, מעלית וחניה צמודה
קבלנים „אודוין־ניר" בע"מ
וניסן רייך תל־אביב
לפנות טלפונית למר רייך — 262996
בין 13.00 — 14.00

אוניברסיטת חיפה
מודיעה כי
היעוץ
להכנת מערכת הלימודים תשל"ג
יתחיל ביום 3.10.1972

לוח מפורט של תאריכי היעוץ בכל חוג פורסם על גבי לוח המודעות באוניברסיטה וכן יישלח לכל תלמיד לביתו.

תלמיד אשר לא יקבל החומר הנ"ל עד יום 1.10.1972 מתבקש לפנות למזכירות האוניברסיטה (אשנב המרדיעין).

חוברת תכנית הלימודים לשנה"ל תשל"ג ניתן לרכוש בחנות הספרים של אגודת הסטודנטים החל מיום שלישי, 26.9.1972.

מירהל 72
פרטים בקרוב

هكذا من الأمل

هكذا من الأصل

בתום עונת החפירות בתל־קסילה:

פרופ' ידין: המקדש הפלשתי - אחת התגליות הגדולות שנעשו בארץ

מאת אביבעם הייכי, סופר „הארץ" לעניני ארכיאולוגיה

„המקדש הפלשתי בתל קסילה הוא אחת התגליות הארכיאולוגיות הגדולות שנעשו בארץ" — אמר פרופ' יגאל ידין בתום עונת החפירות שם.

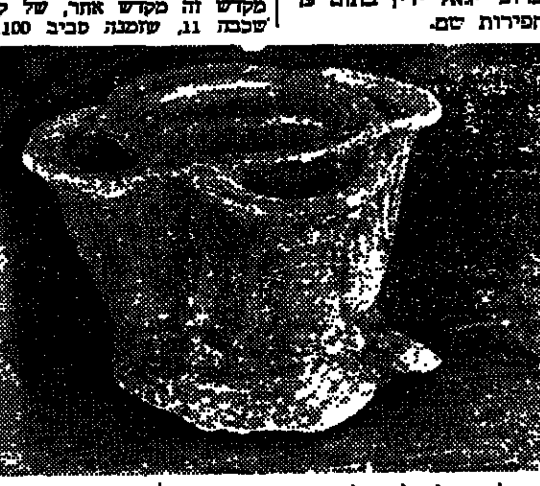

חלק עליון של כלי פולחן מצויר, יחיד במינו, שנמצא במקדש הפלשתי בתל־קסילה. (צילום: חץ)

העונה נערכה בראשות מר עמיחי מזר מטעם האוניברסיטה העברית והחברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה, במימון עת"א ותורמים פרטיים ממוזיאון הארץ. במסיבת העתונאים לסיומה השתתפו בין השאר פרופ' בנימין מזר שחפר בקסילה בין 1949 ל־1958, ומר יוסף אבירם מזכיר החברה.

המקדש הפלשתי (ר' „הארץ" מ־12.7) יחיד במינו בארץ. מידותיו 14.5 על 8 מ', עובי קירותיו 1.3 מ', הוא משכבה 10 של תל קסילה (בשטח מוזיאון הארץ בתל־אביב) שנרחבה על־ידי דוד. בחלק המערבי של אולמו, שלפניו חדר־כניסה, במה מוגבהת.

סימנים שונים מעידים שקדם למקדש זה מקדש אחר, של קסילה שכבה 11, שזמנה סביב 1100 לפנה"ס. החשוב שבאותם סימנים בור בתוך חצר שמצפון וממזרח למקדש. בור זה נמצא בחלקו מתחת ליסודות המקדש, ובו נתגלו כלים פולחניים מחרס: כלי בדמות אשה (33 ס"מ) ששדיה החלולים שימשו זרבוביות לשפוך דרכן נוזל מן הכלי — כנראה אלת־פריון; ספל בצורת ראש אריה מקושט; ועוד.

גם מן הכלים שנמצאו במחסן שמאחורי במת המקדש (בתוך קערת כסף מעוטרת בצלמית פר) יש חלק הקדומים מעשרות הכלים שנתגלו על רצפת המקדש עצמו. חלק מאותם כלים נמצא ליד הבמה, ועל הבמה עצמה מצאו גרזן ברונזה מיוחד במינו. במקדש גם נמצא צמיד ברזל — כנראה הובא שמה בגלל יוקר מתכת זו.

בין הכלים במקדש בולטים ארבעה חפצי פולחן מיוחדים במינם, בכללם לוח חרס מעוצב בדמות חזית־בנין שבעד פתחו נראו שתי דמויות (כנראה אלות). נותרו מהן רק הרגלים. החפץ נראה כמו איקונין.

תשמיש פולחן אחר הוא כן גלילי שבדפנותיו נקרעו חלונות בשתי קומות, ובקומה העליונה עוצבו 4 דמויות של גברים צועדים בפרופיל. כלים אחרים תוארו ב„הארץ" מ־12.7.

זמן כל הכלים האלה היא המחצית השניה של המאה ה־11 לפנה"ס; חוץ מן הקדומים יותר השייכים למקדש המשוער הקודם.

בחצר שלפני פתח המקדש בסיס ריבועי בנוי אבן שגודלו 1.2 על 1.2 מ', אולי יסוד למזבח העולה. המקדש עצמו מוקף משני צדדים בנינים סמוכים, ובשנים הוא ערמ פנוי. לשני חדריו מובילים פתחים רחבים.

מר מזר „פגע" במרכז הפולחני של קסילה, וגילה בזה את המקדש הפלשתי הראשון, מסוף תקופת הזוהר של הפלשתים; ואילו פרופ' מזר בשעתו חשף רובע מגורים. כשיעמיקו בעתיד בחפירה, מקווים לחשוף תקופה קדומה יותר. בינתיים אומרים לשמר את האתר ואולי להקים מוזיאון מקומי להצגת הממצאים.

המועצה לא"י היפה קובלת:

עיוות החוק בבנייה לגובה באזור העיר העתיקה והקריות בבירה

מאת סופר „הארץ" בירושלים

„מהנדס עירית ירושלים מר ע. מיקם יפה הודיע בפומבי על קביעת מדיניות של בניה לגובה בירושלים, אולם העיריה במעשיה ובמחדליה עושה פלסתר מדיניות זו, הנמצאת בשלבי התגבשות" — אמר אתמול מר יהודה האזרחי יו"ר הועדה הירושלמית של המועצה לא"י יפה.

לדבריו, יש סטיות חמורות מהמדיניות שנקבעה באזור אגן העיר העתיקה ובאגן הקריות, תוך עיוות החוק ואוזלת יד כלפי משקיעים שהגישו את תכניותיהם לפני שנים כשבירושלים שררו תנאים שונים לחלוטין.

מר האזרחי קרא לאסור את הקמת מלון פלאזה מעל לגובה של 10 קומות (על פי התכנון יהיה בעל 21 קומות), לבטל את התכנית המקורית של מלון הייאט ולאשר אך ורק בהתאם להחלטת הועדה המקומית (כלומר לגובה של 4 קומות מודרגות ולא 19 קומות).

כן הודיע שהממשלה תקים קרן פיצויים שיינתנו ליזמים שתכניותיהם יפסלו בהתאם למדיניות הבניה לגובה. לדעתו הסכום הגדול הנדרש כיום לפיצויים נגרם בשל החלטות מוטעות שנתקבלו בעבר על־ידי נציגי העיריה ומשרדי הממשלה.

מר האזרחי הדגיש, כי האישורים שניתנו למלונות פלאזה וקומדור מעידים על עיוות חמור של החוק על־ידי מוסדות התכנון. כן ציין שכל ההצהרות היפות של מהנדס העיר על מדיניות בניה לגובה הן בבחינת זריית חול בעיני הציבור, כיון שקיים מצב של מדיניות חדשה לחוד ומעשים לחוד בשעה שמתכוונים לבצע מעשים גרועים מתוך ידיעה מראש, שהם שליליים מבחינה אורבנית ואסתטית ויפגעו בדמותה של ירושלים.

שוק כרזות וקטלוגים, כניסה חינם, במוזיאון ישראל

שלושה ימי שוק ויום כניסה חינם יהיו במוזיאון ישראל לכבוד חג הסוכות. עשרות כרזות וקטלוגים של המוזיאון יוצגו למכירה בשוק, שהכניסה אליו חינם. רוב הקטלוגים יימכרו בלירה הקטלוג. השוק במוזיאון יהיה פתוח בימים א', ב', ג' מ־1 עד 5 אחה"צ. ביום ג' (26.9) בחול המועד סוכות תהיה הכניסה חינם: למוזיאון ישראל מ־10 לפנה"צ עד 10 בערב, ולמוזיאון רוקפלר מ־10 לפנה"צ עד 6 בערב.

רסיטל שרה ליפטון

הזמרת שרה ליפטון שעלתה מארצות־הברית תופיע בקונצרט של שירי עם, אריות אופראיות וקטעי אופרה, שירי דת כושיים וכן שירים באידיש ובעברית. הקונצרט ייערך ב־30 בספטמבר בבית ליסין בת"א בשעה 8.30 בערב.

תהיה זאת הופעתה הראשונה של הזמרת ברפרטואר של שירים קלאסיים ושירי עמים, אחרי שמופעיה הקודמים כללו בעיקר שירי אידיש ועברית.

עצומה הקוראת לעונש מוות למחבלים הוגשה ליו"ר הכנסת

(ל.ע.מ.). עצומה, החתומה על ידי אלפי אזרחים, הדורשת עונש מוות למחבלים, הוגשה ליושב ראש הכנסת, מר ישראל ישעיהו. האזרחים מציינים בעצומה, כי הגיעו לכלל דרישה זו לאחר הרצח הנפשע בנמל התעופה לוד ולאחר רצח הספורטאים הישראלים באולימפיאדה במינכן.

רעיית נשיא פרו — אורחת בישראל

(ל.ע.מ.). רעיית נשיא פרו, גב' אלורדו, תגיע לביקור בישראל היום בשעה 14.40. בשדה התעופה יקדם פניה משמר כבוד של חיילות צה"ל.

בגלל אסון מינכן מודיע מיסדר המכבי, אירגון ותיקי ה„מכבי", כי המסיבה שנועדה לסוכות נדחית ליום החמישי ד' דחנוכה (7 בדצמבר). ההזמנות שנרכשו לקראת סוכות, כוחן יפה גם לחנוכה.

הנהלת ויצו העולמית
אבלה על מותה של
רבקה וייסלברג ז"ל
ממנהיגות ויצו ברומניה
ומשתתפת בצער המשפחה

לד"ר אדוארד מורצקי
ולמשה מורצקי ומשפחותיהם
אתכם באבלכם בהילקח
הרעיה והאם ז"ל
י. רוזן ומשפחתו

אנו משתתפים בצערם של
מר שלמה בלקינד
מנכ"ל חברה כללית ירושלים
ומר בני בלקינד
מנהל חברת „אמון" תעשיית אלומיניום בע"מ
על מות **אביהם**
הנהלת מופרמאל ירושלים בע"מ

לשלמה בלקינד והמשפחה
השתתפותנו הכנה במות אביך
אריה בלקינד ז"ל
כלל חטיבת הבניה
אזורים בע"מ

אנו משתתפים בצערה של
משפחת ארקין
וחברת „אגיס" בע"מ
בהלקח מהם יקירם
זיאמה ארקין ז"ל
סלמון לוין ואלשטיין בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

שגריר ישראל בלונדון
וסגל השגרירות
מזועזעים על האסון הכבד
ממעשה הרצח השפל של
ד"ר עמי שחורי ז"ל
יועץ לעניני חקלאות בשגרירות
ומשתתפים ביגונם הכבד של המשפחה

המועצה לשיווק פרי הדר
משתתפת באבלה הכבד של המשפחה
על מותו ללא עת של
עמי שחורי ז"ל

מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, בית־דגן
אבל על מותו ללא עת של
ד"ר עמי שחורי ז"ל
ומביע את תנחומיו למשפחה
ראש המינהל וחבר העובדים

אבלים וכואבים
עם משפחת שחורי
ידידיו וחבריו
בנפול יקירכם
ד"ר עמי שחורי הי"ד
בידי מרצחים
לובין אבשלום
רוטמן אהוד
ומשפחותיהם
לובין רוטמן
חברה חקלאית בע"מ

בצער רב אנו מודיעים
על מותה הטראגי של יקירתנו
אורנה ויג ז"ל
הלויה תצא היום, יום שישי 22.9.72, בשעה 9.30 מרחוב דפנה 5 ת"א, לבית הקברות בקרית־שאול.
האבלים: האם: צפורה ויג
האח: ירמי ומשפחתו
הסבתא
הדודה: פאולה
הדוד: שלמה ומשפחתו

הננו מודיעים בצער על מותו של יקירנו
קלמן אולנסקי
ההלויה בבית העלמין בכנרת, היום יום שישי 22.9.72 בשעה 10.30.
המשפחה המתאבלת.

על מותו הפתאומי של עובדנו
וחברנו המסור והנאמן
קלמן אולנסקי
אבלים יחד עם המשפחה
מחצבות כפר גלעדי

ביום שלישי, כ"ז בתשרי תשל"ג 3.10.72
נעלה לקברו של יקירנו
דוד הר־אבן ז"ל
לאזכרה וגילוי מצבה
בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין החדש כפר סמיר, חיפה
נפגשים ליד שער בית העלמין.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו
המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירת
אמנו היקרה
חיה ליפשיץ
(לבית קוטלר)
ההלויה התקיימה אתמול.
הכרויים באבל:
בניה: איתמר ותקוה ליף
אריה ופני ליף
שלמה ליפשיץ
בנדיה: דפנה ועידו אמגור
אחיה: בן־ציון ואהרון
קוטלר וב"ב

ביה"ס לרפואה
של האוניברסיטה העברית והדסה
מכבד את זכרה של
יגרמן מרים ז"ל
שנפטרה ביום שני, י' בתשרי תשל"ג (18.9.72)
והשאירה את גופתה לקידום המדע הרפואי.

לידידנו
יעקב אורי ומשפחתו
אתכם באבלכם במות
אחיך ז"ל
לאה ורפאל שפירא
„חלמיש"
סוכנות לביטוח בע"מ

ביגון רב ובצער עמוק
אנו מודיעים על מותו ללא עת של מייסד חברתנו
ליאו פינק ז"ל
שנפטר באוסטרליה י"ב בתשרי תשל"ג (20.9.72)
ומשתתפים בצער המשפחה
ההנהלה והעובדים
תעשיות צמר
אוסטרליות בע"מ
אשדוד

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו
עו"ד אוסקר מרקוביץ ז"ל
ההלויה תצא היום, יום שישי, י"ד בתשרי תשל"ג 22.9.72
בשעה 10.00 לפנה"צ מבית החולים רמב"ם חיפה
לבית העלמין הישן חוף הכרמל.
אוטובוס מיוחד יעמוד לרשות המלווים ליד בית החולים.
המתאבלים: אשתו — ביאנקה
בתו — צילה ומיכה רמתי
נכדיו וכל בני המשפחה

במלאת 20 שנה למותה של
ברברה פרופר
שנהרגה בשדה בוקר
זכרה תמיד אתנו

צוות הרופאים, האחיות וכל עובדי
ביה"ח „אלישע" בחיפה
מבכים את מותו של
ד"ר בן־ציון הראל ז"ל
המייסד ויו"ר מועצת המנהלים של ביה"ח
ומשתתפים בצער המשפחה
ועד עובדי „אלישע"

השתתפותנו הכנה באבלה הכבד של
גב' אלישבע הראל ומשפחתה
במות
ד"ר בן־ציון הראל ז"ל
בין שאר אבלי ציון וירושלים — תנוחמו
דיירי הבית ברחוב דובנוב 18
תל־אביב

אנו שרויים באבל כבד על פטירתו של
יו"ר מועצת המנהלים ומייסד בית החולים שלנו
ד"ר בן־ציון הראל ז"ל
ההלויה תצא היום, יום שישי, י"ד תשרי תשל"ג, 22.9.72,
בשעה 11.00 לפנה"צ מביה"ח „אסותא" ת"א
לבית העלמין בנחלת־יצחק.
חברי מועצת המנהלים של
ביה"ח „אלישע" חיפה

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו
ד' אלק (אריה־לייב) יעקובוביץ ז"ל
ממינכן
יליד טורק — פולניה
שנפטר ללא־עת בתל־אביב
ההלויה תצא היום, י"ד בתשרי תשל"ג (22.9.72) בשעה 12.00
מבית ההלויות העירוני, רח' דפנה 5, תל־אביב
לבית הקברות בקרית־שאול.
המתאבלים: אסתר יעקובוביץ — אשתו
רני והדי — בנו וכלתו
אן — בתו
אחותו ואחיו ומשפחותיהם
המשפחה בארץ ובחו"ל

פרס הארוויי של הטכניון יוענק למדענים קולף ושאנון מארה"ב

„פרס נובל הישראלי" בסך שבעים אלף דולר יימסר בבית נשיא המדינה — במעמד ממלכתי

מאת סופר „הארץ" בחיפה

פרופ' וילם קולף, 61, ממציא הכליה המלאכותית, והמדען פרופ' קלוד שאנון, 56, אבי תורת האינפורמציה, זכו בפרס הארוויי של הטכניון בסך 70,000 דולר, במסגרת הבכורה ממפעל פרסים בינלאומי הדש, שנועד להוות מעין

פרופ' וילם קולף

„פרס נובל ישראלי" — על כך מסר אתמול במסיבת עתונאים בחיפה נשיא הטכניון מר אלכסנדר גולדברג.

הודעה על חלוקת הפרס נמסרה גם על־ידי דורשי הטכניון באמריקה. הפרס יוענק במעמד ממלכתי בבית הנשיא בירושלים, ב־22 באוקטובר.

מפעל פרסי הארווי נוצר על־ידי תרומה בסך מיליון דולר של מר ליאו הארווי, תעשיין יהודי בקליפורניה. לפי התנאים שקבע התורם, יוחזקו כספי התרומה בקרן מיוחדת ופירות קרן זאת בסך 70,000 דולר לשנה יהוו את פרס הארווי. פרסים אלה נועדו לאישים שיצטיינו בתחומי מדע וטכנולוגיה, בריאות האדם, קידום השלום במזרח־התיכון או עבודה כפרתית על עמי המזרח התיכון. זוכי הפרס השנה נבחרו מתוך רשימה של 20 מועמדים על־ידי ועדת שיפוט, שבה מוצבים בין השאר הנשיא של הטכניון ואגודות דורשי הטכניון.

תרומותיו של קולף

פרופ' וילם קולף, הרים תרומה מקורית צנועה בטיפול בחולי אי־ספיקת כליה על־ידי פיתוח הכליה המלאכותית. כן תרם תרומות חשובות בקידום ניתוחי השתלות של כליה, בשימוש במכונות לב־ריאה, פיתוח לב מלאכותי ועוד. פרופ' קולף הוא יליד ליידן, הולנד, ומאז 1958 הוא מכהן כפרופסור למחקר קליני במרכז הקליני של קליבלנד, ארה"ב. הוא נשוי, אב להמישה ילדים וכיום אזרח אמריקאי. מכללות ומוסדות מדע רבים העניקו עליו מדליות ותארי כבוד.

הגדרת האינפורמציה

פרופ' קלוד שאנון, נחשב לאבי תורת האינפורמציה. ב־1948 הוא נתן לראשונה למושג האינפורמציה הגדרה כתמטית כמותית מדוייקת. לאחר פיתוח תורתו בבלשנות הסטטיסטית, תורת הצופן, הכנון ומחשבים ועוד, נתקבלה כמות גדולה של קורלציות חדשות ותנאים חדשים. יליד מיצ'יגאן, ארה"ב, נשוי ואב ל־3 ילדים. תאר ראשון קיבל באוניברסיטת [illegible] אם־איי־טי. בשנים 1941—1958 הועסק במחקר במעבדות חברת הטלפונים בל. אחר־כך היה פרופסור למדעים בקתדרה ע"ש דונר ב־אם־איי־טי.

פרופ' קלוד שאנון

השווי הכספי של פרס הארווי כשתכם בסך של 147,000 ל"י לכל אחד מהזוכים בו. נוסף לכך יקבל כל אחד מהם 15,000 ל"י לכיסוי תקופת שהותו בישראל. קבלת הפרס מותנית בשהייה בישראל בתקופה מסויימת עם מתן הרצאות, ניהול סמינריונים וכיו"ב.

עדיה גורביץ־חורון הובא למנוחות בראש פינה

עדיה גורביץ חורון, הסטודיו ר בלשן, מהוגי הדעות החשובים של התנועה הלאומית, הובא אתמול אחה"צ למנוחות בבית העלמין בראש־פינה — בהתאם למשאלתו האחרונה.

למסע הלויה, שיצא ב־12.30 מבית הלויות העירוני ברחוב דפנה בתל־אביב, קדם טכס התייחדות קצר.

בקהל המתייחדים, מוקירי זכרו, נראו ראשי כתנועות אצ"ל ולח"י לשעבר, ח"כ מנחם בגין ונתן פרידמן ילין, סופרים ומשוררים קציני צה"ל ובני נוער.

משלחת מתושבי מגדל העמק אצל יו"ר הכנסת

(ל.ע.ב.). משלחת מתושבי מגדל העמק, ובכללה גב' דורה גרון, אם של החייל שנרצח, מישה גרון ז"ל, וכן מר מיכאל זרינסקי ומר מרק ויגדמן כפעילי ביה"כ, נתקבלה אתמול על־ידי יו"ר הכנסת, מר ישראל ישעיהו.

חברי המשלחת הגישו תזכיר, בו הם מוחים על הרצח, דורשים עונש מהיר על הפשע שבוצע ומבקשים להעביר תוכן התזכיר לראש הממשלה ולמדים הנוגעים בדבר.

מר ישעיהו הביע את השתתפותו בצערה וביגונה של האם השכולה והדגיש שזהו צער העם כולו בכל העליות והעדות. עם זאת ביקש לראות ברצח זה מקרה אסון שיכול היה לקרות בכל מקום.

חברת הכנסת מטילדה גז, שנכחה בפגישה, הציעה שיו"ר הכנסת יזמין אליו את ראש המועצה המקומית של מגדל העמק, כדי להעמידו על הדברים שהביעו חברי המשלחת. יו"ר הכנסת הסכים לעשות כן.

משלחת של רבנים מתוך קבוצה שערכה הפגנה קטנה שעמדה ליד הכנסת, נתקבלה על־ידי יו"ר הכנסת, מר י. ישעיהו, וביקשה ממנו, להמליץ בפני השלטונות הנוגעים בדבר, על שחרורם של שני האברכים הנאשמים בהצתת חנות ארוס, עד למשפטם. מר ישעיהו הבטיח להעביר עצומותיהם לשלטונות הנוגעים בדבר.

בעקבות הפרסומים בעתונות על מבצע מנויים להצגות בתיאטרון ירושלים מסר אתמול דובר מועצת פועלי ירושלים, כי המחלקה לתרבות ולחנוך של המועצה תמשיך גם להבא בקיום סידרת המנויים לחברי ההסתדרות בבירה במסגרת חוג חובבי התיאטרון. החוג הוקם לפני כשנתיים ובמסגרתו נערכו עד כה חמש סדרות (3 הצגות בכל סדרה). בימים אלה החלה ההרשמה לסדרה השישית. בחוג חברים כ־600 מנויים קבועים.

„ערב שירי כנרת"

ערב שירי כנרת ייערך ב־26 בספטמבר מטעם משרד התיירות בשיתוף עם עירית טבריה. הערב יהווה חלק מאירועי תרבות ואמנות שייערכו בעת חג הסוכות תשל"ג, סביב לכנרת.

מ. קול דורש דיון על הטרור הערבי באינטרנציונל הליברלי

חבר משה קול, המכהן כסגן־נשיא האינטרנציונל הליברלי, פנה אל נשיאות אירגון זה בדרישה להעלות לדיון דחוף בכנס האינטרנציונל, שייערך בסוף החודש בפאריס את נגע הטירור ומופר התעצמה.

בנימוקו מדגיש מר קול, כי ממדי הטירור באירופה־אירופה הגיעו הן בהיקפם הן בבעלי־ההורדה לתופעה הרת־סכנות לכל העמים שוחרי שלום, המאיימים לקיום הקיבות החברה האנושית, שלטון החוק ותורת האדם.

נשיא המפלגה הליברלית באיטליה, מר ג'ובאני מלאגודי, שלח מברק למר קול, ובו הוא מביע רגשי־הזדהות עם העם בישראל.

יעקובי: שביתת המשאיות — בניגוד לחוק

שביתת משאיות הדלק היתה בניגוד לחוק ההסכמים הקיבוציים, וספק אם אפשר לפתוח בשביתה כזו במסגרת החוקים הקיימים — אמר אתמול סגן שר־התחבורה, מר גד יעקובי, בתשובה לשאלות עתונאים.

מר יעקובי שוב הביע תמיהתו על השביתה, באומרו כי בעלי המכליות יודעים כי נערכים דיונים בדרגים גבוהים בתביעותיהם להסדרי אשראי לחידוש משק ולהורדה המכס על משאיות. ללא כל קשר עם השביתה.

פתיחת עונת תיאטרון ירושלים

(ע). עונת הבכורה בתיאטרון ירושלים תיפתח לאחר חג הסוכות בסידרה של מופעי אמנות הנושאים את השם כיקהל 72.

בסדרה זו יוגש לתושבי הבירה מבחר של הצגות, קונצרטים והופעות של להקות הווי ובידור.

בראש מופעים אלה הצגת הבכורה של המחזה בקיץ הימים מאת הסופר הירושלמי חיים הזז.

ראש עירית ירושלים מר ט. קולק, פרופ' גרשון שקד, חבר ועדה ההנהלה של התיאטרון ומר לני אהלבוים, סגן מנהל התיאטרון, בירך במסיבת עתונאים, שהתקיימה אתמול בבית אגרון בבירה, כי מגמתה של הנהלת התיאטרון היא מכל אחד לגבש להקת תיאטרון מקצועית, ומצד שני להגיש תכניות למען חינוך כל הציבור הרחב של ירושלים לביקור בתיאטרון ולהערכתו.

למכירה
מעיבלת רהיטים
קלק אורטולי:
כלון + חדר עבודה
03—562231 בערב

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

פרקי היום בתנ״ך

דברי הימים, ב׳ (כ״א–ל״ב) — קהלת.

המשנה היומית

סוטה, ג׳ (ז׳–ח׳)–ד׳ (א׳–ה׳).

הדלקת הנרות

	ירושלים	ת״א	חיפה
יום ו׳	5.00	5.18	5.10
צ״ש	6.12	6.10	6.13

תורנות רופאים לפי המקומות

תורנות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

● היום: איכילוב.
● שבת: איכילוב.

אירועים ובידור

הודעות

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

דירות

וילות ובתים

2–2½ חדרים

1–1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

● 2 חדרים יפים חזית יהד־ דית 7 רמת־גן 736586.
● ברמת־גן, 2 + פ״א אפ־ שרות רהיטים, מרכזי ושקט. 791245.
● בהזדמנות לפרדסקי, 2 יפים וגדולים דנגור 25 — גדינברג 772816 מ־5.30—2.00.

مكذا من الأمل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב, שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

● דרושה שותפה לדירה בצפון, בבניה מאוקטובר — 258144 לפרטי.

● בדירה יפה בצפון להשכיר חדר מרוהט עם כניסה נפרדת + טלפון + שימוש במטבח ובכל השרותים. 800 ל"י לחודש. טל' 245043, ת"א.

● דרוש חדר לבחורה שקטה עם ארוחת חמה. 443404

● חדר מרוהט, נאה, מוגן, כל הנוחיות לבודד/ת. טל' 443404.

● חדר ונוחיות משותף בחולון להשכיר פרטים יהודה הלוי 70, תל אביב, טל' 612526 ערבי.

● חדרים מרוהטים עם שרות מלא להשכרה טל. 241853 תל אביב.

● 2 חדרים מרוהטים בפ"ת ע"י בלינסון טל. 413851 8.00—10.00 בבוקר.

● חדר מרוהט (יחידה בפני עצמה) פקיעין 16 צינקין.

● חדר מרפסת, נוחיות, לזוג הירים/ות יחיד/ה מיידי 230897.

● חדר מרוהט לבחור דתי במרכז גבעתיים, 264856 .776035

● חדר מרוהט עם כל הנוחיות מרפסת, טל. 229100.

דירות להחלפה

● להחלפה דירה 3 חדרים בחיפה בדירה בתל אביב ד' והסביבה פרטים בטלפון: — 952302 מ-16.30.

ביקוש דירות

● דרושה דירה ברמ"ג, בשכ"ת, בתל-אביב או בסביבה.

● לקונים רציניים דרוש דירות לקניה בת"א, צפון ת"א ודמת-אביב לפנות: כאן נכסי דלא ניידי, אבן גבירול 68, קומה ב', חדר 206, תל אביב טל. 263134/5, 202182 (410146) לאחר שעות העבודה.

● מעונינים לשכור — וילות ודירות לתקופות קצרות או ארוכות, מרוהטות או בלתי מרוהטות, מינואר 1973 ובמשך השנה. אנגלו-סכסון הרצליה פיתוח. 03-930261/2.

● דרושה דירה ברמ"ג 3—2½ חדרים ברח' שקט בצפון ת"א טל. 231125.

● זוג עם ערבויות בנקאיות מחפש דירה מרוהטת או ריקה בשכ"ת, מוכן לשלם מראש 58603.

● מעונין לקנות דירת חדר בת"א ת.ד. 10155 ירושלים.

● מעונין לקנות דירה בנשיא כניסה מיידית בערב 573016.

● 3 מטהרמות מחפשות דירה 1½ חדרים עד 2 סרוקה ברמה ג' או גבעתיים להתקשר 063 .063-22903.

● דרושה דירת הדר מרד המח עם טלפון בקיראון או ברמון לטלפון 03-773371 — אחרי 7 בערב.

● התא בנין לקניה מ-10 חדרים ריקים ומעלה בסביבות כל בן עלום. טלפון 55294 מ-16—19.

● דרושה בשכירות חודשית דירת חדר או 2 חדרים מרוהטת + טלפון בצפון ת"א לפנות „ביתה", טל' 226380 או טל' 442195.

● דרושה דירה 2 — 3 חדרים בשכ"ת, ברמת השרון, בסביבת המוצעת, מטוס רצוי בה. 1885 בערב.

אולמות

● להשכרה 250 מ"ר מבנה תעשייה קומה ב' בצומת מרכזיה בסביבת רמת גן בת חשמל + טלפון לפנות 228632.

● אולמות, בתי-מלאכה וחנויות, בשכ"ת, ברמ"ג, ר"ג למכירה „לעבר" פקוחי-ישראל 8, תל-אביב, 612706.

● בשכ"ת אולם 30 מ"ר + כוח הצבר, בלורנטין, טלפון .829425, 734403

● למכירה מבנה תעשייה 140 מ"ר + אפשרות בניה נוספת, 80 מ"ר + חצר וכות, אזור התעשיה חולון. לפנות .821204

● להשכיר אולם 170 מ"ר קומה שניה עם מעלית מלא 83165 ת"א.

● דרוש בשכ"ת אולם 170—150 מ"ר באזור חולון ו הסביבה. לפנות 03-845982

● דרוש אולם 400 מ"ר קומה קרקע לנוזת בקיום מרכזי בת"א בשבר הודי טלפון 265102.

● להשכיר בשכ"ת בקריה ארית פתח תקוה אולמות לתעשייה 200 — 500 — 1000 מ"ר + טלפון 259871.

● להשכרה מבנה תעשיה חדש בבת ים 3 קומות אולמות מודרני מתאים לאלקטרוניקה מכניקל וכו' טל' .266993 ,862290

● למכירה אולם 100 מ"ר לתעשיה 50 + 50 גלריה לפנות ת.ד. 8476 ת"א.

משרדים

● בשכ"ת בדיזנגוף פרישמן 8, הדרי משרד, טלפון 258457.

● בצפון ת"א בשכ"ת דירת 3 חדרים + טלפון 244051.

● בשכ"ת משרדים + טלפון מוגן עם כל הרהוט ברחוב הנגב 8, טלפונים: 444224, 30891.

● אולם בצפון ת"א מתאים למשרד „ירבי" 248864.

● להשכרה 4 משרדים בית אמריקה בתנאים מיוחדים 418071.

● בשכ"ת בצפון 2 חדרים מתאים גם לרופא 223186.

בתי מלאכה

● דרושה זינגריות אובר לוק והצבניות מעולות העליה 52 ק"ב. תל-אביב.

● מפעל חדש מעונין בתופרות מעולות לזונגר ואוברלוק. ברכה מכהרי 25. דירה 11. טלפון 826113.

חנויות

● למכירה חנות ברח' המר בנר 8 בשטח 36 מ"ר + גלריה 15 מ"ר לפנות טל' 41181.

● בשכ"ת חנות גדולה אזור מכהרי, לכל מטרה. לפנות „יפרי", מרכז סמהרי 82, תל-אביב. 821204.

● למכירה חנות מבוססת מכפירי בתיכה, ספרים, צעצועים, עתונים, ולגלנטריה בחולון, במקום מרכזי טלפון 846060 7—9 בערב ובשבת.

● בדמ"ש חנות 50 מטר ברחוב מונטיפיורי ליד רחוב בלת בניזמים עם טלפון גרים לפנות — 220440 עד 19.

● בעל חנות 70 מ"ר ברח' יהודה 10 מעוניין לקבל סוכנות או כל הצעה מעניינת אחרת. 445006 416708.

● למכירה בוטיק עם כל הציוד המודרני ברחוב בן יהודה 111 ת"א טל' .

● בחולון ביקליב חנות + טלפון מתאים לכל מטרה דר בבלוק השיווקי בשכ"ת — 849001 בערב.

● למכירה עובדה לדירה בת"ז מטר בשכ"ת בהרצליה עבודת פנה חנה 731538, 613408.

● חנות תפירה אלנבי 16 בחצר ברמ"ש בהזדמנות לפנות לרח' רפאל ריים 13 ירושלים לגב' פורטונה שי.

● בהזדמנות למכירה בגלל מחלה מכלת פרנסה מובטחת בפלו רח' העבודה 6.

● למכירה חנויות בבנין הדש ברח' פרץ 15 ת"א לפנות בטקום או ננר 253358.

● בשכ"ת בדיזנגוף פרישמן חנות 100 מ"ר, 100 מ"ר עם אפשרויות של 100 מ"ר נוסף מעל לחנות טלפון .258429

● למכירה בוטיק הלבשה במרכז רחובות ללא מתווכים .054408

● בהזדמנות להשכיר במרכז ר"ג רח' ז'בוטינסקי 48 חנות 180 מ"ר, אולם משרדים 100 מ"ר. לפנות לבראודי רח' הסנהדרין 42 ת"א, טל. 32822 או במקום בין השעות 9.00—13.00.

● חנות בגודל 60 מ"ר למכירה ברח' גבעה 10 ר"ג לפנות לטלפון 32022 לפני יהודה או אורי.

● חנויות בכל הגדלים ברח' גבעת, ליבוביץ מייברג, בעלים ישירות העצמאות 87, בת-ים, טל. 671949.

● למכירה פיירית חנות בהדר גבירול, ת"א בין השעה. 263252 טלפון — 130,000.

● להשכרה חנות ברחוב דיזנגוף ע"י הכבר — 724541 .573408

● בדמי מפתח ברמת-גן לפני מוגן + טלפון החנות במורם מוכר ותהיה עם אפשרות גם להשכרה לתכולה התקשר טלפון 526312.

● למכירה באבן גבירול/ נורדאו קומת חנויות 250 מ"ר + מרתף .281080

● הנויות + משרדים צמוד לתחנה בדיזנגוף להשכרה — 248450/222081.

● להשכרה חנות ריקה בבת-ים לפנות 825897 — 663891.

● חנות גדולה במרכז אלנבי למכירה 815438 בערב .861110

● בפתח תקוה להשכרה חנות בשכ"ת למכירת עוגות לפנות תגור קיטרון — עוזיאל, הר נה 15 פ"ת. 913013.

● בשכ"ת חנות צדדית לזירקי פינת עליה. 18 מ"ר + גלריה + כוח מתאים לבית מלאכה או מחסן טל' 39746 .38603 יהודה.

● להשכרה חנות למתנות רהכיטים, במרכז איזור תירות בת"א. התנות מרוהטת בחוזה הרש ומעיידת באופן פלא. נדרש השלום חלק מסכר הדירה מראש ובמחזות בנקאיים. לפנות לטלפון 230278 ת"א בין 7—8 בבוקר בימי חול ; ובין 8—10 בבוקר בשבת.

● למכירה חנות מכולת במרכז העיר פרנסה בשפע. 914780 אבנר רמר 2.

● למכירה חנות 42 מ.ר. במרכז רמת אביב. טלפון: 415813.

● הנות למכירה ברמ"ש מרכז סמהרי, ת"א טלפון — .410567

● למכירה חנות 25 מ"ר בשכון בבלי לכל מטרה טל' .443204

● חנות להשכרה + גלריה + מחסן בסביבות התחנה המרכזית להתקשר .30669

מחסנים

● מחסן מבנה 300 מ"ר הצד של ת"ר קומה רמת-גן הסינית מיידית טלפון 442228 21—18.

● בשכ"ת חדר גדול במבנה בכוחל שלום ברחוב אחד העם, ק"פ. טלפון 972325 בערב.

מגרשים

● בהרצליה מגרשים לבניה והלאות דירות „בית דיור" .930659

● מחפש החוף 5 דונם 5026 בילר תיחד דיזנגוף 230 .03-446224

● מחפש החוף 5 דונם 5026 בילר תיחד דיזנגוף 230 .03-446224

● בהעגבה כפר-סבא ורמתיים דרוש ומציעים מגרשים מכל הגושים לפנות „תיור רעננה" מנקין 4 .926606

● לבוכנות אנגלוסכסון בהרצליה פיתוח מבחר רב של דירות, מגרשים, וילות וקוטגים למכירה. פרוגדנו הרצ: כיכר ריבלין, כול כלון „סירה". 930201/2.

● האסיפה הכללית של בעלי המגרשים בגושים 6608 6607 6606 6590 6591, תתקיים ביום רביעי 4 לאוקטובר בשעה 7.30 בערב, בבית הקוקולה, רח' קפלן 4. כל חברי ארגון בעלי המגרשים והקרקעות, ובעלי הכרזים המוזכרים לעיל מוזמנים לאסיפה חשובה זו.

● בהזדמנות מגרש מרכזי בהר הכרמל —4000 ל"י קרקאן בבאבו ברכז הקרקעות ת"א אלנבי 113 ק"ב טלפון .615063

● בהרכנעו מגרש אחרי מרצליה ליד מלון אורחים פרקיא לבנית. לטלפון 614506 ת"א.

● בחולון דרופית מסריח שדת מגרש אחרי הרצליה 13,000 במזומן ויתרה בתשלומים נוחים 624920.

● בתפיבה (הדרה) ליד הים נוף נהדר אחרי פרצליה 15,000 במזומן ויתרה בתשלומים 624820.

● ברמתהשרון 1000 מטר בכיבה מקטת בניה 20,000 במזומן ויתרה בתשלומים .624820

● דרושים 10—20 דונם לבניה (או אדמה חקלאית) באיזור רעננה כפרסבא הרצליה (לא במרכזי המקומות) לפנות בכתב עם פרטים מלאים ל„קריה" הקשות ותיירות רח' המרגנית 43 רמת-גן.

● למכירה מגרש בפ"ת, מקום עם עתיד גדול ב-8,000 ל"י אפשרות בתשלומים אדמה פרטית, לפנות קרקעות ישראל רח' אלנבי 82 (פינת רמב"ם 26) טל. 614165.

● בהרצליה מגרש קוטג' ליד רח' ז'בוטינסקי פוטא ויללת וקוטג'ים למכירה 614508 ת"א.

● מגרש 10 דונם במדרכו אבוחיכרה למכירה אדמה פרטית לבניה טל. 03-99621.

● מגרש פרטי צמונית לחרפה ע"י מכמורת אזור לווה ליד מקום גבוה —4000 ל"י במזומן והיתרה בתשלומים נוחים מרכז הקרקעות ת"א אלנבי 113 קומה ב' טל. — .015083

● ברמתהשרון מגרש בניה מיידית לוילה אדמה פרטית 35,000 ל"י במזומן והיתרה בתשלומים נוחים לטלפון — 614500 ת"א.

● בהרצליה פיתוח מגרש ליד ים תיצא מהכלל 228089 — 6—18.

● מגרש לבניה מיידית ליד הרצליה על החוף מקום גבוה מרפאה לים 888866 בערב.

עסקים

● בהזדמנות מכיבות ברזאות למכירה עסק רווחי בעל מוניטין בצפון ת"א בענף המזון טל. 065-22589.

● 22%—18% ריבית תקבל באמצעותנו בערבה בנקאית או בערבות בנקאית ציבור עסקים אקספורט „קרן להשקעות בע"מ", לילינבלום 30, טלפון .58433

● ב-68 ל"י לשנה תקבל פעמיים בשבוע את עתון מבזרוים הערות המיוחד לקבלנים ועסקים ויצרנים ומפיצים במכרזים פומביים בארץ ובחו"ל. דוגמאות חינם לכל דורש, „מכרזים", דרך פ"ת 7 טל. 612192.

● פרנסה ! קנה חנות (בכל גודל) במרכז בתיים ! ליבר פייברג בע"מ שדרות העצמאות 97 בתיים, טלפון .671949

● עד 25% רווחים מהשקעה ובהכוונה כלאים אבו בע"מ טל. 614118, אלנבי 134, ת"א.

● כוכבת כיגריה במיסר נות למכירה טל. 621559 17—20.

● לרגל נסיעה בהזדמנות צרכניה למכירה בצירוד בתלשונר פרטים 03-922212 בשעות העבודה.

● למכירה מגרש + בית + הנות ברח' דיזנגוף בהצעות רציניות לטלפון 416917 בשעות 19—21.

● מלון לתיירים בנתניה, תפוסה גבוהה, 30 חדר, הכ קה, מיזוג אויר, מתכנן אגף חדש 50 חדר, מעוניין במשקיע. טל. 053—22198.

● נגריה + מכונית 110 מ"ר בתל-אביב, ברמ"ש. 827084 9—14.

● בחולון עקב פטירה מכלת להשכרה — למכירה פרנסה בשפע — 858798 מ-20.

● בהזדמנות להשכיר בתרלון חנות וילונות, דקורציה וקליינוטוריה פרנסה מובטחת .846025

● מעונין לקנות מערכל עם מקום עבודה קבע טל. 846457.

● למכירה בהזדמנות מכלת וירקות מבוססת פרנסה בשפע לשני משפחות טל. 612042.

● בהזדמנות להשכיר חדר או חנות לעסק בשכ"ת בבן יהודה — 56840.

● מחפשת שותפה לסלון יופי. הכנסה מובטחת טלפון 448118 מ-19—21.

● מעוניין להשקיע עד — 70,000 לירות בעסק כמפיל + רשיון נהיגה ת"ד 744 בהזדמנות עבור משקיע.

● למכירה ספר ירוק למונית בלי תיווך 417957.

● מתכנן אופנה עם קונספציה מחפש שותף טלפון 92121 בשבת כל היום.

● למסירה לבעל מקצוע בלבד בילקבר עם יוצר עצמי של גלידה בדרום הארץ. — הפנה בשפע לפנות בשעות הערב עד 9½ טלפון 255532 ת"א.

● הבזפרקים בהוד השרון דרוש משקיע 250,000 ל"י רצוי מעל ובעל מקצוע ת.ד. 165, הוד השרון.

ביקוש עבודה

● עני סטלים משטרת ישראל צעירים (26) בעלי נסיון רב בחקירות ובמגע עם קהל עומדים להשתחרר בקרוב. בהצעות רציניות — .32720

● צעיר עם פורד טרנזיט מעוניין בעבודה. טל. 758188, משה.

● מנהל חשבונות מדופלם, נסיון רב מתפנה ת.ד. 1334 ת"א למספר ד/38521.

● שולחים חינם! מזכירות פקידים/ות עובדים/ות „תדסוכה וקידום" .612352

● בעל רכב מכהרי הדש מעוניין בעבודה טלפון .906152

● דרוש באזור המרכז 20 — 40 ממ"ר + טלפון למשרד ומגורה בשכ"ת אחה"צ דעבה .307246

● להשכרה מוגן מגנטש עם קליינטורה קבועה במרכז ת"א עקב נסיבות מיוחדות. טל' 221309 בשעות 09.00 — 15.00.

● נגריות בכלמה (30.000 מ"ר) 35 ס.ר. + גלריה ב' טלפון .613895

● להשכרה סלון לתסרוקות בר"ג. אפשרי לקנות רק את הציוד. טלפון 75.247—03.

● בגלל פרוק שותפות למכירה קפה/מסעדה ברח' ראשי בת"א, טל. 263764.

הכשרה לעבודה

● קורסים לשיפול וניקוב י.ב.מ. כוג, ועורה בעבודה למסיימות ת"א בוגרשוב 62.

● מכונת-כתיבה חינם-כהשאלה!! למביא מודעה זו בזמן ההרשמה קורסים לכתבנות בעברית ואנגלית. „עתיד" מנכבר 802 ת"א .225186

הצעות עבודה

● סמנכ"ל/ית יקר/ה בתרום הרותר ב.א. הדר יכול/ה ל... בתקופה.

● דרושה ספרית מובה כתרנות גבוהה טל' 863796 — בתיים.

● דרושה מטפלת מבוססת בבלי לבן שבה רצוי עם עבר דות בית, ימים א—ה שעות 8.00—15.00 לטלפון מיום א' 262845 עד 16.00 לגימל.

● דרושה בחורה למשק בית, עם לינה לטלפון 721407.

● רכים התבססו על ידינו במכירות הנהיה גם את/ה עם אלה שאנו מעמידים אר תם על רגליהם טל. 622875.

● יהלומים! דרוש מועל מצוות ובינות למעלה מפטם איזנברג 36421 להנדריה 5.

● דרושות נערות או נשים לעבודות יד שונות במתפרה לפנות ל„פסקו" טל. 82372.

● תופרת אוברלוק וזיגזג דרושות תנאים מצויינים לפנות: עמק מפעלי טריגה רמת-גן, טל. 729181.

● דרושת עוזרת למשק בית יום יום. תנאים טובים. מרים 14.00—16.00 טל' 265551.

● דרושה עוזרת בית 3 פעמים בשבוע (רצוי המלצה) לפנות טלפונים 724060 או 734923.

● באזור ל' דרושה מטפלת 415671.

● בכוח"ר לקרקו דרוש נוער סוג א' למכונת שכפול טלפון 32562 בשעות העבודה 750884.

● במלון „יונה" נבעתיים, דרושות חדרניות 4/5 שעות מהבוקר. פרטים במקום.

● דרוש טבח צעיר בעל רכב לפנות טלפון 816747 בערב.

● דרושה עוזרת פעמיים בשבוע עם המלצות. 417680.

● דרושות פועלות לפלואות ונפחוגים בתנאים טובים טל' 55258.

● בעל רכב פרמי ונוכשר, יתפוס עמדת מפתח במכירות בזמן קצר, נא לפנות בין 10—16 החב' המרכזית לשיווק בע"מ סוא"ה 22 ת"א.

● דרושות תופרות זיגזג למהחילות, נותנים הדרכה מהירה באוברלוק 822120.

● דרושה עוזרת למשק בית פעמים בשבוע טלפון 229174.

● דרושה מטפלת מנוסה מרמת-גן פרטים בטלפון 742488 אחה"צ.

● דרוש חרט נסיון של 5 שנים לפחות. נילון, יפו, רחוב 48 טלפון 3 — 828856.

● למספרה איבון דרושה ספרית מניקוריסטית סוג א' + תלמידה טלפון 449964 דיזנגוף 320.

● למזרח שרות לבמות דרוש/ה נער/ה לעבודה שליחות ומשרד לפנות דיזנגוף 27 ת"א בשעות 10—12.

● דרושים נערים להכרת אלקטרוניקה, רדיו וחשמל לפנות ברזילי 5 ת"א טל' 611615.

● דרושה עוזרת 5 פעמים בשבוע לפנות: גלעד רמת חן, טלפון 540768.

● להברה גדולה דרושה — פקידה להנהלת חשבונות עם ידע באנגלית. רצוי נסיון עם נשקר 82 לפנות ת.ד 821 רמת-גן, טלפון .729192

● בתנאים מצוינים דרושים/ות נציגים/ות בעלי קשרים וכושר שכנוע בכל אזורי הארץ, אפשרי עבודה חלקית במפעל עסמי. טל' — 04-863582.

● דרוש נער אינטליגנטי לשליחויות אשר גם לחצי יום בעל טוליו או אופניים טל. 254315.

● נם את/ה עצוי/ה להיות עצמאי/ת ומנוהל/ת אפילו אם הנך בראשית דרכך לאחר שחרורך מצה"ל. לפנות ל„סרינגר" בין 16—10. הח' בן יהודה 19 ת"א ו/או רח' יהודה הלוי 53 קומה ב' ת"א.

● יהלומים! דרושים פועלים לכל החלקים לאבנים עגולות וגם רגיל, פרקטיות, דרושים

● דרושים מכונאים בנין דיזל ומכוניות וציוד מכני אשקלון טל. 051-3811.

● דרוש רוקח/ת לעבודה חלקית בבית מרקחת, בשעות אחה"צ לטלון בין השעות

● דרושים מכונאים למכונות סנדוויצ' בשעות 20.00—22.00 את רכב בנין סוג א' ו-א"א מוסך „הגשר" יצחק שרה 37 ת"א טל. 82198.

● בצפון דרושה עוזרת בית 3 פעמים בשבוע. משפחת שמואל. 259230.

● דרושה מטפלת לעבודות בית עם או בלי לינה. נוה רסקו, 772544 בערב.

● דרושה אשה אחראית לטיפול עם 3 בנות, כולל עבודות משק בית. שעות העבודה 8—3. להתקשר בשעות 9—2 242296.

● דרושות קלדניות, לבנות נדפיל, לילינבלום 35, טל. 55316.

● יהלומים! דרושים פועלים צוות למטה להוסר אוריינט, טלפון 742621.

● דרושה ספרית מעולה לסלון „אסתר", רחוב הירדן 94, רמת-גן, טלפון 763422.

● דרושה אסיסטנטית לרופא שיניים לשרה הלקית. טלפון 765552.

● לרגל הרחבת המפעל דרושות תופרות, 2, 3 מקומות, בית"ר „משלון", רחוב בר אבינדור 26 (כניסה מרח' המסגר 62), תל-אביב, טל. 36327.

● דרוש/ה רוקח/ת או רוקח/ת עוזר/ת, לפנות 722840 בית-מרקחת „עליה" רמת-גן.

● דרושות מתפרות לתפירה מוזכרת לזינגר לולאות או לאוברלוק, בתנאים טובים. ראובו היים, נהלת בנימין 84 ק"ד, תל-אביב.

● דרוש מוסף לסמכת כות נה, ב' ין דיר 13, סורית, ל' התקשר 707986, בערב.

● מקידה השולטת בשפות עברית וצרפתית, הדפסה במכונה בשפות הנ"ל. משרה מלאה 5 ימים בשבוע לטלפון .56431 ,55991

● דרושה ספרית מובה ספרות נומוביץ דיזנגוף 132 .223758

● נחוצים מכונאי אוטומטים הרמים דבלברבריסמים, נער לימוד מקצוע 829964 יפו, מרגוזה 12.

● דרושות תופרות לאוברלוק זינגר ויד, „בינלפמט" רעבו 15.

● דרושה אשה למשק בית מ-11.00—15.00 260089 — אחה"צ.

● מחפש/ת עבודה? פנה/י ל„בזק" מזא"ה 62 והמצא/י מבוקש.

● לסלון גדול וחדיש ע"י תל-אביב וכקרבת הרצליה דרושות חדרניות בעלות נסיון והופעה תנאים טובים למדי אימות לדבר פרטים לטלפון 03-418181 לפני ירמיהו.

● אם הנך רפד מעולה פנה מייד לפרפרים „בתיה" עבור מקום עבודה קבוע עם תנאים טובים הזבוטינסקי 19 פ"ת טל. 918140.

● דרושה אשה לעבודת בית + לינה בבית נבה. להתקשר 03-888858 לבכש את עורא.

● דרושה לבחורה למשק בית עם לינה לטלפון 721407.

● בבניברבק דרושות תופרות ותלמידות למפעל תפירה אמריקאי בזיגון 2 טלפון — 785153 משכורות ופרמיות גבוהות.

מכוניות למכירה

● כאאב מכהרי 1961, שמור הר במצב טוב. מסם לשנה טל. 904474.

● פיאט 850 — 70, פולקר הגן דגל קבינה — 66 „רכב מסלון" 910868.

● אוסטין קיימברידג' — 64, סימקה 1000 — 64 „רכב מסלון" פ"ת, מול קרית אריה.

● קובארו — סוכנות משנה, אולם תצוגה ומכירות, אבן גבירול 54 ת"א, טל. 410986.

● רכב תיכון — 448075 קונים כל סוגי המכוניות במחירים הגבוהים ביותר בשוק.

● „סובארו", מודלים 1973 דגמי 1400, ספורט, פרמי וקופה. תצוגה, נסיעות נסיון ומכירה. מפיץ משנה — ז'בוטינסקי 89, רמתגן טל' .736061

● פולקסווגן מיניבוס 69/70 חדש לגמרי, סוריפא 1500 — 69, „רכב מסלון". .910863

● עמי 6 1968, אחרי אוברהול. עם רדיו —11.000 ל"י טל. 051—2688.

● סובהו ראשל"צ, תצוגה, הדגמה ומכירת כל הדגמים. נקבל את מכוניתך הישנה תמורה מוברו הדשה במחיר הוגן. הרצל 2, 942770 — 946111 ראשל"צ.

● לאורק 63, במצב מצוין טוב. שמור היטב. בערב .411823

● החלה הרשמה לסוכיתות — 73, „רכב מסלון", פ"ת. מול קריתאריה, .910863

● „סובארו", מודלים 1973, דגמי 1400, ספורט, פרמי וקופה, תצוגה, נסיעות נסיון ומכירה. מפיץ משנה, ז'בוטינסקי 69 רמתגן. טלפון .736061

● פרינץ 70 4/אל, שמורה + מסם לשנה + רדיו — .876580

● משאית ליילנד כיבר 65 + הייבר במצב טוב, מסם לשנה. טל. 919948 מ-17.00.

● פליימוט ולינאנט 1968 — 75.000 ק"מ. גיר רגיל 448962 32,000.—

● פאנג'ו 12 מוסון — 61 הילמן פינקס 60, „רכב מסלון", פ"ת, מול קריתאריה.

● מיפים ודיינו סמריפור נים למכוניות, דגמים 72. „רדיו למכוניות", תל-אביב, המסגר 8, טל. 82445.

● פולקסווגן מיניבוס 1500 מודל 1965, מנוע 1968, מכסם אפריל 1973 טלפונים: — .795388 ,758731 ,844531

● למכירה אופל רקורד 1700 מודל 1970, יד ראשונה בן מצב מצוין. 16—9, טלפון — 18—21 03—54021 טלפון — .03—926522

● 1) משאית ברזקוי 1948 בהזדמנות. 2) ליילנד 1964 (הימן) עם היייבר. אפשרי בתשלומים טל' 411638, ת"א.

● בדוק מכוניתך רק אצל מ.ס.ם. בניברק 830682, הר מה 721339, ירושלים 89298.

● סימקה 1300 — 61, מצב חדיש פיאט 1100 — 59 „רכב מסלון", 910863.

● למכירה בהזדמנות אופל רקורד 1966 טל. 756028 מ-18.00.

● סוסיתות חדישות 1973, החלה ההרשמה, הזמנות מתקבלות ב„סוסיתאדיבולי", הגיון איילון (ע"י תחנת רכבת דרום לשעבר) תל-אביב .625112 — 625732

● שברולט (שונה) 1963 מסם לשנה, רדיו. 8,500 — .063—22966

● סיטרואן סהרה — 62, פיאט פרוטולה 69. „רכב מסלון" פ"ת, מול קריתאריה.

● כורים ספייט 71, מסם לשנה לרגל נסיעה. לפנות רח' שממבר 8.

● ד.ק.ו. מודל 62 שנת 63, יד שניה, לראות היום ומחר מ-15—18, בשיכון ויצמן 20/25, הרצליה. פלאום.

● רמבלר ספוייט 63, במצב מצויין, 13,000 טל. 857592.

● פולקסווגן קבינה כפולה מודל 70, במצב טוב, הרוב מרכלת 20 ת"א. יום טוב.

● פרינץ 90,000 .68/1000 + רדיו. קנה זינג, רמה יר סף, ניצבת 16/11 אחרי 17 שבת כל היום.

● פנ'ו 403 ,61, מריופר טפימייר 1966 9,500 ל"י .264951 —

● קונטסה 1300 1968, 4 מהלכים, במצב מצוין — 760923 ל"י. טל. 11,000

● בויאיק ספורט 1963, אר מוטמי. „אוטוהוף", .932425

● למכירה שברולט מליבו מודל 1970. יד ראשונה — .770413

● די.אס. ציטרואן מודל 64 אחרי שיפוץ כללי צבע + ריפוד, להתקשר לשבת 926474 או בימי חול 982398.

● פרינץ 4 1969, במצב מצויין, יד ראשונה. 982783

● פולקסווגן תיפושית 1500 1968, אוטומטית. 80,000 ק"מ מסם 3 חודשים. .759074

● פרנדם 220 אם 1965, במצב מצוין. 04-523920 בערב — .04-244173

● ב.מ.וו. 700 אל.אם. 64, במצב מצוין. 624208, פרט לשבת.

● דהשבו 1961 — 2,000 ל"י. טל. 418704 ת"א, פרט לשבת.

● פיאט 850 קופה 1966 „אוטוהוף", .932425

● סוסטאנג מפוארת 68, אוטומטית + מזגן אוריגינלי 981652 ל"י. 28,500

● אופל אולימפיה קופה 4 דלתות 1970 „אוטוהוף" — .932425

● דהשבו 1968 יד ראשונה במצב מצוין. 410908.

● אופל רקורד 1965 יד ראשונה. „אוטוהוף" 982425.

● קמר שבו 1956 מנוע חדש. 12,000, מסם שנה + רדיו מסיבות אישיות — 2100.— 828818.

● פריזין 4 1966, במצב מצוין. מלפונים 829026 בבעבודה, מ-20.00 למעלה .053—27837

● בהזדמנות ג'יפ לנדרובר 63, שנה מסם, טל. 980540 שעות העבודה 987398 כל היום.

● משאיות מסחריות וטנדרים, קניה מכירה החלפה „אוטוהוף", תחנת סונול נליל (צפונה מסאונטרי קלאב).

● נתתה!!! „אוטוהוף" — (בתחנת סונול צפונה מסאונטרי קלאב). מבחר מסקים של מכוניות מפוארות.

● אופל רקורד 57/8 מצב מצוין, חצי שנה מסם. טל. .962794

● למכירה קומינה 1967 8 הודשים מסם. 854207 — אחה"צ.

● לנוסעים בכביש החוף — לרשותכם „אוטוהוף" מגרש מכוניות בתחנת סונול צפונה מסאונטרי קלאב.

● עצור! — אנחנו לשרותך תמיד, כי לנו זה איכפת! פנה לרכב ישראלי — סוכנות למוצרי אוטומקרם וניירת ביר"ל מקום מכירת סוכנות, קניה, החלפה, תיווך, לשרותך המוסר המרכזי של אוטומקרם והמזון החלפים. .820192

● דהשבו 64, מצויינת בעבודה, 965622/64 בבית .954197

● פרינץ 4 1969 — 38.000 ק"מ, כמו הדשה. 740671 מ 15.00

● פלקון סטודה פתוח 63, אוטומטי מ-1969 על הכביש. מסם שנה. „אוטוהוף", .932425

● פרינץ 4 — 66, 65 כרמל דוכם — 69 „רכב מסלון" .910863

● למכירה ב.מ.וו. אל אף 700 במצב מצוין 62 טלפון .063-24351

● פורד אנגליה 1962, במצב טוב. טל. 747241.

● הלבו 1970 אוטומטית במצב יפה מאד — 82,500 .845823

● פיאט 1100, מודל 1964 מצב מצוין 105,000 ק"מ מנוע חדש, מסם לשנה, בלי רדיו 9750 ל"י טלפון — 416010 11.00—14.00 19.30—17.30

● סובארו — 70 ספורט, מיני מינור 61 „רכב מסלון" .910868

● הולד מכוניתך הישנה בסוסיתא 1973 והפרש בתנאי תשלום מצויינים, סוכנות „סוסיתא דיבולי" הגיון איילון (ע"י תחנת רכבת דרום לשעבר) תל-אביב טל' .625112 — 625732

● לנדרובר 10 נוסעים 1968 מצב מצוין + רדיו צבע חדש 7,000 .827106

● „סובארו" מודלים 1973 דגמי 1400, ספורט; פרמיס וקופה. תצוגה, נסיעות נסיון ומכירה. מפיץ משנה: ז'בוטינסקי 69, רמתגן, טל. .736061

● פולקסווגן היפושית 1965 אחרי אוברהול, בבירה. 0.3 עה, אחרי 3.30.

● פורד קורטינה — אוטומטי, אילדמטובל 61, אוטומטי, „רכב מסלון" פ"ת, מול קריתאריה.

● לסבירה מכונית רקורד מנוע 1900, עם אוטומטי, הנהה ייצור במצב מצוין לפנות אחה"צ לטלפון .

● דיזין 1950 בהזדמנות דירה לטלפון ...

● החלה הרשמה לסוסיתות — 73 „רכב מסלון" פ"ת, מול קריתאריה

● למכירה סובארו 1963, מנוע פורד טלפון .

● פולקסווגן סבארו מצב מצויין אחרי תיקון ...

● אופל רקורד 1963, יד ראשונה. 1.00 אחרי .

● מרייזה הרכב מצב טוב 42.000 ק"מ .

● פיאט 12, קבינה מצב מצויין טל.

● הילמן 60 מסם שנה, 1800 ל"י .

● ויקטור ויקטוריה כמ... בין.

● קורטינה 71 אוטו' במצב חדש, 30,500 ל"י.

● ב.מ.וו. 1800 אוטו' מודל 1970, מצב מצוין מס ק"מ שמור ... 31,000 ל"י.

● ברנו יפה, למכירה ...

● שמור על עצמך — את חברת הבטיחות הנהגה ...

● פולקסווגן 4, 1967, ...

● פולקסווגן 1968 בריאה. 42,000 ל"י.

● ביצוע מכונת לפני בצבעי אינדנסון בשאו עדידון 4 טל 440065 וע"י יהודה...

● אופל קומדור — 60. אוטו, רדיו, ומסם מצויין — .

● מניעה לך מכונית — על כן בוא לראות המבחר העצום במסחרונו לרוזרום 160. אבן ג' 78, דרך חיפה נהריה.

● פיאט 1100, 1958, 190, נמה ... יפה, שעות העבודה 515565.

● ציטרואן עמי 6 64 מסודרת, טל. 106935.

● פרסי נ.ב.או 4 1960 דה יפה 055-96992 אפרים.

● היפושית פולקסוואגן מוסטית 1960, מסם לשנה. 442350.

● פלקון אוטומטית כיבה, 1966 הרצל טל .442350

● מכוניה פולקסווגן ... מודל 70, ההוב ביילד 26 בתיים, הנה

● פולקסווגן במהירה 65, מצויינת, ההוב לבנה תל-אביב, בשעות העבודה בערב.

● פג'ו 404, כמויש 64, 11620 טל. .14,250

● תפבידה 63, מצב בה מסם אפריל טל. 413

● למכירה לארק 63 מחיר 4,200 ל"י. טל. 7

● הילכן קופר סכחי מסם שנה. טל. 23475

● ויליס 60 למכירה נות טל. 764474, ת"א

● אוסטין קמברידג' אחרי שפוץ כללי בהז — ל"י. 3,500 טל. 7

● למכירה פירושה ווארון וריאנט מכהריה בה, 1966, מצויינת, אחרי שפוץ לפנות מיכו מכונע טל. 8314 ת"א.

● פולקסוגן תיפושית מודל 6, כיר ראשו מצב מצויין, טל. 612

● אסקורט 1971 4 מצב מצויין 43,000 טל. 876543, אחה"צ.

● בהזדמנות סוסיאת 5, מודל 66, 5,500 ובשבת מהבוקר. בוריו חולון.

● פורד מאוגוס מיט במצב טוב, טל. 7186

● ברוק דוקא סוסיתא השת ??? 7 מיכות מוב הערמה סוסיתא מהודש תוצרת אוטוקרם. 1) מכוניות משנת 70/71 בכ-7,000 ל"י מפחיתה שה אותו דגם ב-650 מחיר מכונית תוצרת באותו כדר נולד ושנה 2) כל מכוניה עוברת כללי במרכז למכוניות רשות. 3) אחריות בכתב מכונית כולל שנה מכב העברת בעלות ראשונה מכונית נרשמת על שם קונה ראשון). 5) כל נויות במצב מצויין. 6) שוהבם פוטר מוסמך עם פלאי חלפים נוסף הנאי רכישה נוחים במ מרכז למכוניות כחור בע"מ בעל הזיכיון לח כל כוני מכוניות אוכ המוחזרות מצה"ל. המוכ מרכזי: רחוב בוגנמן תל-אביב (מינה מבשר לת יצחק) טלפון 80 המשרד: רחוב לילינבלי תל-אביב. סוכנינו למכו מחודשות: אזור ירושי מוסר מרוברם בע"מ ג'וז ירושלים המזוחית הר הצופים טלפון 2 אזור חיפה: מר איתן „כוכב-שביט" שדרות הי 37 טלפונים: — 67 521671. אזור השרון! רת עודד הוד השרון השרון 77, טל. 824567

● סובארו אוטו דיזו, ג משנה. מתקבלות הזמנו דגמי 1400 דאר"ג — 1 ברנובסקי, רח' גנ'ארה תל-אביב (אחרי קולנוע בי) 59137 טל'.

● פנ'ו 404 ס"מ 63, מצב מצויין, מסם בבבראור. ר .242576 טל. 12,500

● סובארו — אוטו דיזו מפיץ משנה. מתקבלות ז נות לדגמי 1400 דאר"ג ו ברנובסקי, רח' גנ'ארה ת"א (אחרי קולנוע אל 50137.

● למכירה משאיה סבר דגם 550 בורל 1965, מ כולל 9 טון, ארגז פת ם גדול, אחרי אוברהול. נות ביה"ד „ענב", המשב אים 3 בנ'ברק. טל. 4104 בין 16—7.

● מורים מיגומיינור 0 יפיפיה ארוטה, 1972, 0 ק"מ, הדישה, רדיו ותוס 18,500 ל"י. למעונין רצ טל. .88536

● ב.מ.וו. 700 קופה שפו שיפוץ מנוע, מעצורים, רפ וזמינים. 6,100 .750383

● פואם 600 שנת 62 אחרי תיקון כללי, מסם י 3, פרטים טל. 762708 שעות 15—19.

● דהשבו 1963 (אוהיו) מצב טוב טל. 255924 .779856

● היפושית היפה ביוו מודל 62, למכירה 792681

● קונסמה 1300 1967, במצב מצויין + מסם כהזדמנו .748373

● הילמן מטייכן אוטומט 1963, במצב מצויין, כלל 733468, צה"ל 22 גבעתיים מילגרום.

● מימכה 1968 אוטומט במצב טוב. 906039 אחה"צ

● לארק 60 לפנות בן חייב ויצמן 35, גבעתיים, אחה"צ

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשלה / יום ו': 1.20 ל"י לשלה

רהיטים

● למכירת סלון מעואר + שטיח, בדבר פרטים נא לפנות: רחוב עוזיאל 14 בת-ים, דירה 6.

● "פרסל" — רהיטי מתכת בן-יהודה 198 ת"א טלפון 241306, פינות אוכל מכסאות פורמאיקה ובעלות כסאות טובן והזמנות.

● רהיטים דניים בהזדמנות מיוחדת למבחר גדול ומחיר מוזלים.

● "קרול-הקונה" טל. 984480 קונה רהיטים, פריג'ידרים, חפצי בית וכל מיני בגדים טלפון 984480 ויבוא לביתכם.

● ארון 4 דלתות למצב טוב, עמלית, יוחנן-הסנדלר 19 טל. 287609.

● קונה רהיטים משומשים ועתיקים פריג'ידרים ירושות ותיסולים כהן 893997.

ספרים

● ספרים עבריים והתורניים בכל התחומים קונה "פוליס" ת"א, המלך ג'ורג' 38 טל. 248616 מחירים גבוהים.

מי מצא?

● כחילה אבד ביקורי ירוק בשכונות ב-13 בספטמבר. ל-החזיר לבר..ן בהגיה, דיזנגוף 53, טל. 2-53-053.

● ב-20.9.72 אבד בהיפה פנקס בים שחור הספר לותן לתורם.

חיות בית

● מתר קפה 10.00 יתקיים ביעד בוקטן "יום הבוסבר" בואו!

● גורי דני עם הסורים עם תעודות 033733600.

חקלאות

● פרופסור ג'ין דיור ומאוזנים עם מחרשה מתחבת מנחמיה.

ריקודים

● הלמד לרקוד ב-50 שעורים אצל הכי קרן קייסת 26 ת"א.

● תלמדו לרקוד בבי"ס ה-ספורטס "אנשל", ת"א, עליה 3.

צילומים

● בי"ס להוראת הצילום מ-כון דיוקן מודיע שנתלה הרשמה לקורס צילום ומעבדה מהווה י"א פרטים וה-רשמה ביום א'—ה' בין ה-שעות 17—20 רח' הירדן 10 תל-אביב.

● סלם חתונות ואירועים משתתפים בחצי המחיר וב-תשלומים. 783619. לבקש את דוד. 9—13.00.

● הזדמנות "ניקון" אף, עם עדשה 1.4 הודרה טל. 964234.

שידוכים

● הרחב/י את חוג מכריך בשיטה המצבנית "ליקי" — 04-222090.

● פרמי! רהק 33/162 נאה וכבוסה ת.ד. 2403 רמת-גן.

● פרמי! מהנדס נאה בן 26 גובה 177 מעוניין ביפה מ-אוד. ת.ד. 1089 חולון.

● סטודנט נאה 28, לא יא-כוב מעיינת והמודה ת.ד. 1334 תל-אביב למספר — 38980/2.

● פרמי! מזכירה רפואית 27/173 רווקה נאה בעלת דירה, רס למסרת נישואין, לכתוב לת.ד. 1334 ת"א ל-מס' 0802600.

● גרושה יפה (35) סימ-סית, מעוניינת בידיד גיל לא חשוב, ת.ד. ע/18935 תל-אביב הודיות.

● אקדמאית, "אומרים נד סוד" מעוניינת במשכיל ר עדין עד 40, מסוגא אירופי, נא לציין טלפון. ת.ד. 11051 ת"א. פרמי.

● מהנדס 25/184 דתי — ת.ד. פ/18035 תל-אביב — (49913-ל).

● מכנאי 30/185 מכוסה; ת.ד. פ/18035 תל-אביב — (49903-ל).

● תלמידה (17) יפה ותוס-סת: ת.ד. ב/18035 תל-אביב (49045-ל).

● "אביב" — מכון ענק ל-הכרויות. ת.ד. 18035 תל-אביב.

● היכרויות חינם לנערות ירושלמיות בגילים 18 עד 25, מסרי פרטים לרישום ר מספר טלפון ת.ד. 7699 ירו-שלים.

● פרמי, בוגר אוניברסיטה 24/177 מעוניין בנאה ת.ד. 2557 ר"ג.

● מקיר (39) מעוניין ב-ידידות עם אשה דיסקרטית הדירה הכרחית ת.ד. 2018 חיפה.

● פרמי! נאה, ותכרמן רצי-ני 24/178 מעוניין בהכונות זהות ת.ד. 604 ב.ב.

● בן 22 נאה מעוניין להכיר נאה עד גיל 20 ת.ד. 29616 ת"א.

● בחור 24/182 נאה מחמש בחורה מתאימה למסרת רצי-נית חיפה חרמון 8/6 רצוי לצרף טלפון.

● פרמי! סטודנט 25 מנסר מי מספר לנערה חסרת כסף, יפה פקחית וסימפטית ת.ד. 527 נתניה.

● אקדמאי נאה (28) מעוניין בידידות עם אשה (גיל ומצב משפחתי לא משנים) ת.ד. 18455 תל-אביב.

● פרמי! צעיר גבוה 186 מעוניין להכיר בחורה, אשה עד גיל 35 ת.ד. 22142 ת"א.

● פרמי! הנדסאי, 24 מעוניין בידידות עם אשת ת.ד. 36429 ת"א.

● פרמי! בחור נחמד בן 178/23 מעוניין להכיר בחורה נחמדה בת 22—21 למט-רה רצינית, רצוי מאזור חי-פה ת.ד. 8069 חיפה.

● דווק, 31/175, מעוניין ב-נאה ורציניה למטרת נישואין ת.ד. 4081 באר-שבע.

● גרושה בלונדינית 24 יפת-תואר מטודת — ת.ד. 6453, ת"א.

● סטודנט נאה ובעל קסם אישי מעוניין בידידות דיס-קרטית עם נשית, נאה ומע-ניינת בעלת דירה, נא לכ-תוב לת.ד. 29747 ת"א סר דיות מובטחת!

● בבאר-שבע נבר רציני מעוניין להכיר, בחורה מ-באר-שבע, או האזור הקרוב, למטרה רצינית. לכתוב ת.ד. 718 דימונה ולציין מס' טל-פון אם אפשר.

● צבור אתוחי שרמטת רהיה 21/170 מקבילה יפה, ת.ד. 18169 תל-אביב לציין טלפון.

● לדתיים לאקדמאים לאי-סלקטואלים ולבולם "עמית" ת.ד. 4019/ב היפה.

● אקדמאי מעוניין בצעירה רחתיה נאה ת.ד. 4778 חיפה.

● מורה מזרחית רווקה חי-נית (37) ת.ד. 4323 חיפה.

● גרושה בשנות 40 חיה ב-קיבוץ, מעוניינת להכיר גבר בעל תרבות אירופאית עד 55 ת.ד. 4496 חיפה למס' 5255.

● 45/157 מעוניין בבחורה רציניה למטרת היכרות ת.ד. 4496 היפה למ' 7217.

● רווק 38 רוצה בידידה גרושה אלמנה . ת.ד. פרטית 10304 ירושלים.

● עצמאי נאה 30/168 רווק, בוכן לשווק בלעדי באורץ, מעוניין בחיברות רצינית עם פקחית, ומסודה בעלת אשוי רווית לסירום העסק ת.ד. 116 רמת-גן (פרמי).

● נאה 182/22 מעוניין בידי-דה בחורה או אשה ת.ד. 2691 פתח-תקוה.

● מכנאי נאה ומעניין 26 מסודר, ת.ד. 6453 ת"א.

● שדוכים לכל הגילים היי-ריד ואקדמאים במשרד "מורנוה" אירלכון 20 הל-אביב.

● ידרולמיות והכבוכה 34/170 אקדמאי מעוניין ב-ידידה ת.ד. 1295 חיפה.

● כהבם? אל דאגה ב-"רעים" הכבוכה צדדית ללא סקרים ביוחדים.

● פרמי! 2 נאים 25 לה-כרות מעניינות בנאות מאוד וסימפטיות רצוי מספר טל-פון ת.ד. 810 חיפה.

● פרמי נחמד 27/172 גרוש ללא באשמתו, מסודר תנות + דירה, מעוניין בחמורה עד 27, ת.ד. 443 נתניה.

● הורים! הכרות לבנכם ל-לא ידיעתו "רעים" ת"א — 282392 חיפה 667348.

● במוצאי שבת "רעים" תל-אביב פתוח עד 21.00 בז'והר דה 58 א' 282392.

● "קוספוס" קשרים בינ-לאומיים לבעיות נשואין. טל. 03-240025 (19.00—10.00) ת.ד. 2450 ת"א מודיות סוב-סחה.

● רבים כמוך הסכו! היום הם כבר נשואים אחרי שנר-שמו ל"רעים".

● שרות סיוהד של הלוח ה-כפול לקבלת מודעות בדואר. שלח/י מודעתך לת.ד. 9102 ת"א בצרוף המחאת דואר/צ'ק לפי 1.20 ל"י.

● מכשב אלקטרוני ושאלוני סי.אף.יו. יכירך בן/ת זו נר האידיאלי(ת)! מרוספקט ושאלון חינם; סי.אף.יו. ת.ד. 6230 ת"א.

● מרוספקט + מאות מועמ-דים/ות חינם לצרף בול ת.ד. 315/ה רמת-גן.

● עולה חדשה יפהפיה ומסד-רת (20) ת.ד. ע/815 רמת-גן.

● גרוש + ילד 25/1.75 נאה מבוסס מעוניין בתאימה ת.ד. א/815 רמת-גן.

● רווק 26/168 נחמד ומסו-דר מעוניין בתאימה לנשו-אין ת.ד. פרמי 9016 ת"א.

● אלמנה נאה תרבותית, מתחת לגיל 50 ובעלת אמ-צעים מהפכת גבר בעל הופ-עה נאה 175 עד 60, תשובה ברוסית, צרפתית, גרמנית, אנגלית, ועברית לת.ד. 8411 ירושלים.

● נסו ותיוכחו. "השיטה" לנשואים ת.ד. 2132 ירוש-לים.

● פרמי! מעוניין להכיר בנות 17—20 רצוי ספ"ת ל-כתוב משפחה בלייר רח' קר-רוני 1 פ"ת.

● "ליקי" — כשרר שידר כים בינלאומי III שפע הצ-עות! 04-232090, 04-255564.

● נציגות "ליקי" מקבלת קהל בחל-אביב! לתיאום פגישה להתקשר 04-255564.

● 25/177 אקדמאי, מעוניין בנאה עד 22 ת.ד. (פרמי) 3669, ת"א.

● לרווקה 28/169 אירוס-אית מהפסים בחור או אל-מן ממושב ת.ד. 744 פתח-תקוה לאה.

● רווק מעוניין באשה עד 40 עם דירה סודיות מובטחת. ת.ד. פרטית 781 פ"ת עבור א'.

● הכרויות חינם לבחורות! נמתי מורעה שתודמס בעלר נגו ותשלה למאות חבריני ת.ד. ה/39294 ת"א.

● הכרויות לגברים בלבדן שלח 10 לירות לת.ד. א/39294 ת"א ותקבל כתר בות, טלפונים ונתונים אוד-רים של עשרות בחורות.

● בוגר תמכניון, אשכנזי, נאה 27/164 מעוניין במוד אימה מחיפה והסביבה ת.ד. 7334 רמת-גן.

● אשכנזי 25½ די בודד יפה, מבקש להכיר בחורה נחמדה ושקטה, נא לציין טל-פון ת.ד. פרטי 1354 והור-בות.

● פרמי נאה 29/173 עצמאי מסודר ומבוסס היטב מעוניין באלמנה או גרושה נאה עם ילד למטרה רצינית בפרטים ת.ד. 36357 ת"א.

● צעירה יפהפיה ותמירה, בעלת עסק ודירה מפוארה, מעוניינת להכיר למטרת נשו-אין, בחור טוב ועדין, לפ-נות: ל"אחוד הלבבות", ת"א דרך פתח-תקוה 38, ב-שעות 9—1 לפנה"צ, 4—8 בערב, טלפון 22440.

● "צמרחומי" פתוח כל ה-יום במוצ"ש 9—6 ובמחום 10 282018.

● קטלוג באנגלית 500 כהר בות והמונות — 30 ל"י ת. ד. 1142 רחובות.

● שירות הכרות ללא ה-חיבות ב"רעים" בן יהודה 58 א' טל. 282392 ת"א, חיפה רח' ירושלים 16 א' טלפון 667348.

● מעבר-לים מחכים ידי-דים/ות לקבלת פרטים של-ח/י 5 ל"י ת.ד. 1142 רחו-בות.

● נאה ומצליח בעל חוש הר-מור רציני ומעוניין בנשר אים רבים כמוהו הכלי ל-הכיר כיד לאמצעות "רעים".

טלויזיה

● חינם תיקון טלויזיה ל-מכסה ב"אינרומטרוניקס" טל. 242008 ת"א.

● תיקוני אקספרס למכשירי טלויזיה ואנטנות בביתך צל-צל 36606 823133.

● 27 ל"י הביטות בכלל מסר חברת "רנמון" 773336.

● "אלקטרונל", תיקוני טל-וויזיה, הרכבה ושיפות אנטנות. 823077.

שטיחים

● שטיח פרסי "אוסטרו" בהזדמנות. אילת 17, חולון, הר סיני.

סירות

● סירה עם מנוע מרקוריו 65 כ"ס כולל כל התוספות טל' 778987.

הלואות

● הלואה מיידית! בריבית בנקאית! + ביטוח חיים — טל. 731032.

● 2000 ל"י במזומן ומיד לעובדי ציבור צבא ומוסדות 58840.

טפסים

● מאר הדבקת טפסים מכל הסוגים סיוד התיקרה חינם מחירים נוחים 874216 פייר-ברג.

● CROWN VINYL

בולים ומטבעות

● מבחר גדול של בולים ל-אספנים, קניה, מכירה והח-לפה בולי מנורה, בן-יהודה 26 ת"א.

תנורי חמום

בתי-ספר ושיעורים

● סטודנט ביה"ס להנדסה אים נותן שעורים בפיסיקה, מתמטיקה, והשמל, מחירים נוחים, טלפון 842525 בשעות אחה"צ והערב.

● אנגלית לתלמידי תיכון ע"י סטודנטית מנוסה.

מכונות כתיבה

מכונות כביסה

מכונות גילוח

תריסים

שרותים

רוצים לקנות

דודי שמש וחשמל

מקררים

מציעים לחבירה

השכרת רכב

ביקוש רכב

אופנועים וקטנועים

مكذا من الأمل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: התבצלת 5 טל. 224245

תורנות רופאים לפי המקומות

ירושלים
● תורנות רופאים בשבת: כל השבוע עד לבוקר; 101 בתחנת מד"א; טלפון 101.

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: כרמל היובל, נווה שאנן.
● שבת: רח' יפו, בית הכרם.

תורניות בתי חולים

● היום: שערי צדק (פנימית, ילדים), הדסה (כירורגיה, נשים, עיניים).
● שבת: ביקור חולים (ילדים, נשים), הדסה (פנימית, כירורגית, עיניים).

בתי כנסת

● בית הכנסת הגדול "ישורון", שבת חג סוכות.
● בית הכנסת המרכזי "ישורון", רח' המלך ג'ורג', תפילת שחרית.

הודעות

● מועדון הפורום ירושלים, מרכז בריגד, מגרשים לטניס, צעירים, אולם להתעמלות.

דירות

● בבית וגן, 2 חדרים ובהחלפות 3 חדרים למכירה — טל. 23271.
● דירות, חנויות, מגרשים ונחלות בתים — השקעות "פי-טון", רחוב המלך ג'ורג' 6, טלפונים: 225896, 238097.

וילות ובתים

● בבית הכרם וילה + ערוגת גינה בכ-300,000 — בירושלים 3 טלפון 222717.

קבלנים

● בקרית אונו — דירות בנות 5—4 חדרים לשומרי מסורת. לפנות לאבן גבירול, ר' בן ירוחם 2, טלפון 231833.
● במקום היפה ביותר בתלפיות — דירות בנות 3—4 חדרים, מחיר 30,000 לירות.
● למכירה דירות מפוארות בנות 4 חדרים, רחוב הגפן, בירושלים.
● אמקו, חב' לבניין בע"מ, מציעה למכירה: דירות מפוארות בנות 4 חדרים בצפון תלפיות.

חוגים

● מעוניינים/ות להצטרף לחבורה? גלאי 19—24 נא להתקשר בימי שישי שבת טל. 227162.
● מתארגנת חברת אקספרס.

כלי נגינה

● פסנתרים חדשים ומשומשים, ניסורות, אורגנים.

שונות

● אומנים למסיבות ונבחרת רצוי.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● דירה בת שלושה חדרים למכירה בהזדמנות, 75,000 לטלפון 526358.
● בשיכון חיסכון בית וגן, 3 חדרים + הסקה וארונות קיר.
● דירת 3 חדרים למכירה בבית הכרם, רח' הרב הרצוג.
● דירה יפה 4 חדרים, הסקה, חניה צמודה ונוף.
● 3 חדרים + הסקה ביתית בקרית היובל.

דירות 2-2½ חדרים

● לרגל נסיעה 2½ חדרים בקטמון, סמוך לנקודת שוק.
● דירת 2 חדרים בשיכון הסטודנטים, שמואל הנביא.

דירות 1-1½ חדרים

● דירת 1½ אפשרות בניה על הגג, קטמון.

דירות בדמי מפתח

● ברמ"ם, דירת 2 חדרים והול, מרוהטת.

דירות מרוהטות

● 3 חדרים מרוהטים בתלפיות.
● דירת 3 חדרים מרוהטת, הסקה וטלפון.

דירות בשכר חודשי

● ליתלמה דירת 2½ ברחביה.
● ברחביה מרוהטת לחודשים.

חדרים מרוהטים

● חדרים מרוהטים, בניסות נפרדת, בית הכרם.
● חדר מרוהט עם הסקה.

ביקוש דירות

● "הדף" שרות אינפורמציה לדירות וחדרים, המלך ג'ורג' 19.

משרדים

● ב-375 ל"י משרד בדר במרכז, 17 מ"ר + טלפון.

חנויות

● דרושה חנות בשכ"ת.

מכוניות

● החיים לא תמיד קלים.

מגרשים

● חברה קבלנית ארצית מעוניינת במגרשים לבניה.

בתי מלאכה

● ברמ"ם 2 חדרים ברחוב.

עסקים

● בתור צעיר בעל חנות.

הצעות עבודה

● כסף, כסף, כסף לאנשי מכירה.

דרושים

● דרושה עוזרת בית ליום.
● דרושה למטפלת לשלוש שעות.
● דרושה מטפלת לילדה.

חפצים לקנות

● מעוניין בטנדר במצב טוב.

תריסים

● בבצע ללא תקדים!

ביקוש רכב

● מעוניין לקנות מכונית.

אופנועים וקטנועים

● וספה ויונה 150, 1967.

חיות בית

● הי כלבה יפה.

קיים

● לחורף דירת.

מספרות

● קוסמטיקה.

שרותים

● "מקור" מלבישים.

בלי נגינה

● רכשו פסנתרים.

ריקודים

● לימוד ריקוד.

רהיטים

● רהיטים חדר שינה.

בתי-ספר ושיעורים

● הצלחה בבחינות.

הלבשה

● אופנת חלום הילדים.

מציעים למכירה

● בהזדמנות תנור להסקה.

הלוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: גורדאו 20, טל. 661166

תורנות רופאים לפי המקומות

חיפה
● רופא תורן במד"א, טל' 101

תורניות בתי חולים

● היום: רמב"ם (כירורגית, תאונות, פנימית, ילדים, נשים).
● שבת: רמב"ם.

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: נאולה, הרמוז 11, טל' 664554.
● שבת: כלפור, מסדה 1, טל' 66233.

דירות

● בכרמל צרפתי 84 מטר ביגורים 70,000 מתמנה כ-מאי טלפון 530289.

וילות ובתים

● בקרית-מוצקין להשכיר לשנתיים 3 חדרים מרוהטים, טלפון 711091.
● כנרים תמורת דירה, בעל חלקה בקרבת המרכז מעוניין.

קבלנים

● קבירא שלמה וחיים בע"מ, בונה בחיפה ברחוב שער העליה 24, דירות 3½ חדרים.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● דירה 3½ חדרים 118 מ"ר ק"ב, קרית מוצקין, רח' אהרון 14, 713494.
● 4 בדירת מאד לכרמל, הסקה, נוף מרהיב, ארונות קיר.
● דירת 3 חדרים במצב טוב בקרית-מוצקין למכירה.

דירות 2-2½ חדרים

● דירת 2 חדרים, הול, ממ בח גדול, ארון קיר, 2 מרפסות.
● ליד התיאטרון העירוני דירת 2 חדרים + הול.
● 2 חדרים + הול + תוספות והצר מגורה.
● לשכירה 2½ הלל 22, טל' 6-10.

דירות 1-1½ חדרים

● למכירה דירת 2½ ק"ב, בנוה שאנן, חיפה, טלפון 254508.

דירות בדמי מפתח

● י. דרורי, מהנדסים ובונים בע"מ, רחוב מנחם 12.

דירות בשכר חודשי

● בכביניה 3 חדרים, חדשה, 712787.

דירות מחהסות

● שלושה חדרים גדולים 3 מרפסות, נוף, טלפון, ארון דרוב 70.

חדרים מרוהטים

● חדר להשכרה, מרפסת 68164, 13—15, שושנת הכרמל 12, מגרל.

אולמות

● להשכרה אולם משרדים 76 מ"ר, ברחוב הנביאים 20.

חנויות

● מעונינים במקום גדול לחנות — בשכר חודשי.

מגרשים

● בנאות הכרמל מגרש באיזור וילות, 15 דקות מאחוזה.

מחסנים

● בהזדמנות ברמ"ם במרכז הדר מחסן מרתף.

משרדים

● ברמ"ם 2½ חדרים בהדר מתאים לכל מטרה.

מכוניות

● פולקסווגן מסחרי נמוך 68 יד ראשונה, במצב מצוין.

עסקים

● חנות מעדנים יפה ומבוססת + ציוד חדיש ומשוכלל.

ביקוש עבודה

● מתקבלות עבודות הדפסה בעברית מבית הלקוח.

הכשרה לעבודה

● בפקוח משרד העבודה.

הצעות עבודה

● דרושה עוזרת למשק בית 4 פעמים בשבוע 4 שעות.

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

21.9.1972

מניות

תעשיה, מסחר ושירותים

חשמל (ש)	67		67
אליאנס ב' (ש)	776	+16	783
אלקו 1 (ש)	123		120.5
אלקו 2.5 (מ)	122.5		120
אלקטרה 1 (ש)	285	—3	286
אלקטרה 5 (ש)	286	—4	
ארגמן (ש)	469		472
ארגמן (מ)	473		470
ארגמן (ר"ב) (מ)	470	—5	
אתא ב' (ש)	174	—6	178
אתא ג' (ש)	176.5	—2.5	176.5
אתא משנה (ש)	161	—5	162
בית הרכב (מ)	79		78
דובק ר"מ (מ)	368	—7	367
קווי 1 (ש)	494		
קווי 10 (ש)	385	—11	385
כבלים (מ)	190	—0.5	190
טריב ר"מ (מ)	171		172
ספנות (ש)	215	—1	214
ביבייקלים (ש)	63.5	—1.5	63
ל—אפ' ר"מ (מ)	98	—0.5	98.5
מולר (מ)	202	+10	203
נחושתן ר"מ (מ)	379		
טבע (ש)	984	+4	1050
טבע (מ)	1000	+17	1060
פניציה ר"מ (מ)	123.5	+5.5	130
בפעלי נייר (ש)	669	—6	
עסיס ב' (ש)	305		301
שמן ר"מ (מ)	125.5		126
הצל ב' (מ)	335	—1	349
ערד ✱ (ש)	131	+6	134
כספים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	172		170
אי הי הי (מ)	294.5	+1.5	295
אוצר לתעשיה (מ)	453	—2	444
אי. די. בי. ר"ב (ש)	234.5		230
אי. די. בי. ב (ש)	256.5	+0.5	255
בנק אגוד (ש)	289	—2	285
אפותקי (מ)	212.5	—1	213.5
אי בריטי ר"מ (מ)	284.5		
אי בריטי (מ)	266		267
דיסקונט א' (מ)	493	—2	485
בנק לחקלאות ר"מ (ש)	99		97.5
בנק מזרחי (מ)	154.5	—5	157
פועלים (מ)	288		287
פועלים ר"מ (מ)	303		303
בנק כרמל ✱ (מ)	195	+10	191
לאומי רגיל (ש)	328		328
לאומי חדשות (ש)	325	—0.5	325
משכי בנין (מ)	179		180
סחר חוץ (מ)	362	+2	
פ' תעשיה 8% (מ)	89	+0.5	90.5
פ' מסכי (מ)	227	+1	227
משכי קכ' (מ)	190		190
כלל תעשיות (ש)	207.5	—5	208
ברכות ב' (ש)	265.5	—0.5	
הסנה (מ)	194	—1.5	196
ר קי מי — 1. (ש)	205		
ר קי מי — 10. (מ)	115	—0.5	114
ספנות ר"מ (מ)	224	—4	234
משתנה (מ)	216.5		214.5
סהר ג' (מ)	200	—9	202
צור (מ)	147.5		
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	194	—1	200
אפריקה 1 (ש)	320		
אפריקה 10 (ש)	276		277
..כי הישוב (ש)	226	—4	232
..כי הישוב (מ)	231		235
..ספי הדר (ש)	103.5		105.5
..שרם (ש)	170	—1.5	170.5
..יבנין (ש)	234.5		235
..כסים חדשות (ש)	229		229.5
..הדרין (ש)	178	—1	178
..ור אור (ש)	156	+0.5	156.5
..בי — ישי (מ)	124.5	—1	124.5
..את אביב (ש)	84	+0.5	83.5
..יאלקו (ש)	147		146
..סקו ר"מ (ש)	111.5		111.5
..סקו (ש)	75	—1.5	77
..דק ונפט			
..לק ג' (מ)	216		
..לק (ש)	194		194
..רן א' (ש)	88	—0.5	
..ברות להשקעה			
..גר (מ)	110		110
..רן (מ)	229		230
..עלים (מ)	240	—2	240
..וא (מ)	93		92
(מ)	112	+0.5	113
..נסא א' (ש)	136.5		136.5
..סקונט (מ)	265		259
..סקונט חדשות (ש)	244	—1	243
..ו (ש)	202		200
..זמי (ש)	223	—2	222
..ור חוץ (ש)	112	—1	112
..רחי ב' (מ)	126	+2	126
..יך ב' (ש)	92		90
..ל (ש)	171.5	—4.5	173
..וק חופשי			
..סא (ש)	73		73.5
..יזוה (ש)	155.5		157
..יזוה (מ)	180		
..יות בכורה			
..די. בי. (ש)	241		238
..ישר (ש)	67	—2.5	
..בנק כשכי			

לשיכון (מ)	153.5	+3.5	156
6.5% כור (ש)	170.5	+0.5	
7% צים (מ)	246		
מניות הנבחרות במטבע חוץ			
אוניקו א' (מ)	82.5	—2	
8% אוניקו (מ)	107	—1	
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	163		
6% פ' תעשיה גג (ש)	99	+0.5	
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	98.5		
בויה (ש)	67		

אגרות חוב

	סגירה	שינוי
צמודות לדולר		
5% זוטא ים המלח (ש)	209.5	
5% אג"ח ים המלח (מ)	121	+0.5
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	132.1	+0.3
ולפסון קלור מאיר 6.5% אג"ח (ש)	88	
הוליס 5	114.7	—0.4
הוליס 6	116.6	—0.7
הוליס 7	119.5	
הוליס 8	106.1	—0.3
הוליס 9	107.8	—0.2
הוליס 10	105	+0.4
הוליס 11	מסחר	אין
הוליס 13	108.1	—0.4
הוליס 14	108.9	—0.5
הוליס 15	105.5	—0.9
הוליס 16	107	—0.2
הוליס 17	107.1	+0.1
הוליס 18	106.7	+0.4
צמודות למדד קרן ורבית		
מלוה בטחון 1967		
סדרה יא	177.1	+0.2
סדרה טו	174	—0.1
סדרה יט	171.5	+0.5
מלוה בטחון 1968		
סדרה א	153.9	+0.2
סדרה ה	152.7	—0.3
סדרה מא	151.4	
מלוה בטחון 1969		
סדרה א	147.8	—0.2
סדרה ט	142.2	—0.1
סדרה מא	141.1	
מלוה קליטה 1962		
אינדקס 132.6	155.1	+0.1
מלוה קליטה 1963		
א נדקס 132.6	219.3	—0.1
מלוה קליטה 1964		
אינדקס 138.5	199.8	—0.2
מלוה קליטה 1965		
אינדקס 110.1	181	+0.2
מלוה קליטה 1966		
אינדקס 118.7	152	—0.1

מפתח: ר"מ — רגילות מבוכרות; א' — מניה א'; ב' — מניה ב'; ג' — מניה ג'; (ש) — על שם; (מ) — מוכ"ז; בלתי מסומנות — מניות רגילות; ● — מוכרים בלבד; ✱ — קונים בלבד.

בורסה

(סוף מעמוד 3)

כלומר, החלק הארי היו כספים ש־התפנו במיוחד לאותה מטרה. חוגים פיננסיים, שניתחו תופעה זו, טוענים כי הדבר מלמד על סכומים ניכרים התרים עדיין אחרי השקעות מצניעות ובטיחות רווחים גדולים.

התופעה זו מוצאת ביטוי בהיקף ה־מחזורים הגדולים: בשלושת ימי ה־מסחר שנערך השבוע נקשרו בין כתלי הבורסה עסקות בסך 15 מיליון ל"י ומחוץ לבורסה בסך כ־10 מיליון ל"י נוספים. משמע, ממוצע יומי של כ־8 מיליון ל"י. כך אירע שמראשית 1972 ועד סוף שבוע זה עלה מחזור העסקות על כלל העסקות במניות שנקשרו בשש השנים הקודמות, ביחד.

פעילות בהיקף כזה מחייבת את הבורסה לערנות מיוחדת לגבי התנהגות החברות כלפי הציבור הרחב. באחרונה גילתה הבורסה גישה נמרצת יותר כלפי גילויים של חריגה מן הנוהלים. השבוע נתבשרו חבריה כי מועצת מנהלי הבורסה התרתה קשות בהנהלת אוצר השלטון ה־מקומי. חברה זו החליטה ב־24 ב־אוגוסט להגדיל הונה על ידי הנפקת זכויות. משום מה הודיעה על כך לבורסה רק ב־6 בספטמבר. בינתיים עלו שערי המניות בין שני ה־תאריכים מ־130.5 ל־165, כלומר ב־30% בקירוב. גורמים שידעו על כך ניצלו את המידע לעשיית רווחים ש־לא בהתאם לכללי המסחר הרגילים.

על אף הגישה שנוקטת עתה ה־בורסה נראה כי גם בעתיד נהיה עדים לחריגות כאלה, ואולי חמורות מהן, משום העדר תקנון ברור. ה־נושא של ניצול ידיע פנימי, דוגמת המקרה שהובא לעיל, אינו נחשב, למרבה האירוניה, כחריגה או כ־הפרת התקנון הבורסה. למעשה יכול חבר הבורסה לנצל ידיע פנימי ש־הגיע לידיעתו וגם אם יתברר הדבר אין מה לעשות נגדו.

אם המניות נהנו מגיאות, הרי ש־הדולר ירד כמעט למחתרת. הנהו"ד נסחר השבוע בהפרש של אגורה אחת: 4.24—4.25 ל"י לחוץ מחזורים קטנים. בשוק השחור נשארה רמתו יציבה: שטרות בני 100 לפי 4.41 ושטרות קטנים יותר לפי 4.40 ל"י. הזהב לעומת זאת ירד בצורה חדה בעקבות הנפילה שאירעה ב־שוקי הכספים בחו"ל. מחירו בארץ ירד למטה מ־9,500 ל"י.

מדד שערי המניות בבורסה התל-אביבית
100 — 31.3.67

	20.9.72	21.9.72
כל המניות	278.20	277.98
בנקים וביטוח	217.54	216.13
מקרקעין	256.26	257.18
תעשיה ומסחר	438.00	441.07
חברות להשקעה	235.46	233.69
חברות נפט	227.98	227.66

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	252.0	240.2	240.2
ארז	139.0	132.5	132.5
איתן	120.94	—	117.99

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

מישלב

בית־ספר לאכסטרנים ערב
בתל־אביב
בפיקוח משרד החינוך והתרבות

נמשכת ההרשמה לכיתות ערב

בגרות ומוקדמות
למועד אפריל 73

פתיחת הכיתות ב־2.10.72

מישלב, ת"א, רח' ויצמן 53, טל. 263185, מ־8—1 לפנה"צ, 7—5 אחה"צ

המרכז לתרבות ולחינוך מישלב
מכון ישראלי להשכלה

נמשכת ההרשמה לסניפי מישלב

ירושלים: בית־ספר כי"ח, רחוב כי"ח פינת אגריפס, 5—7 אחה"צ.
חיפה: רחוב החלוץ 49 טל. 520797, 8—10 לפנה"צ, 4—6 אחה"צ.
באר־שבע: בית שזות ולב (בית יציב), 5—7 אחה"צ.
צפת: עירית צפת, 8—1 לפנה"צ, ביום ב' 4—6 אחה"צ.
נס־ציונה: מועצת פועלי נס־ציונה, 4—6 אחה"צ.

יד יצחק בן־צבי
מודיעה על
מענק מלגות לתלמידי התואר השני
הלומדים באוניברסיטאות במדינת ישראל במדעי היהדות ובמדעי המזרח, שעבודת הגמר שלהם היא בתחום הנושאים דלהלן:
1. חקר תולדות הישוב היהודי בירושלים
2. חקר קהילות ישראל תולדותיהן והווי שלהן
3. תולדות הישוב היהודי בארץ משנות השמונים ועד קום המדינה
4. חקר העדות הלא־יהודיות בישראל ושכנותיה
5. תנועת העבודה היהודית בארץ והתפוצות
✱ סכום כל מלגה הוא —2,000 ל"י.
✱ את עבודות המחקר יש להמציא בשני עותקים ליד יצחק בן־צבי, רחוב אברבנאל — גן הכוזרי, ת. ד. 7660 ירושלים, בצרוף מהלך חיים, אישור לימודים באוניברסיטה והמלצות הפרופסורים המדריכים.
✱ לא תתקבל עבודה הנמצאת בתהליך כתיבה.
✱ הזוכה במלגה יתחייב להמציא עותק מהחומר התיעודי אשר לפיו נכתב המחקר.
✱ המועד האחרון להגשת הבקשות הוא ט"ו בחשון תשל"ג (23.10.72).
✱ המלגות תוענקנה במעמד מיוחד ביום בכסלו תשל"ג (23.11.72).

הועידנר ד"ר אמנון פרקש
מודיע
שהמרפאה לחיות בית קטנות
עברה
לרחוב החלוץ 27, בית הכרם
טלפון 524543 (ירושלים)

בית הספר לפקידות של הסתדרות הפקידים „בית הפקיד"
חיפה, רח' מאיר 46—44 טל. 524103

בחודשי אוקטובר נובמבר יפתחו הקורסים הבאים:
✱ הנהלת חשבונות למתחילים ומתקדמים (סוגים 1—2)
✱ הנהלת חשבונות למתקדמים (סוג 3)
✱ סמינריון למנהלי חשבונות מדופלמים
✱ פקידות כללית למתחילים (סוג 1)
✱ מזכירות רפואית
✱ דיפלומה בבנקאות
✱ ביטוח אלמנטרי — בשיתוף המכון לביטוח
✱ כתיבה במכונה
✱ ארגון משרד וניהולו — בשיתוף המכון לפריון עבודה
✱ מורשי לשעבר בנקים — בשיתוף המכון לפריון עבודה
✱ עמלנים רפואיים
✱ פראיינות

פרטים והרשמה במזכירות ביה"ס יום יום בין השעות 8.00—19.30.

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
מודיעה על לימודי ספרנות לקראת תעודת
ספרן מוסמך
זכאים להתקבל בעלי תואר ראשון במדעי־הרוח, החברה או מדעי הטבע.
פרטים הרשמה במזכירות ההרשמה, חדר 114 מה־19.9.1972 — 10.10.1972.

Institut Français de Tel-Aviv
תל־אביב, רח' הירקון 111 טל. 236470
שעורים בצרפתית
לנוער ומבוגרים, מתחילים ומתקדמים לפי שיטה אור־קולית ורגילה
ייפתחו ב־2—1 באוקטובר 1972
ההרשמה נמשכת
בתל-אביב, אשדוד, בת-ים, גבעתיים, חולון, פתח-תקוה וקרית-אונו.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללמודי חוץ
מודיע על הרשמה
ללימודי תעודה בתקשורת
בחיפה ובתל-אביב
✱ ספרנות מכנית
✱ קורס מתקדם ליחסי צבור
✱ לימודי עתונאות (בת"א בלבד)
✱ קורס מתקדם לפרסומת (בת"א בלבד)
✱ כתיבה מכנית (בת"א בלבד)
✱ קורס ברדיו ובטלוויזיה — טכניקות השידור, ההפקה והתכניות (בת"א בלבד)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 661151 ,667818
בתל-אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 266992 ,268126/7

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללמודי חוץ
מודיע על הרשמה
ללימודי תעודה בניהול
אשר יתקיימו בשעות הערב בשנת הלימודים תשל"ג 1972/73 בחיפה ובתל־אביב
✱ ניהול תעשייתי
✱ ניהול הייצור
✱ ניהול הנדסי
✱ מינהל בתי חולים
✱ מינהל בתי-מלון
✱ ניהול מוסכים מתקדם
✱ ניהול תחבורה מוטורית
✱ ניהול רשומות משרדיות (בחיפה בלבד)
✱ ניהול הדרכה ופתוח (בתל־אביב בלבד)
✱ ניהול אספקה (בת"א בלבד)
✱ ניהול שווק (בת"א בלבד)
✱ ניהול כח-אדם (בת"א בלבד)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 661151 ,667818
בתל-אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 266992 ,268126/7

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה מקצועית — אורט ישראל
המכללה הטכנולוגית „אורט" תל־אביב
ע"ש א. סינגלובסקי
מודיעה על הרשמה ללימודי
טכנאות אלקטרוניקה
(מבוגרים — מסלול ערב)
תנאי קבלה: מתקבלים בוגרי בתי־ספר עיוניים ומקצועיים. בוגרי י"א כתות של בי"ס תיכוני או מקצועי יקבלו השלמה במקצועות כלליים להשוואת הרמה למסלול מקצועי ארבע־שנתי ויעמדו בבחינות מתאימות של משרד החינוך והתרבות.
משך הלימודים: שנתיים וחצי.
● פרטים והרשמה: במשרדי המכללה (בבנין הראשי) תל־אביב, דרך הטייסים 28, טל. 762291 בימים א' ב' ד' ה' בשעות 12.00 — 17.30, בימים ג' ו' בשעות 8.30 — 12.30.
להרשמה יש להביא:
א. תעודות המעידות על השכלה מתאימה.
ב. פנקס מילואים או תעודת שחרור מצה"ל.
ג. 3 תמונות.
ה. דמי הרשמה בסך —.30 ל"י.
תנאי זכויות: עם גמר הלימודים ועמידה בהצלחה בבחינות הגמר, בחינות גמר הדיפלומה ובעבודת הגמר, יוענק למסיימים התואר „טכנאי". בוגרי הקורס יהיו זכאים להמשיך בלימודיהם לקראת התואר „הנדסאי", כאשר זמן לימודיהם כטכנאים יקנה להם בקרדיט זכות.

בית המדרש לפקידים ע"ש ד. רמז
בית שרת, ירושלים
נמשכת ההרשמה
לקורסים בהנהלת חשבונות
קורס להנהלת חשבונות סוג 1
קורס להנהלת חשבונות סוג 1־2
קורס להנהלת חשבונות סוג 2
קורס להנהלת חשבונות סוג 3
קורס למדופלמים בהנהלת חשבונות — דו־שנתי
הקורסים יפתחו ב־15.10.72
פרטים והרשמה: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383.
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
בית שרת, ירושלים
ראיית חשבון
נמשכת ההרשמה
לקורסים בראיית חשבון — שנה א'
שנה ב'
שנה ג'
לקורס בראיית חשבון לדוברי אנגלית (בשפה האנגלית)
במקצועות:
מס־הכנסה ומסים אחרים, חוקי חברות וחוקים אחרים.
כמו כן נקיים קורסים בודדים כהכנה לבחינות במקצועות: חוקי חברות, בקורת חשבונות ומס הכנסה ומסים אחרים.
הקורסים יפתחו ב־29.10.72
קורס הכנה בהנה"ח לתלמידי שנה א' בראיית חשבון יפתח ב־3.10.72
פרטים והרשמה: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383.
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

בית המדרש לפקידים ע"ש ד. רמז
בית שרת, ירושלים
קורסים בבנקאות
נמשכת ההרשמה
לקורס יסודי בבנקאות — חד־שנתי
הקורס יפתח ב־5.11.72
לקורס דיפלומה בבנקאות — תלת־שנתי
הקורס יפתח ב־14.11.72
פרטים והרשמה: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383.
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

בית המדרש לפקידים ע"ש ד. רמז
בית שרת, ירושלים
תכנון ותכנות
נמשכת ההרשמה:
לקורס בתכנון ותכנות — חד־שנתי
הקורס מיועד לבוגרי 12 שנות לימוד.
המועמדים יצטרכו לעבור בחינת מיון.
הקורס יפתח ב־5.11.72
בחינת המיון תתקיים ב־3.10.72 בשעה 17.00.
תכנון ותכנות מתקדם — חד־שנתי
מיועד לבוגרי קורס תכנון ותכנות בעלי נסיון של שנה אחת בעבודה מעשית.
פרטים והרשמה: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383.
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

בית המדרש לפקידים ע"ש ד. רמז
בית שרת, ירושלים
נמשכת ההרשמה
לקורס מזכירות רפואית
חד-שנתי
הקורס מיועד לבוגרות 12 שנות לימוד המעוניינות לרכוש לעצמן מקצוע של מזכירות רפואית הנדרש במוסדות רפואיים.
הקורס יפתח ב־7.11.1972
פרטים והרשמה: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383.
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

המכללה הטכנולוגית אורט תל־אביב
ביד סינגאלובסקי
בשתוף המכון הממשלתי להכשרה טכנית
מודיעה על
המשך ההרשמה לשנה"ל תשל"ג ללימודים לקראת התואר הנדסאי
(מסלול יום)
במגמות אלקטרוניקה, חשמל ומכונות
תנאי קבלה — מתקבלים בוגרי י"ב כיתות של בתי־ספר תיכוניים מקצועיים ותיכוניים־עיוניים, לרבות בעלי תעודת בגרות אכסטרנית.
משך הלימודים — שנתיים.
תעודה ותואר — תלמידים אשר יעמדו בהצלחה בבחינות הגמר במשך הלימודים ולאחר מכן בפרויקט הגמר יוענקו להם:
✱ תואר של הנדסאי
✱ הבוגרים יוכרו ע"י ה־ New York Institute of Technology כבעלי תואר A.A.S. ויהיו זכאים להתקבל לשנת הלימודים השלישית במוסד האקדמאי הנ"ל.
הלוואות — תלמידים שיהיו ראויים לכך יוכלו ליהנות מהלוואות מטעם משרד העבודה וכן מקרנות של מפעלי תעשיה המעוניינים בהתקשרויות עם תלמידי ביה"ס להנדסאים.
פרטים והרשמה — במזכירות ביה"ס להנדסאים מבוגרים, דרך הטייסים 28 ת"א, טל. 761480, ביום א' בשעות 8.00—17.00 בימים ב'—ה' בשעות 8.00—14.00 ביום ו' בשעות 8.00—12.00.

לוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשך לוח חיפה

● קורטינה בוגר 1964 יד ראשונה 105,000 במצב מצוין. 04.
● פיאט 850, מסם שנה 1970 יתמחבל בן קרית מוצקין.
● 404 1966 יד ראשונה — מכס לשנה 17,000 224471.
● למכירה ויוה 64 אחרי אוברול במצב מצוין. טלפון 716180.
● פולקסווגן מסחרית גבוהה שנת 63 אוברול כללי טלפון 220023.
● בהזדמנות לרגל נסיעה ל' חו"ל היילמן הנטר. 1970 ב' מצב מצוין. טלפון 04.

ביקוש רכב
● מחפשים מכונית כבורה במצב טוב. טלפון 04—3949.
● מחפש להקנות לארץ בעה במצב מצוין.

אופנועים וקטנועים
● הונדה 125 בהזדמנות אחרי אוברול, בהרצה, טלפון 522538.

חיות בית
● בהזדמנות וכפה 1966, כמה 10 חודשים, במצב מצוין.
● ביציאה! למכירה 1007 בכס עבע, מצוינת במחיר 850 בלבד 04—225467 פרס.
● ונפה ראלי 1970 מצד ייפת לבנה.

חציים למכירה
● למכירה בהזדמנות מרגש שימפנזים להשוות רעבנות. במחיר 150 ל"י.
● מכון אמיר 2 בית טוב הרואה.
● הזדמנות בלתי חוזרת.
● קום תקליטים במחיר.
● למכירה מכונה „פורסמר" במצב טוב לבנות טלפון —

חצים לקנות
● מעוניין לקנות קרון פנור ריב בנגר (כרוואן). לבנה בשעות הערב 8—6 טלפון 04-244539.
● מבכרת כנריאו קראוו + מפתנו + בייט טלפון —

טלוויזיה
● כלבי טלוויזיה מסוג פי לאחר שיפוץ בהחזרה.
● הטלוויזיה הדירה הקניה הטובה ביותר אצל המספר כ"ס, רחוב הרצל 20 בית הקרנות.

תערובות
● גלריה נולדכו לאמנות, דירות הנשיא 83. כציגה במהלך של גוניר, כואש — פתוח כל יום 10—30—22.

● מרים גולדמן ברמה מציגה המנות שמן ורשר בגלריה נחמני, שד' הנשיא 90, 10.30—12.30 — 17.00—21.00.
● גלריה „גרפיקה 3" דרך הים 3, מציגה תחריטים של ציבית אופקיוינמן. פתיחה: שבת ב־6.30. הגלריה פתוחה: 10—1; 5—7 ובשבת 5—7.
● גלריה הביה לאומנות מציגה המונותיפ של עוזיאל רוזנצוייג (ברזילי) פתוח מ־17.00—21.00 שד' אבא חושי 120.

רהיטים
● למכירה פינת מיטה זוגית + ארונית לילה. טל. 04.
● הפתעת הפנה בחיפה, כפה בכולה שתי כורסאות ושולחן סלון 1130 ל"י, כלון 20 הנביאים 20 חיפה. טלפון:
● החלפת ההוטים בתנאים נוחים. פלדמן, רח' הרצל.

כלי נגינה
● רהיטים מכתורים בשום חים בכל מצב. 832826.
● דרושים אורדיונים 32 בכים 80 בסים — לוודי בכל מצב, טל. 663205.
● עליליים בביתך, מלה סוריאו, מערכות מבריאופוניות מהמזרח, בגדות אסאר, לל, צמה, רשקולים ריצ'ארד אלן גם להרכבה עצמית.

שרותים
● שבוע ביתך מא' עד ת' ברכוז הימרון החלוץ 56. טלפון 041402.

בתי"ס לנהיגה
● על פרסית או משאית למד נהיגה ב„ינאל" עזות פורים. נסיון של 30 שנה. נזיין היום ערובה להצלחתך! יונאל, נורדוי 59. טלפון 567145. הנביאים 81 טלפון 526672.

תנורי חמום
● חברת נורלית סנקינג מציעה את התקנת חימום מרכזי בדירות ובבנינים בבנית. הצעה מיוחדת לקבלנים. נוריות, העצמאות 51. טלפון: 521234. מתכנים בכל חאוץ.
● מ. אחמיו מוכנויות. ה' מבחר הגדול ביותר של תנורי חימום מרכזי ואוגרי חום מזנן נייר, מבירה, הרכבה, שרות. העצמאות 56. טלפון 600213.

סירות
● מעונינים בסירת סקי ר' מנוע 80 כ"ם טלפון 031533.

חקלאות
● טרקטור „פורשה", במצב טוב למכירה טל. 983232.

מכונות כביסה
● למכירה מכונת כביסה וסטינגהאוז אוטומטית חדשה. טלפון 80675.

תנורי חמום
● מבצע מיוחד לחודש ספטמבר בלבד: הנחת משמית של 10% לכל רוכש תנור חמום מרכזי „הוסקוורנה". באר תוצרת שבדיה. מוכנות ראשית לחיפה והצפון „חניון החיפה" לבונטים 3. טלפון 660055.

פרסומים
● מקבלה מודעות ללוח ה' כפול בכחיר בערבת. טלפון 712969.
● יעוץ ובצוע שקופיות ל' הקרנה בבתי חקולנע בקרית — טל. 712069.

מקררים
● מקררים, מכירה, החלפה והשכרה, החלוץ 13.
● למכירה מקרר חשמלי אמקור פאר במצב טוב. 712567.
● למכירה מקרר חשמלי אמקור פאר, מצב מצוין — טל' 726402.

אשדוד

דירות למכירה
● דירות במקום היפה ביותר ברובע ד' „מגורית" אשדוד טלפון 055-32428, 24392-055. המסרד באתר הבניה.

הצעות עבודה
● לחברה לייצור ביטיפלים דרוש מוכן מבירות לחפצת הומרי הפוי וניקוי, ספור הדרום, סקום השגורים: — אשדוד—אשקלון, בעל קשרים במפעלים, מוסרות תברואה ר' עבודים, ובעל רכב. לפנות 055-3991 או ת.ד. 29079 תל־אביב.

לוח באר־שבע

מכוניות למכירה
● „מגור" שרותי עזרה וגרר רה' דרכים, תמורת תשלום שנתי הד־פעמי, נסור, באר שבע, רח' ההסתדרות 58. — טלפון 3654.
● פרינץ 4 69 52,000 ק"מ, טל' 71829 מרום.
● אקספרס מכונות פיג'ו — 204, 304, 404, 504. מסחריות סדור מכננו לנבים. מוסך שרות באיזור התעשיה 8202.
● מכונית פורד אסקורט 1970 1300 ניר אוטומטי 4 דלתות 40,000 ק"מ. טלפון 73189.
● ההישבו 63, רח' בצלאל 39/2 פולגנע הן באר שבע.
● קונטסה 1300 מודל 68, רדיו טלפון 057-71970.
● תפושית 1300, 1970, טל. 057—4410 עבור ד"ר כהן.
● פיאט 1300 במצב מצויין 1964, סמם מאי 73, טלפון 057—4231.
● בהזדמנות פרינץ 4 '69, במצב מצויין 057—71329 ר' בעבודה 057—5187.

ביקוש רכב
● מחפש פרויטמף 1300 שנת 1970 טלפון 057—3700.

אופנועים וקטנועים
● אופנוע ב.ס.א. 1991, 6 כ"ס + סירה —600 לירות טלפון 057—2815, כ"פ —12.

ביטוח
● ברטים וגבי לשוים בים התיכון וגבל בין בנד מהינוו הגדולה, כוכבות בי־ סוח — הפלמ"ח 66 באר שבע.
● ביטוחי רכב „הבונה הבי־ טולי" של יזגל וכל סוני בי־ טוח. הגדלה, הפלמ"ח 66, באר־שבע.

טלוויזיה
● עד 1000 לירות תקבל עבור מקלט ישן בהבצע ה'לת טלוויזיות ב„סלון איזן" הרצל 98 והפלמ"ח 65.

טפטים
● מומחים להרכבת טפטים תפרות וקירות וקורסיקויב „דליה" הסתדרות 88 טלפון 6755.

שרותים
● „דליה" יבוא הרסינות ר' כלים כיריים צבעוניים. הר' כבה ע"י מומחים. הסתדרות 88, לוד בנק דיסקונט 8758.

דירות
● „סביון" מיבחר גדול של דירות להשכרה ולמכירה טל. 057—6105, ההסתדרות 80.

דירות למכירה
● דירה 95 מ"ר ע"י ה' אוניברסיטה למכירה מיי דית, טל. 057—5156.
● חברת „עמודי עיר" מציעה בבאר שבע בדרך אילת דירות פאר של 99 מ"ר 4 חדרים גג מרצפי, מעלית, אנטנה מרכזית, הכנה לצינון אוויר. פרטים והרשמה: בית רסקו, חדר 208. טלפון 71747.
● דירות 3 חדרים + שירותים, מול קרית האוניברסיטה, שכונה ד', טלפון 057—71147.
● דירות בנות 4 חדרים כי מבנון ובבנייה ברמה גבוהה החל מ־59.000 ל"י. לפנות „נוה בארשבע", מסג' „הורי", 3162.
● דירה למכירה ה' לדוגמא 3 חדרים ומחסן בתוך 98 מ"ר, טל. 2674 אחה"צ.
● דירה 64 מ"ר ושיפורים 3½ חדרים עם ארונות קיר ברח' השלום 40, טלפון 6130.
● 3 חדרים, או החלפה בכיוון תל־אביב, גדירה, ה' נשיאים 169/4 בארשבע.

ביקוש דירות
● קונה דירות מכל הגדלים ובכל השכונות 4450 יונת.

דירות בשכר חודשי
● להשכרה דירה מרוהטת 3 חדרים שכ' ה' טל' 71286.
● 2½ חדרים מרוהטת ליד האוניברסיטה 057-25071 — (לא בשבת).
● בעומר קוטג' 650, לפנות שד' הנשיאים 145/10 אחר הצ' 17.00.

דירות מרוהטות
● דירות בשכ"ח מכל הגדלים ובכל השכונות טלפון 4470.

דירות להחלפה
● בבארשבע, דירה מצויינת להחלפה בטלמון בירושלים, בערב 02/57502.

למכירה
חנות פינתית
27 מ"ר, רחוב ויצמן
מול בית לסין
לבכשה מידית
לפנות טלפון 414940, 55944

בירושלים
בעלי דירות וחדרים
סטודנטים/יות
מחפשים דירות...
הסטודנטים עומד לשרותכם,
באגודת הסטודנטים לשרות.
בית הדר (מאחורי המשביר)
בשעות:
בוקר 09.00—13.00
אחה"צ 17.00—19.00
טלפון 227779.
מרכז הסטודנט,
10.00—14.00,
טלפון 36251/2/5.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ארץ
חברה לבטוח בע״מ

המשרד הראשי: בית ארץ

רחוב יבנה 32, תל־אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

תחרות הסוכה הנאה בירושלים

מאת סופר „הארץ" בירושלים

כבכל שנה הערוך עירית ירושלים גם השנה בחג האסיף את תחרות הסוכה הנאה. דובר העיריה מסר, כי הוקצבו השנה כ־50 פרסים למצטיינים כאשר הפרס הראשון הוא תיבה לאתרוג עשויה מכסף טהור. בין הפרסים האחרים יצירות אמנותיות של שני ציירים עולי רוסיה, יורי קופרמן ואריה סוחולסקי וכן ציור של אבל פן.

בראש ועדת השופטים עומד סגן ראש העיר יהושע מצא.

סיורים ללא תשלום — ממחר בשמורת הטבע

רשות שמורות הטבע והחברה להגנת הטבע מארגנות מחר עשרות סיורים בלוית הרצאות, ללא תשלום. המיבצע, המאורגן זו הפעם הראשונה, יקיף את כל אזורי הארץ משמורת תל־דן בצפון ועד שארם א־שייך בדרום ויימשך כל שבוע סוכות. ביום ייצאו עשרות סיורים מודרכים ואילו בערבים ייערכו הרצאות. הסיורים וההרצאות מאורגנים ללא תמורה ומטרתם לתת הסבר מוסמך לאלפי המטיילים בשמורות הטבע ובאתרי הטיולים.

הסיורים וההרצאות ייערכו בשמורת נחל עיון (התנור), שמורת תל־דן, שמורת נהר חרמון (בניאס), שמורת נחל גילבון (דבורה), אזור הכנרת, שמורת הר מירון (שביל הפסגה), שמורת חוף ראש הנקרה, שמורת עינות צוקים (עין פשחה), שמורת האלמוגים באילת, בביעות (גוייבה), די זהב (דהב), נעמה (מרסא אל עט), אבו רודס.

הסוסיאדה בעפולה — בסוכות

(ע). הסוסיאדה שבה ישתתפו 200 רוכבים מכל הארץ, תעמוד במרכז חגיגות האסיף שייערכו בחול המועד סוכות בעפולה.

במירוצי הסוסים שייערכו במסלול המירוצים בעפולה יטלו חלק מספר רב של בני מיעוטים, בתוכם רוכבים משבטי הבדואים בדרום. כן ייערכו תחרויות רכיבה, על אופניים, מירוץ לפידים והתרוויות סנים ואיגרוף.

החגיגות יחלו ביום א' ויסתיימו במוצאי שמחת תורה בהקפות המונים בכיכר המרכזית של עפולה.

נכבדים מעזה מבקשים מדיין: אוניברסיטה

מאת סופר „הארץ" בדרום

ארבעה נכבדים מעזה, שחזרו מביקור במצרים, הגישו באחרונה תזכיר לשר־הבטחון, מר משה דיין, ובו הם מבקשים להקים אוניברסיטה ערבית ברצועה.

קודם להגשת התזכיר פגישה בין הנכבדים (ד"ר חיידר א־שאפי, מנהל הקולג' של עזה וד"ר איברהים אבו־סיטה) עם שר הבטחון. לדבריהם הוא ביקשם להגיש לו את התזכיר. נודע כי התזכיר הוגש לשר שלא על דעת ראש העיריה. שני הנכבדים יוזמי האוניברסיטה ידועים כפרו־מצרים וממתנגדיו של ראש העיריה.

נראה, שבעת ביקורם במצרים קיימו הנכבדים מגעים עם השלטונות המצרים ואלה נתנו להם אור ירוק לדרוש את הקמת האוניברסיטה, בה ימשיכו בוגרי התיכון את לימודיהם ברצועה ולא יצטרכו לנסוע למצרים או למדינות ערב אחרות.

נמל חיפה עדיין מושבת

מאת סופר „הארץ" בחיפה

נמל חיפה הוסיף אתמול להיות מושבת כליל, פרט לאניה „רבקה" שהעמיסה ביכורי אשכוליות לצפון אירופה ואשר בה נמשכה העבודה באישור מזכירות פועלי נמל חיפה — על סמך הבטחה למועצה לשיווק פרי הדר.

בהקשר לכך נודע, כי אין קיימת חזית אחידה בקרב פועלי נמל חיפה. למעשה מושבת הנמל על ידי כמה מאות פועלים מסקטור העמוסים, הפועלים ברציפים וכן מפעילי ציוד מכני. לעומת זאת לא ניכרת התלהבות לשביתה בקרב הסוורים, הפועלים בתוך האניות. בחלקם הם אף מתנגדים לשביתה.

מזכיר מועצת פועלי חיפה מר אליעזר מולק, קיים אתמול פגישה ארוכה עם חברי מזכירות פועלי הנמל והציע להם כמה הצעות פשרה.

נפתחה תערוכת הפרחים בחולון

(ע). תערוכת הפרחים השמינית בחולון נפתחה אמש בשטח בריכת הנצחון בעיר, במעמד סגן שר־החקלאות מר בר־ציון חלפון, אבות העיר, מגדלי פרחים ומוזמנים רבים.

התערוכה מתפרשת על 20 דונם והאיזור הואר כולו באורות ססגוניים. מישראל משתתפים בה 250 מגדלים ובעלי משתלות, המציגים בה למעלה מ־500 זני פרחים, ואילו בביתן המיוחד לארצות חוץ מציגות 16 מדינות מאירופה, מאסיה, מאפריקה ומאוסטרליה. כן נערכת בתוך בריכת הנצחון תצוגת פרחים צפים והצמחיית ים.

א־שאווה שוב מאיים בהתפטרות

הפסיק חלוקת דרכונים ירדנים לסטודנטים

ראש עירית עזה מר ראשד א־שאווה שוב מאיים בהתפטרות בטענה שאינו יכול לעמוד מול התקפות המחבלים המציגים אותו בתחנות השידור שלהם כבוגד וכסוכן ישראלי.

בשיחות בלתי רשמיות עם כמה מחברי מועצת העיריה אתמול ושלשום, חזר והעלה בפניהם את חששו כי לא תהיה לו ברירה אלא להתפטר מתפקידו. עוד טען כי במשך השנה שהוא מכהן כראש העיריה הוא נוכח לדעת, כי התושבים — ובעיקר כמה מהנכבדים — הם כפויי טובה. שעה שהוא מקדיש את כל זמנו למען תושבי העיר באים אלה ותוקפים אותו.

לדבריו הסכים לקבל על עצמו את התפקיד רק לפי בקשה חתומה של 5000 תושבים, שאורגנה בידי נכבדים אשר היום ידועים כמתנגדיו. אלה נמנים עם הפרו־מצריים בעזה.

בגלל ההתקפות נגדו מצד ארגוני החבלה והגורמים אחרים הפסיק ראש עירית עזה את חלוקת הדרכונים הירדנים לסטודנטים. את הדרכונים הביא אתו מירדן שם ביקר לא מכבר. תחנות השידור של המחבלים טענו כי בחלוקת הדרכונים שא־שאווה נותן לסטודנטים הוא משרת את הישראלים וגורם לכך שתושבי הרצועה הצעירים יעזבו אותה.

שר השיכון: נצטרך לחיות עם הטרור אולי שנים רבות

(ע). „נצטרך לחיות עם הטרור אולי שנים רבות. המחבלים יירדו לחיינו ואנו נרד לחייהם, אולם הטרור לא יביא לשלום או להישגי כוח לערבים ואין בכוחו להחליש אותנו ולהזיזנו מעמדותינו" אמר שר השיכון מר זאב שרף, שהופיע ביום ד' בערב שאלות ותשובות במועדון מפלגת העבודה בחולון.

השר הזדהה עם הגדרתו של שר־הבטחון משה דיין, שהערבים אחזו בנשק הטרור כיוון שאינם מסוגלים לעשות מלחמה נגדנו ואינם מוכנים לעשות שלום.

בתשובה על שאלה אם תנהג ישראל בשיטת הטירור נגד סידור בחו"ל אמר כי ישראל כמדינה אינה יכולה לפעול „באותן דרכים במדינות אחרות", „אם כי יש אולי דרכי־פעולה שניתן לבצען".

בהתייחסו לשאלה בדבר עונש מוות למחבלים, אמר השר, כי העם בישראל לא יסכים לזה ויזדעזע אם יבוצעו פסקי־דין מוות רבים. לאחר ביצוע חמש תליות או יותר, יהיו — להערכת השר — הפגנות ברחובות ישראל.

בתחום פעולות משרדו ציין השר, כי זהו בשנת 1963 אנו בונים ב־20% אחוז יותר מאשר יש לנו כוח אדם לביצוע הבניה ולכן משק הבניה התארך בחודשים רבים לעומת העבר. עם זאת הביע השר את בטחונו, כי בשנת 1975 תיפתר בעיית כוח־האדם, כי נגיע עד אז לשיטות של בניה מתועשת. אז גם תיפסק עליית המחירים הספקולטיביות.

ח"כ גדעון פת קובל: סלופים על אצל ולח"י בחסות משרד החינוך

פונה ליו"ר הכנסת לקיים דיון דחוף

מאת סופר „הארץ" בירושלים

ח"כ גדעון פת מגח"ל הגיש אתמול בבוקר ליו"ר הכנסת הצעה דחופה לסדר היום לדיון בדברי הסילוף וההשמצה הכלולים בחוברת על הפלמ"ח שהוצאה על־ידי משרד החינוך והתרבות ונכתבה על־ידי מי שהיה סגן מפקד הפלמ"ח מר אורי ברנר.

בדברי ההסבר להצעה כותב ח"כ פת כי בחוברת זו מוצגים הארגונים אצ"ל ולח"י כאילו „נקטו שיטות פסולות ואשר עיקר שיטתן היתה הפעולה הטרוריסטית, וכי עסקו באופן שיטתי בריגול אחר חברי ההגנה. כדי להשיג מימון לפעולותיהם נקטו בהרג כלפי יהודים, כלפי עוברי אורח או אנשים שהתנגדו למעשי שוד".

כן קובע הוא, בברושורה של משרד החינוך והתרבות כי „פירוק הפלמ"ח גרם לעיכוב בהתפתחותו של צה"ל".

מר פת טוען, כי הוצאת חוברת שכזו על־ידי משרד החינוך והתרבות היא פעולה בלתי חינוכית ונסיון חוזר לעוות ולסלף בזדון את ההיסטוריה. יש בכך משום הכנסת רעל בלב הנוער הישראלי לגבי ציבור רחב שהקדיש את חייו והסתכן במלחמה להקמת מדינת ישראל.

עם הגשת ההצעה פנה ח"כ פת אל שר־החינוך והתרבות בדרישה כי בינתיים תיגנז החוברת ולא יותר להפיצה לכל גורם במדינה.

השלמה הנחת קו מים חדש בין פארן למיצפה-רמון

בימים אלה השלימה חב' מקורות הנחת קו מים חדש בקטע שבין פארן למיצפה־רמון. אורך הקו — שבעה ק"מ.

דובר החברה, מר יעקובוביץ, שמסר על כך אתמול אמר, כי עם השלמת העבודה בקטע פרובלמטי זה באה על פתרונה, במידה רבה, בעיית אספקת המים הסדירה למיצפה־רמון.

הדובר הטעים, כי הנחת הקו בוצעה תוך שלושה שבועות. בביצוע מיוחד בטיבו, שבו נטלו חלק עובדי סניף ביצוע דרום. חבל הנגב של מקורות כבר מזרים מים בקו חדש זה.

התייקרו משקאות קלים

מאת אליעזר לוין, סופרו הכלכלי של „הארץ"

מחירי משקאות קלים מתוצרת מפעלי טמפו ושופס התייקרו מאתמול. המחיר הסיטוני של בקבוק קטן של טמפו עלה בשתי אגורות. המחיר הסיטוני של בקבוק קטן שופס עלה בכ־1.5 אגורה. לפי ידיעות שטרם אושרו, תהיה גם העלאה במחירי קוקה־קולה.

גל התייקרויות החדש של מוצרי צריכה עממיים החל השבוע — בעיצומם של החגים. מוצרי ניקוי מסוגים שונים מתוצרת כל המפעלים בענף התיקרו ב־5—6 אחוזים. כן התיקרו בשיעור דומה משחות שיניים, שאמפונים, קרמים ועוד. מחיר חזרת עלה בכ־10%. נמסר גם על התייקרות של כ־10% במחירי נרדות מתוצרת מקומית.

מחירי פירות הדר היו יציבים בימים האחרונים. אולם באשר לבשר, נמסר על מחסור מחודש בבקר קפוא, שהוא סוג הבשר הזול ביותר המצוי כיום בשוק. בנ״ל רשויות השיווק מסרו, כי הם חוששים להתייקרויות רבות נוספות מיד לאחר החגים, כפי שאירע בשנים קודמות.

כלל ופרט

נשיא המדינה קיבל את שגריר גואטמלה מר קרלוס מנואל פלור, שהגיש לנשיא מתנה: כדים עתיקים מתקופת המאיה. הכדים הם מתנת נשיא גואטמלה גנרל קרלוס מנואל ארנה. כן קיבל הנשיא את ח״כ קלמן כהנא, שהביא לו את הספר מכבת עביעית.

אסותא „אלישע"

נולדו לו:
אבנ'לה ואנדריס גרוסמן — בן
שילה ובנימין מינרוב — בן

לבחירתך דירה

מתוך מבחר דירות "גן" המרווחות, בגדלים ובמקומות שונים בפתח־תקוה.
מאות משפחות רכשו דירותיהן בחברת "גן"
שאל אותן לפי בחירתך, ומהן תשמע על שביעות רצונן.

"העובדות הוכיחו - הדיירים יגידו:
דירה בחב' "גן" תקנה-
כשתגור בה מרוצה תהיה"

הלוואות לא צמודות עד 40,000 ל"י
ע"י משכנתא בנקאית רגילה בין 15,000 - 25,000 ל"י
והלוואה נוספת של חב' "גן" בסך 15,000 ל"י

"גן"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
פתח־תקוה רח' חיים עוזר 20

ספרים חדשים

August 1914
SOLZHENITSYN

The Service
GENERAL REINHARD GEHLEN

Arab Socialism
ABDEL MOGHNY SAID

קבלנו זה עתה משלוח גדול של ספרי SONCINO PRESS

בראון
בית ספרים
תל־אביב, אלנבי 35
תל־אביב, נחלת בנימין 48
ירושלים שלומציון המלכה 9

הקולקציה החדשה של Fair Lady
באות "עולמה" הגיעה!
רח' דיזנגוף 121
תל אביב, טל 221533

תיקון
מודעת תערוכת הפרחים
במוסף של „הארץ" עמוד 54

התערוכה פתוחה כל יום משעה 10.00 עד חצות.

בימי שישי בלבד משעה 10.00 עד שעה 15.00

טלפון הנהלת התערוכה: 841486
פרטים בידעפון טל. 252425

המכונית האנושית

■ בוא לבקר בגני צהלה ■

רובע חדש המוקם על גבעה נשאה

ליד צהלה

בנוסף לנוף מקסים תמצא

בגני צהלה

דירות רווחה בנות 4 חדרים

עם שרותים כפולים ● מעלית ● חמום מרכזי ● חניה צמודה.

לרשות המשתכנים מרכז מסחרי וגן ילדים

המחיר לא צמוד למדד

זכן חנות בצהלה

א. יצחקי

חברה לבנין והשקעות בע"מ

המשרד: תל־אביב, בן־יהודה 74, טל. 236737

מלון פאן־אמריקן בת־ים

מספרי הטלפון שלנו החל מהיום 22.9.72

876111-2-3

אנו מודים למחלקת ההנדסה של משרד התקשורת על הענותם המרבית בהתקנת המרכזיה הזמנית בבית מלוננו.

התקנה זו תאפשר לנו לעבוד בצורה סדירה לפחות בימים הראשונים של פתיחת המלון עד להתקנתה של המרכזיה הראשית שלנו.

מנוהל ע"י "פאן" חברה לייעוץ וניהול מלונאי בע"מ.

התאחדות הסוחרים הכללית בבירה

מברכת את

מר משה פרלוק

להיבחרו לתפקיד המזכיר הכללי של התאחדות הסוחרים הכללית בישראל.

סוף סוף יש לציבור הסוחרים בארץ מנהיג לו הכישורים והרצון לעמוד בראש מאבקיו ולהגן על זכויותיו.

אחים אלעזר

הדקלים
חברה לבנין והשקעות בע"מ

בונים למכירה בצפון ת"א

מבחר דירות אקסקלוסיביות
2½, 3, 4, 5½ חדרים
ברח' יהודה המכבי 37
ברח' שמעון התרסי 23-25
ברח' ישעיהו 52-54.
כמרכן מבחר דירות גג (פנטהאוז)
לפנות במשרד:
רחוב נצח ישראל 4 פינת ככר מסריק ת"א בין 08.00—13.00 ובין 16.00—19.00 טלפון 221531.

לידיעת המורים!
יצא לאור ונמצא למכירה

תורה לילד א'

ספר בראשית

נסדרה על־ידי נ. גבריאלי, ב. אביבי בהשתתפות פרופ. א. מינקוביץ

מהדורה מחודשת ומותאמת לתכנית הלימודים החדשה. הספר נדפס בהידור ומלווה ציורים מעשה ידי הצייר ה. הכטקופף.

להשיג אצל כל מוכרי הספרים בארץ
ובהוצאת "יבנה" תל־אביב
רחוב מזאה 4, טל. 611856; רחוב אלנבי 80, טל. 625098

השבוע בלוטו

הפרס הראשון
בהגרלה מס' 39/72
*250,000 ל"י
(כולל העברה)
★ ★ ★
יתר הפרסים מוגדלים
* בנוסף לעיגולים.

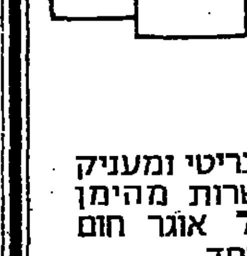

כל התנורים דומים...?

רק חום סטור
מיוצר בארץ לפי ידע בריטי ומעניק לרוכשו בטחון של שרות מהימן לאורך זמן חום סטור אוגר חום בזרם לילה מוזל במיוחד.

*בריא *בטוח *חסכוני

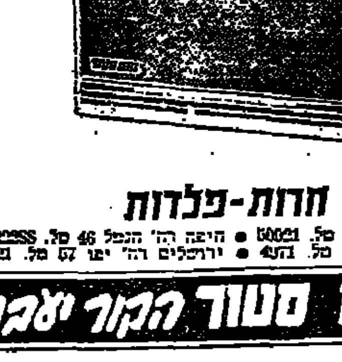

חרות-פלדות
תל־אביב רח' יפו 7 טל. 50021 ● חיפה רח' הנמל 46 טל. 528555 ● באר־שבע רח' קק"ל טל. 4143 ● ירושלים רח' יפו 67 טל. 251359

עם חום סטור הקור יעבור!

נוף תלפיות

קנה היום את דירת העתיד

שכונת מגורים חדשה ומודרנית מתוכננת לכל פרטיה.
שיא הבניה בבירה.

בניה משובחת, חניה מרוכזת, דשאים נירחבים.
בניינים בעלי 4 — 6 — 8 קומות. בכל בנין דירת פנטהאוז.
לכל דירה 3 כיווני אויר.

בכל דירה:
✶ 110 מ"ר ✶ 3½ חדרים והול ✶ ארונות פורמייקה במטבח ✶ חרסינה צבעונית ✶ הסקה מרכזית ✶ חיבור לטלפון ✶ הכנה לטלביזיה

"נוף־תלפיות" — הפרויקט הגדול של עובדיה לוי בע"מ
בדרך בית לחם, פינת רח' רבקה, ירושלים.

בדבר פרטים נא לפנות:

עובדיה לוי ושות' בע"מ
רח' שמאי 8, ירושלים:
טלפונים: 225848, 228860
בשעות: 9—1 4—7

שרות חיתולים הביתה
למגורת לבתי־חולים
'אסותא' 'אלישע'
חיפה 87414
תל־אביב 245215

הלוח הכפול
עמודים: 5, 6, 7, 8, 21, 22, 23, 24, 25
הכל בכל כלול בלוח הכפול

מירל 72
פרטים בקרוב

הודעה
הננו להודיע

שבחול־המועד סוכות יהיו משרדינו פתוחים

בשעות 8.30—12.00 לפנה"צ בלבד

"גן"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
פתח־תקוה רח' חיים עוזר 20

הארץ

יום שישי, י"ד בתשרי תשל"ג
22 בספטמבר 1972

ירושלים: רח' התבצלת 2 טל' 224245-6, ת. ד. 273
חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 8—661166, ת. ד. 5259
בתל־אביב: המערכת וההנהלה: מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233. מס' מיקוד: 61000.

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

הסגרה עדיפה

מן הראוי שהממשלה תדון מחדש בישיבתה הקרובה בהצעה לבקש מגרמניה את הסגרתם של שלושת המרצחים ממינכן. ההצעה הועלתה ונדחתה כבר ערב החג, ואם כי אין לבטל את דעת הרוב, נראה שהנימוקים לדעת המיעוט חזקים ומשכנעים יותר.

יש רגליים לדעה, כי לוא ביקשה ישראל את ההסגרה ועצמתה, היתה גרמניה משתחררת מהאחריות לשפיטתם. בזה אין לנו עניין: ישראל צריכה לרצות בשיתוף מעשי במאמציה להדברת הטרור. העובדה כי הגרמנים ירו על המרצחים והרגו חמישה מהם, היא בעלת ערך רב לאין שיעור ממאה הצהרות הזדהות וגינוי. חקירת שרידי כנופית המרצחים ושפיטתם ייכולה לאותו סוג מעשים רצויים.

כנגד זה יש החשש שהדברים לא יגיעו עד לשלב השפיטה והר־שעה. יש לנו נסיון מר עם מעשי הסחיטה של אנשי הטרור. האר־צות שהועמדו בפני הבריחה, להיכנע או לסרב, בחרו בפתרון הקל, שילמו כופר של מיליונים או שחררו את המחבלים העצורים. כך עשויה לנהוג גם גרמניה אם יפלו בני ערובה בידי אנשי הספטמבר השחור. שלא כמו ישראל אין היא משוכנעת כי המיקוח עם הטרו־ריסטים רק מעודד אותם.

לא רק הרצון להבטיח שאמנם יבואו השלושה על העונש שלו הם ראויים, הוא שצריך להדריך את הממשלה. אם יהיו בידיים ישראליות, בשביל להוציא מהם מידע בעל ערך, שבעזרתו אפשר היה למנוע אסונות בעתיד. אין ודאות שהגרמנים ירצו להפיק מהם תועלת דומה או אם יפיקוה, יתחלקו אתנו במה שנודע להם.

ייתכן שלוא הוסגרו השלושה לישראל, קשה היה לממשלה לע־מוד בלחץ הציבור התובע את הטלתו של עונש מוות עליהם. אך מוטב לחכות עם החשבונות האלה עד אשר בית המשפט יאמר את דברו. ויש מקום לחשש אחר, מעשי יותר, כי מהצגת השאלה אם יש להטיל על טרוריסטים עונש מות ולהוציאו לפועל, לא נימלט בלאו הכי. מכל מקום רב כוח ההרתעה של ישראל משל ארצות אחרות, וזו אולי הסיבה המכרעת לכך שצריך לנסות לשים את ידה של ישראל על כל מחבל המרים ידו עליה או על אזרחיה.

מדוע לא אושר כופר התעודה

שתי סברות נשמעו במוסקבה לאחר שנודע על העדר הוראות בדבר כופר התעודה מרשימת התקנות שאושרו בישיבת הסובייט העליון. האחת, שהמדובר בתקנה אדמיניסטרטיבית שאינה זקוקה לאישור. והאחרת, שהשלטונות דחו את האישור כיוון שרוצים הם לשנות את „המחירון" של יהודים בעלי השכלה אקדמית.

כך או כך, צריך שלא אושרו התקנות ע"י הסובייט העליון: אם כי המוסד הוא בבחינת חותמת גומי אשר מתכנס כמה ימים בשנה ומעולם לא סרב לאשר מה שהובא בפניו, קשה יותר לשליטי הקרמלין לסגת מצו שזוכה לגיבוי החוק המלאים. אם אכן יתברר שהשלטונות רואים בתקנות הוראה מדרגה נמוכה שאינה מצריכה אישור, פירוש הדבר כהם יכולים ביתר קלות לבטלן או לשנותן. ואם יתברר שהכוונה רק להדיח, מוטב לקוות שהשינוי ב„מחירון" יהיה כלפי מטה, שכן ברוב דברי הביקורת על הכופר הודגש שגובה הסכומים מוכיח שמוסקבה בעצמה אינה מאמינה שאותם סובייטים מסוגלים לשלמם מהכנסותיהם.

יתכן שמסתכן באופטימיות רבה מדי מי שמעלה גם סברה שלישית, אשר אינה בהכרח סותרת את שתי האפשרויות הקודמות: שהתקנות לא הובאו לאישור מפני שאצל שליטי הקרמלין מתחילים להתעורר סימני שאלה לגבי השפעת הכופר על האינטרסים הסוב־ייטים במערב, ובמיוחד בארה"ב.

מוסקבה אמנם עשויה לשאוב עידוד מהידיעות שהבית הלבן אינו רוצה להתנות את אישור הסכמי הסחר בדרישה אולטימאטיבית לבטל את הכופר, אך בקונגרס האמריקאי יכונה נטיה כזאת. ואפילו בקרמלין יודעים שבניגוד לסובייט העליון, הקונגרס האמריקאי אינו חותמת של המימשל ויכול — ולא פעם גם נוהג כך — להכשיל החלטות של השלטון.

אך אין להתעלם גם מאפשרות רביעית — הפוכה משלוש הקודמות: שהתקנות אכן אושרו ואי־הכללתן ברשימה שפורסמה נועדה ליצור מבוכה ולצמצם את התגובות השליליות. אך גם זה יהיה מעיד על מידת דאגה לא מבוטלת לגבי תגובת דעת הקהל בחוגי המחוקקים במערב.

מכל מקום, מסקנה אחת חייבים להסיק ממה שלא קרה (או לא פורסם) במוסקבה: חייבים להרחיב ולהחריף את המאבק נגד הכופר — ונגד תופעות אנטישמיות גוברות בברה"מ, כי עוד יש סיכויים.

הסתבכות קדאפי באוגנדה

סרובה של ישראל לסייע לגנרל אמין להצעיד את צבא אוגנדה בפלישה אל טנזניה היה נקודת המיפנה בה התחילו יחסינו עם שליט אוגנדה להתדרדר. אך אין זה מפתיע ביותר שקולונל קדאפי, בעל בריתו החדש של אמין, לא השכיל להבחין בתסבוכות שלתוכן קלעו לוב, הליגה הערבית ומזרח־אפריקה כולה בשל הזדהותו עם תוכניותיו של הגנראל אמין.

סודאן יירטה חמישה מטוסים שטסו מעל שטחה ובהם כ־400 צנחנים וחיילים על נשקם שהיו בדרכם מלוב לאוגנדה, העומדת על סף עימות צבאי עם טנזניה. צעד זה שופך אור על פקעת היחסים באפריקה:

✱ מדינות אפריקה קבלו בהלוה את הידידות הלובית־אוגנדית כל עוד היתה מכוונת נגד ישראל. כאשר מכוון הדבר נגד מדינה אפריקאית, רואים בהשתתפות הזרה ברית סכנה עם מדינה ערבית נגד מדינה־אחות (שחורה).

✱ הלובים התייצבו לצד אחד השליטים הפחות פופולאריים באפריקה — ונגד יוליוס ניארארה, נשיא טנזניה, שהוא דמות בעלת יוקרה רבה לא רק במזרח אפריקה, אלא במערבית ארצות אפריקה השחורה.

✱ המעשה מביך ביותר את מצרים, המתיימרת להשתייך למחנה הקידמה ובעת כופיעה כשותפה בפדרציה אחת עם רוקם מזימות נגד אחד המנהיגים המובהקים הסוציאליסטיים המעטים באפריקה. מעשהו של קדאפי הביא גם להידוק חדש של היחסים בין חרטום לקהיר.

✱ לוב נכנסה לעימות לא רק עם טנזניה אלא גם עם סודאן, שהיתה מיועדת להיות בעתיד חברה בפדראציה הערבית.

יש התוהים לכה יירטה סודאן את הגדוד הלובי שהיה בדרך לאוגנדה. כלום שכח נומיירי את החסד של קדאפי שלכד והסגיר לידו את המנהיגים הסודאנים הגולים וסייע בהכשלת המרד הקומו־ניסטי נגד משטרו? נראה, כי התשובה פשוטה ומובנת: כאשר שמעת המטוסים הלובים הציבו בפני שליט סודאן את השאלה אם תייצב הוא לצד אמין או לצד ניארארה, בחר נומיירי בנשיא טנזניה, מנהיג המכובד של המדינה הגדולה, נגד הגנראל שתפש את מקומו של ד"ר אובוטה, שאף הוא נחשב לאחד ממנהיגי המחנה „המתקדם" באפריקה.

העובדה שגם לסודאן וגם לטנזניה קשרים טובים יותר עם סין מאשר עם מוסקבה מעניקה לכל הפרשה רקע הנוגע בזירה מזרח אפר[illegible].

המלחמה לידי מומחיה

שר הבטחון — לניהול המערכה נגד הטרור

מאת א. שווייצר

מאז הטרגדיה במינכן לא יורדת שאלת נושא המלחמה במחבלים מעל סדר יומה של ישראל. הממשלה, בס־אוני דעת־הקהל, כמו אורחים סתם, מרבים לדון בשיטות שבהן אפשר להלחם בטרור ולהדבירו. והקו ה־משווה לחושבים, לכותבים ולשי־חים הוא, כי יש לצאת למתקפה עליהם במקומות בהם נערכים הטרוריסטים לפני מבצעיהם, בהם מאחסנים הם את כלי המלחמה, עורכים את מהלכי הבינן ואליהם הם נסוגים לאחר מעשה.

ובעוד שיש הסכמה רחבה לגבי מה צריך לעשות, קופחה במידת מה השאלה איך צריך להיערך ל־מלחמה זו, הכלולה להיות בטווח הקצר המלחמה העיקרית על בטחון ישראל ואזרחיה. הכוונה איננה ל־איך המבצעי — למי אין רעיונות הלקוחים מסרטי ג'יימס בונד? — אלא לאיך של הקמתו, ארגונו, אי־מונו והפעלתו של הכוח אשר יצ־רך לשאת את המלחמה אל מחוץ לגבולותיה של ישראל.

✱

התשובה לשאלות הנוגעות לאר־גון, סמכויות וצינורות פיקוד ופי־קוח, היא למעשה מכרעת: בלי ש־הימצא ותירשם, לא יצורו הדמיון הפוח והחישות ההחלטה שאפינו ב־עבר את מבצעיהם של שירותי ה־ביון והבטחון בישראל ומחוצה לה. ובמיוחד אמורים הדברים נוכח ה־עובדה שהמתקפה נגד שליחי הט־רור צריכה להיות חלק בלתי־נפרד מהמאמץ המלחמתי הכללי של יש־ראל.

מאפיין את המאמץ הישראלי כ־יום הפיצול בין הזרועות הלוחמות — והמעשה הראשון שבו חייבת הממשלה הוא איחודה ושילובה של המתקפה נגד־הטרור במערכה ה־כללית שמנהלת ישראל על בטחון המדינה, על שלום אזרחיה ורווחתם. הווה אומר, צריך לכפוף את המלח־מה האופנסיבית בטרור לסמכותו של משרד הבטחון.

יש סיבות כבדות משקל להפרדה, בימים כתיקנם, בין צה"ל ומש־רד הבטחון מכאן לבין כוחות השי־טור, הבין המלחמה בריגול בארץ ובחוץ־לארץ מכאן. בעתות מלחמה צריך להעדיף שיקולים אחרים, אס־טרטגיים וארגוניים, המדברים ב־זכות איחוד המאמץ תחת סמכות מבצעית אחת. ובנסיבות הישראל־יות, אין סמכות אחרת ההולמת את הצרכים מלבד משרד הבטחון. כך יש לנהוג בשעת חירום: משתח־לף, אפשר וצריך לשוב לכפיפות הרגילה, היינו של משרד ראש ה־ממשלה.

הסיבה הראשונה העולה על ה־דעת בזכות הטלת האחריות למתק־פה נגד הטרור על שר הבטחון היא, שרק הוא והמערכת הכפופה לו חולשים על כוח־אדם מתאים בהי־קף הדרוש (מי שחושב שמספיק ב־שניים — שלושה ג'יימס בונדים, טועה טעות מרה), במכשירי האי־מון, ובהתבגנות הלחימה הנחוצים ל־מבצע רב־היקף. הדבר הוכח בחי־לוץ מטוס סאבנה — ואין חילוקי דעות בישראל לגבי איכותו המב־צעית, היכולת שהוכיחו כתכנון ו־מבצע. וצריך להוסיף כאן שחי־לוץ מטוס סאבנה לא היה מעשה כישוף אלא פרי שליטה בכוחות פעולים ומוכנים לכה שנדרש מהם ומנהיגות שאין שניה לה בישראל בתחום הכלהכה.

✱

אין זה מקרה שבארץ, כמו באר־צות־חוץ, רווחה הדעה, כי לוא היה משה דיין מכהן על מבצע החילוץ במינכן ולא נתלו אליו הסרבלים הלבנים הידועים ממבצע סאבנה, הי־יו הדברים מסתיימים אחרת. יש, ו־בדין יש, אימון באיש ובמערכה — וממשלת ישראל תעשה משגה חמור אם לא תטיל את המתקפה בטרור מחוץ לגבולות הארץ על אלה שהו־כיחו את כושרם ויעילותם. יש לקוות שזו תהיה המלצתה של הוע־דה שמונתה על ידי ראש הממשלה לבחון את ארועי מינכן ולהציע דר־כים למנוע אסונות מסוגם; ועל אחת כמה וכמה צריכה זו להיות המסקנה לגבי לחימה אופנסיבית ב־טרור.

קיימות שתי אפשרויות עיקריות לגבי עיצוב המכשיר לביצוע המת־קפה. אפשר לקיים את הארגון כפי שהוא עם התיפקד וסדרי הכפי־פות הנוכחיים, ולהקים גוף מבצעי נפרד הכפוף לשר הבטחון לביצוע המתקפה; התיאום בין הגופים ייערך במקרה זה על ידי ראש הממשלה. לחילופין, אפשר לצרף את הגוף המבצעי החדש לשירותי הבטחון הנוכחיים, אגב כפיפתם ה־זמנית לשר הבטחון. עדיף הפת־רון השני, כי הוא מבטיח שליטה אחידה, זולה מבחינה תקציבית ו־היעילה יותר מבחינה אופרטיבית.

למי שחרד לדמוקרטיה וחושש מ־מפני ריכוז עצמה יתרה בידי שר הבטחון, צריך לומר ששום מבצע, בין של צה"ל ובין של הגופים ה־פועלים נגד הטרור, אינו מתנהל אלא על פי החלטת הממשלה. כך זה צריך להישאר גם אם ימסרו לדיין האחריות והסמכות לניהול ה־מלחמה בטרור. יש לשוב ולשנן, כי הממשלה היא הסמכות הבלעדית ב־קביעת המדיניות ויעדיה: למשרד הבטחון תימסר רק השליטה האופר־טיבית במלחמה זו. המתכונת המו־צעת כאן אינה בלתי ידועה: כא־שר משמר הגבול ביצע תפקידים צבאיים ברצועת עזה, הוא היה כ־פוף מבחינה אופרטיבית לאלוף פי־קוד הדרום.

✱

אין מכשלה מסוכנת יותר במלח־מה שאותה מוצע לנהל בטרור מ־חובבנות ארגונית ומבצעית. מה ש־התרחש מאז מינכן מעיד שאותה חובבנות, שחוסר משמעת הוא מ־מאפייניו המובהקים, מוסיפה לאכול בנו בכל פה. הירצחו של ד"ר עמי שחורי הוא פרי רשלנות נפשעת: כמה חללים יפילו עוד הטרור לפני שנשים קץ לניהול המלחמה בטרור — הנהגת ההתקפה כאחד — כ־אילו היה טיול של צופים?

מרבים לדבר על עליונותה של ישראל בכל הנוגע להרבות, טכנו־לוגיה ומוסר, כסיבה לנצחונותיה ב־שלוש מלחמות עם שכנותיה. אגב כך מתקפח איזכורו של גורם נוסף, שלשם קיצור ייקרא הכליתיות. כי־וון שהיה מקובל כי המשחק הוא בחיינו, ויתרו הפוליטיקאים על ריב הכיבודים והסמכויות בכל מה ש־נוגע להכנת הכוח ולניהול המל־חמה. רק על פי אותה הכליתיות הידועה לטוב, נוכל לנהל את ה־מלחמה בטרור ולנצח בה.

הנתונים להצלחה, במנהיגות אר־גון ובכוח־אדם, קיימים, והם עשויים לגבור על המגבלות הקשות החלות על מתקפה שתנוהל הרחק מישראל בסביבה שמובטח כי לא תהיה אוה־דת ביותר. אך לשם כך יש להי־שמר מקנאותם של פוליטיקאים ה־חרדים ראשית כל לכיבודים ולמע־מד: הללו ותכליתם עלולים להכ־שיל את המתקפה נגד הטרור עוד בטרם נפתחה.

בעיות ניסוח

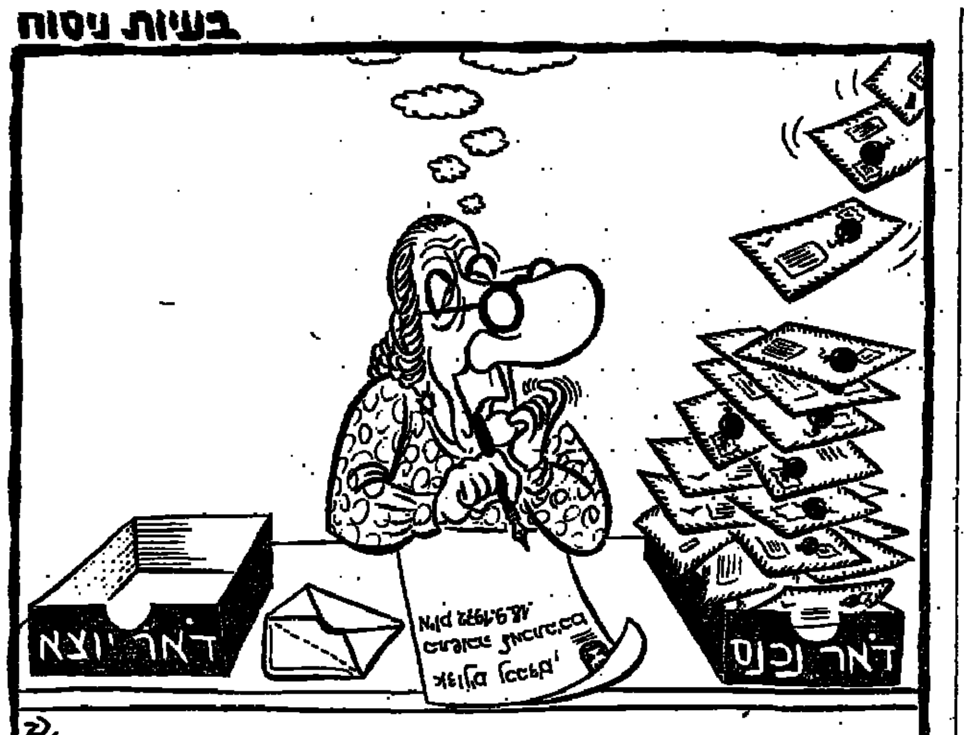

תשובה בצל המעטפות

מאת אליהו סלפטר

בוודאי לא אחטא להגיון הלבנטי־ני אם אביע חשש שמא קיים קשר בין מעטפות התופת הערביות ש־נשלחו אל דיפלומטים ישראלים ובין שוטרי הק.ג.ב. שנשלחו לעצור עש־רות יהודים במוסקבה ובערים אח־רות בברית המועצות.

אין כוונתי לומר שאותה יד כיוונה את שתי הפעולות, אך הטרור מאז הרצח במינכן אכן הסיח את תשומת הלב מן האמצעים החמורים החד־שים בהם פתחו השלטונות הסובייטים, כדי לשבור את רצון היהו־דים לעלות לישראל. לאחר שהונהג הכופר רבו המעצרים, החלו הכאות יהודים ברחובות ונמנעה הגישה ל־בית הכנסת ביום הכיפורים. אך מעשים אלה הועמדו בצל, אפילו ב־עתונות הישראלית, כל שכן בעתו־נות העולמית, על ידי מעשי הטרו־ריסטים והפעולות נגדם.

האם דרושה איפוא חשדנות מיו־חדת כדי שלא לראות מקרה בכך שבשעה שהטרוריסטים עושים את השרות החשוב הזה לשליטי הקרמ־לין, מתחילים הסובייטים לספק נשק במישרין לארגוני הטרור הערביים?

אך קיים קשר בין בריה"מ וה־טרור הערבי גם במישור יותר גבוה. לפי ידיעות ממוסקבה שהה שם, ב־שעה שנתקבלה דרישת סאדאת ל־הוצאת הכוחות הסובייטיים ממצרים, מנהיג הפתח יאסר ערפאת. אחת המסקנות הראשונות בקרמלין היתה לפי ידיעות אלה, לחזק את הקשרים עם אש"ף ולהגדיל את התמיכה בו, כמעין ביטוח־נגדי לאור התדרדרות היחסים עם החשובה שבממשלות ערב.

את הקשר בין מוסקבה לאירגוני הטרור בוודאי שכדאי להדגיש ולנצל במישור הדיפלומטי והתעמולתי כ־אחד.

ישנה הקבלה בין הדרך שהובילה כנראה את מוסקבה להתקרבות אל ארגוני הטרור ובין ההצדקה הבלתי מסויגת מצד כל ממשלות ערב (להוציא את ירדן) של מעשי ה־טרור השפלים ביותר.

סאדאת הרחיק את היועצים הרו־סים מפני שמוסקבה לא רצתה ש־כוחותיה יילחמו במישרין בישראל, במקום המצרים שאינם מסוגלים ל־עשות זאת, למרות הנשק הסובייטי הרב שהועמד לרשותם. ומצרים ויתר ממשלות ערב מגבירות את תמי־כתן בארגוני הטרור הקיצוניים ביותר ככל שמתברר יותר לעצמן חוסר האונים של צבאות ערב מול יש־ראל.

דומני שהציבור הישראלי טרם קיבל תמונה מלאה של ההיקף וה־עומק של הסיוע המעשי מצד מספר מדינות ערב, כולל אוהדות השוכ־נות בקרבתנו, לפעולות ספציפיות של הטרוריסטים — בהעברת נשק למקומות היעד באירופה, באספקת דרכונים מזוייפים ובהפיכת שגרירויות דיפלומטיות ערביות במערב לבסי־סים ומפקדות של טרוריסטים, שלא לדבר, כמובן, על העזרה הכספית והסיוע המוסרי שלהן. יש לחזור ולהדגיש שוב ושוב שארגוני הטרור לא היו יכולים להמשיך בפעולותיהם באירופה — ובוודאי לא למשך תקו־פה ממושכת ובהיקף רחב — בלי הסיוע המעשי של ממשלות ערב ונציגויותיהן.

מול הטיעון שהטרוריסטים מצלי־חים להרחיק סיכויי השלום נראה שממשלות ערב תומכות בטרור — במקום נכונות לשלום.

✱

כאן המקום, דומני, שנבהיר לעצ־מנו את ההבדל בין „טרור נגדי" ובין „פעולות אנטי־טרוריסטיות" במדינות ערב ובחוץ לארץ. גם לוא חשב מי־שהו שיש קורטוב של תועלת ברצח סתמי של דיפלומטים ערביים, בפי־צוץ אוטובוסים בביירות או מילכוד כסוסי חברות תעופה ערביות, ספק אם היו רבים בישראל שהיו מסכי־מים לניהול המלחמה במישור זה של טרור נגדי. אני מניח, אפוא, כי מי שהמליץ בימים האחרונים על „טרור נגדי" התכוון למעשה להפעלת שיטות של הטרוריסטים נגד הטרוריסטים עצמם, נגד בסיסיהם ו־נגד עוזריהם הפעילים.

המדובר בטכניקה כשיטת לחימה מיוחדת נגד יעד מיוחד ובידי יחידה מיו־חדת.

מי שמטשטש את ההבדל בין ה־שניים מקשה על קבלת החלטה חיו־בית לנצל את שיטות המחבלים ללחימה בהם, שכן ברור שממשלת ישראל לא תיתן ידה להנהגת טרור לשמו.

אין דינה של לבנון (ובמידה מסו־יימת של סוריה) כדינה של מצרים, לוב או עיראק במלחמתנו נגד ה־מחבלים.

ראשית, מפני שקיים הבדל בין סיוע למחבלים הניתן ביוזמת הממ־שלות ובין שימוש בריבונות מדינה ערבית על ידי המחבלים לצרכיהם. אין זה מקרה שכמעט כל ארגוני המחבלים מקיימים מטותיהם או מש־רדיהם הראשיים בביירות. גם למחב־לים עם כל התמיכה לה הם זוכים ביתר מדינות ערב, נוח יותר לקיים מרכז ארגוני, מינהלי ותעמולתי ב־מקום בו אין חשש שהשלטונות ינסו לנצלם למטרות לאומיות שלהם — כפי שזה קרה וקורה בסוריה או במצרים.

שנית, בעוד יתר מדינות ערב משמשות בסיס ומקור סיוע לפעולת המחבלים בארצות אחרות, ממלאות לבנון וסוריה תפקיד כפול: בסיס ליציאה לאירופה וגם בסיס לפעולות חבלה „מקובלות" יותר בתוך יש־ראל.

הויכוח לגבי לבנון בהקשר זה מתרכז, כאז ומתמיד, בשאלה אם מסוגלת ממשלת ביירות להטיל מרו־תה ולבלום את פעולות המחבלים משטחה ובשטחה. מומחים מרבים, בדרך כלל, להצביע על איומים עדי־נים, על חולשת השלטון ועל שורת סיבות אחרות כדי להצדיק את ממש־לת לבנון, שאינה יכולה לדעתם לצאת למערכה טוטאלית נגד המחב־לים.

כנגד זה ישנה הדעה, אותה ביטא הרמטכ"ל בדברו על ההשפעה ה־מצטברת של פעולות צה"ל על עמדת ביירות, כי בסופו של דבר תגיע גם ממשלת לבנון לדעה שפחות מסוכן לה להתייצב לעימות עם ה־מחבלים מאשר עם צה"ל.

הטיעונים על חוסר היכולת של השלטונות להתמודד עם המחבלים זכורים עוד בירדן, לפני שהוכיח חוסיין את ההפך. מובן, ישנם הבד־לים בין המצב בירדן ובלבנון ול־כאורה לא הועילו חמש שנות פעולה נגד לבנון להניע את ממשלת בייר־רות לעשות את מה שאנו דורשים כמנה לעשות. אך, לאמיתו של דבר, ממשלת לבנון עושה קצת אחרי כל פעולת צה"ל להגבלת פעולות המחב־לים, אלא הדברים נעשים מתוך הנחה שיש לה עדיין מרחב תמרון בין ישראל המחבלים.

מבחן שתי הגישות יבוא כאשר תשתכנע ביירות שלא נותר לה עוד מרחב תמרון. סבורני שבאותה שעה יתברר, כי גם האזרח הלבנוני דורש מממשלתו, קודם כל, הבטחת שלומה של המדינה וכי גם ממשלת לבנון, כמו כל ממשל אחר, פועלת קודם כל להבטיח המשך שלטונה.

המערכה נגד הטרור מובילה אי־פוא ממוסקבה אל מדינות ערב, כי הפתח לאנגר בלבנון ועד לבירות מערב אירופה, ואולי גם לבירות ב־יבשות אחרות.

מובן שבכל עת מתרכזת תשומת הלב לאותה זירה בה מתרחשים ה־דברים. אך תהיה זאת, לדעתי, תפי־שה מוטעית של הבעיה אם נרכז את תגובתנו בסוג אחד של פעולה או בגיזרה אחת של החזית. מלחמת הטרור היא חלק מהמלחמה הערבית נגדנו והיא תחייב עימות משולב בחזית רחבה ומגוונת.

פשע מאורגן בישראל – ההמשך (ח')

האירגון הצרפתי

מאת רן כסלו

תוך ההכחשות הפוטאליות לגבי קיומו של פשע מאורגן בישראל היתה משטרת ישראל מוכנה להוד־ות — גם זאת בחצי פה — ב־נסיון אחד של התארגנות הפשיעה בארץ: חדירת האירגון הצרפתי אר־צה. ארגון אשר, בהתבטאויות שו־נות של נציגי המשטרה המוסמ־כים, קיבל את השם „הכנופיה הצר־פתית" ולפעמים אף „המאפיה ה־צרפתית". יש לציין, כי גם לגבי הגדרות אלה לא היתה תמימות־דעים בין דרגים שונים של המש־טרה. חוקרי המשטרה, בין היתר בהופעתם בבתי־המשפט, דיברו על קיום האירגון. מפקדי משטרת תל־אביב, ובראשם מפקדם הקודם ניצב יהודה פראג, התכחשו להגדרות אלה של פקודיהם והעדיפו לדבר על „ק־בוצת העבריינים שחזרה ארצה מ־אירופה וניסתה לפעול בתל־אביב".

אגב: לגבי ייחודו של אירגון זה לא היו חילוקי דעות בין חוקרי ה־משטרה לבין אנשי הפשע המאורגן התל־אביבים, שלא היו בקבוצה זו צרפתית. ישראל דנוך, שהופיע ל־פני מספר שבועות בטלוויזיה ונש־אל על נושא הפשע המאורגן, ה־שיב: „אני עד היום לא יודע מה זה פשע מאורגן. אין דבר כזה. הי־תה פה קבוצה אחת שבאה מחו"ל וניסו לעשות פה מאפיה, אבל חי־סלנו אותם. המשטרה עזרה לנו".

בשיחה ארוכה שניהלתי עם קצין בכיר מאוד במטה הארצי של המש־טרה טען הקצין, כי האירגון ה־צרפתי בארץ אינו קיים עוד. „הוא נתקל בהתנגדות חריפה של המש־טרה, והתקפל", טען הקצין.

מתי בעצם חוסל האירגון הצר־פתי? בדבריו בטלוויזיה על חיסול „המאפיה הצרפתית" ב„עזרת המש־טרה", התכוון כנראה ישראל דנוך לתקופת מלחמת הכנופיות שלפני כשנתיים. הקצין הבכיר במטה האר־צי לא הגדיר כל מועד.

אלא שדווקא המועד הוא הקובע. בתקופה המסוערת אותה ניהל צוות המטה הארצי בעניין רצח אילן אש־רוב, נתקלו החוקרים שוב ושוב ב־אנשי הכנופיה הצרפתית. היתה ת־קופה בה היו החוקרים משוכנעים מעל לכל ספק, כי החוטים מהרצח מובילים לראשי אירגון זה, ואף ער־כו מעצרים בהתאם לסברתם זו. משך החקירה הצטמצמו המאמצים המבצעים לחוליה אחת, הקשורה לבר פורטו ריקו ברח' דיזנגוף בתל־אביב. אך החוקרים עודם סבורים, כי הגיזרה המצומצמת איננה של־מה וכי קיים פער ניכר בין המידע שבידיהם לבין אפשרות להוכיח את הדברים בבית־המשפט.

לפי סברת החוקרים, לא זו בל־בד שהכנופיה ממשיכה להתקיים, אלא היא ממשיכה לפעול. טיב הת־ארגנותה, המשאבים הכספיים הגדו־לים שלה והקשרים לחו"ל, קש־ריה האישיים עם אירופה, אפשרות להחליף אנשים, להביא אותם אר־צה ולהוציא אותם במנה, קשריה עם מרכזי הפשיעה באירופה — כל זה מאפשר ל„מאפיה הצרפתית" הס־תגלות מושלמת לתנאים ופעילות שקטה. בעבר משכו את תשומת־לבה של המשטרה לאירגון הצרפתי התנגשויותיו עם הארגונים המקו־מיים, התנגשויות שהנחיתו מכות קשות מצד זרועות החוק על האיר־גון הזר. חיסול — לפחות זמני — של התנגשויות אלה והחלפתן ב־שיתוף פעולה באותם שטחים בהם מועיל השיתוף לשני הצדדים, מב־טיח רגיעה על פני השטח, מרגיע את המשטרה ומאפשר פעילות שק־טה ויעילה.

התנאים להצלחת הפשע המאורגן, אותם הבינו עוד בשנות ה־40 ב־ארצות־הברית, כוחם יפה גם לגבי ישראל של שנות ה־70, יחד עם ה־הבדלים בהיקף ובתנאים.

מיהו האירגון הקורסיקאי

לפי פירורי האינפורמציה שהגיעו ארצה בשנתיים אחרונות, התארגנה „המאפיה הצרפתית" בתחילת שנות ה־50 ואולי אף בסוף שנות ה־40 במרסיי ובאזורים האחרים של דרום צרפת. בעצם אין השם „המאפיה הצרפתית" מתאים למקור. נכון יותר לקרוא לארגון בשם „המאפיה היהו־דית־האלג'יראית". הגרעין העיקרי שלה יצא מאלג'יריה, מהעיר קונס־טנטין ומהשכונה היהודית בשם זה בעיר.

יתכן כי גם באלג'יריה היה קיים ארגון כלשהו, אך לכך אין הוכ־חות. לעובדה זאת ברור למדי, כי יהודים מיוצאי קונסטנטין, התאר־גנו לפי כל הכללים של הפשע ה־מאורגן לאחר שהיגרו ממולדתם ל־„מולדת אירופאית" — לצרפת.

האירגון שלט במספר תחומים ה־אופייניים לפעילות הפשע המאורגן (כמו המאפיה האיטלקית בארה"ב). ראשית כל — בעיסקי הפרוטקשן, בעיקר על העסקים השייכים ליהו־דים, אך לא רק על עסקים אלה. נוסף לכך היה האירגון פעיל מאוד בעיסקי זנות. עסק נוסף היה הבר־חות מכל הסוגים — כולל כנראה הברחות והפצת דולארים מזוייפים. בממדים מצומצמים יותר עסק האיר־גון גם בסמים.

אך האירגון האלג'יראי לא בא להתבסס בדרום־צרפת על קרקע ב־תולה. באותו אזור פעל אירגון וו־תיק וחזק בהרבה ממנו: האירגון הקורסיקאי. ברור כי כבר בצעדיו

אדגר זומר

הראשונים נתקל האירגון האלג'יראי במאפיה הקורסיקאית ששלטה בעי־קר בהפקת הירואין מהאופיום ה־טורקי, ובהברחתו לארצות־הברית. אחד ממסלולי ההברחות שהתפתחו במשך הזמן הוביל דרך ספרד. מ־עניין כי גם פעילותו של האיר־גון היהודי התפשטה באותה תקופה על מדינה זו.

יש להניח כי תחילה שיתפו שני האירגונים פעולה ואולי גם — מ־בחינה מסויימת — היה האירגון היהודי חלק מהקורסיקאי. אך ה־אינטרסים הנפרדים וההתפשטות ה־מתמדת של האירגון האלג'יראי ה־ביאו בסוף להתנגשות. פרצה מל־חמת דמים בין שני האירגונים, ש־התנהלה בחלקה על אדמת ספרד.

ופרט מעניין: כאשר הואשם ס־לומון אבו ברצח מלך ההימורים התל־אביבי, עזרא שם־טוב מזרחי, סופר עליו כי הוא השתתף, בתור אקדוחן מקצועי, במלחמה בספרד וכי תוך המלחמה הזאת נרצחו כ־20 קורסיקאים.

המשטרה הצרפתית התעוררה ל־פעולה. אותה משטרה, שגילתה משך שנים רבות סובלנות בלתי־רגילה לגבי האירגון הקורסיקאי, וממשי־כה להכחיש את קיומו עד היום הזה, גילתה את יד הברזל שלה נגד חברי האירגון האלג'יראי.

הזריקה לישראל

תחת הלחץ הכפול החל האירגון האלג'יראי לצמצם את פעילותו ב־צרפת ולהעביר את מרכזו לאר־צות אחרות. כיוון הגירה אחד — היה גרמניה המערבית. שם השתל־בה הכנופיה יפה בעולם הפשע ה־מקומי, מצאה לעצמה בת־ברית טב־עית אצל יהודים ממוצא פולני, ש־שלטו כזה זמן רב בעיסקי מועדוני לילה, זנות, הברחות ושוק ש־חור.

יחד עם זאת, בתחילת שנות ה־60, התחילה זרימת אנשי האירגון האלג'יראי — אותם אנשי „הכנו־פיה הצרפתית" לעתיד — לישראל. המוקד הראשון היה בדרום הארץ, בעיירות הפיתוח.

אחד המוקדים בהתפתחות זו הי־תה דימונה. קשה להבין את בחיר־תה של העיירה הזו כמוקד אם לא ניקח בחשבון את הנחות להבר־חות חשיש באותה תקופה באזור זה. ואמנם — אנשי הכנופיה שהשתק־עו בדימונה שלטו לאחר זמן בה־פצת סמים בדרום הארץ ובהברחתם צפונה — לתל־אביב.

מוקד חשוב אחר נוצר בבאר־שבע. האיש שנחשב כנציג האיר־גון הצרפתי בבירת הנגב לא הגיע אמנם מצרפת — יחד עם האח־רים — אך היה קשור לכנופיה מ־ראשית פעולתה. יתכן כי הוא קשר את הקשרים בחו"ל, באחת מנסיעו־תיו לצרפת ולגרמניה. היה זה עבר־יין תל־אביבי מועד, איז (אליהו) ביזלס, הפעיל במיוחד בעיסקי זנות.

המקום החשוב במיוחד במפת התארגנות הכנופיה בתקופה ההיא היה, כנראה, אשדוד. תוכניות הת־פתחות של הנמל פתחו אפשרויות רחבות לעתיד. האיש החשוב שהש־תכן באשדוד היה אלי כליפא, האדם שעברו הצרפתי ידוע היטב למשט־רה. למרות עבר זה, והשמועות חוז־רים על עיסוקיו הלא־כל־כך כשרים בישראל, הצליח כליפא לקשור קש־רים מצויינים במוסדות החשובים של העיר המתפתחת: בסוכנות, ב־עיריה ובעמידר (שמו שורבב ב־פרשת שוחד בעמידר אשדוד).

היעד העיקרי של האירגון באש־דוד היה, כנראה, הנמל. היקף הגני־בות בנמל אשדוד, הפחד אותו מטי־לים הגנגסטרים על העובדים, מ־עידים כי היעד הזה נכבש גם הוא. אנשי צוות של המטה הארצי, שחקר ברצח אשרוב, היו נבוכים מאוד, כאשר התברר להם שמוטב לבצע מעצרים במקום מבלי ששוטרי ה־תחנה המקומית ידעו על כך מראש.

בתקופה המאוחרת יותר של ה־התפשטות „הצרפתית" לישראל ניסו אנשי הכנופיה לתקוע את דגלם גם לאילת — נקודת המפתח הדרו־מית בעיסקי ההברחות והסמים — אך שם נתקלו בהתנגדותו של אירגון אחר — הסגוי (ראה מאמר ב־סידרה — „בוסי, מלך אילת").

המטרה: תל־אביב

בסוף שנות ה־60 חלה התפתחות חשובה בהתארגנותה ובפעילותה של הכנופיה הצרפתית. אנשי הכנופיה הגיעו למסקנה, כי הם חזקים די ה־צורך כדי להשתלט על המוקד העי־קרי המבטיח ביותר בעיסקי הפשע בארץ — על תל־אביב.

מספרים, כי היזום העיקרי בהת־פתחות זו היה איז ביזלס. הוא אשר שיכנע את הבוסים של הכנופיה בחו"ל, כי תל־אביב מתאימה להיות שטח כיבוש קל. הוא גם הציג את עצמו, כבעל קשרים רחבים בעולם התחתון התל־אביבי, המסוגל לה־עמיד את אנשיו לרשותו של האיר־גון הצרפתי.

קשה להגיד כמה מאנשי הכנופיה הוזרמו אז לעיר הגדולה של ישר־אל. הם פזורים בתל־אביב ובסבי־בה. אחדים מהם לא מוכרים עד היום. החשובים ביותר שהגיעו ב־אותן שנים היו בני שתי משפחות שהיה להם תפקיד חשוב בעיסקי ה־אירגון בחו"ל: משפחת זומר ומש־פחת אבוטבול.

קיימת גירסה כי שתי המשפחות היו מסוכסכות זו עם זו. אך יתכן, כי היתה זאת גירסה מחוכמת מאוד שמטרותיה: הסוואה. קיימות עוב־דות המעידות, כי המריבה לא הי־תה ולא נבראה, ולעומת זאת — היה שיתוף פעולה נאה. לגירסת המריבה סייעו השריפות שפרצו ב־מסעדות שבשליטתן של שתי המש־פחות מרק ווזוביו. את השריפות ה־אלה קל להסביר גם בלעדי המרי־בה: לא היו אלה השריפות היחי־דות שפרצו במסעדות ובמקומות א־חרים תוך „חיסול חשבונות בעולם התחתון".

לעומת זאת אין ספק, כי פרצה מלחמה אמיתית — אך לא בתוך ה־כנופיה הצרפתית, אלא בינה לבין אירגון אחר שהיה מושרש היטב בתל־אביב. נראה כי אנשי ה־אירגון הצרפתי לא העריכו אל נכון את המצב הקיים בתל־אביב: את כוח השפעתו של מנטש (מרדכי) צרפתי, את רשת ההימורים, החסות, הכסף השחור וכדומה.

ההתנגשות הגלויה פרצה כאשר ניסה האירגון הצרפתי להיכנס ל־עיסקי החסות על מקומות הבידור הלילי בתל־אביב — העסקים בהם שלט ישראל דנוך ואירגונו. אמנם ישראל דנוך לא הצליח לחסל את „הצרפתים", כפי שטען בטלוויזיה, אך ההתנגשות בינו לבין „הצרפתים" העירה את המשטרה לפעולה נמ־רצת נגד הכנופיה החדשה, המאיי־מת להכניס לזנות התל־אביבית שי־טות משוכללות יותר מאלה שידעו האירגונים המקוריים שלנו.

לא כאן המקום לפרט את כל ה־התפתחויות של המלחמה הזאת. אחת הכתבות בסידרה הראשונה על ה־פשע המאורגן ב„הארץ" הוקדשה ל־מלחמה זו. אך עובדה אחת יש ל־ציין: תוך מלחמה זאת נסוגה ה־כנופיה הצרפתית מהשטחים שלא יכלה לכבוש, אך לא התקפלה. היא מצאה לה מקום הולם במערכת ה־כללית של הפשע המאורגן בארץ.

האינטרס המשותף

לכנופיה הצרפתית היו כל אותן תכונות שחסרו לכנופית הכרם, כדי שתצליח בעיסקי הסמים בקנה מי־דה גדול. כנופית כרם התימנים, המהווה כוח רציני במערכת הכללית של הפשע המאורגן ופועלת ליד או־תו אירגון פטריארכלי־למחצה, ש־אינו עוסק בסמים אך שולט בתחו־מים כמו פרוטקשן והימורים — היה מספיק חזק כדי לשלוט בחלק העי־קרי של עסקי הסמים הפנים־אר־ציים, אך נכשל בפיתוח עסקים אלה להברחות בין־לאומיות (ראה מא־מר קודם בסידרה — „כנופית ה־כרם"). אירגון זה לא יכול היה להצ־ליח, כי היום אין פעולה פרטיזנית בהברחות סמים — במיוחד בהבר־חות של סמים כבדים, וכדי לנהל עסקים מסוג זה יש צורך בקשרים בחו"ל, עם אנשי אירגון בין־לאומי העוסק בכך.

קשרים אלה היו לכנופיה הצרפ־תית. כפי שמגלים מחקרים אחרו־נים שולט האירגון הקורסיקאי בהב־רחות אופיום והרואין מהמזרח הר־חוק. למרות מלחמת הכנופיות בצר־פת ובספרד בין האלג'יראים והקור־סיקאים, הקשרים נשארו. ואילו ה־אינטרסים המסחריים עולים על המרי־בות הישנות.

מצד שני — חלק ניכר של אנשי הכנופיה הצרפתית יושבים בגר־מניה, מקום שאליו מיועדים הסמים הכבדים העוברים דרך ישראל מה־מזרח הרחוק.

וכך היתה הכנופיה הצרפתית ה־חוליה החסרה להצלחה של הרחבת עסקי מבריחי הסמים הקשורים ל־כנופית הכרם. מאידך לא יכלה ה־כנופיה הצרפתית לארגן את ההבר־חות באופן עצמאי, מבלי להתנגש במלחמה חזיתית עם כנופית הכרם. העסק היה יכול להצליח רק כעסק משותף.

(המאמר הבא בסידרה — ביום ו' הבא)

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מינכן: החקירה

קורות ועדה אחת

גלילי אמר שאין "מצוקה" המצדיקה ועדת חקירה משפטית ודיין הצטרף לדעתו ✶ אבן, אלמוגי והיועץ המשפטי שמגר נאבקו לשווא ✶ גם בממשלה היתה תמיהה על ההרכב שנבחר

מאת דן מרגלית

נראה כי חודשים ארוכים יידרשו לה לועדה הבודקת את אירועי יום הרצח במינכן אם תנסה להשיב על כל ה„מדוע", „אם", „לואי" ו„איך" שנשאלו במשך אותן שעות ארוכות. נדמה כי יש מקום לפקפק אם על פי סמכותה של הועדה יש בכוחה להעמיק לבדוק כמה שאלות, או אם יש טעם לברר נושאים שיכלו להיות פיקנטיים לולא התוצאות הנוראות. כמו שאלת נסיעת אחד השרים למינכן, שלא יצאה לפועל.

בבוקר הרצח הציע סגן ראש הממשלה יגאל אלון, שמשרדו טיפל בשיגור המשלחת, לצאת אל הכפר האולימפי. שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב סבר שזהו רעיון טוב. שרים אחרים, בהם גם שר הבטחון משה דיין, התנגדו.

הדליפה המהירה

כמה שעות לאחר מכן עלתה הצעה אחרת אשר נתמכה על ידי שר התחבורה שמעון פרס. הוצע כי שר הבטחון משה דיין יטוס למינכן. היתה הרגשה כי דיין יוכל לנהל משא ומתן שייגע את הערבים ויעמוד מקרוב אחרי תכנית החילוץ הגרמנית. נסיעה זו — הסביר דיין לראש הממשלה גולדה מאיר — תהיה שונה מהצעה של הבוקר בכך, ששר־הבטחון לא יבוא בהוראו ולא יפגש עם אישים גרמניים נכבדים אלא, כדבריו, יבוא „אינקוגניטו". גולדה מאיר הסכימה.

כאשר התכנסה באותו יום הממשלה פעם נוספת לדיונים, מסרה על כך גב' מאיר לשרים. חלק מהם הביעו תקוה כי מי שפקד על מבצע שחרור „סאבנה" ימצא נקודות חולשה גם אצל המחבלים במינכן. שרים אחרים לא הסתירו את דעתם כי ברגע של משבר, אם חלילה יתרחש, יוכל דיין לפעול על פי שיקול דעתו, ואולי — וזה נאמר בזהירות ובלחש — לעוץ עצה

אחרים סברו שאיש כדיין אינו יכול לבוא אינקוגניטו וזהו הסבר תמוה. אך דיין לא הגיע למינכן. בשדה התעופה בלוד שמע שהידיעה דלפה. מרגע זה ברור היה לו שאסור לטוס. המחבלים בביתן הישראלי מאזינים לרדיו וצופים בטלוויזיה. הם יבינו שנסיעת דיין נועדה להטמין להם מלכודת.

החשש מזכרון ועדת ויתקון

האם גם אפיזודה זו — אשר יכלה להסתיים במבצע הצלה מזהיר או באסון לא פחות נורא — צריכה להיבדק בועדת החקירה? היש מקום לבדוק איך „דלפה" הידיעה על נסיעתו של דיין? הטעתה הממשלה כאשר מנעה את נסיעת אלון מבעוד בוקר?

שאלת ועדת החקירה התעוררה בלילה שלאחר האסון, כאשר ה„אישיות הבטחונית הבכירה" חזרה ממינכן ודיווחה לראש הממשלה גולדה מאיר, לסגן ראש הממשלה אלון ולשר ישראל גלילי.

אך תשומת הלב העיקרית הוקדשה לתגובות. היו הדעות של מאיר ואלון, שחלקן זכו לתמיכה וחלקן לביקורת, בכך ששיבחו את הגרמנים ואת מאמציהם. היו סיפורים שהגיעו מישראלים שונים במינכן, ביניהם עתונאים כגון שילון, ששמע מפי הגרמנים: „ומה רצית, שנעמיד שומרים חמושים ואז הייתם אומרים שזה מזכיר לכם את האולימפיאדה הנאצית ב־1936" וכמובן. הממשלה העסוקה הן באישור התגובה הצבאית שהתבטאה בקרבות בסוריה והן בקביעת הקו המדיני שנועד לעודד מדינות לפעול נגד הטרור בתחום הבין־לאומי.

רק לקראת ישיבת הממשלה, שהתקיימה ארבעה ימים לאחר הרצח, החלה ההתארגנות החדשה. גולדה מאיר כינסה ישיבת מטבח מצומצמת. היא סברה כי יש הרואים בה ובאלון את האחראים בעקיפין לכשלון. שניהם היו בדעה כי רצוי להקים ועדת חקירה משפטית, כדי להזים טענות אלה. היועץ המשפטי לממשלה מאיר שמגר הבין את מערכת השיקולים הדרושה. עם החלטה זו, שהבשילה מראש במטבחה הפרטי, באה גולדה מאיר לישיבה השבועית, ששמעה דיווח מדויק מפי „האישיות הבטחונית" ששהתה במינכן.

רגע המבחן

בשלב זה הגיע רגע המבחן. מאיר רצתה בועדת חקירה בראשות שופט. אלון שתק, אך היה ברור כי הוא מצדד בכך. שר־החוץ אבא אבן ושר העבודה יוסף אלמוגי הדגישו כי לא מספיק שייעשה צדק. הוא צריך גם להיראות. הם תמכו בהקמת ועדה כזאת.

בחלק הראשון של הדיון השתתף גם שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב שהיה קרוב לדעה זו. אך למרות הסברי היועץ המשפטי שמגר

חיים בר־לב

אבא אבן

ישראל גלילי

ומאבקו של השר אלמוגי, התהפכה הקערה בממשלה. חלק מן השרים — שרי הרוב — סברו שאין צורך בועדה כזאת. הם חששו שהקמתה תתפרש כפגיעה מיותרת ובלתי מוצדקת בראש הממשלה.

גלילי אמר שהממשלה אינה „ב„מצוקה" מבוהלת דעת הקהל בנושא זה. וברור כי כל חקירה כזאת תתפרש כביקורת פנימית שאין לה יסוד (אחד השרים ליגלג, שהממשלה כנראה מוכנה לחקור נושא רק כשלוחצים עליה).

שר הבטחון שלא תמך בהקמת ועדת חקירה גם בפרשה נתיבי נפט. טען בשעתו כי אם יעקב שמשון שפירא אומר שאין צורך בועדה כזאת — נאמנים עליו דברי עמיתו. הוא חזר על תפיסה זו גם הפעם: אין צורך בחקירה. פרשנים אומרים כי לא רצה להקים ועדה אשר תביך את ראש הממשלה. הוא אינו רוצה בערעור מעמדה שעה שהוא מעוניין שתמשיך בתפקידה עוד תקופה ארוכה. דיין דיבר בממשלה נגד ועדת החקירה המשפטית.

זרח ורהפטיג ושלמה הלל טענו כי משנמסר הדו"ח המלא לממשלה אין עוד צורך בועדה חוקרת. שמעון פרס, יוסף בורג, מיכאל חזני ומשה קול, היו בין הדוברים נגד הקמתה. הם העלו נימוקים שונים: ועדה כזאת תסיר את האחריות מן הגרמנים שלא עמדו בהבטחותיהם ותטיל אותה על המשלחת הישראלית בלבד. עוד טיעון: יש חשש מפני תקדים ועדת ויתקון. יש חשש שיומלצו המלצות אשר הממשלה אינה יכולה לעמוד בהן מבחינה כלכלית ומעשית.

ההצבעה לא נערכה

עד מהרה הבחינה ראש הממשלה כי השר אלמוגי והיועץ המשפטי שמגר ניצבים מול רוב מוצק. לא הועיל הטיעון שאפשר לקיים את דיוני הועדה בדלתיים סגורות, ואף לא ההסבר שהועדה לא תפטור מאחריות את הגרמנים. גם הוזכרה ועדה בראשות שופט כמשה לנדאו אשר חקרה את האסון באילת, שהוכיחה יעילות והתמצאות רבה. כאשר נוכחה ראש הממשלה לאן נוטה הרוב ויתרה על ההצבעה בממשלה.

הגב' מאיר דחתה כבר לפני עשרה ימים פניה של ח"כ מנחם בגין להקים ועדת חקירה פרלמנטרית. אם לא ועדה משפטית — אמרה — ודאי שלא תקום ועדה בהשתתפות נציגי כל הסיעות בכנסת. בשיחות פנימיות התבטאו ראש הממשלה ושרי העבודה, שגח"ל רוצה לגרור אותם לכבס את כביסתם הפוליטית בפומבי לאורך כל שנת הבחירות.

פנחס קופל — חוקר ישרו האישי — בא וצמח מן הממסד. „אין לי ספק, שכל המסקנות שיוסקו יהיו בתוך הגופים האופרטיביים", העיר אחד השרים, „הן לא יהיו מרוחקות לכן מבחינה ציבורית".

הרגשה זו, אף אם תתברר כבלתי נכונה לחלוטין — ויש התולים בקופל תקוות שלא יאכזב — מסבירה גם את העצבנות שהפגינה שלשום הקואליציה בכנסת, כאשר דחתה את בקשת האופוזיציה בלי להפגין את חילוקי הדעות הפנימיים בתוכה.

תל־אביב: כרך עובר על גדותיו (ל"ב)

הרזרבה הקרקעית מוסחרה

העיריה מבקשת להעתיק את השוק העירוני לחיריה ✶ משרד הפנים נגד מיסחור הד

מאת יאיר קוטלר

עירית תל־אביב מיסחרה בעשור האחרון את רוב הרזרבה הקרקעית שלה. לעיריה אין כמעט קרקעות בבעלותה. גם אדמות תכנית למד שייכות לפרטים ולמינהל המקרקעין. תכנית למד מקיפה כ־4,000 דונם. מ־1800 דונם עשויה העיריה לקבל 40% אחרי פרצלציה. מעוד 1400 דונם תקבל בין 25% ל־40%, בהתאם לצורך. כ־800 הדונם הנותרים יוקצו לעיריה 25%. העיריה, המקבלת על פי החוק שטחים (מפרסים או מגרשים המחזיקים בבעלות על הקרקע) לצרכי ציבור, לא תמיד מנצלת אותם בהתאם ליעודם — כבישים, מדרכות, גנים, בתי־ספר, מוסדות ציבור. לעתים יותר מדי קרובות מסחרת העיריה שטחים ציבוריים ליזמים פרטים, כפי שהיא נוהגת בעצם ימים אלה בגן הכובשים ביפו, כאשר בתכננים נגיסה של כ־25 מטר לצרכי השוק החדש, הבנוי. כך נהגו גם לגבי גן העצמאות לצרכי מלון הילטון.

בדרום הכרך, בשכונות התקוה, כפר שלם ועזרה, רשומים על שם העיריה, או נרכשו ממינהל המקרקעין, 318 דונם. כאן טרם בוצעה פרצלציה. שטחים גדולים עודם רשומים על שם המינהל. העיריה מבקשת לשים ידה על הרזרבה הקרקעית הדרומית, אך אגף התכנון במשרד הפנים הטיל וטו.

מינהל המקרקעין הבטיח להחכיר לעיריה כ־100 דונם לאורך שפת ימה של יפו לשטח ציבורי פתוח. חלקו הארי של השטח פונה על־ידי חברת עזרה ובצרון. עדיין נותרו מיבנים הרוסים הנמצאים בתהליך פינוי.

בתל־אביב גופה, הרזרבה הקרקעית של העיריה היא אותם 40% או 25% שטחים שמינהל המקרקעין, או בעלי־קרקעות אחרים, חבים בפוטנציה לעיריה אחרי ביצוע פרצלציה.

העיריה פנתה למינהל המקרקעין בבקשה להעביר לה אדמות לפיתוח... העיר צריכה להתרחב... ראש העיריה מצא אוזן קשבת אצל סגן מנהל המינהל לשעבר ראובן אלוני ותו לא. משרדי הממשלה האחרים נשארו אדישים לבקשתה־קריאתה של העיריה.

✶

העיריה לוטשת עיניים לדרום העיר. בשכונת עזרה ובתל־אביב נמצאים בבעלות מינהל המקרקעין כ־860 דונם. יעודם חקלאי. השטחים מעובדים על־ידי חוכרים זמניים בחוזים שנתיים החתומים עם המינהל. מגדלים גידולים חד־שנתיים. חלק ניכר מן השטח נתפס על־ידי פלישות. הפולשים, רובם חקלאים שהתיישבו במקום מטעם ארגון ליבנה — יוצאי ערב שבאו לדרום תל־אביב ב־1949 מחצר־מות. המוסדות המיישבים ביקשו להפכם לחקלאים. פיתו אותם לפתח משק־עזר בפאתי הכרך הגדול — וללא הצלחה. ב־1960, אחרי שהמוסדות הרימו ידיים, חילקו לכל משפחה חצי דונם, אך חלק נכבד מחברי ארגון ליבנה לא הסתפק בפירורים, המשיך לעבד להלכה את השטח ללא היתר, אך למעשה נעשו „המתנחבים החקלאים" מחצר־מות פולשים לכל דבר.

בשנה האחרונה החליטה ועדת השרים לעניני כלכלה, על פי הצעת מינהל מקרקעי ישראל, למכור את השטח לעיריה כדי שזאת תוכל לרכז בו מפעלי מלאכה ותעשיה. העיריה הבטיחה לפנות מיטרדים מכל רובעי העיר — שצמחו מחמת העדר תכנית־אב וביתאר ועקב מדיניות לאשר לכל יזם בניית פרוייקטים בכל רובע גם על חשבון שלוות הדיירים — כדי לרכזם בשכונת עזרה, בצמוד למגורים. ועדת בנין ערים מקומית אישרה את התכנית, אך נתקלה בהתנגדות בועדה המחוזית בגלל הווטו שהטיל משרד הפנים.

הממונה על התכנון הארצי אליעזר ברוצקוס הגיש התנגדות מנומקת ליו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה בת"א. מתברר כי עוד באוקטובר 1970 נצעתה ועדת השרים הכלכליים להתיר מכירת 860 דונם לעיריה — 570 לצרכי תעשיה ו־290 למגורים. מר ברוצקוס יוצא נגד „הריכוז המופרז" של האוכלוסיה והפעילות התעשייתית באזור ת"א. אזור תעשיה חדש בדרום הכרך עלול להגדיל את אוכלוסיית הכרך בכ־30,000 — התפתחות לא רצויה (לדעת מר ברוצקוס) הנוגדת את מדיניות הממשלה, כפי שבאה לא פעם לביטוי בקווי היסוד: סיוע לחלוקה מאוזנת של האוכלוסיה ומניעת ריכוזים מוגזמים.

רוב אזורי הפיתוח בישראל זקוקים לתוספת תעשיה וכוח אדם — שני תנאים יסודיים להמשך קיומם והתבססותם. לתל־אביב (סבור מר ברוצקוס) אין צורך חיוני של הוספת תעסוקה תעשייתית. ענפי המסחר, הבנקאות והשירותים, מבטיחים לעיר ולאזור בסיס תעסוקתי איתן מלווה גידול דאמוגרפי מספיק, ואף למעלה מן הרצוי. יצירת אזור תעשייתי חדש בדרום העיר מהווה פעולה מנוגדת לקו המדיניות הממשלתי.

✶

עדיין יש עתודות באזורי תעשיה מאושרים של חולון, ראשון־לציון, אזור, בת־ים. אין להצמיד יותר תעשיה דוקא בשטח שיפוטה של עיריה זו או אחרת. השיקול חייב להיות אזורי־מטרופוליטני, ולא מקומי־מוניציפאלי. חיסול מפעלים מטרידים, הפועלים באזורים פנימיים של העיר ומשפילים את איכות הסביבה עד שהם הופכים גיהנום לדיירים, מתבצע בתהליך איטי מאד ולא בשלמות.

כדי ליצור מקלט תעשייתי מן הסוג שמבקשת העיריה, מצויים עדיין בשטח שיפוט העיריה עתודות מסויימות, אך יצירת אזור חדש בשטח המבוקש בשכונת עזרה — מזהיר מר ברוצקוס — אינה עומדת בכל יחס לצורך הזה במציאות.

האזור, אותו מבקשת העיריה ליעד לצרכי תעשיה, שוכן סמוך לנחל איילון. הוא מהווה חלק אינטגרלי של פס פנוי, המיועד לחקלאות כדי שיפריד בין גושי ענק בנויים של תל־אביב, רמת־גן, בני־ברק, חולון. חיסול פס כזה, או אף צימצומו, יביא להתמזגות הישובים לרצף בנוי ענקי אחד.

הפס הפנוי, שבקרבו משתלבת גם מקוה־ישראל — העיריה לוטשת עיניה גם לשטח נהדר פתוח זה — היה מאז ומתמיד חלק אינטגרלי של כל הצעת תבנית אזורית או מחוזית לגבי תל־אביב רבה. יעודו של הפס הפנוי לשמש עתודה לשטחי נופש לאזור ת"א, אך במיוחד לחלק הדרומי של הכרך — יפו, התקוה, חולון — המקופחים בשטחים ירוקים.

מר ברוצקוס מגלה, כי במסגרת תבנית ארצית לאיתור מפעלי נופש ותיירות שעיבד משרד הפנים הוברר שקיים „ברעב גדול מאד" בשטחי נופש לאזור תל־אביב. יעודו של הפס הפנוי היא לכסות לפחות חלק מן הגרעון, בעיקר לטובת החלקים הדרומיים של האזור המאוכלסים בצפיפות הם צעים ויותר בעייתיים. עצם ההקצאה של 860 דונם לתעשיה (רק קצת למגורים) מבטלת בחלקה הגדול את העתודה לשטחי נופש. אזור התעשיה החדש, אם אמנם תכנע הממשלה לעיריה, יהיה מוקד נוסף של רעש, צחנה וזיהום אויר. אזור התעשיה המבוקש מסכן בעקיפין את המשך קיום מקוה ישראל, ששמירתה המלאה הוכרה על־ידי הכנסת כ„חובה לאומית". התעשיה תגרום גם למטרדים באזורי המגורים הסמוכים — כפר שלם, שכונת התקוה ועזרה, ורובעים מזרחיים ביפו.

✶

ראש העיריה מקוה שיצליח להסיר את התנגדות משרד הפנים בסיוע שר האוצר פינחס ספיר. אם אמנם כך יהיה, ייקבע מחיר השטח על פי הערכת השמאי הממשלתי. היום שווה דונם ברוטו באזור כ־20 אלף ל"י. אחרי שהחליטה ועדת השרים הכלכליים למסור את השטח לעיריה, החל מינהל המקרקעין במשלוח הודעות למעבדי השטחים, לבעלי החוזים השנתיים, לפולשים. נאמר להם כי החוזים לא יחודשו. הפולשים נדרשו לפנות שטחים נרחבים. העיריה קיבלה על עצמה לפנות מהשטח מיבנים לא חוקיים שהוקמו. עבודות התשתית נעשות בתקוה כי הועדה המחוזית תחזור בה מהתנגדותה ערב הבחירות.

ראובן אלוני

ישראל פלד

יהושע רבינוביץ

למינהל המקרקעין כ־1100 דונם בשכונת עזרה המסווגים כאדמה חקלאית, בהם 860 דונם בתחום השיפוט העירוני. מינהל המקרקעין, המשמש פרקליט לעיריה בלחצו על משרד הפנים להסכים להקצות לעיריה את 860 הדונם, מסביר כי אם יתייחסו אל הרצועה הפנויה — 1100 דונם — כיחידה אחת, אפשר יהיה לפתח אזור תעשייתי על 860 הדונם ואת יתרת השטח — 240 דונם — להקצות לשיכונים לזוגות צעירים. המינהל (קרי: ראובן אלוני) דוחה את התנגדות אגף התכנון במשרד הפנים, מדגיש כי אין כל הצדקה להתנגד לשינוי היעוד מחקלאות לתעשיה ולשיכונים.

שאלה: מה על ריאות הדרמיה לתל־אביב?

ראובן אלוני: הריאות של תל־אביב מצויות במקוה ישראל — 3240 דונם... כאן הכל ירוק... אין צורך בעוד ריאות...

✶

בהמשך לשכונת עזרה מצויים עוד 1500 דונם פתוחים, מול פארק רמת־גן. השטח נחלק לחוות הזרע (921 דונם) באמצעות חוזה לטווח ארוך, 300 דונם בחכירה שנתית, ו־260 דונם פרדס של הסוכנות היהודית, שבפאתיו שוכנת תחנת הדלק (שלושה דונמים) של סעדון המפורסם, מאור־יהודה. השטח אינו נמצא בשום תחום שיפוט. גם מיגבלת חיריה הסמוכה, המשתרעת על 328 דונם, מסווגת כאזור חקלאי ואינה שייכת לשום רשות מוניציפאלית. העיריה מבקשת לצרף לתחום שיפוטה את אדמות חיריה כדי שתוכל להעתיק לשם את השוק הסיטוני השוכן בטבורה של העיר, ברחוב החשמונאים.

עירית רמת־גן הגישה התנגדותה לבליעת השטח על־ידי שכנתה תל־אביב. פעם דובר על חילוקו בין שתי העיריות. רמת־גן ביקשה לאשר לה את השטח להמשך פיתוח הפארק הלאומי שלה כדי שיוכל לשרת את כל ישובי גוש דן, לרבות דרום תל־אביב.

אומר ראש עירית רמת־גן הד"ר ישראל פלד: רבינוביץ מפעיל לחצים לצירוף השטח לתחום שיפוט ת"א. השטח הפתוח מטריד אותו. הוא מבקש להקים עוד מונומנטים, עוד בטון — שוק סיטוני, תעשיה, מוסכים, מרכז תחבורה. יהיה זה אסון אקולוגי אם הוא יזכה בשטח. התחלנו בהגבהת גדר הפארק. אנו חוששים מנזקים צפויים.

בינתיים לא נפלה הכרעה. לצרכי בניית שיכונים שווה היום דונם ברוטו מול פארק רמת־גן מ־60 עד 80 אלף ל"י. בהמשך שכנה בעבר הלא־רחוק תחנת הקליטה של משרד החקלאות על 1840 דונם בצומת בסובים על כביש גהה הערוך הישן ללוד. הדואר החזיר לפני מספר חודשים את השטח למינהל המקרקעין. החכירו אותו לעיבודים חקלאיים על פי חוזים זמניים. המינהל הציע לשנות את היעוד ולצרפו לאור יהודה לצרכי הקמת שיכונים, על אף רצונה של תל־אביב לבלוע גם שטח זה.

✶

בתחום תל־אביב גופה אין שטחים רצופים פנויים למינהל המקרקעין, מתוך לכ־450 דונם המרוכזים בשני גושים שיעודם היום חקלאי דונם בגבול אפקה/רמת־השרון 250 דונם צפונית לאפקה, מציע לשנות את היעוד לבניה בעיבוד תכניות. שווי דונם לבניית דיור ברמה גבוהה — 100 אלף ל"י.

גם אם תאשר הועדה המחו סופו של דבר את תכנית הע גבי שכונת עזרה, ספק אם יהיה לבצעה מחמת השתלטו שים ובעלי־חזקה על האדמ נית עזרה על ספיחיה מקיפה 930 דונם, על אף שההלכה „רק" ב־860 דונם. העיריה להפשיר לה לאלתר 460 דונם מלאכה ואחסנה — שטח הנ שכנות לחברה הזרע ובתחו פוס העירוני.

בשכונת עזרה מצו עד 700 בתים — רובם קיים. כ־90% מהמגרש עליהם הקימו פולשים או נכנסו למיבנים נטו הותירו מאחוריהם ערב לטים במלחמת השיחרו כים למינהל המקרקעין. השנים שופצו הבתים. טים מהם נעשו לוילות

אין אפשרות מעשית (מוד אלוני) לפנות מאות משפ שכונת עזרה. מסיבה זאת העיריה לפתח את השטח ב על 460 הדונמים, שרוצה הע פתח בשלב הראשון, מצוים 0 ושלושה בתי־כנסת. רוב הא פניה מעובדת בחוזים שנתי יסכימו הדיירים לפנות את מרצונם תמורה פיצויים — נסיון מנשיה ספק אם אם יהיה — יגיע ל־70 המשפחות ל"י. יתרת השטח — 500 ד תשאר מוקפאת. עליה יקומ חדשים שישתלבו בקיימים בהעדר אפשרות אפקטבית חמה בפולשים, יעניקו ליגליז מאות משפחות שהשתלטו ב המדינה על רכוש יקר לא

בשלב זה אין לדעת מה עתיד הקרב — שנת הבחי לגבי תכנית העיריה מול ה אגף התכנון במשרד הפנים המחוזיה לבנין ערים לפיתח הכרך הנחשל. על פי הנסיון של תכנית למד — הקפאת על־ידי שר החקלאות לשעב דיין הפשרתו ערב הבחירות לוי אשכול המנוח — דומה יגבר האינטרס המפלגתי ה טובת הציבור בדרום הכרך אירע בצפונה.

האוניברסליות של חג הסוכות

מאת הרב שלמה גורן

כל חג ומועד בישראל הוא בעל משמעות משולשת: היסטורית, דתית, חקלאית־טבעית והוא נבחן לפי שלושת מימדי הזמן: העבר ההווה והעתיד.

העבר נותן את הארגומנטציה הראשונית להתהוות החג, זאת היסוד המהפכני ההיסטורי עליו הוא נשען. ההווה — קובע את צביונו המעשי של החג ומורכב מכלול המצוות, המנהגים והניבים הנפשיים שהחג מעורר בקרב העם. העתיד מתווה את יעודו הרוחני הזהי הלאומי של החג לטווח ארוך ובנידון שלנו גם לאחרית הימים.

בדרך כלל אין היעוד של החג חורג ממסגרתו הלאומית שנקבעה לו מראש. ואינו מכוון לעמים אחרים מחוץ לישראל.

שונה הוא חג הסוכות מכל החגים ביעודו האוניברסלי, כפי שאנו מוצאים בספר זכריה (י"ד ט"ז) „והיה כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלים ועלו מדי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאות ולחוג את חג הסוכות". וחוזר ושנה הנביא חזונו זה: „ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה אשר יגוף ה' את הגויים אשר לא יעלו לחוג את חג הסוכות". ונשלש בפסוק שאחרי כן „זאת תהיה חטאת מצרים וחטאת כל הגויים אשר לא יעלו לחוג את חג הסוכות".

על אף שהתהוותו ההיסטורית של חג הסוכות אינה שונה משאר החגים שנקבעו על רקע ישראלי טהור שכן הבסיס לקיומו של חג הסוכות הוא „למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כ"ג מ"ג), הרי מודגש זה של החג נובע רק לשני המימדים הראשונים. מה שאין כן ביחס למימד השלישי העתיד לבוא בו מורגשת מודיפיקציה אוניברסלית. חג הסוכות עובר ממסגרתו הלאומית התחלתית ומתפתח להיות חגם של משפחות כל הגויים.

מגמה זו לשוות לחג הסוכות אופי בין־לאומי אינה יחודית רק לזכריה הנביא כפי המובאות דלעיל. היא מתבטאת בצורותיה השונות גם בתורה שבעל־פה באגדות חז"ל בתלמוד ובמדרשים, לדוגמא במסכת עבודה זרה (ג' א'), מצינו שלעתיד לבוא ביום הדין הגדול של העולם יטענו אומות העולם לפני הקב"ה: רבונו של עולם תנה לנו (את התורה) מראש ונעשנה. אמר להן הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת. אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה. מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר „ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו" (תהלים ק"ב), מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהם שנאמר „יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו" (שם ב' ד').

נמצאנו למדים מסוגיה זו שמבין כל תרי"ג המצוות שבתורה, נבחר חג הסוכות כמבחן יחודי לאומות העולם לנכונותם הנפשית לקבל עליהם עול מלכות שמים ולשמור על מצוות התורה.

✶

למה נבחר חג הסוכות כחג בין־לאומי. במה שונה הוא מבחינה זו מכל שאר חגי ישראל, אם משום המוטיב החקלאי שבו בהיותו „חג האסיף" כאמור „וחג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה" (שמות כ"ג ט"ז), והוא המכשיר אותו להפוך לחג לכל משפחות הגויים, הרי גם התשתית של חג הפסח הוא צמחי־חקלאי כחג האביב וכן חג השבועות כחג הקציר, ולא מצינו בתורה מפורש תוכן אחר לחג השבועות מתוך לחג הביכורים, שכן היותו חג מתן התורה שהוא יחודי לעם ישראל, נמסרה לנו בתורה שבעל פה.

יש הקושרים את זיקתו הבין־לאומית של חג הסוכות בעונת הגשמים המתקרבת, והעולם נידון בו על המים. כפי שמצינו במשנה „ובחג נידונים על המים" (ראש השנה ט"ז א'), שותף לדעה זו הוא רש"י בפירושו לזכריה (י"ד י"ז) המסתמך על התוספתא במסכת סוכות סוף פרק ג': ומה ראה לגזור עליהם עצירת גשמים? לפי שמצות החג על הגשמים הם ארבעת מינים שבלולב וניסוך המים לרצות על המים על שהחג זמן גשמי שנה הוא, ואלו המפקפקין בחג הסוכות לא עליהם יהיה הגשם. כך למדתי בתוספתא דסוכה עכ"ל רש"י. הרד"ק בזכריה נותן טעם שונה כרונולוגית־מיסטית לאוניברסליות של חג הסוכות: לפי שבאותו זמן תהיה מלחמה ויראו נפלאות הבורא יתברך לכן נקבע להם חג זה מדי שנה בשנה לזכרון אותו יום.

הזיקה האוניברסלית של חג הסוכות אינו מבטא רק לעתיד לבוא לימות המשיח. מראשית קביעותם של מועדי ישראל בזמן מתן התורה נקבעה זיקתו של חג הסוכות לשאר אומות העולם. זה מתבסס על סדר הקרבנות של החג המכוון כנגד שבעים האומות בתבל, כמבואר במסכת סוכה (נ"ה ב'): אמר ר' אלעזר: הני שבעים פרים שמקריבים בחג הסוכות, כנגד מי? כנגד שבעים אומות. פר יחידי (בשמיני עצרת) למה? כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קטנה שאהנה ממך. ע"כ.

נמצאנו למדים שגם קרבנות החג מכוונים כנגד שבעים האומות בעולם, ובאים לכפר עליהם. ורש"י קושר גם זאת לדין על המים כמו שכתב שם: פרי החג השבעים הם חוץ משל שמיני כנגד שבעים אומות לכפר עליהם שירדו גשמים בכל העולם, לפי שנידונו בחג על המים. וכן מצינו במדרש רבה (במדבר כ"א) על הכתוב „תחת אהבתי, ישטנוני ואני תפלה" (תהלים קי"ט), את מוצא בחג ישראל מקריבין לפניך שבעים פרים על שבעים אומות. אמרו ישראל רבונו של עולם, הרי אנו מקריבים עליהם שבעים פרים והיו צריכים לאהוב אותנו והם שונאים אותנו שנאמר „תחת אהבתי ישטנוני". ובמדרש שוחר טוב (מזמור ק"ט), מפורש הטעם של רש"י שהזיקה הבין־לאומית לחג הסוכות היא בגלל הגשמים שמתפללים עליהם בחג, כאמור שם: שבעים פרים אנו מקריבים בחג על שבעים אומות ואנו מתפללים עליהם שירדו גשמים. הוי תחת אהבתי ישטנוני ואני תפילה.

✶

בניגוד לכל האמור לעיל מצינו במקורות שדוקא אצל חג הסוכה מודגש היחוד הרוחני־לאומי של ישראל כאמור „כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" (ויקרא כ"ג מ"ב), דמפורש בזוהר: מכאן אנו למדים „כל מי שהוא משורש וגזע הקדוש של ישראל ישבו בסוכות בצל השכינה, ומי שאינו מגזע ושורש הקדושה של ישראל לא ישב בה ויוציא את עצמו מצל השכינה" (לפי התרגום שלי מארמית); ומסיים הזוהר הקדוש, „כל מי שיושב בצל השכינה (בסוכה) מוריש חירות לו ולבניו לעולמי עד" ע"כ לפי התרגום שלי. אין ליחס חילוקי השקפות בנקודה יסודית כזאת בין הזוהר הקדוש למקורות האחרים שהזכרנו לעיל, אמנם אין בזה משום סתירה לנבואתו של זכריה הנביא, כי יתכן שאין הזוהר שולל את האוניברסליות של חג הסוכות אלא בזמן הזה ולא לימות המשיח. ומסתבר לומר שיש להפריד בין חג הסוכות כמועד עונתי — לבין מצוות הישיבה בסוכה שבו.

החג עצמו בא לבטא את ימי הדין על הגשמים כמו ששנינו במשנה „ובחג נידונים על המים". בתוקף זה נקבע כחג אוניברסלי לכל משפחות הגויים.

לעומת זאת מצוות הישיבה בסוכה, היא על בסיס היסטורי־מטפיסי כנזכר „למען ידעו דורותיכם, כי בסוכות הושבתי, את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים" לכן הוא יחודי לישראל בלבד ככתוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות.

ונראה להסביר את הזיקה המרוחה לגאולה בין הישיבה בסוכה לחרות האדם כפי המפורש בזוהר, כי ישנן שלושה סוגי שיעבוד ושלוש חירויות בעולם.

א) שיעבוד פיסי־לאומי, כגון עבד לאדוניו ושעיבוד עם לעם אחר.

ב) שיעבוד תרבותי־רוחני כגון אדם או עם המקבלים עליהם מרצון או בכפיה ערכי תרבות זרים.

ג) שיעבוד לתאוות ותענוגות ולהרגלים רעים שנהפכים אצל האדם לטבע שני.

כנגדם ישנן שלוש חירויות: חירות פיסית לאומית, חירות תרבותית־רוחנית וחירות מתאוות ותענוגות והרגלי חיים פסולים.

שלוש הרגלים שלנו מסמלים את שלוש החירויות הללו: חג הפסח — את החירות הפיסית לאומית, היציאה מכור העבדות לחירות עולם.

חג השבועות — מתן התורה הוא חג החירות התרבותית־רוחנית שלנו ככתוב „הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך" וחג הסוכות — תפקידו לסמל את החירות השלישית — ההשתחררות מכבלי השיעבוד העצמי לתאוות ולתענוגות ולהרגלי החיים.

בחג זה נצטווה האדם מישראל לעזוב את ביתו ואת כל הנוחיות האישית והמשפחתית שבדירת הקבע שלו, לצאת ולהתגורר בסוכה דירה הנופלת, בתנאי שדה ללא מחסה ומסתור מחליפות חום וקור זרם ומטר, יציאה זו מהבית באה לסמל את כוח הריסון העצמי של האדם ויש בה משום בטוי להשתלטות האדם על עצמו ועל הרגליו לבל ייהפכו לו לטבע — בכך מושגת החירות השלישית החשובה: ביחור של האדם מישראל.

לכן מיחס הזוהר הקדוש למצוה זו של ישיבה בסוכה את מורשת החירות הנצחית של עם ישראל.

חג הסוכות לפי ספר המנהגים, אמשטרדם 1768

גם בעלי
שמיעה מצויינת...

לא יופרעו מהמזגן SILENTAIR

מיזוג אויר אלקטרה — בכל שיטה לכל מידה

כשהמזגן השקט סיילנטאייר פועל —
אפשר לחבר סימפוניה,
או לעבור על חשבונות מס הכנסה,
או סתם לישון במנוחה.
כי ה„סיילנטאייר"
הוא מזגן המתחשב בסביבה.
נוסף לפעולתו השקטה,
מצטיין סיילנטאייר
בעוד יתרונות בלעדיים:
* ניצב על הריצפה כרהיט בעיצוב נאה.
* התקנתו יכולה להיעשות
גם ללא פריצת קיר.

אלקטרה

שרות נאמן שעמד במבחן

שיפרין-נעמן

טרגדיה של טעויות

שליח הארץ לאולימפיאדה מנתח את הנסיבות שהובילו לאסון

מינכן: המחדלים

מאת יחיאל ארזי

מאז שובי מאולימפיאדת הדמים במינכן אני נשאל ללא הרף, על כל צד ושעל, כמעט ללא הפוגה, אר[illegible]ה שאלה נוקבת בווריאציות שו־נות: מה, בעצם, קרה שם באו[illegible]ר לילה גורלי?

הלוואי וידעתי להשיב על כך ל[illegible]א נקיפות מצפון. שכן לאמיתו של [illegible]בר, אין איש יודע עד עצם היום [illegible]זה — יותר כשבועיים מאז הא[illegible]ן הגדול, שבו ניספו 11 ספורטאים [illegible]שראלים — את האמת כולה לפרטי [illegible]רטיה.

מי שהרגיע את עצמו בימים ש[illegible]דמו ל־5 בספטמבר, כי „שום דבר [illegible]א עלול לקרות", כנראה נמנה עתה [illegible]ם עם אותם חוגים שהחדירו לק[illegible]ות, כי האחראים למיבצע כולו אמ[illegible]ם עשו כמיטב יכולתם, כדי שלא [illegible]קרה מה־שקרה. רשויות מקומיות [illegible]פדראליות בגרמניה המערבית מו[illegible]ספות לדחות בתוקף כל נסיון ל[illegible]אשימן במחדל בטחוני או בטיפול [illegible]הומיאלי, כאשר עוד ניתן להציל [illegible]יתום מבני־הערובה שנפלו קרבן [illegible]מרוץ הדמים בשדה התעופה ה[illegible]באי פירסטנפלדברוק. מדינאים ד[illegible]זקרים, עתונאים וספורטאים דשו [illegible]איחוד כל פרט אפשרי, אמיתי או [illegible]מיוני, כדי לקבל תמונה בהירה [illegible]צמצה יותר על הטראגדיה של מש[illegible]קי מינכן — אולם ככלות הכל [illegible]שארו הרבה פרטים סתומים; ה[illegible]כת המרה הבלתי־מעורערת ירדה [illegible]קבר עם גוויותיהם הקפואות של [illegible]קרבנות.

המנגנון לקה בהלם

הנסיון לאסוף אינפורמציה מהי[illegible]נה, לגבי אותן 20 השעות הדרמא[illegible]יות שחלפו למן פריצת המחבלים [illegible]ביתן הישראלי בכפר האולימפי ועד [illegible]נסיון החילוץ שנכשל, היה בלתי־[illegible]פשרי לחלוטין — בגלל פאניקה, [illegible]עסה סתירות, ידיעות סותרות והלם [illegible]לי שפקד את כל המנגנון הע[illegible]ום אשר הופקד על הנעשה.

וכיוון שכך, נותרו הרבה תחומים [illegible]לא כיסוי, גם אצל אותם צוותי סי[illegible]ור או רשתות טלוויזיה — שהפי[illegible]לו מאות איש וסרקו כל פינה — [illegible]ק נאלצו לשאוב מידע לא בדוק [illegible]בגלל ההתפתחות המסחררת של ה[illegible]ירועים, שלא איפשרה להדביק את [illegible]קצב. הנסיון לצרף את כל הפירו[illegible]ים יחדיו מוסיף לגרור עד היום [illegible]בסודים הדברים רבים שנויים ב[illegible]מחלוקת, הגם שכמה וכמה עובדות [illegible]צירות מעל ומעבר לכל ספק:

✶ סידורי הבטחון בכפר האו[illegible]לימפי התאימו אולי לתקופה הפאס[illegible]טוראלית של משחקי 1896 באתונה, [illegible]ך ודאי לא ל־1972 במינכן, כאשר [illegible]זה ברור לרבים, כי איום טרוריסטי [illegible]מרחף על פני השטח ועלול להת[illegible]ממש בכל רגע.

✶ מארגני המשחקים לא היו [illegible]ערוכים, מבחינה בטחונית, למצב [illegible]בלתי־צפוי והכלולה המדוכה של ה[illegible]ימים הראשונים גררה בהדרגה אדי[illegible]שות כללית לגבי הנעשה.

✶ העירנות, שעליה נצטוו ה[illegible]שומרים הבלתי־מזויינים, איבדה מ[illegible]יעילותה ככל שנסחפו ההמונים יו[illegible]תר ויותר בלהט המשחקים.

✶ הכפר האולימפי היה אוב[illegible] [illegible] בגלל גדלו, [illegible] אצל המשלחת הישראלית.

✶ כאשר פרצו אנשי „ספטמבר השחור" לביתן ברחוב קונולי 31, נחשפו נקודות התורפה בכל מערכ[illegible], התוצאה הסופית היתה חו[illegible] [illegible] שהוליך לשורת החלטות [illegible]פעולות הרות אסון.

הכנות שיגרתיות

[illegible]קל להיות חכם לאחר מעשה ולהי[illegible]זכר כיום, כי בעצם שותתו לא [illegible]עם, אף בימים שקדמו לטכס ה[illegible]פתיחה ב־26 באוגוסט, כי מיקומו [illegible]הטופוגראפי של הביתן הישראלי ו[illegible]סידורי השמירה שהופקדו עליו לא [illegible]הוסיפו להרגשה הטובה כדי „לישון [illegible]בשקט". אבל הרגשה מעין זו, ב[illegible]עצם, מלווה אותנו כבר שנים רבות, [illegible]בכל פעם שמזדמן לנו לצאת עם [illegible]משלחת ספורט ישראלית לחוץ ל[illegible]ארץ.

לא יהיה זה גם הוגן להאשים מי[illegible]שהו מסויים בחוסר תודעה בטחונית [illegible]— הגם שיש מקום להאשמות אח[illegible]רות — מפני שההכנות השיגרתיות [illegible]בנושא זה בוצעו גם הפעם. מנהל [illegible]המשלחת הישראלית שמואל ללקין, [illegible]שכהן כל ימות השנה בתפקיד מז[illegible]כיר ההתאחדות לספורט, עשה ב[illegible]שבון ביומי שעבר ועל פי מה ש[illegible]מסר באורח לא־רשמי, שוחח עם [illegible]גורמים בטחוניים מקומיים והעבירם [illegible]ל הצרכים המיוחדים הדרושים לנו. [illegible]בנוסף, שבועות אחדים לפני יצי[illegible]את המשלחת, קיבלו אחדים מבצי[illegible]ה תדריך מקצין הבטחון של משרד [illegible]החינוך והתרבות לגבי כללי זהי[illegible]רות, עירנות והתנהגות, בעת ה[illegible]טיסה ובתקופת השהות במינכן. היה [illegible]זה יותר מתדריך שיגרתי, המקובל [illegible]לגבי יציאת משלחות ספורט אח[illegible]רות, ויש אומרים כי דובר בגלוי [illegible]על אפשרות של התנגשות עם מחב[illegible]לים.

[illegible]הטיסה למינכן, תוך כדי האזהרות [illegible]השיגרתיות לגבי חפצים וטיפוסים [illegible]חשודים, עברה בשלום — לבדות [illegible]מהומת הגלויה ביחס למסלולה: [illegible] באל־על ומשם, אחרי ת[illegible] [illegible]בינים של שעות כספר, ב[illegible]אוסטריה למינכן. היו שהביעו ת[illegible]מהה על העובדה, כי חברי המש[illegible]לחת לא הוטסו במישרין באל־על [illegible] למינכן, אך כאשר הגיעו ב[illegible]שלום נשתכחה הפרשה.

„ב־22 או ב־23 באוגוסט — סיפר [illegible] באחת מפגישותינו יצחק פוקס, [illegible] הנהלת ההתאחדות לספורט ו[illegible] הנהלת המשלחת — כבר נפ[illegible]גשנו עם קצין הבטחון של שג[illegible]רירות ישראל בבון ושוחחנו [illegible] הצד הבטחוני במקום מגורי [illegible]הספורטאים. הוא נפגש מבדו, ב[illegible] [illegible] זה, עם אנשי משטרה מינכן. [illegible] בהרגשה כי הכל בסדר". [illegible]גם חברים אחרים בהנהלת הכב[illegible] [illegible] הישראלית, אנשי הוועד ה[illegible]אולימפי כלנו וההתאחדות לספורט [illegible] אשר התאכסנו במלון שרתון ב[illegible]מינכן — לא עשו רושם, כי הם [illegible]דואגים בייחוד מן האפשרות פן [illegible] משהו. הרבה יותר הטרידה [illegible]אותם בימים מסויימים הסערה הצי[illegible] [illegible] שפרצה בארץ בעקבות פר[illegible] [illegible] דכאו. לבד מזה ציפתה להם [illegible] יומית שוטפת, שכללה הש[illegible] [illegible] בקונגרסים אולימפיים ואס[illegible] [illegible], וכעקב אחר הופעת ספורט[illegible] [illegible] בכמה זירות ומגרשים, שלא [illegible] גרמה קורת רוח — אם לנקוט [illegible] העיבסה. [illegible] לקבל כיום התשובה ב־

רורה, מפני גורם כלשהו, על השא־לה אם היתה בקשה תקיפה לקבל נשק אישי להגנה עצמית. יש אומ־רים כי בקשה כזו נדחתה באדיבות, ויש טוענים, כי גרמו למבקשים ש„אין זה נאה" להכניס נשק לכפר האולימפי. קשה לקבוע באיזה שלב תם החיכוך בנושא רגיש זה, אבל אני מוכן להישבע, כי משלחות אח־רות גילו פחות חרדה מפני האפש־רות לפגוע ב„קודש הקודשים" ה־אולימפי.

אין זה סוד, כי לספורטאים מ־

שומר גרמני ובלש משקיפים על הביתן הישראלי בשעה שהיו כלואים בו בני הערובה הישראלים

ארצות מזרח־אירופיות מסויימות היו שומרי ראש או מלווים קבועים — מטעמים משלהם — אשר התייחסו בביטול מוחלט להוראות הקבע של שלטונות הבטחון המערב גרמניים. אני גם משוכנע, כי לוא נערכה בדיקה מדוקדקת, היו מוצאים בחדר־מי הכפר יותר מאקדח אחד.

רבים מבקשים לשווא תשובה גם על שאלה נוספת, המוסיפה להטריד בגלל אי בהירותה: כלום הופקדו אנשי בטחון ישראלים על מעון ה־ספורטאים שלנו בכפר?

כשלעצמי, איני יכול לומר כי ר־איתי מישהו מהם באורח פעיל, אבל אין פירוש הדבר שלא עשו את מ־לאכתם בהסתר, כיאות ל„ג'יימס בונדים" ראויים לשמם. עתונאים ז־רים, בכמה כתבי־עת רציניים בדרך כלל (בהם ה„סאנדיי טיימס" הלונ־דוני מן ה־10 בספטמבר), טענו, כי מאמן ההיאבקות משה ויינברג וה־משקולאי יוסף רומנו היו אנשי ה־שירות החשאי של המשלחת היש־ראלית. אם כך, מי הופקד, איפוא, על שלום הספורטאים כאשר יצא ויינברג המנוח עם מתאבקיו לשקי־לה ולזירה, וכאשר השתתף רומנו המנוח בתחרויות? מידע זה אופייני להרבה ידיעות אחרות, שלוקטו ב־נושא זה ופורסמו גם בעתונים אח־רים, כמו שבועון החדשות האמרי־קאי „טיים" (18.10), הטוען בתו־קף, כי שלטונות מערב־גרמניה ה־ציעו לישראלים הגנה מיוחדת, אך הצעה זו הושבה ריקם. האמנם?

ביקרתי פעמים אחדות בבית מס־פר 31 בקונולי־סטראסה (על שם ידהה הפסיס האמריקאי הארולד קו־נולי ואשתו הצ'כית, אולגה), כדי לראיין את מנהל המשלחת שמואל [illegible] את מאמן האתלטיקה עמיצור שפירא, את מאמן [illegible] וכמה מן הספורטאים. תחילה — עדיין בימים שבהם הגבילו המארג־נים את מתן הכניסה לעתונאים, ולא התירו ליותר מ־200 מאתנו, מצוי־דים באישורים מתאימים — לבוא בשערי הכפר. אחרי כן, בעקבות לחץ גובר, בוטל איסור זה. אבל יהיה זה מגוחך לטעון, כי בשל כך התרופפה השמירה ופגה עירנותם של „האנשים בכחול", שמספרם נא־מד ב־250 ביום. האמת היא, כי משהחלו המשחקים עבר מרכז ה־כובד של ההתעניינות מהכפר ה־אולימפי לאתרי הספורט.

השאננות הנדירה

אני זוכר היטב אחד מביקורי ב־מעונות הספורטאים הישראלים, ב־ליל שבת ה־25.8, אך איני יכול לז־כור, כי מישהו חסם את דרכי ליד הדלת בקומת הקרקע, שהוליכה ל־משרדו של ללקין. ייתכן שבחוץ הסתובב מישהו מן השומרים, אבל לא היתה שום סיבה נראית לעין שיחוד עלי — אם לא לפני, או אחרי — לא יחדרו פנימה תריסר טרוריס־טים כבבגדי ספורט ותיקים עמוסי נשק, עם הגיי זיהוי אמיתיים או מזוייפים, כדי לבצע אותה פעולה שנחתתה בעשרה ימים...

בחדר עצמו פיהק נהגו הצמוד של ראש המשלחה, וישבה כמדומני גם פקידת קישור שהוצמדה למשלחת — אבל לא חשתי בשום מתח בט־חוני. רבים הסתובבו באין מפריע גם בחדרים הסמוכים, שלא להזכיר את התנועה הבלתי־פוסקת ברחוב עצמו, אשר הוליך גם לעבר השער המוביל למרכז הרדיו והטלוויזיה (להבדיל ממרכז העתונות שלנו, ש־היה מרוחק יותר והופרד גם על ידי כמה מגרשי אימונים ומשחקים).

כלום שמר מישהו על מעונות ה־ספורטאים הישראלים באותו לילה גורלי, שבו החלה הטראגדיה האו־לימפית שלנו? תעלומה זו מצויה עדיין בתהליך של חקירה יסודית, אבל יהיו הגילוי והמסקנה אשר יהיו, אין ספק כי מי שתיכנן את מיבצע הפריצה היה בודע היטב ל־נעשה במקום.

ספורטאי משלחות ערביות שרצו בכל האיזור ונהנו מתנועה חופשית. ידוע גם, כי בין 5,000 עובדי הכפר האולימפי היו לפחות שני מחבלים, בהם ראש הכנופיה, אשר „השתלו" כראש במקום בין אנשי השירותים. שמועה שלא אושרה אומרת, כי גם אחת הדיילות האולימפיות היתה קשורה למחבלים, והיא אשר הודי־עה ראשונה למשטרה במכשיר קשר פנימי, כפי שהוסכם מראש, על ה־פריצה — אולם זו כנראה לא הוכחה עד היום.

כאשר התלוננתי בשעתו, לאחר מעשה, בפני אנשי מטה העתונות, כי בין דיילות מרכז העתונות ה־אולימפי מצויה נערה פלשתינאית, השיבו לי, כי כולן עברו מיבדקים בטחוניים, וכי ודאי נמצאות במקום גם דיילות ממוצא יהודי או ישראלי. זו היתה, איפוא, הגישה המקובלת — ורבים שילמו ביוקר רב בגלל השאננות הגדולה.

הקרקע הוכשרה, איפוא, מכל ה־בחינות, לקראת היום הגמר ההגב־הר שעתיד היה לזעזע עולם ומלואו, בחידות ההיסטוריות שלא היה להן תקדים בשום אולימפיאדה.

כלום מותר לגלות פעם סודות מן החדר? בשעה 2 אחר חצות, אור ל־5 בספטמבר, התפנתה מכונת ה־כתיבה העברית היחידה שעמדה לרשות המתותאים הישראלים בבית

מספר 9 בעיר העתונות. היה עלי להכין, לבקשת המערכת בתל־אביב, מאמר לגליון ראש השנה, וכיוון שאחד מעמיתי — דן פתיר מ„דבר" — עמד להמריא למחרת בבוקר ל־תל־אביב, החלטתי לנצל את ההז־דמנות, לעקוף את שרותי התקשו־רת המקובלים ולהעביר את החומר לתעודתו עם בלדר פרטי...

עליתי על יצועי בסביבות השעה 4.15 בבוקר. כעבור שעה קלה הת־עוררתי לקול הלמות אגרופים על דלת חדרי. כלום ביקשתי משהו ל־

הפידני, ולא שמעתי את צלצול ה־טלפון? זכרתי במעומעם, כי לשעה 6 בבוקר נקבעה השקילה של המת־אבק שלנו מארק סלאבין... אך כע־בור דקה הבנתי הכל: „מחבלים פרצו לכפר. הרגו את מוני ויינ־ברג... ללקין צילצל לפני רגע.. קום מהר, אנחנו יוצאים", שמעתי קולות אימה עולים מן המסדרון.

הערנו בזה אחר זה, כבתוך חלום, חברים רדומים. תוך זמן קצר היינו בדרכנו לכפר, אחרי מריבה קול־נית עם פרח־הקצונה האחראי ל־תחבורה במרכז העתונות, שלא הצ־ליח להבין בשום פנים ואופן מה הבהלה בשעת בוקר כה מוקדמת. אולם בשעה זו, כבר שלט המוות ברחוב קונולי 31.

„בסביבות 4.30 לפני עלות השחר שמעתי רעש מוזר", סיפר אחרי כן שמואל ללקין. היה זה כעשר דקות אחרי שאנשי „ספטמבר השחור", ב־בגדי ספורט עם תיקי ציוד בידיהם, זינקו מעל גדר הכפר הגם את שנ־תו. לפחות שני אנשים הבחינו בהם, אך סברו לתומם, כי אלה אתלטים שהקדימו לצאת לאימוניהם או ס־פורטאים שבילו בעיר וחששו „להי־תפס מנה" מאמניהם. שמונת המ־חבלים צעדו באין מפריע לעבר יע־דם.

„התעוררתי פעם נוספת, ודומה היה כי שמעתי יריות", נזכר לל־קין. „אולם ההדים היו עמומים, ר־עשו עלי רושם כאילו נזרק משהו מתוך קופסה סגורה. לא הבנתי ת־חילה מה קורה. השקפתי מחדרי (מספר 5) שמעל קומת הקרקע, מ־בעד לחלון הפונה אל הרחוב, ואז הבחנתי בשעה 4.50 כיצד נגררת את גופתו שותתת הדם של ויינ־ברג..."

המיבצע הרצחני

מיבצעם הרצחני של המחבלים כבר היה באותה שעה בעיצומו. ה־מהומה ואימת המוות השתלטו על הביתן כולו, הגם שבאורח פלא ע־דיין לא חשו הכל במתרחש. תחילה פשטו המרצחים, מהם בכובעים וב־מסכות־בד, על דיירי החדר מספר 3, המאמנים. ממנו העבירו את בני ה־ערובה לחדר מספר 1. תוך כדי ה־בהלה — אחרי שמשה ויינברג כבר ספג את הכדור הראשון והתבוסס בדמו — נמלט המתאבק גד צברי, כשהוא חומק בזריזות של שד לעבר דלת היציאה המובילה לכביש. „ש־מעתי כדורים מזמזמים ליד אזני, אך נמלטתי, ואיני יודע כיצד ני־צלתי", סיפר אחרי כן בקול חנוק.

יש גירסאות שונות על מה שקרה באותן שניות גורליות, שבהן הצליח להימלט מבעד לחלון פרוץ גם מאמן המשקולאים, טוביה סוקולסקי. למ־חרת היום היה עדיין מזועזע, כש־הוא ממלמל ללא הרף: „למה ב־רחתי? מה עשיתי? היה עלי להש־אר אתם..."

בחדר מספר 4, שבו ישנו בצוו־תא רופא המשלחת ד"ר קורט ויגל ומאמן הכושר ד"ר מתי קרנץ, לא נקלט הנעשה בסמוך. שני דייריו ניצלו, כשם שבאורח פלא פסח ה־גורל העיוור גם על החדר מספר 2, בו התאכסנו הקלעים הרשקוביץ ו־שכרון, ההלך לדני, הסייפים ויינ־שטיין ואלון, והשחיין אברהם מלמד, שמצא במקום מיטה פנויה ולמעשה לא נמנה עם המשלחת הרשמית. הוא התוודה בפני למחרת, כי תחי־לה לא ראה דבר, אך כשחש עם חבריו בסכנה הספיקו כולם לח־מוק בעד המרפסת והחלונות, בלי שהבחינו בהם.

איש לא נותר בחיים כדי לאמת את הסברה, אך יש אומרים כי מי שכיוון את המחבלים אל מעונם של המתאבקים והמשקולאים עשה זאת מתוך מחשבה, כי אנשי השרירים יגלו יותר התנגדות. זו כמובן הנחה בלבד, אך היא מעידה על צלילות דעת גם ברגעים של חרדה גוברת. קרב הסכינים שניהל יוסף רומנו עם חוטפיו הוא תעלומה נוספת, אך מותו המוקדם — שעות רבות לפני שחוסלו יתר תשעה בני הערו־בה — מעיד על התנגדות נמרצת ועל תגובה מהירה מצד המחבלים, ששניים מהם כנראה נפגעו מסכינו.

סימני שאלה מדאיגים

כך או כך, זה היה מחזה הזוועה שנגלה עם שחר, כאשר הידיעה ה־אכזרית פשטה אל מחוץ לכפר ה־אולימפי, שכבר נחסם על־ידי שוט־רים מזויינים והיה מוקד להמוני סקרנים נוהרים מכל עבר. איש לא ידע בדיוק מה קורה, כאשר הג־ענו לעבר השער הסמוך ביותר ל־ביתן הישראלי, אחרי שסולקנו ב־כוח — כמה עתונאים, אנשי רדיו וטלוויזיה מישראל — תוך נסיון לחדור מבעד לשערים אחרים בכני־סה הראשית של הכפר.

תשעה בני ערובה ישראלים, מו־קפים שמונה מחבלים מאיימים, צי־פו בזוועה ליום הארוך ביותר — לגבי רובם, גם היום הקודר ביותר והאחרון לחייהם, כפי שהובהר אחר כך.

שעות אחדות קודם לכן עדיין הי־תה זו חבורה ישראלית עליזה, ש־בילתה בהצגה חגיגית של „כנר על הגג" („אנאטבקה") באחד מתיאט־ראות מינכן, בכיכובו של שמואל

רודנסקי. כמה מספורטאי ישראל הצטלמו עם הכוכב הוותיק, שעדיין היה המום מן המקרה גם כעבור יומיים, בעת שביקרתיו במקום ה„מחבוא" שלו במלון קאמינסהוף — על פי בקשתו המפורשת של מנהל סניף אל־על במינכן — כדי להציל את רודנסקי ואת רעייתו גירה מ־שעמום ומפחד...

„נסענו כולנו להצגה וחזרנו יחד בחצות באוטובוס", נזכר ללקין. „ס־עדנו במסעדת הכפר עד סמוך ל־שעה 1 בלילה. הבנות (אסתר שח־מורוב ושלומית ניר) הלכו לישון במעונותיהן. ייתכן כי מישהו מה־ספורטאים או המאמנים עוד יצא אחרי כן העירה. על כל פנים, אני זוכר כי ב־12.30 פגשתי במאמן ה־סייפים אנדריי שפיצר, שחזר באו־תו לילה מהולנד. הוא קיבל חופשה מיוחדת ליומיים כדי לבקר אצל בתו התינוקת, שחלתה. אמרתי לו, כי אני מעריך מאד את העובדה שהתייצב למועד בכפר..."

אחרי כן התרחש הכל כבחלום, ומה שקרה במשך היום הותיר מא־חוריו הרבה סימני שאלה מדאיגים. כלום באמת נעשה כל מה שצריך היה להיעשות, בעיצומו של המשא ומתן המייגע עם המחבלים ועד לסוף המר בפירסטנפלדברוק? האם באמת משוכנעים, כל אלה שטיפלו במיב־צע, כי פינוי הכפר מן המחבלים ובני־הערובה לא נעשה מוקדם מדי — בלי שנבדקו תחילה, באופן יסו־די, אפשרויות הצלה אחרות?

דקות אחדות לאחר השעה 10 ב־ערב, כאשר הגעתי במרוצה לשערי הכפר האולימפי, עוד הספקתי לר־אות את אורות שלושת ההליקופט־

רים ממריאים בזה אחר זה, כשה־מקום כולו הומה מאות עתונאים ו־צלמים, חיילים ושוטרים מזויינים, שלפחות באיזור זה — וברגע זה — היתה נוכחותם בלתי־חיונית לחלו־טין.

היו שהתרעמו על חוסר האונים ועל דחיית כמה תכניות מאולתרות, לשחרור בני הערובה בתוך הכפר, בגלל מה שהוגדר כחשש לחייהם. אחרי כן הובהר, לאור ההכנות ה־עלובות שנעשו בשדה התעופה ה־צבאי, כי בלאו הכי לא היה מה להפסיד, וכי אולי היה זה נבון יו־תר לפעול בזמן פינוי הביתן הישר־אלי, או בעת הנסיעה באוטובוס לעבר ההליקופטרים — עד להמראה אל האבדון.

מי שהחליט אחרת הימר בחיי אדם, ועל כל פנים לא עשה רושם, כי יש בידו פתרון מוצלח יותר. אדרבא, הפינוי המבוהל מהכפר ה־אולימפי — דוקא אחרי דחיות בלתי פוסקות של אולטימאטום המחבלים — היה מישגה טאקטי. אפשר היה לדחותו בעשרות נימוקים והבטחות, עד לתיכנון מיבצע הצלה ממשי, ככל שחלפו השעות עייפו הטרוריס־טים ובה במידה גבר הסיכוי, ש־יבקשו להציל קודם כל את עורם, אפילו במחיר ויתור כלשהו, שלכ־אורה שוב לא היו מוכנים לדון בו לפנות ערב.

פינוי הכפר הבטיח, בשלב זה, לפחות את קיום האולימפיאדה, ואם זו היתה המגמה — הרי שהצלחתה עלתה על כל המשוער. מה שקרה מאוחר יותר כבר לא היה נתון ב־שליטתם של בעלי הרעיון המבריק

הזה, אשר הפקירו תשעה בני ערובה לחסדי ארבעה או חמישה צלפים, בשדה תעופה חשוך וללא מיתקן צליפה מתאים (אינפרא אדום). ה־תוצאה היתה שהוחטאו את המטרה, לא מילאו את ההוראות או שלא הבינו מה נדרש מהם — הגם ש־ועדות חקירה רשמיות בגרמניה טו־ענות, כפי שניתן לצפות, את ה־היפך המוחלט. גם הדו"ח שפירסמה השבוע ממשלת בון עושה רושם, כי „נתפר לפי הזמנה" כדי לחפות על ליקויים ולטשטש עובדות תמוהות, המוסיפות לעורר חלחלה.

לאחר המחדל המיבצעי בא, כדי להוסיף חטא על פשע, מיבצע טש־טוש העובדות שהעיד על זעזוע על הלם ועל חלם מחולסים, אשר לא הייתי מאמין כי יגיעו למימדים מב־הילים כאלה בגרמניה של 1972.

✶

מנין שאב דובר ממשלת בון, קו־נראד אהלרס, את הידיעות המער־דדות על הצלת בני הערובה, שע־ליה בישר בראיון בטלוויזיה אחרי חצות, היא תעלומה מזעזעת. אבל גם יותר משעשעים לאחר מכן, כי אשר כבר ידענו את האמת המרה ממקורות ישראלים, עדיין עוכבה ה־הודעה הרשמית בצורה תמוהה — כדי לאפשר לשר הפנים הפדראלי האנס־דיטר גנשר, לשר הפנים הבא־ווארי ברונו מארק ולמפקד משטרת מינכן מאנפרד שרייבר להתאושש מכשלון המיבצע, לברור את המלים המתאימות ולהודות בפני אולם ב־דוש מאות עתונאים, מתוחים ורוג־זים, כי כל מה שנותר מספורטאי ישראל היא ערימת גוויות.

העולם שמע על כך רק למחרת. נותרו לו שעות מעטות של אשליה עד לגילוי האמת המחרידה.

איטליה: מרכז לפעילות המחבלים

נעזרים בארגונים מקומיים קיצוניים משמאל ומימין

מאת חולדה ליברנומה
סופרת „הארץ" באיטליה

פירנצה

פעילות קבוצות מחבלים פלשתי־נאים באיטליה, שהתבטאה באחרו־נה בנסיון לפוצץ מטוס אל על ב־אמצעות חומר נפץ שהוטמן בפטי־פון שניתן לשתי נערות אנגליות (16 באוגוסט) וכנראה גם בפיצוץ מיכלי נפט בטריאסטא (4 באוגוסט), משתלבת בפעילות חבלנית־איטל־קית הגוברת בשנים האחרונות בד בבד עם החלשותה של הדמוקרטיה באיטליה.

מכאן הסכנה המיוחדת שרואה ב־פעילות המחבלים הפלשתינאים, מ־נהל המשרד הפוליטי של המשטרה האיטלקית ברומא, ד"ר סאלבאלה, המטפל אישית בבעיה זו. שכן, נו־סף למאמצים לאתר את הקשורים ישירות או בעקיפין בתכנון השל־בים האחרונים לטבח בלוד או ב־נסיון לפוצץ מטוס אל על, נע־שים מאמצים רבים בכל רחבי ה־מדינה כדי לוודא באיזו מידה קשו־רים ארגוני המחבלים הפלשתינאים (ובראשם ספטמבר השחור) באר־גוני המרי והחבלה הניאו־פאשיס־טיים ובארגוני המרי השמאליים הקיצוניים.

לפי שמועה שנפוצה בחוגים פו־ליטיים ברומא התאמנו אנשי מחת־רת איטלקים בלבנון וכנראה גם קיים קשר בין מארגני מחנות האי־מונים הצבאיים באיטליה לבין אר־גוני המחבלים הפלשתינאים.

המאמצים שננקטו באחרונה נגד פעילות ארגוני המחבלים באיטליה ומקורביהם בין הסטודנטים הערבים ובין ערבים תושבי קבע באיטליה, קשורה איפוא גם בבעיה איטלקית־

פנימית רחבה הרבה יותר. אמצעים אלה הוחמרו לאחר אסון מינכן. עד כמה שידוע זוהי הפעם הראשונה שנבדקה בזהירות זהותו של כל סטודנט ערבי וכל צעד עוקבת ה־משטרה אחרי פעילותם של מנה־יגי הסטודנטים.

הגיעו הדברים לידי כך שארגון הגג של הסטודנטים הערבים באי־טליה הפועל בפארוג'יה מחה על כך בפומבי, העתון לה נאציונה מדווח על תכנית ערבית להעביר חלק מ־פעילי ארגון הסטודנטים הערבים ל־אוניברסיטת פיזה הרחוקה כפיקוחה ה־פקוחה של משטרת אזור פארוג'יה. בפיזה פעילים ארגונים צעירים שמאלנים קיצוניים ידידי הפלשתי־נאים המשטרה, שעצרה כמה מהם, יודעת על קיומו של ארגון צנף ה־פועל בהרי ליגוריה.

פעילות ארגוני המחבלים הפלש־תינאים מתרכזת היום, לפי ידיעות מהימנות, בפארוג'יה, רומא ופאדו־בה אף שרשתם פרוסה גם על פני ערים אחרות בהן קיימות אוניבר־סיטאות חשובות. רצח הספורטאים הישראלים במינכן תוכנן, בחלקו, לפי ידיעות מגרמניה באיטליה.

ההנחה היא שמרכזי המחבלים ה־פלשתינאים באירופה הם גרמניה, איטליה וצרפת. אף שהמשטרה ה־איטלקית מכחישה זאת, יש מקום להניח שהמרכז העיקרי לפעילות הפלשתינאים הוא דוקא באיטליה, על שום קרבתה למזרח־התיכון וב־פני המצב הפוליטי־הפנימי המעור־ער המקל על פעילות קבוצות מרי.

לא קל למשטרת איטליה לפעול נגד ארגוני המחבלים הערבים. ב־מדינה לומדים אלפי סטודנטים ער־בים ושיטת הלימודים הנהוגה באו־ניברסיטאות מאפשרת להם רק כצי־בור שנים של לימוד באיזו מידה

שקועים הסטודנטים בלימודיהם, אף על פי כן כבר גורשו מאיטליה ב־ימים האחרונים שלושה ערבים, אחד מהם רשמית מלבנון ובדי־קת מסמכי הסטודנטים ואזרחי מדי־נות ערב השוהים באיטליה גברה במידה ניכרת בימים האחרונים.

הקשר ההדוק בין ארגוני הסטו־דנטים הערבים וארגונים פוליטיים שמאליים רדיקליים (והמדובר כאן אינו בארגוני מחתרת קטנים אלא בכמה מהגדולות במפלגות האיטל־קיות החל בקומוניסטים וכלה ב־ניאו־פאשיסטים) יוצר קשיים רבים נוספים כמו גם שאיטליה המעונ־יינת בשוקי ארצות ערב ובנפט הער־בי חוששת מאוד מלפגוע באזרחי מדינות אלה. משרד הפנים האיטל־קי נבבא בין הפטיש והסדן, בין אינטרסים איטלקיים פוליטיים־כל־כליים המכתיבים מדיניות ידידותית כלפי מדינות ערב ובראשן לוב ו־מצרים, לבין הצורך ההדוף לפעול ביעילות ובמהירות נגד ארגוני ה־חבלה הנתמכים על ידי מדינות אלה ומה גם שקיים קשר ביניהם לבין קבוצות מרי איטלקיות. בכל פעם שפועלים המחבלים הערבים, מגב־רים כוחות הבטחון את אמצעי פי־קוחם על ערבים באיטליה. אך כי־שכוכבת הסערה, קיימת נטיה ב־רורה להרפות במתח. פעילות המ־חבלים באוגוסט, השמועות שנפוצו בדבר תכנית פגיעה במיכלי הנפט הגדולים בגדול נמלי איטליה, גנו־אה, העמידו את המשטרה במצב ה־כן שכבר נתן את תוצאותיו. אך אין לדעת כמה זמן ימשך הדבר, ההלך בפיזה לא נעשה בהצלחת פעולות המחבלים יותר מאשר ב־החלטה איטלקית על פעולה מונעת עקבית נגד המחבלים וארגוניהם ב־איטליה.

להשיג

תל־אביב: ✶ סלון אלנבי 113, אלנבי 113. ✶ סלון להיט, אבן גבירול 20. ✶ סלון מהיר, בן יהודה 16. ✶ פרידמן, גורדון 39. ✶ גולד, סלמה 139. ✶ קסטרו, דרך יפו 17. ✶ לבל, שד' ירושלים 29, יפו. רמת־גן: ✶ כל אלקטריק, ז'בוטינסקי 93. ✶ טלסטאר, ביאליק 36. ירושלים: ✶ רג'ואן, בן יהודה 2. ✶ בסן, יפו 110. כפר סבא: ✶ סלון השרון, ויצמן 78. רעננה: ✶ סלון השרון, אחוזה 110. נתניה: ✶ אושר, שד' בנימין 13. חדרה: ✶ הכט, רוטשילד 38. חיפה והצפון: ✶ אחים גרובשטיין, אבן־סינא 1. ✶ סלון שביט, המגינים 54. ✶ קריור, הרצל 2. ✶ אלקטרו דון, החלוץ 70. ✶ אוניברסל, הרצל 8. ✶ סלון סבין, קרן היסוד 12, טבריה. ✶ סלון הקריה, דגניה 29, ק. חיים. ✶ פלג, שד' השופטים 14, ק. מוצקין. ✶ סלון המרכז בן עמי 44, עכו. ✶ ח.ב.ב., תחנת אגד, נהריה. ✶ פינת העושר, ירושלים 5, עפולה. ✶ קולס, תל־חנן. ✶ שירות קירור סימון, הגליל, טבריה. ✶ חשמל נצרת, פאולוס ה־6, ע"י המעין. ✶ קרייזלר, קרית שמונה.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

סוף המסע של „היורד למולדת"

מאת לוציאן מיירולס
סופר „הארץ" באוסטריה

וינה

פקידים של הסוכנות היהודית שחיכו בטרמינל המזרחי של וינה לבאם של עולים מברית המועצות, הופתעו במידה ניכרת כשיצא מ„אכספרס שופן" מכר ותיק: היה זה יעקב ליבגוט, שרק שנה קודם לכן היה „עד־הכוכבי" במסיבת עתונאים בווינה. באותה מסיבה השתדל בטאון המפלגה הקומוניסטית המקומית להוכיח את מצבם העגום של היהודים הסובייטיים שעלו לישראל. אלה שחזרו לברית המועצות, בודאי שלא שיפרו בכך את מצבם. ליבגוט, אחד מהם, חזר עתה לוינה כדי למצוא לעצמו מולדת חדשה.

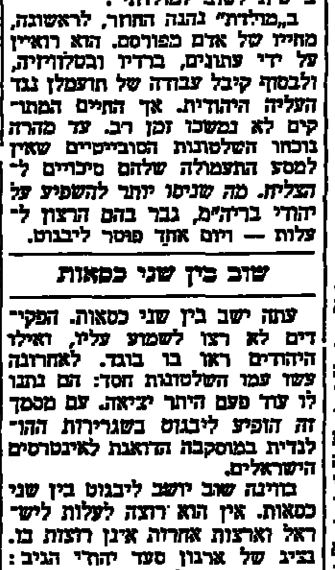

יעקב ליבגוט
במסיבת עתונאים בוינה

לראשונה עורר ליבגוט את תשומת לבם של חוגים יהודיים בווינה בינואר 1971. אז הופיע לפתע במשרדים המקומיים של השומר הצעיר וטען שזה עתה נמלט מברית המועצות. הוא ביקש חומר תעמולה ציוני, שאותו הציע לשגר בחשאי לברית המועצות. בציני השומר הצעיר הגיבו בחשדנות וחשבו שליבגוט הוא סוכן סובייטי. חשדם נתאשר כמה שבועות אחרי זה, כשה„נמלט" הופיע יחד עם ארבעה יורדים אחרים מישראל במסיבת עתונאים שאורגנה על ידי הקומוניסטים.

מסיבת העתונאים בוינה

מסיבה זו היתה כשלון גמור למארגניה. רק הבטאון הקומוניסטי „פולקסשטימה" מסר עליה באריכות. למשל על ליבגוט כתבו „הבואם הראשון היה יעקב ליבגוט, סנדלר בן 36 מריגה, שסיפר כי סכסוכים משפחתיים הניעוהו להגר לישראל... עם בואו לא מצא מקום עבודה או דיור נאות. הוא ניסה את מזלו כמטאטא־רחובות, כפועל בכבישים, ונאלץ לחיות בתנאי מצוקה.

כשהחליט לשוב, תקפוהו אותו כנופית ציונים ופצעה בו קשה, והוא שכב שבועות רבים בבית חולים. אחר כך אילצו אותו הישראלים לקנות כרטיס חזרה לוינה, העולה מאות רבות של דולרים. כן היה עליו להחזיר חובות כביכול, שאמרו כי נצברו במשך זמן שהותו בישראל. לבסוף הצליח להגיע לוינה, שבה נרדף שוב על ידי הציונים".

עתה יש בפי ליבגוט גירסה שונה לגמרי: הוא לא הצליח להיקלט בישראל. כדי להשיג היתר לשוב לברית המועצות, היה עליו להשתתף בוינה במסיבת עתונאים, שעליה נערכה בקפידה חזרה. כמה שבועות אחרי זה העלוהו על רכבת לרוסיה. בעיר הגבול צ'ופ היה עליו להשתתף ב„מסיבת עתונאים" אחרת. שוב סיפר כיצד „פיתוהו" לבוא לישראל. לדבריו נתאכזב שם קשה, ואחרי שובו מישראל לווינה ניסו ארגונים ציוניים למנוע אותו מלהגיע לרוסיה. „רעבתי שנה וחצי עד שהורשיתי על ידי השגרירות הסובייטית לשוב למולדתי".

ב„מולדתי" נהנה החוזר, לראשונה, מחייו של אדם מפורסם. הוא רואיין על ידי עתונים, ברדיו ובטלוויזיה, ולבסוף קיבל עבודה של תועמלן נגד העליה היהודית. אך החיים המתוקים לא נמשכו זמן רב. עד מהרה נוכחו השלטונות הסובייטיים שאין למסע התעמולה שלהם סיכויים להצליח. מה שניסו יותר להשפיע על יהודי בריה"מ, גבר בהם הרצון לעלות — ויום אחד פוטר ליבגוט.

שוב בין שני כסאות

עתה ישב בין שני כסאות. הפקידים לא רצו לשמוע עליו, ואילו היהודים ראו בו בוגד. לאחרונה עשו עמו השלטונות חסד: הם נתנו לו עוד פעם היתר יציאה. עם מסמך זה הופיע ליבגוט בשגרירות ההולנדית במוסקבה המטפלת באינטרסים הישראלים.

בוינה שוב יושב ליבגוט בין שני כסאות. אין הוא רוצה לעלות לישראל וארצות אחרות אינן רוצות בו. נציג של ארגון סעד יהודי הגיב: „אני מצטער עליו, אולם עתה עליו לדאוג לעצמו".

מקרהו של ליבגוט אינו יחיד במינו. בחדשים האחרונים עלו 12 יהודים בפעם השניה מברית המועצות לישראל, ביניהם טמיון לדירנסקי ממוסקבה ומביה שניידרים מווילנה, שעל שובם לרוסיה בשעתם מסרו בהרחבה אמצעי התקשורת הסובייטיים. כרגע יש בוינה 25 יורדים בדרכם לרוסיה, אך ספק אם יגיעו שמה אי־פעם, לאחר שנוצלו על ידי העתונים הסובייטיים — הרוסים אף עשו עליהם סרט — נמסר ל־18 מהם כי לא יורשה להם לשוב ל„מולדתם".

דמותה של חברה במצור

מאת שמעון שמיר

המאמר מבוסס על דברים בערב עיון של אוניברסיטת תל אביב על ספרו של לובה אליאב „ארץ הצבי".

בפולמוס הציבורי המנוהל מאז מלחמת ששת הימים על יחסי יהודים וערבים בארץ ישראל — פולמוס אשר הדיון על ספרו של לובה אליאב „ארץ הצבי" הוא חלק ממנו — משמשות קטיגוריות כלליות וקטיגוריות ערכיות בערבוביה רבה. טיעונים רבים סובבים סחור־סחור, כאשר זנב העובדות והנתונים־היסוד אחוז בין שיני המסקנות שאותן רוצים להוכיח. כתוך מודעות לקיומם של מעגלי־קסם אלה, מן הראוי להציג תחילה את מושגי היסוד של הדיון כפי שאני רואה אותם.

א. חברה שיש לה הנתונים של החברה הפלשתינאית — נקראת אומה. אין מנוס מקביעה זו הן על־פי אמת־המידה של הראייה העצמית והרצון הקיבוצי (הנס כהן), הן על־פי אמת־המידה של הסתכלות הזולת (סרטר) והן על פי אמות־מידה אחרות. מניעתה של חברה כזו מפעילות התהוות להתארגנות כקהילה פוליטית משמעה, לפיכך, שלילת זכויות לאומיות.

לאחר קביעה זו, ורק לאחר קביעה זו, יש מקום לטיעונים ערכיים ופסקיים בשאלות כגון: האם קיומה של אומה זו הוא תופעה חיובית או שלילית, אם יש להכיר בה או להילחם בה, או — כפי שגורסת דעה בעלת משקל — להתעלם ממנה לפי שעה.

ב. מדינה שיש בה שתי אוכלוסיות לאומיות גדולות, כמו היהודית והפלשתינאית, החיות זו בצד זו ושתיהן נהנות מזכויות פוליטיות מלאות — היא מדינה דו־לאומית. כלל האוכלוסיה הפלשתינאית של ארץ־ישראל אינה מועמדת להגדרה כמיעוט לאומי הן בשל גדלה היחסי לאור התהליכים הדמוגרפיים והן מתוקף העובדה שהיא אינה שלוחה של קהילה לאומית שמושבה בארץ אחרת, אלא חברה היושבת במולדתה.

לאחר קביעה זו יש מקום לדיון עניני בשאלות כמו: באיזו מידה מצב כזה הוא רצוי ומה הם האמצעים שמותר לחברה כמו החברה הישראלית לנקוט בהם כדי לשנות את העובדות. מכל מקום, מי שנגש לדיון אחרי שהתחמק מקביעה זו, מחוסר אומץ או יושר אינטלקטואלי, ספק אם הוא תורם לדיון יותר מהבעה של משאלות שבלב.

ג. יחסים לאורך זמן בין שתי חברות כמו החברות שלעיל, כאשר חברה אחת אינה נהנית מזכויות פוליטיות לאומיות (או שהוענקו לה זכויות מדומות), ולא עוד אלא שבשל פיגורה היחסי היא משמשת כספקית של כוח־אדם בלתי־מקצועי זול — נקראים בדרך כלל יחסים קולוניאליים.

לאחר זאת ניתן לבוא ולהביע עמדות שונות על הסיטואציה הזו ועל משמעויותיה. מי שחפץ בכך יכול אפילו לטעון — ואכן יש לא מעטים בקרבנו הטוענים כך — שמצב יחסים כזה הוא טוב, נוח, משתלם, מהווה צורה של דו־קיום וכו' וכו'. הטיעון הוא לגיטימי — כל עוד הטוענים כך יודעים לפחות לקרוא לילד בשמו.

הבא לדון באופציות אלה חייב לא רק לבטא כל אופציה במושג הנכון, אלא גם לתת את דעתו על הלקחים שנלמדו במאה הזאת לגבי כל אחד ממושגים אלה. הוא חייב לזכור שהזיקה הלאומית הוכיחה עצמה כמסוגלת לגבור על האמונות האחרות וכי גם אם תהליך של עליה ברמת החיים מקהה לזמן־מה את עוקצה של זיקה זו, בסופו של דבר מביא התהליך דוקא להתחזקות הזיקה הלאומית ולדרישה תקיפה יותר של זכויות לאומיות. הוא חייב לזכור. שדו־לאומיות היא מכשלה המוליכה בסופו של דבר לשפיכות דמים אכזרית ולמצבים נעדרי פתרון. הוא חייב לזכור שיחסים קולוניאליים לא זו בלבד שהם יוצרים בחברה השולטת עיוותים ומתחים נפשיים המוצאים בסופו של דבר פורקן באלימות לשמה, אלא שהם גם פועלים כבומראנג מבחינת ההוצאה לגבי דמותה של החברה השלטת עצמה, ומביאים להשחתת כל חלקה טובה בתוכה.

הגדרת היעד

שלילת זכויות לאומיות, דו־לאומיות ויחסים קולוניאליים הם מושגים הנראים עדיין בלתי מתאימים למצב העניינים בהווה. עם זאת, קשה להתעלם מכך שניתן לראות ראשיות של התפתחות כזאת במציאות של חיינו היום. ראשיות כאלה ניתן למצוא במושבים מסויימים שבהם שורר למעשה רוב ערבי בלי שעובדה זו תופיע בסטטיסטיקה כלשהי או תוכר בעובדות מינהליות ומשפטיות; באלפי הצעירים הערביים המועסקים כמשרתים במסעדות, במשקים, בתחנות־דלק ואף בבתים פרטיים; באיוש ענפי תעסוקה שלמים בישראל על־ידי ערבים שאין להם בה, או בכל מקום אחר, זכויות פוליטיות; ובאיסור על התארגנות פוליטית בשטחים גם לגבי פלשתינאים החותרים ברצינות לשלום עם ישראל. חותם הזמניות המוטבע על פעולות המימשל הישראלי, ברוב הגדול של השטחים, שולל את ההצדקה להחיל את המושגים שנדונו לעיל על המצב השורר כיום, אולם ככל שחותם הזמניות הולך ונמוג מתחילים מושגים אלה לקבל תוקף.

איכות החיים

כל דיון בבעיות של יחסי יהודים וערבים בארץ ישראל אסור לו שיהיה מנותק מן הקשרים הרחבים יותר של זירת הסכסוך הישראלי־ערבי ומבעיות היסוד של בטחון ישראל. בתחום זה, כפי שהלך והתבהר במיוחד במרוצת השנה האחרונה, ראשית המדיניות הישראלית זקוקה לזכותה הצלחות מרשימות, אשר סביר להניח שערכן קיים ועומד למלא הפתח הנראה לעין. שורת ההישגים של ממשלת ישראל כוללת את הבניה של עוצמה צבאית וכוח הרתעה אפקטיביים, עמידה איתנה בפני לחץ מלחמתי הדיפלומטי, הפיכת ישראל לגורם איזורי רב־משקל, חיזוק הידידות עם ארצות־הברית מעל ומעבר לכל מה שהיה בעבר, השגת רמה גבוהה של ביטחון לאורך גבולות הפסקת האש ובתוכה, וקיום מימשל יעיל והומאני בשטחים.

במשנתו של אליאב אינני מוצא כל התנכרות להישגים אלה, שלילתם או הצבת יעד העומד בסתירה להם. אדרבא, ספרו תר אחרי המשך והתכלית של הצלחות אלה כדי להפוך אותן להישג היסטורי בר־קיימא.

אליאב מבקש להתמודד עם הנושאים שמעבר לבעיות הביטחון המידי של ישראל לא מתוך התעלמות מן החשיבות המכרעת של מדיניות ביטחון, אלא דווקא בשל הערכת הישגיה. דבריו מבוססים על ההנחה, הנראית לי נכונה, כי אנו עומדים היום בשלב שבו שוב איננו יכולים להסתפק בדיון בשאלה כיצד להבטיח את חיינו בארץ הזאת, אלא חייבים לחפש תשובות גם לשאלה מה תהיה דמותם של החיים שיובטחו. אין כל ספק שיחסינו עם השכנים הערבים הם אחד המרכיבים החשובים של דמות זו.

לפיכך, אני רואה בספרו נסיון בעל מעוף להתייחס לבעיות של איכות החיים בחברה הישראלית בעתיד. הבעיה המרכזית העומדת מאחורי הדיון היא איך לחתור להפיכתה של „ארץ הצבי" למה שאליאב קורא בהקדמה לספרו „חמדת חיים".

הספר מהווה התייחסות אל החרדה של ימים אלה — שהיא לעתים קרובות מודחקת, אך מי ישר־לב ולא יודה בה — חרדה שמא תהליך התעצמותה והתפשטותה של ישראל מצטלב עם תהליך הפוך של ירידת הליכוד הפנימי של החברה הישראלית והיחלשותה מבפנים. תהליך זה שהופיע בעיקר מאז מלחמת ששת הימים, אינו מתבטא רק באותן התופעות שנדונו לעיל: בנוכחות המסיבית של אוכלוסיה ערבית בשטחי ישראל, בהפיכתה לאוכלוסיה של „פועלים שחורים" בחקלאות, בתעשיה, בבנין ובשרותים, או בתוצאות המצטברות של הקיום המתמשך של שלטון כיבוש.

התהליך מתבטא גם בריבוי הסתירות והניגודים בתוך חברה שהיתה פעם גאה על עצמתם של ההדקים הפנימיים שלה ועל ההרמוניה הפנימית של ערכיה הלאומיים, המדיניים, התרבותיים, הסוציאליים והמוסריים. לא חסרות דוגמאות לסימני התפוררות של מערכת האמונות של החברה הישראלית; נסיון להעמיד את פרשת בירעם ואיקרית מול ערכי היהדות נענה בתשובה האומרת שנסיון כזה משקף בורות, שכן מהותה ההיסטורית של היהדות היא נוקשה וחסרת־רחמים; ונסיון לבחון את פרשת רפיח לאור האידיאל הציוני נענה בתשובה האומרת שיש להודות באומץ לב שהציונות דגלה תמיד בנישול.

הסתירה שבין „פרגמטיזם" זה, שנעשה כה רווח באחרונה והוא גובל כמעט בניהיליזם, ובין הערכים שהחברה הישראלית מנסה להקנות לדור הבא באמצעות מערכת החינוך שלה, היא כה חריפה עד שיש מקום לחשוש שהיא תשחרר כוחות הרס שיחבלו בליכודה וחיוניותה של החברה הישראלית.

ספרו של אליאב מנסה להצביע על דרך לשיקום אחדותה הפנימית של החברה. הוא חותר לכונן מחדש הרמוניה בין ערכים ובין מבנה חברתי, דפוסי תרבות, פוליטיקה, והנושא שחוצה את כולם במפולש — רקמת היחסים עם החברה הערבית השכנה. מי שמבקש לבודד עניין אחד בספר, כגון התביעה להצהיר על הכרתנו באומה הפלשתינאית, תוך ניתוקו מעניינים אחרים שבספר, כמו בעיות הפער המעמדי ודמות החינוך, מעיד על עצמו שלא תפש את מהותו של הדיון בכל מימדיו.

יהיה זה, כמובן, נאיבי להאמין שניתן לבנות מחדש אחדות פנימית מוצקת על־ידי ארטיקולציה רעיונית גרידא. חלק גדול מן הסתירות שמולן אנו ניצבים נובע בהכרח מן המציאות של דורנו. אך ניתן יחד עם זה להזכיר שחברות המוותרות מראש על חיפושה של אחדות כזו הופכות מהר מאד להערת־שוליים בהיסטוריה.

מוסר האחריות

על רקע זה צורמות עוד יותר התגובות, המופיעות בחוגים שונים המבקשות להציג את הספר כעניין של מותרות לגבי חברה במצור, כתערובת רומנטית של ערכים ופוליטיקה, כמאמץ מיותר, זר ויוצא־דופן שנזקו רב מתועלתו. יש גם המבקשים לדחוק את התיזות של הספר ממקומן בטבור־המרכז של החברה הישראלית אל השוליים של תנועות קיצוניות ותמרות אחריות.

על עמדות אלה קשה למצוא תשובה קולעת יותר מדבריו של מכס ובר במסה הידועה שלו על „הפוליטיקה בתורת מקצוע". ובר הבחין בחיים הפוליטיים בתנועות אידיאליסטיות רעשניות התובעות לכפות על החברה את האמת שלהן ללא כל התחשבות בתוצאות המעשיות. הללו, הוא אומר, מנהלות פוליטיקה של „מוסר הכוונה" בלבד, והן נעדרות לחלוטין את „מוסר האחריות". הוא מביע את דעתו עליהם במלים: „יש לי הרושם שבתשעה מקרים מבין עשרה יש לי כאן עניין עם מדברי גבוהה, שמילאו כרסם בדברים ריקים, ואינם חשים ומרגישים באמת מה נטלו על עצמם ואינם אלא משתכרים ביין רקח של התרגשות רומאנטית. מן הבחינה האנושית אין זה מעניין אותי ביותר ואין זה מזעזע את לבי כל עיקר."

לעומת זאת, ובר מעמיד כאידיאל „המרעיש את הלב" מדינאי מסוג אחר לגמרי: „המרגיש את האחריות לתוצאות מעשיו בכל נפשו ונוהג על פי מוסר האחריות, והנה הוא מגיע לנקודה, שבה הוא אומר: „לא אוכל אחרת, כאן אני מתייצב ועומד!"

שינה
סופר אורטופדית
במחיר

ללילה

עשה את החישוב בעצמך.
מזרון פרדייז סופר אורטופדי
כפול. עולה 420 ל"י לתקופה
של 11 שנה ו־185 יום.
מחיר 10 אג' ללילה!
(האחריות עליו ל 12 שנה)
רק מזרון מיוחד זה מבטיח
לך שינה בריאה.
חשוב על כך.

פרדייז
דרך פתח תקוה 156, תל אביב, טל. 255223

משרד החינוך והתרבות — המחלקה לאמנות
אגודת הציירים והפסלים בישראל
הרשויות המקומיות

שבוע הציור והפיסול

סוכות תשל"ג

תכנית הארועים המרכזיים

תל־אביב
„סדנת ההדפס 72"
14.10.72—19.9. תערוכת יצירותיהם של חברי „סדנאות היצירה להדפסים אמנותיים" של אגודת הציירים והפסלים בתל־אביב—ביתן האמנים, רח' אלחריזי 9.

חדרה
„תערוכת ציירי ישראל"
9.10.72—20.9. מיצירות הצייר אריה לובין.
התערוכה מוצגת ב„בית יד לבנים" — חדרה.

אשקלון
„תערוכת ציירי ישראל"
21.9.72—12.10.72. מיצירותיהם של האמנים: עובדיה אלקרא, טוביה בארי, דוד בן־שאול.
התערוכה מתקיימת ב„בית התרבות ע"ש צלי" — אפרידר אשקלון.

ירושלים
„תערוכת הסתיו של אמני ירושלים"
23.9.72—10.10.72. בתערוכה יוצגו יצירותיהם של חברי אגודת הציירים והפסלים בירושלים.
התערוכה מתקיימת בבית האמנים, רח' שמואל הנגיד 12, ירושלים.

„חג הצייר והפסל"
24.9.72. אמני ישראל עולים לרגל לירושלים כאורחי עיר הבירה.
האמנים יסיירו באזור גוש עציון — בית לחם ובירושלים.
קבלת פנים חגיגית לאמני ישראל תערך ע"י כב' יו"ר הכנסת מר ישראל ישעיהו במשכן הכנסת.

טקס פתיחת „ועידת היובל"
(1972—1922)
24.9.72. טקס פתיחת „ועידת היובל" (1972—1922) של „אגודת הציירים והפסלים בישראל" יתקיים באולם תיאטרון ירושלים בשעה 19.00 במעמד שרים, ראשי העיר, אישי צבור האמנים.

תערוכה היסטורית
24.9.72. באולם הכניסה של תיאטרון ירושלים תפתח תערוכה היסטורית של חברי „אגודת אמנים עבריה" (1929—1922).
תאריך נעילה 31.10.72.

„ועידת היובל"
25.9.72. בחסותו האדיב של מר אברהם הרמן — נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים, תקיים האגודה יום עיון על הנושא: „יחסי גומלין בין האמנות הפלסטית והממסד בישראל", במסגרתו יתקיים פנל של מומחים בו יקחו חלק: ראשי משרד החינוך והתרבות, מרצים, מנהלי מוזיאונים, מבקרים, אמנים ועוד.
יום העיון יערך באולם „קנדה" שבאוניברסיטה העברית בירושלים (גבעת רם) החל משעה 10.00.

המפתח לפרסום בארץ
פרסום ב־הארץ

ב"ה
בית הכנסת הגדול בתל־אביב
רחוב אלנבי 110

ביום 20.9.72 פרסם מר צ. אלברכט מודעה מטעה בעתונות המבוססת כביכול על הוראת ביה"ד הרבני בת"א.

אי לזאת הרינו מודיעים כי הרכב ההנהלה כפי שפורסם בעתונות ועל לוח המודעות הקבוע בביהכנ"ס וכן לפי ההודעה שנמסרה ונרשמה בלשכת הממונה על המחוז בהתאם לחוק העותמני של האגודות, וזאת בסמוך לאחר הבחירות, הרי חברי ההנהלה שנבחרו באסיפה הכללית שהתקיימה ביום 14.3.1972, ברוב קולות מכריע הם כדלקמן:

1.	מר אברהם הגרדי	— יושב ראש
2.	מר שמעון הרמן	— סגן יו"ר
3.	מר מודש מאיר	— סגן יו"ר
4.	מר יעקב לסקי	— מזכיר כבוד
5.	מר יחיאל גולדמן	— גזבר
6.	מר חיים ציפורנוביץ	— גזבר
7.	מר אהרן ברנד	— חבר הנהלה
8.	מר מרדכי שקלרק	— חבר הנהלה
9.	מר דניאל יעקבזון, עו"ד	— יועץ משפטי
10.	מר י. ל. ליבסקי	— חבר הנהלה
11.	מר נפתלי מלכי	— חבר הנהלה
12.	מר שמואל שחור	— חבר הנהלה
13.	מר יהושע רייכר	— חבר הנהלה
14.	מר יעקב גרובר	— חבר הנהלה (אולם יהודה)
15.	מר נתנאל גילר	— חבר הנהלה (אולם יהודה)

כמו"כ צורפו להנהלה בתוקף התקנות ה"ה ז. צירלין ומר י. מיילכוביץ.

ביה"ד הרבני בהחלטתו לא ציוה על שנוי כל שהוא של הרכב זה של ההנהלה והסתמכותו של מר צ. אלברכט על החלטת ביה"ד אין לה על מה להשען. ההרכב של ההנהלה „שלו" הוא מהרהורי לבו בלבד.

אנו שמחים, כי, על אף שלא היינו צד בדיון, לא עלה בידי מר צ. אלברכט ומר י. רהנבך (שהודח מתפקידו בהנהלה מה אחד עוד לפני האסיפה הכללית מפאת מעלליו שהשתיקה יפה להם ולא נבחר צוד להנהלה) להכשיל את ביה"ד הרבני תוך המידע המטעה הכוזב שהגישו לפניהם.

בברכת גמח"ט ומועדים לשמחה
הנהלת בית הכנסת הגדול בתל־אביב

אם אתה מחפש...

◀ דירה טובה
◀ בסביבה טובה

בוא לגור בנוה־דן
שכונת הפאר של תל־אביב

באזור וילות מקסים ורוגע, בשיכון דן תל־אביב, מוקמים עתה 5 בניני פאר בני 6 קומות כ"א

* מרווח של 16 מטר בין הבנינים (הסטנדרט 6—8 מטר).
* סטנדרט בניה גבוה 2—3 מרפסות גדולות בכל דירה.
* מגרש חניה צמוד לכל דירה.
* שטח פנים הדירה גדול במיוחד.

— 3½ חדרים 116 מ"ר
— 4 חדרים 130 מ"ר
— 4½ חדרים 147 מ"ר
* שיא הפאר והשלמות, פרט לא חסר.

לפרטים נוספים
בירנבוים מיכלסון ושות'
תל־אביב,
אבן־גבירול 46, טל' 268625

סרטי „שפירא" בע"מ מציגים:
סרט ההמשך ל„קוראים לי טריניטי"
טרנס היל הוא טריניטי **באד ספנסר** הוא במבינו
בסרטו של א.ב קלוצ'ר (קוראים לי טריניטי)
הצגת בכורה ארצית

ממשיכים לקרוא לי טריניטי

החל ממוצ"ש 23.9.72 בבתי הקולנוע הבאים
„אסתר" תל־אביב
„חן" ירושלים
„אורן" באר־שבע
בקרוב „עצמון" חיפה

ממשיכים לאמץ את Metz

6 מדיחי כלים METZ - חינם!

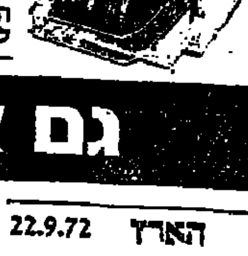

יוגרלו בין הרוכשים טלוויזיה מכונת כביסה או מדיח כלים METZ מ־1.10.72—31.12.72 בכל חודש תיערך הגרלה בין הקונים ובכל הגרלה יוענקו לזוכים 2 מדיחי כלים METZ — חינם!

הגרלה מיוחדת בין הצופים בסרט „ממשיכים לקרוא לי טריניטי"!
מ־1.10.72—31.12.72 תחולקנה לצופים בבתי הקולנוע גלויות השתתפות בהגרלת פרסים. שמור על הגלויה ושלח את השובל. אתה עשוי לזכות ב:
* שואוויר METZ למטבח — חינם! או
* מכשיר עיסוי ביתי METZ (חשמלי) — חינם!

גם אתה - אמץ את Metz

שיקום רפואת המשפחה

על הרופאים הצעירים לצאת מהמעבדות ולטפל באנשים

מאת חביב כנען

הכינוס הבינלאומי לרפואה המש־פחה הצומד להיפתח ביום א׳ הק־רוב, ידובר בין השאר על המשבר הפוקד ענף רפואה חשוב זה. ל־דברי פרופ׳ יעקב מדלי, ראש ה־חוג לרפואת המשפחה בבית־הספר לרפואה באוניברסיטת תל־אביב (שהוא רופא במרפאת קופת חולים בכפר גנים, פתח־תקוה), ניכרת ב־עולם המערבי עליה של מקצוע ה־רפואה המשפחתית. פרופ׳ מדלי, שבא ארצה מארצות הברית כאיש מחיל ומשמש גם חוקר ראשי ב־סקר מחלות הלב של 10,000 עוב־די המדינה העיריות הגדולות ב־ישראל, מספר כי רופאים רבים, ביחוד מאנגליה, שביקרו בישראל, עודדו את עמיתיהם כאן לקיים כנס בינלאומי המוקדש לנושא זה.

ד״ר חיים דורון, יוצא ארגנטינה, ראש המחלקה הרפואית במרכז קו־פת חולים וראש החוג לרפואה קהי־לתית בפקולטה ללימודי המשך ב־רפואה באוניברסיטת תל־אביב, מס־ביר כי הכינוס כבסא את השאיפה לצמצם את הפער בין הפעולות ה־מדעיות בישראל בענפי רפואה שו־נים ובין רפואת המשפחה. לדבריו, העדר פעילות מדעית כספקת פוגע ברמת הענף וגורם לירידת קרנו ובמעמד של רופא המשפחה בצי־בור.

את יחודו של רופא המשפחה — שהוא רופא כללי — רואה פרופ׳ מדלי בחובתו לטפל בכ־90% בב־עיות החולה ומשפחתו כש־10% ב־ממוצע צריכים להיות מופנים לרופ־אים־מומחים בענפים שונים. על רו־פא המשפחה לטפל גם בבעיות מח־לות. חלק חשוב בתפקידו הוא יזום בדיקות תקופתיות של בני המש־פחה ומעקב סדיר אחרי מצב ברי־אותם.

המשכיות בטיפול

לכך מוסיף ד״ר כנדל פולאק (עלה מדרום אפריקה, גר בהרצליה ומרצה בבית הספר לרפואה בתל־אביב), כי התכונה החשובה בתפ־קיד רופא המשפחה היא המשכיות הטיפול שהוא צריך להעניק לבני המשפחה הנמצאת בהשגחתו. הוא מטפל למעשה בבני המשפחה מלי־דתם, ובחלק מהם עד מותם. ה־שנים הארוכות של קשריו עם בני המשפחה נותנות לרופא הזדמנות להכירם על רקעם הסביבתי, הקהי־לתי ובעיות עבודתם. על הרופא — מוסיף ד״ר פולאק — לתאם ולנצל את כוחותי הקהילה כמו בית־הספר, לשכת הסעד וכד׳ כדי להבטיח ל־איש טיפול כוללני ולא לטפל רק במחלתו.

בהתעכבו על אספקט זה בעבודת רופא המשפחה אומר ד״ר דורון, כי כל אדם חי למעשה בשלוש יחי־דות: במשפחה, ביחידת העבודה ובסביבתו החברתית (הקהילה). ב־תוך אלה מבלה אדם שני שלישים מחייו במסגרת המשפחה; הוא מוש־פע ממנה ומשפיע עליה. המקשר מבחינת בריאות בין השתייכותו של האדם לשלוש היחידות הוא רופא המשפחה.

לדעת ד״ר פולאק לא היה מנוס מהתמחות רופאים בקצב הדיוק ה־מודרניים ולאור אופיה של ה[illegible] (מחלות לב, סרטן, מחלות נפש, האתנות). כל אלה תבעו העמקת התחומים הפסי־כו־סוציאליים, הצמיחו רפואה מונ־עת למבוגרים וכדו׳. בפיצול זה נתקל כיום, הן בישראל הן בעולם, בוגר בית־הספר לרפואה. לא כל אחד מצויד בידע מספיק כדי ל־האבק במחלות אלה ובבעיות שאל רקען הן בהתפתחות.

מי בוחר ביעוד רופא המשפחה? את המועמדים מחלק פרופ׳ מדלי לשני סוגים: אלה שפונים לתחום רפואה זה מתוך גישה נפשית וה־רואים בתפקידם משימה נעלה, ו־עולים חדשים שבארצות מוצאם ראו עצמם מומחים בענפי רפואה למיני־הם, אולם כאן לא נקלטו בענפים שבהם התמחו ובלית ברירה הפכו רופאים כלליים ותוך כדי כך הוטלו עליהם משימות רופא המשפחה. בין רופאים אלה יש החסרים את הידע הדרוש או ההשתלמות המתאימה, והם נוהגים להפנות את חוליהם למומחים, בלי לנסות לטפל בהם בעצמם.

אקלים חדש

כיצד ייקבע יחס הזלזול מצד רו־פא כזה אל החולה? לדעת ד״ר דורון מוגזמת הטענה בדבר הזלזול והוא מלמד זכות על הרופא באמרו, כי לא כל רופא ב־1972 יכול להצ־טייר בעיני החולה בדמות הרופא האידיאלי מלפני 50 שנה: הלחץ של החברה הישראלית על הרופא כיום שונה לחלוטין מאלים היחסים בין החולה והרופא ששרר לפני עשרות שנים, כשלא שמענו על מעשי אלי־מות נגד פרסונל רפואי או על תבי־עה תקיפה לאישור „חופשת מחלה״ ללא הצדקה. ד״ר דורון אומר, כי הישגי מדינת הסעד מעניקים לאזרח זכות לתבוע תכופות אישורים רפו־איים למען הטבות סוציאליות ל־מיניהן. לכן אין לצפות מרופא ש־יהיה מסוגל לשנות את תופעות התקופה וערכים המתלווים אליהן. קשה גם לשנות גישתם לעבודה של רופאים שהתחנכו בארצות מוצאם על אסכולות שונות והתרגלו לדפוסי עבודה שונים מאלה שאליהם רגי־לים בישראל. האחראים לשירותי ה־בריאות בישראל יכולים רק להשפיע על החינוך הרפואי בכל שלביו ול־עקוב אחרי הרופא־העולה, תוך הכ־שרתו לרופא משפחה.

גם פרופ׳ מדלי אינו מוכן להלוות את קולר ההפניות הפזיזות של ה־חולה למומחים, בצוארו של רופא המשפחה. לדעתו אשמה החברה ב־ציפיות דמותו של רופא המשפחה על־ידי תביעה ממנו להפנות חולה ישר למומחה; עולים רבים רגילים לכך. לדבריו קיבלה שיטת ההפ־ניה עידוד רב בחינוך המוענק בבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת ירו־שלים, בה לא לימדו לטפל בצרכיהם של אוכלוסי ישראל. לכן הוכיחו עצמם בוגרי הפקולטה כמתאימים יותר לעבודה בבתי חולים, כמו ב־ארצות הברית, שם „להוטים ה־רופאים אחרי המחקר והמחלות, אך לא אחרי החולים״. לדבריו אין זה מקרה שרבים מבוגרי בית־הספר לרפואה בירושלים העדיפו לחפש עתידם בארצות־הברית.

ירושלים העתיקה את תכנית ה־לימודים הנהוגה בארצות הברית בלי להתחשב בשוני שבמציאות הישרא־לית. פרופ׳ מדלי מספר, כי באר־צות הברית ניכרת באחרונה התעו־ררות מן הלהיטות אחרי המחקר, תוך שימת הדגש על חובת הרופא לטפל קודם־כל באדם החולה. כדי לשים קץ לבולמוס המחקר החליטה ממשלה ארצות הברית לצמצם קרנות מחקר ולהורות את הכספים שנועדו להן לתכניות שיעודדו את הטיפול בחולים. סיסמת גורמי הבריאות ב־ארצות הברית אל הסטודנטים כיום היא: צאו מן המעבדות, טפלו ב־אנשים.

לעומת בית הספר לרפואה בירו־שלים — ממשיך פרופ׳ מדלי — העמיד לעצמו בית־הספר לרפואה בתל־אביב עם היוסדו את המשי־מה לחנך את תלמידיו כך שיוכלו לשרת ביעילות את האוכלוסיה ש־בתוכה הם חיים. הדקן הראשון, פרופ׳ אנדריי דה־פריס, טען באוני הנגל שאם לא יהיה החינוך הרפואי מותאם לצרכי החברה יתברר חיש כי חינוך כזה פסול. לכן לא אימץ לו בית־הספר התל־אביבי באופן עיוור את תכנית הלימודים הנהוגה בארצות הברית, אלא ערך בה שי־נויים מרחיקי־לכת שכללו, בין ה־שאר, לימודי התנהגות: פסיכולו־גיה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה.

בחינות ברפואת משפחה

במקביל הוקם חוג נפרד לרפואת המשפחה ורופאי משפחה שותפו ב־הדרכה. על כל סטודנט לעבור כיום בחינות ברפואת המשפחה ו־לשם כך עליו להתמחות במרפאה. מטרת החוג לרפואת המשפחה היא — לדברי פרופ׳ מדלי — להכשיר רופאים בעלי גישה נפשית לאדם ולמשפחתו.

בהתיחסו לחינוך הרופא מביע ד״ר דורון בטחונו שאם יצליחו האחר־אים לחינוך רופאים להקים דור מו־רים ברפואת המשפחה והקהילה (ואם יורחבו תכניות ההתמחות לבוגרים צעירים של בתי הספר לרפואה ו־במקביל תורחב המסגרת הארגונית בה החל (עבודת צוות במרפאה, הקשר בין הרופא לבית החולה ו־כו׳), קיים סיכוי סביר שאפשר יהיה לשנות את פני הדברים. על הסטודנטים, וביחוד על אלה ש־לומדים בחוץ לארץ, לדעת כי ה־דרישה לעבודה ברפואת המשפחה גדולה עתה יותר מאשר בשנים ה־קודמות.

ד״ר פולאק מזכיר, כי המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית ב־ישראל הכירה ברפואת המשפחה כמומחיות שווה־זכויות לכל מומ־חיות אחרת ברפואה: שנתיים הת־מחות בבית־החולים ושנתיים במר־פאה. עשרים מרפאות של קופת חו־לים ברחבי הארץ הוכרו כמקומות להתמחות. בפעם הראשונה ניתנת עתה לרופא המשפחה האפשרות ל־התמחות ולקבל את הידע שחסר לו וכן ניתן לו הסיכוי לעלות בסולם ההתקדמות האקדמית ולהדריך את המתמחים של רופאים צעירים.

צעד חשוב נוסף בהעלאה קרנו של רופא משפחה רואה פרופ׳ מדלי בשיפור מתמיד של תנאי העבודה שלו במרפאה ובשבירת החומה ה־מפרידה בינו ובין בית החולים, על ידי מתן אפשרות לרופא זה לעבוד גם בבית חולים באופן חלקי, ב־טיפול בחולים המאושפזים או בצו־רה אחרת.

(מאמר שני ואחרון)

סערה בציבור המוסלמי ביפו

מאת אבי ולנטין

אדמות הווקף המוסלמי ביפו מש־משות מזה כמה חודשים נושא לדי־נונים בדבר מעשים בלתי כשרים — או אף שוחד; נושא לדיונים משפ־טיים ממושכים ומגונים, ו„כלי״ ל־מנהיגים ערבים ויהודים בעזרתו הם מבקשים לזכות באהדת תושבי יפו. בתחילת 1972 נכנסה המשטרה לע־בי חקירה בעקבות חשדות שהועלו בדבר שוחד בסכום של 200 אלף ל״י. חקירת המשטרה, בראשה עמד סגן־ניצב מינקובסקי מהמטה האר־צי, נמשכה זמן רב. אחרי שמיעת עדויות מפי כל הנוגעים בדבר סיכ־מו החוקרים שיש להעמיד לדין את החשודים. בימים אלה משמשת חקי־רת המשטרה נושא לדיונים בין פרק־ליט המדינה ובין פרקליט מחוז תל־אביב, שלא החליטו לפי שעה אם לפתוח בהליכים משפטיים ונגד מי.

סגן פרקליט המדינה, עו״ד יונה בלטמן, אמר לי, כי „עדיין לא קבע־נו מי מהנחקרים דובר אמת. זה תיק קשה ולכן מתארך הדיון בו בפרק־ליטות המדינה ופרקליטות מחוז תל־אביב. יתכן ונבקש מהמשטרה להש־לים את החקירה בענין זה או אחר״.

תפקידי ועד הנאמנים

ועד הנאמנים לנכסי הווקף (ההק־דש) המוסלמי ביפו — תשעה מוס־למים בראשות נזמי ג׳באלי — הוא אשר מנהל את ענייני האדמות. ה־ועד מונה על־ידי הממשלה באמ־צעות היועץ לענייני ערבים, מר שמואל טולדנו, מכוח חוק לנכסי נפקדים 1950. בחוק נקבע, כי „ועד הנאמנים ינהל את הנכסים שברשו־תו וישתמש בהכנסותיהם למטרות אלה: סעד לעניים, מלגות לתלמידי בית־ספר, הכשרה מקצועית, בריאות, לימודי דת, או קיום פולחן או מנה־גים דתיים וכל מטרה אחרת שאושרה על־ידי הממשלה, הכל לצרכי התו־שבים המוסלמים שבתחום פעולתו של הוועד; בתמורתם של נכסים אלה שיצאו מרשותו ישתמש הוועד להק־מת מוסדות מסוגים אלה: בתי יתו־מים, בתי־ספר, לרבות בתי־ספר ל־הכשרה מקצועית, מרפאות, מסגדים וכל מוסד כיוצא באלה שאושר על־ידי הממשלה לצרכי התושבים ה־מוסלמים״.

אדמות הווקף אינן נתונות בידי ועד הנאמנים לנכסי הווקף המוס־למי ואין הוועד יכול למכור אדמות אלו אלא אחרי קבלת שיחרור מ־הוועדה הבין־משרדית לשיחרור נכסי הווקף (ההקדש) המוסלמי. בראש הוועדה עומד החל מ־1 בספטמבר מר שמואל טולדנו וחברים בה נצי־גים של מינהל מקרקעי ישראל, מש־רד התחבורה, משרד האוצר והאפוט־רופוס על נכסי נפקדים. רק אחרי שנתנה הוועדה שיחרור לאדמה ה־נחשבת לאדמת הווקף יכול ועד ה־נאמנים המקומי לעשות בו לצרכי העדה כפי המצוין בחוק.

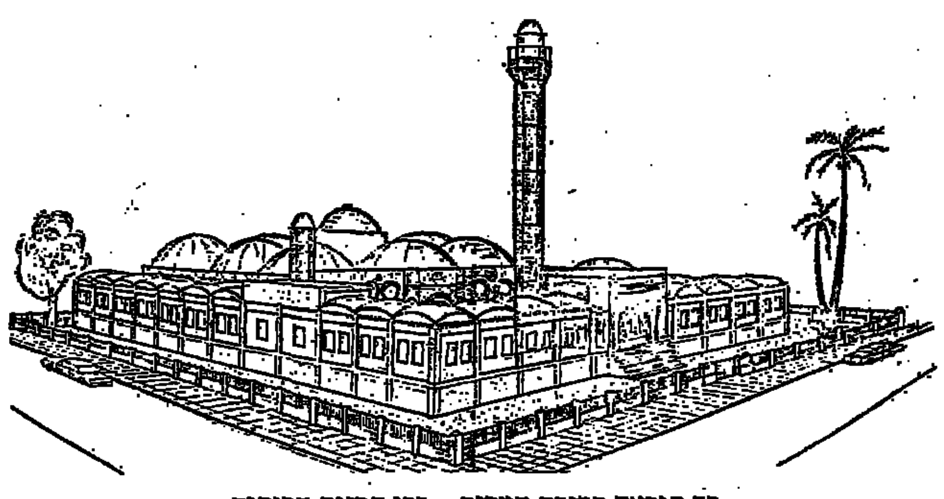

כך תיראה סביבת המסגד — לפי תכנית הפיתוח

בעקבות הריבונים על מעשים בל־תי־כשרים ביפו הודיע היועץ ל־ענייני ערבים בסוף מארס השנה על „הקפאת כל השיחרורים ביפו עד שיובהר למעלה מכל ספק, כי ה־אוכלוסיה המוסלמית בעיר באה על סיפוקה המלא לגבי השימוש בכספי התמורה של הנכסים הללו״.

בניית שיכון מתעכבת

ועד הנאמנים מבקש לשחרר חלק מהאדמות כדי שחברת חלמיש תק־בל את המימון הראשוני לשם בניית 400 יחידות־דיור למוסלמי יפו, ה־חיים היום בתנאי־דיור קשים מאוד. אולם בשלב זה עדיין לא נעשה דבר, בגלל חרושת השמועות הפוקדת את יפו שבעקבותיה נפתחה חקירה ה־משטרה, התקבלה החלטת הקפאת ה־שיחרורים, התנהלו ומתנהלים דיו־נים משפטיים ממושכים. הסובלים העיקריים ממלחמות הערבים הם הערבים עצמם, שכן לא נעשה עדיין צעד ממשי כדי למצוא פתרון לבע־יות הדיור שלהם.

הפרשה האחרונה המסעירה את רחוב יפה ביפו הוא ענין החכרת מסגד חסן בק במנשיה, השוכן במר־חק לא רב ממגדל שלום בתל־אביב. נזמי ג׳באלי, יו״ר ועד הנאמנים, פתח במו״מ עם מנהל החברה הקב־לנית אדנר, מר גרשון פרס (אחיו של שמעון פרס, שר התקשורת) שגילה התעניינות בחכירת המסגד ל־49 שנים. בפרטי הסכם הראשו־ני שהוכן בין הצדדים נקבע, כי אדנר תשלם דמי חכירה בסך אלף ל״י לחודש (ויפקיד דמי חכירה ל־עשר שנים מראש); יהיה על החברה לשפץ את המסגד בפנים ובחוץ וה־חברה תהיה רשאית לבנות במקום 24 חנויות. שום מיבנה הנמצא כיום במסגד לא ייהרס — אלא ישופץ ויורחב על־פי תכנית שהוגשה (ראה תמונה של המצב כיום והתכנית ה־מוצעת).

„ההחכרה אינה חוקית״

ב־29 באוגוסט התכנס ועד הנא־מנים לישיבה ואחד החברים, ווהדי סקסיק, התנגד להחכרה. ברוב קו־לות (ששה נגד אחד) נתקבלה החל־טה בעד החכרת המסגד. סקסיק החליט לפנות לעו״ד יוסף משולם, שהגיש למחרת בקשה לצו מניעה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

עו״ד משולם טוען בבקשה, כי ההחלטה מנוגדת לסעיף 29 (ג) ב־חוק נכסי נפקדים תש״י (1950), ה־אוסר כל העברה מקרקעין שיש בהם מסגד. הסעיף קובע: „ועד הנאמנים יהיה תאגיד כשר לרכוש ולהעביר כל זכות, להתחייב בכל חיוב, להיות בעל דין בכל משפט וצד בכל חוזה; אך לא יעשה ועד הנאמנים בדרך כלשהי העברה במקרקעין שיש בהם מסגד״.

כן קובע עו״ד משולם בבקשה, כי ההחכרה אינה חוקית מאחר שלא פורסם מכרז. הוא מוסיף, כי ג׳באלי מנע רישום בפרטיכל של התנגדות מר סקסיק להצעה. הוא מוסיף, כי „לא נאמר בשום מקום למי מחכי־רים את האדמה וכמה ישלם אלמוני זה עבור זכות זו״. כן מצויין בכתב הבקשה, כי יש החלטת הקפאה של העברת מקרקעין השייכים לווקף. בסעיף האחרון נאמר: „יש חשד ש־ההחלטה למכירת המקרקעין שבהם נמצא המסגד נגעה באי־חוקיות עקב השפעות של שוחד וקנוניה״.

בתצהיר שהגיש סקסיק לבית המש־פט נאמר בין השאר: „כדי לשכנע אותי להסיר את התנגדותי להחכרת המקרקעין הנ״ל נאמר לי על־ידי חברי ועד הנאמנים: ,אם לא תתנגד תקבל את הסכום שלך׳. לאור עובדה זו ולאור העובדה שנאמר לי על־ידי חברי ועד הנאמנים, כי עבור כל החנויות גם יחד יקבלו סכום של אלף ל״י דמי שכירות חודשיים, שכי־רות שאינה הולמת תנאי המשק ה־נוכחיים, אני משוכנע שמעורבת ב־החלטת הנאמנים קנוניה ושוחד״. צו המניעה ניתן ב־31 באוגוסט והמשא־ומתן עם מר גרשון פרס הוקפא.

בענין זה אמר לי עו״ד אליעזר [illegible] בראשות ג׳באלי בבית המשפט, כי

מו״מ סוער לחכירת מסגד חסן בק לצורך הקמת חנויות

לא היה מכרז מאחר ואין קופצים על המציאה ששמה מסגד חסן בק. יש להשקיע מיליון ל״י בעבודות שיפוץ המסגד עוד לפני שחושבים על הפירות הצפויים מבניית החנויות מסביב.

מר פרס אמר לי, כי מבחינה מס־חרית נראית לו העיסקה של חכירת מסגד חסן בק, שכן האמין שלא צפו־יות התנגשויות פנימיות בין חברי הועד בענין זה. הוא הוסיף ואמר, כי אחרי שהתעניין באדמות אחרות של הווקף דבק רק במסגד, משום שנראה לו, כי יש סיכויים טובים לפתיחת דרך לעשות שימוש מעשי באדמות אלה. מר ג. פרס ציין, כי „הויכוח אינו על התנאים הכספיים של ההחכרה. חשוב מה צריך להש־קיע בעסק הזה ומה מידת השימוש שאוכל לעשות בבנין לאחר מכן. יש לזכור, כי התחייבתי לא לפגוע בכל צורה באופי הדתי של המקום וברגשות של העדה המוסלמית. לא יגרום לי כל הפסד אם לא תצא ה־עסקה לפועל. חבל לי על האנשים האלה שבגלל מריבות פנימיות אינם מצליחים לעשות דבר ממשי לטובת העדה הסובלת״.

מר טולדנו הסביר לי, כי המו״מ על המסגד וחלקות אחרות החל כבר לפני שנתיים. לגבי חסן בק הפעולה קלה יותר, מאחר וציפינו שלא תיווצר אופוזיציה לפעולה.

מר טולדנו אמר, כי „מאחר והיו שמועות על ניהול עסקים שלא כדין, ומאחר שדעת־הקהל המוסלמית ביפו נסערה, החלטנו לבדוק מה ייעשה בנכסים אם נשחרר אותם — דבר שלא עשינו כלפי כל ועד נאמנים מקומי אחר, בחיפה או בעכו. הקשבה זו היא מעבר לסמכות שלנו״.

הוא ציין, כי הוועדה הבין־משר־דית תחליט לשחרר את מסגד חסן בק רק לאחר שיסתיים הדיון בבית־המשפט (והתוצאה שלו תהיה כזאת שתאפשר פעולת שיחרור), לאחר שיוברר, כי מנהיגי הדת אינם רואים כל פסול בבנית החנויות מסביב ל־מסגד ולאחר שמעריך ממשלתי יא־מוד את ערך המקום אחרי שיפוץ המיבנה. אם יכולאו שלושת התנאים הללו, תשקול הועדה הבין משרדית את ענין השחרור ויש להניח כי תיע־נה בחיוב.

בינתיים הודיע נזמי ג׳באלי למר טולדנו על כוונתו להתפטר מתפקי־דו. על כך גילה לי ח״כ סיף א־דין זועבי, שהיה נוכח בפגישה אצל מר טולדנו בסוף השבוע שעבר. הוא אמר לי, כי ג׳באלי התנצל בפני מר טולדנו על שאין בו עוד כוח לשמש בתפקיד יו״ר הועדה. ח״כ זועבי הוסיף: „כבר בשנה שעברה פנה אלי ג׳באלי וסיפר לי על רצונו ל־התפטר מתפקידו. עכשיו נראית לי החלטתו סופית. ניסיתי בעבר להשכין שלום בין חברי ועד הנאמנים, אולם כל אחד מהם רוצה את טובתו האישית ולא את טובת התושבים, מוסלמי יפו״.

מר ג׳באלי אמר לי בהקשר זה: „בריאותי יקרה בעיני יותר מן ה־ועד ובכל מוסלמי יפו, עבורם אני נלחם כבר כמה שנים וללא תוצ־אות. אני מרגיש כמלך שבראשו כתר זהב, אך מושבו בזבל. אינני אוהב כסאות, לכן אתפטר מתפקידי אם לא ישוחררו האדמות״.

על החשדות למעשים בלתי כשרים בכספי הוועד תגיעונה מכירת האד־מות; על עברם של שני חברי הוועד, ביניהם עלי רשידי (סוקר), שהיה עד מדינה במשפט רצח בצ״מ — ב־רשימות הבאות.

פרויקט ילין

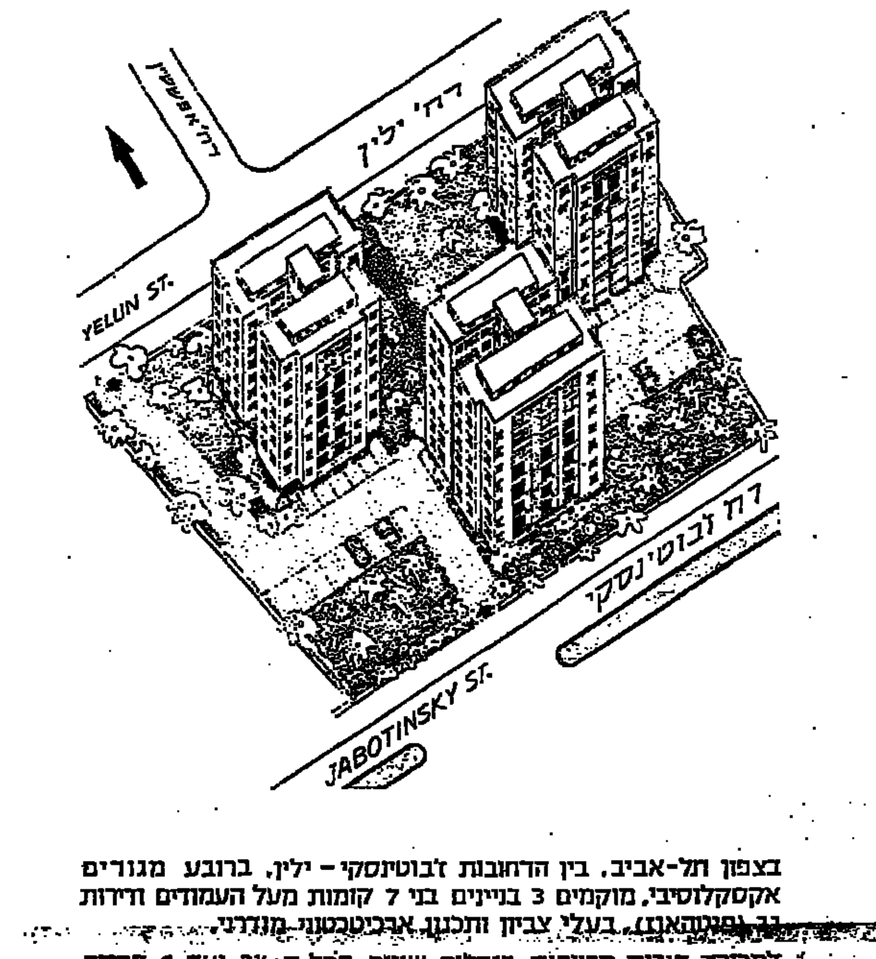

בצפון תל־אביב. בין הרחובות ז׳בוטינסקי – ילין, ברובע מגורים אקסקלוסיבי. מוקמים 3 בניינים בני 7 קומות מעל העמודים ודירות גג (פנטהאוז). בעלי צביון ותכנון ארכיטקטוני מודרני. למכירה דירות מרווחות בגדלים שונים. החל מ־2½ ועד 6 חדרים.

תל־רונן קבלנים ובונים בע״מ
שמואל בראון חברה להשקעות ומימון בע״מ

המשרד: תל־אביב, ז׳בוטינסקי 132 פינת ה׳ אייר 36, טל. 260257,266152

פרסום ב.ב.מ.

ספרים חדשים

תולדות האדריכלות
בימי קדם, ימי הביניים, העת החדשה, במעגל האיסלם, על אמנות הבניה היהודית, לקורות ירושלים ותכניותה; בצירוף ביבליוגראפיה נבחרת.
בצירוף 107 תמונות ותרשימים — מאת זאב הר־טל
המחיר —.24 ל״י

שירי לי בת עמי
מחזור שירים מאת מלכה שפירא
המחיר 8.50 ל״י

הדפסות חדשות
ספר השחמט, יסודות, בעיות ושיטות, מהדורה שלישית
מאת משה צרניאק
המחיר 9.00 ל״י

מחקרים בתולדות היהודים בארץ־ישראל ובאיטליה
הספר שזכה לשבחי ביקורת מצויינים, העוסק ברובו בארץ הקודש תודו, יצא במהדורה חדשה, לקראת שנת הארץ.
מאת דוד תמר
המחיר —.16 ל״י

קורות בית־העלמין הישן בוילנה
בצירוף תמונות, מאת ד״ר ישראל קלויזנר
המחיר —.12 ל״י

עיר באופק
סיפורי ירושלים מאת בן־ציון יהושע
המחיר 8.80 ל״י

הוצאת ראובן מס, ירושלים
הסוכן לתל־אביב: בית קליה, רח׳ קרל נטר 3, תל־אביב

Deutsche Botschaft
Kulturzentrum

פרופ׳
אהרון בודנהיימר
(אוניברסיטת תל־אביב)

ירצה על
האמת והשקר בפסיכולוגיה

ביום רביעי
27 בספטמבר 1972
בשעה 20.30

ההרצאה תהיה בגרמנית.

הזמנת מקומות (ללא תשלום) בטל. 231370

19 Kikar Malchei Israel
TEL AVIV

המכון לתרגום
בהנהלת אדם ריכטר
בית ציוני אמריקה תל־אביב

מודיע על סיום ההרשמה לקורסים הבאים:

קורס לתרגום סימולטני

קורס לתרגום בכתב

פרטים מלאים והרשמה:
בית ציוני אמריקה, רחוב אבן גבירול 26, טלפון 265870 בימים א׳–ה׳, בין השעה 9–1 בבוקר. ביומים ב׳ ורביעי גם בין השעה 7–5 אחה״צ.

מבצע הוצאת מסדה: כל אחד זוכה!

מבצע ספרים ללא תקדים • מבצע פרסים ללא תקדים

12 סדרות ספרי־יסוד מפוארים לבחירתך ● כל הסידרה נמסרת עם החתימה ● תנאי תשלום נוחים ביותר ● למשלם במזומן 10% הנחה ● פרסים בשווי 200,000 ל״י ● עם כל חתימה תלושי זכייה ● 6 הגרלות חדשיות ● ניצול אידיאלי של ההקצבה לספרות מקצועית

1. מלון עברי שלם / ר. אלקלעי (3 כרכים / 87 ל״י). תשלום ראשון 7 ל״י ר־10 ל״י x 8 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

2. מלון עברי־אנגלי ואנגלי־עברי שלם / ר. אלקלעי (3 כרכים / 90 ל״י). תשלום ראשון 10 ל״י ר־10 ל״י x 8 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

3. שתי הסדרות יחד (6 כרכים / 175 ל״י). תשלום ראשון 10 ל״י ר־15 ל״י x 11 חודשים / 2 תלושי הגרלה.

4. תנ״ך שלם עם פרוש של״ג מעודכן (17 כרכים / 195 ל״י). תשלום ראשון 15 ל״י ר־15 ל״י x 12 חודשים / 2 תלושי הגרלה.

5. האנושות — תולדות התרבות והאמנות (8 כרכים / 264 ל״י). תשלום ראשון 24 ל״י ר־15 ל״י x 16 חודשים / 3 תלושי הגרלה.

6. עולם התרבות — אנציקלופדיה מצויירת (15 כרכים / 280 ל״י). תשלום ראשון 25 ל״י ר־15 ל״י x 17 חודשים / 3 תלושי הגרלה.

7. אנציקלופדיה לחפירות ארכיאולוגיות בא״י / פרופ׳ מזר (2 כרכים) ● אגדות היהודים / פרופ׳ גינזבורג (4 כרכים) ● צפונות הנגב / ד״ר רוטנברג (ס״ה 7 כרכים / 160 ל״י). תשלום ראשון 10 ל״י ר־15 ל״י x 10 חודשים / 2 תלושי הגרלה.

8. לקסיקון לועזי־עברי / ר. אלקלעי ● לקסיקון גיאוגרפי חדש / פרופ׳ קרמון (2 כרכים) ● אנציקלופדיה מאיר נתיב / אריאל ● אנציקלופדיה של הפסיכולוגיה / חיימון ● לקסיקון לסוציולוגיה / פרופ׳ קיניג (ס״ה 6 כרכים / 138 ל״י). תשלום ראשון 18 ל״י ר־10 ל״י x 12 חודשים / 2 תלושי הגרלה.

9. האמנות מראשיתה ועד ימינו / מאודור ● אמנות ישראל / תמוז ● תולדות הציור המודרני / ריד (3 כרכים / 90 ל״י). תשלום ראשון 10 ל״י ר־10 ל״י x 8 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

10. סדרות חתני פרס נובל / עורך פרופ׳ לור ● ספור בארבעה פרקים / טאגורה ● שני מחזות / אוניל ● ששה מחזות / ייטס ● האור שכהה / קיפלינג ● הקץ לנשק / המינגווי ● קלרנבו / רולן ● ספורים נבחרים / אנדרייץ׳ (7 כרכים / 84 ל״י). תשלום ראשון 9 ל״י ר־5 ל״י x 15 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

11. ספרות קלאסית לנוער: מטרזן עד חסמבה / אופק ● מרובינזון עד לובנגולו / אופק ● משלגיה עד אמיל / אופק ● סוד המילים הבודדות / ברישאול ● בני היורה / שמאלי ● האביר מהרי סקוטלנד / סקוט ● סר ניגל / דויל ● גשושי / קופר ● השבוי מקווקז / טולסטוי ● השעון / טורגנייב ● באש ובחרב / סנקביץ׳ (12 כרכים / 85 ל״י). (ניתן להחליף כל ספר מבחר סדרות „מצפה״ לנוער). תשלום ראשון 10 ל״י ר־5 ל״י x 15 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

12. סדרה לאשה: אנציקלופדיה לבית / מאור־מרקין ● 1000 מתכונים טבעיים / לוטווק ● אמנות הבישול הביתי (5 כרכים) מרקין (ס״ה 7 כרכים / 75 ל״י). תשלום ראשון 15 ל״י ר־10 ל״י x 6 חודשים / תלוש הגרלה אחד.

פרטים ודרישה: במרכז מסדה, רמת־גן, דרך ז׳בוטינסקי 21 ● בסניף ראשי מסדה ת״א, רח׳ הרצל 2 ● בסניפי מסדה, בחנויות הספרים בארץ ואצל הסוכנים והמפיצים המורשים ● [illegible]

★ הפרסים בהגרלות הקרובות ★

יום ה׳ 28.9.72:
מקרר פרידמן 14
1,000 ל״י חסכון „כח״ של בנק לאומי
תמונה מקורית של שמואל כ״ץ
תמונה מקורית של אביבה מרגלית
20,000 ל״י ביטוח של ציון־יהודה
כורסת נדנדה של קארו
טיסת ארקיע לאופירה

יום ה׳ 26.10.72:
מכונת כביסה ווסטינגהאוז
1,000 ל״י חסכון „כח״ של בנק לאומי
תמונה מקורית של יוחנן סימון
תמונה מקורית של חיים נהור
20,000 ל״י ביטוח של ציון־יהודה
כורסת נדנדה של קארו
טיסת ארקיע לאופירה

יום ה׳ 30.11.72:
תנור בישול ואפיה פזגז
מסרטה אגפא מובקסזום
1,000 ל״י חסכון „כח״ של בנק לאומי
תמונה מקורית של ישראל פלדי
תמונה מקורית של שמואל רוזנטליס
20,000 ל״י ביטוח של ציון־יהודה
טיסת ארקיע לאופירה

יום א׳ 31.12.72:
מכונית אלפא רומיאו 1973 (לא כולל מסים)
1,000 ל״י חסכון „כח״ של בנק לאומי
תמונה מקורית של פנחס שער
תמונה מקורית של יגאל תומרקין
20,000 ל״י ביטוח של ציון־יהודה
טיסת ארקיע לאופירה

●

פרסי הפתעה לכל משתתף לפי בחירתו מתוך רשימה שתכיל פרסים העולים בערכם על כל מחיר הספרים!

לכ׳ מסדה בע״מ, ת.ד. 3120, רמת־גן, מיקוד 52130

הזמנה

הנני חותם בזה על הסדרה/סדרות הספרים המסומנים במספר/ים ___ / ___ / ___ בסכום כולל בסך ___ ל״י לפי התנאים והמחירים המפורטים ומצרף בזה תשלום ראשון בסך ___ ל״י. הנני מתחייב לשלם את היתרה ב___ תשלומים חודשיים בסך ___ ל״י לחודש ל___ חודשים.
בא לשלוח לי את הספרים שאני מזמין וכן את תלושי ההגרלה המגיעים לי. נא ראו בהתחייבותי זו שטר התחייבות עם כל הנובע ממנו.
שם פרטי: ___ שם המשפחה: ___
מס. ת.ז.: ___
עיר/ישוב: ___
רחוב: ___ מס׳ הבית: ___
מס׳ המיקוד: ___ מס׳ טלפון: ___
מקום עבודה: ___ מס׳ טלפון: ___
התאריך: ___ חתימה: ___

22/9 הא.

חתום מיד והשתתף בהגרלה הבאה בעוד 6 ימים!

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אדיר כהן

מסכת ביקורתו של יעקב רבינוביץ'

זמן קצר אחרי מותו בהאתת דר־כים, בשנת הס"ח, נשכחה כמעט דמותו של יעקב רבינוביץ, שהיתה אחת הדמויות הספרותיות הבולטות בספרות העברית בארץ־ישראל למן עלייתו ארצה ב־1910. ספרותנו היתה עסוקה כדי במרידות, במירוץ חסר־נשימה אחרי חידושים שנתחדשו בספרויות העולם, אחרי אופנות־כתיבה וחוקי־ביקורת שנגזרו על ידי כמה דברים בספרות האנגלית והצרפתית, עד שלא היה פנאי להתעכב על יצירותיהם של יעקב רבינוביץ ורבים מבני דורו, כי. ח. ברנר, יעקב שטיינברג, אשר ברש ואחרים. לא היה פנאי ולא רצון לבחינת הרכוש הספרותי האמנותי, הקפרי שלנו, לבדיקה קפדנית של מקורות צמיחתו האמנותית, ובוודאי שדמותו של מבקר מסוגו של יעקב רבינוביץ, שלא היה הדשן ומרזין מטבעו, שלא נסתנוור מן המודרניזם הספרותי האירופי וחזר והדגיש את ערכי העבר, את המורשה, את ההמשכיות ההיסטורית, לא היתה קרובה ללבם של סופרינו הצעירים. יתר על כן, קולו הבבקר, המוכיח, המצביע על קטנות ונמיכות־רוח בספרותנו, המייסר לעתים, הבלתי־מתפשר והחותר למשפט צדק, היה צורם במקהלת הקולות החוגגים. וכבר הטיב לציין זאת גרשון שופמן, בכתבו: „יעקב רבינוביץ היה אחד מהסופרים הישראליים המעטים — ובזה היה אח לי. ה. ברנר, עם כל הבדלי האופי שביניהם — שנכנסו בעובי הקורה הגורלית אשר לנו, בחינת 'אכן חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם'. יחידי־סגולה אלה זוכים לפעמים למדרגת מצפון האומה, ומשקל מיוחד לדבריהם היוצאים מלב טהור והנאמרים מנקודת־ראות גבוהה יותר ממעל לכל קנאות, ללא משוא־פנים לכאן ולכאן"[1].

אכן, רק מעט מוזכר מיבולו הספרותי העשיר של רבינוביץ — בשירה, סיפורת, מחזה, מסה, ביקורת ופובליציסטיקה — זכה להיות מכונס בספר. יתר על כן, כל המבקש לערוך ביבליוגראפיה של המאמרים והמחקרים שנתחברו על יעקב רבינוביץ יגלה כי הרשימה דלה למדי. כתבו עליו בעיקר רשימות אימפרסיוניסטיות כמה מידידיו הקרובים כמו: אשר ברש, חברו הנאמן ושותפו לעריכת „הדים", שמעון הלקין, שחש אליו זיקה נפשית עמוקה ואף כתב את מחזור שיריו עשיר־הניב „יעקב רבינוביץ בידמות", שמעון גינצבורג המשורר העברי האמריקאי שהעריך מאד את יצירתו, אברהם שלונסקי, גרשון שופמן האחרים, שכתבו עליו דברי הספד, ומעטים אחרים. פרס לשנים־שלושה מאמרים של ש. שטרייט ונתן גורן לא נעשה כל נסיון מעשי מקיף לעמוד על מכלול יצירתו הספרותית ומקומו בספרות העברית. מכאן החשיבות המרובה של מפעלה של אגודת הסופרים שהוציאה עתה לאור, בסידרה „נפשי", בשני כרכים גדולים, את מסכת ביקורתו הספרותית של יעקב רבינוביץ[2]. בפתח הכרכים שלושה מבואות: „רשימות ביוגראפיות" מאת יעקב הר־אבן, „לדמותו של יעקב רבינוביץ" מאת ישורון קשת ו„יעקב רבינוביץ הפובליציסט" מאת יוסף שפירא. אין במבואות אלה כדי למלא את הצורך במחקר שיטתי ויסודי של יצירתו המעניינת של רבינוביץ. אלה הם בעיקרם רשימות מידע ופרקי התרשמות והערכה סוביקטיבית, ובכל־זאת הם כעין פתח להארה ולבחינה של פנים אחדות בעבודתו הספרותית והפובליציסטית.

תרבות וספרות

*

אחת התכונות הבולטות בביקורתו הספרותית של יעקב רבינוביץ היא גישתו ההיסטורית ובחינתו את היצירות הספרותיות מנקודת־הראות של הזמן והסביבה, שבהן צמחו והבשילו. הוא חזר והטעים כי „הספרות היא פרי החיים, ולא רק ספרות־המציאות, אלא גם זו של הדמיון — — — ורק היקף חיינו יבאר לנו את היקף ספרותנו"[3]. הוא הקדיש מקום נרחב לניתוח תולדות הספרות העברית החדשה ובעיקר להארתה של תקופת ההשכלה ושל ההתפתחות הספרות בארץ־ישראל. לדעתו, יש חשיבות מרובה ביותר לעיון בתולדות הספרות, משום שהבחינה של כללות היצירה בתקופה מסויימת בספרות הלאומית מגלה את הכוחות המשפיעים על היצירה ומבליטה את הקו העיקרי, את הקווים העיקריים, העוברים דרך היצירה הלאומית במשך הדורות. מכיר הוא בייחוד היצירתי של כל סופר, בדרכי כבעו המגוונים, אך מדגיש כי עצמיותו של היוצר מושפעת עד מאוד מהאטמוספירה הלאומית המקיפה אותו, שמשורשיה היא יונקת. את הספרות העברית הוא מחלק לשלוש תקופות עיקריות: א) התקופה הקדומה, שבה שוררת אחדות התמזגות גמורה בין העם ואלהיו, כשחיי העולם הזה תופסים מקום חשוב ואין עוד התהום המבדילה בין העם ואלהיו מאוחר יותר; ב) התקופה הביבנית, שבה הספרות כולה דתית; ג) הספרות החדשה — ספרות חילונית בעיקרה, שבאה לשחרר את האדם והעם ולהחיותם.

יעקב רבינוביץ נוקט עמדה משלו בפולמוסים הרבים על ראשיתה של הספרות העברית החדשה ואבותיה. קרוב הוא לעמדתו של פרופ' יוסף קלוזנר, בקבעו כי הגבול בין הספרות הישנה והחדשה היא תקופת המאספים. הם זרעו את הזרעונים החדשים, שמהם צמחה הספרות העברית החדשה. רמח"ל אינו בעיניו הפותח של הספרות העברית החדשה אלא המסכם הגדול של התקופה הספרדית, השתלהבות האור האחרונה של מרכז זה. לדבריו: „לספרותנו החדשה אין אב, רק אבות. לא היה לה יוצר אחד גדול, שהיה יכול להשפיע עליה ולהוציאה למרחב בפעם אחת. היא נולדה בתקופה־הבדומים"[4]. עניין מיוחד יש בבחינתו את הספרות העברית בתקופת ההשכלה במרכזה באשכנז ומאוחר יותר במרכזה בגאליציה. הוא מיטיב לסקור את השתלשלותה של ספרותנו עד לימיו של ר' נחמן קרוכמל, כשהוא מבקר קשות את חולשתן האסתטית של מרבית היצירות, אך מתעכב על הערך הרב שבראיית השתלבות התוליות היצירתיות השונות במסכת תולדותיה של היצירה העברית. עיוניו אלה נפסקים בתקופת גאליציה, תקופה „ביכורי העתים", מבלי שייכנס לדיון בצמיחתה של הסאטירה העברית, שבה ניתן לבלות שורשי סיפור ההשכלה המאוחר.

פרק חשוב נוסף בעיוניו הספרותיים הכלליים הוא הפרק על הספרות העברית בארץ־ישראל, שבו הוא עומד על כמה תופעות חשובות, כמו ניהוח מרדנותה של השירה החדשה, חשיבה לסיפור הארוך וצליליו, הדרישה לספרות ארץ־ישראלית ממש וצמיחתה של ספרות כזאת, כניסת לשון הדיבור לספרות העברית, ועוד. הוא היטיב לנתח את שורשיה של המהפכנות בשירתנו החדשה, שהיתה קשובה לרחשות המגשבות במערב ויונקה כמעט מתוך אותן אידיאות שמהן צמחה שירת אירופה. רבינוביץ מצביע על שכול־המלחמות, אכזבת המהפכות, שנוי פני־החיים, הבהילות וחוסר הפנאי הנפשי שבאו לרגל הסכניקה, העמדת ההבעה במקום ההתרשמות, שלטון הארוס, ההתערטלות הנפשית רצה, עניינים שפירנסו את ספרות אירופה, ואליהם נוספו קוים ספיציפיים שלנו — תלישות החיים היהודיים, פוגרומים וכדומה. השירה העברית חזרה אל המרד, אך הכניסה לתוכו תכנים נוספים, יהודיים ספציפיים. רבינוביץ היסס בקבלת המרד, הוא ירא מפני ההתמכרות למודרניזם מתוך חשש לאובדן הריזון המקורי־הלאומי של ספרותנו. הוא תפש את התכנים ה

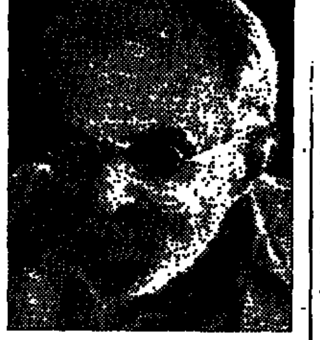

יעקב רבינוביץ'

חדשים שהחלו למלא את שירתנו ולא הצליח לעמוד על כך, שהשינויים העיקריים אינם רק בתוך אלא בצורה. את השבירות המכוונות של הצורה האמנותית ראה כפגמים וחולשות והוא הוקיע אותם. לדבריו: „שירתנו הצעירה, שפרצה ברעם וברעש, לא הצליחה להגיע לגובה ולשלימות השירית־יצירתית של זו שקדמה לה. יותר מדי גילולה בצורה ופחות מדי סיפלה בעצמה"[5].

עם זאת מן הדין להטעים כי בבואו לדון בסיפורת היה יעקב רבינוביץ מן היחידים במבקרינו שהבינו טעמה ומהותה של שבירת המסגרת הסיפורית, שהיא כורח הביטוי החדש. קביעותיו בעניין זה לא היו מבוססות על קבלת השקפה כוללנית על הסיפור הפסיכולוגי, או הסיפור של „זרם התודעה", אלא היו אינטואיטיביות מאשר קשורות להלכות ספרותיות, אך היתה בו פתיחות מרובה לחדש ההבנה למתחדש. בשעה שמרבית המבקרים בתקופתו האשימו את ברנר בהתרשלות בלשון סיפוריו, בעשיית מלאכתו מתוך פזיזות, בחוסר רגישות סגנונית, מטעים יעקב רבינוביץ בהבנה מרובה כי רישול וחילול כביכול זה באים מתוך הקרע הפנימי, מתוך הפחד מפני החיצוניה, הניתוק וההתקשסות.

ברבים ממאמריו מתעכב יעקב רבינוביץ על סוגיית הלשון בספרות. הוא בחון ברגישות לשונית והירבה לבדוק את האיכות הלשונית של היצירה הספרותית בשעה שרבים הצביעו במורת־רוח על חדירת לשון־הדיבור לספרותנו, קיבל יעקב רבינוביץ תופעה זאת בשמחה, משום סבעיותה. לדעתו, ככל שהוספר הוא סבעי ולשונו לשון־הדיבור, כן הוא ממשיך יותר את חייו. דיון מעניין מקדיש הוא להשתחררות לשון ספרותנו החדשה מלשונו של מגדלי כוכר ספרים, בנתחו את פניותיו של ש. בן־ציון אל לשון התנ"ך, את המשכת הקו הפרישמני ביצירת יעקב שטיינברג, וחדירת לשון־הדיבור בסיפורת הארץ־ישראלית וכדומה.

*

כמה ממבקריו של יעקב רבינוביץ האשימו אותו בחוסר צמידות להשקפת־עולם ספרותית אחידה, בחוסר גיבוש של עמדה ספרותית ברורה ועקבית בהחלפה מתמדת של נקודות הצפית הביקורתיות, בתפישת־המרובה ובחוסר ליכוד. ר' בנימין כינה אותו בתואר „בידואי" ושלום שטרייט כותב: „קשה לעמוד על טיבו, הגם שכל מה שפלט עטו הנהו שקוף ופשוט. קשה, מפני שהנהו מתרוצץ ומקרטע בספרות אילך ואילך ממקצוע למקצוע, ככסף־חי שלא ניתן להיתפס בעיני"[7] יעקב רבינוביץ היה מודע לכך ולא ראה בכך שום פגם. הוא נרתע מן הגישה האחדותית, מן הרצון לגזור דברים בספרות לפי תבניות מכונות־מראש. גדולה היתה התנגדותו אף לנסיונות לסווג סופרים לפי 'אסכולות', למיין אותם לפי מינים קבועים, כשנקודת־המוצא היא גישה אחדותית מקודשת. במאמרו על ברנר הוא כותב: „מבין אני לבעלי־האחדות לעסוק ביהודיום. לי אין שום נטייה לאחדות, האיני חושב כי זו פותרת איזה דבר. לבני־אדם יש הרבה צדדים ויש שסתירותיהם מגיעות לידי הרמוניה, ויש שאינן מגיעות. להראות דווקא את צדדיהם השונים, לכל הגוונות איזה צדדים שלהם — זהו חשוב. האחדות — תבוא או לא תבוא — וכי קבלנים של אחדות אנו?"[8]

דומה כי המגרעת של העדר שיטה ביקורתית עקבית אצל י. רבינוביץ הופכת, בסופו של דבר, למעלה השורה היא התורמת להעדר הדגמטיות בניתוחיו, לרתבות לראייה, להתרשמות כנה ולריבוי פרספקטיבות ביקורתיות. באישיותו חברו יחד הפכים שונים: סובייקטיביות רוגשת עם תחושה משפט־צדק קפדנית, רגשנות מתפרצת עם פכחון וכניעה לחוקי השכל־הישר. מיזוג תכונות זה מתבלט בעיוניו ביצירותיהם של סופרים שונים. יש יצירות הקרובות לליבו והוא הופך שותף ליוצר, ממשיך דברו. בבואו לכתוב על מיכה יוסף ברדיצ'בסקי הוא כותב על־פי הזכרון, אינו שב לעיין בכתביו אלא מנסה לדלות את הדברים מנפשו, להעלות מה היה לו ברדיצ'בסקי, מה נקלט בנפשו ומה נשתמר בה מאוצרו. הוא כותב: „העיקר הוא, שהווייתו של ברדיצ'בסקי היתה מורגשת תמיד, שלא היתה אפילו תקופה אחת בחיים שברדיצ'בסקי לא יביא את הלב לידי התעוררות. אם היה בעדו או כנגדו — תמיד עורר אותך לחשוב, החייה את הרגשתך ויעירך. ומתוך שדברים אלה נכתבו כמעט כפי שיצאו והתפרצו באופן בלתי־אמצעי, מעין בלי־יודעים כן הנפש, לכן אין פה מקום לדיוק. מדויק פה רק דבר אחד פחות או יותר, אופן התרשמות הדברים בנפש הערכתם הפנימית וזה הכול"[9].

(הסוף בעמוד 17, טור 3)

[1] ג. שופמן: כל כתבי, הוצ' „דביר" ו„עם עובד", כרך ד', עמ' 280.

[2] יעקב רבינוביץ: מסלולי ספרות, הוצ' מ. ניומן ואגודת הסופרים, 1971.

[3] שם, עמ' 551.

[4] שם, עמ' 19.

[5] שם, עמ' 54.

[6] שם, עמ' 68.

[7] שלום שטרייט: פני הספרות, הוצאת „דביר", תרצ"ט, ספר שני, עמ' 170.

[8] יעקב רבינוביץ: מסלולי ספרות, עמ' 241.

[9] שם, עמ' 198.

זרובבל גלעד

כנפי צופית

בְּהִתְמַסְּרוּת שֶׁל אַהֲבָה
נִצְמְדוּ הַפְּרָחִים
אֶל הַקִּיר הַצּוֹרֵב
תְּפַתְּחוּ בְּהֶמְיָה
מוּל הַצּוּפִית.

אֵינִי יוֹדֵעַ עַל אֵיזֶה
קִיר שֶׁל בֵּיתִי אֶסְמֹךְ
יָדַי בַּלַּיְלָה,
בְּהִפָּלֵט נַפְשִׁי
בִּרְעִידוֹת־אֲדָמָה –
מַהֵר מַהֵר, שֶׁתַּטּוֹר הֶחָצֵר,
שֶׁיִּהְיֶה אוֹר!

וְהַבֹּקֶר בָּא כְּמוֹ שֶׁבָּא הַשִּׁחְרוּר
בְּרַב־שִׂיחַ צִפֳּרִים
בִּסְבַךְ הַדְּרִיָּנִי.
וְעַד שֶׁשָּׁמַעְתִּי לִרְוָחָה
פֶּרַח כִּצְחָחָה נָזִיל
שֶׁל צַרְעוֹת וְהַכֹּחַל
הַקָּדִיר.

רַק זֹאת אֶזְכֹּר:
בְּטֶרֶם שָׁקַעְנוּ בַּאֲפֵלַת הַיּוֹם
נִפְקְחוּ אֵלַי אִישׁוֹנֶיךָ
כְּכַנְפֵי הַצּוּפִית.

משה בן־שאול

שני שירים

רשות

אָדָם לְעַצְמוֹ: וְהַסּוֹדוֹת הַמְהַלְּכִים עִמִּי.
רַק הַהִתְעַמְּלוּת בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם הַכְּלָלִי
וּמְעַט צָרְפָתִית לִהְיוֹת לִי מַהֲלָכִים.

וּבְאֹפֶן אִישִׁי מִן מִכַּמָּה מַלְאָכִים
שֶׁשּׁוֹמְעִים מֵהֶם בְּכָל פֶּה: גַּם
דִּיבִין וּפִילוֹרְג, וְטֶרְדָּאם עִם זָ'נֶה
גִּבּוֹרֵי הַיָּפָה
וּדְבוֹרָה בְּאָרוֹן חֲרֵשִׁית
בֵּין צִבְעֵי שִׂיחַ מְהוּלִים כְּשָׂרוּף בַּיַּיִן.

קָשִׁים לָדַעַת הַתַּאֲרִיכִים
עָלַי לְהִתְקַפֵּל כְּפַת. הָאֲנָשִׁים מַאֲרִיכִים
הַרְבֵּה תְּבוּנָה הַרְבֵּה שְׁחוּחֵי־בֵּיתָתִים
הֲזָיוֹת.

אָדָם לְעַצְמוֹ: לִי קְצָת שֶׁמֶן וּפְרָחִים לְלֹא רַעְיוֹנוֹת
לְנֹטֵף בֹּשֶׂם. שֶׁתִּקְנִיתִי הַפֶּרֶט הָאִלֵּם
מְרַחֲמוֹת בְּאָחִיו דְּרָאמָה מֻגְלָה.
וְהַפֶּלֶם צֶלֶם גַּם הָרָחוֹק קָרֵב. תְּמוּנָה
אַחַר תְּמוּנָה וּגְבֻלַּת בֵּין עֵינַיִם
מִתְאַמְּצוֹת לִרְאוֹת.

יֵשׁ לִי אֶצְבָּעוֹת רַבּוֹת וּמְעַט מִן הַחֲבֵרִים
כְּאֹסֶף פְּרָחִים שׁוֹתְתִים.

רַק הַכֶּסֶף לִהְיוֹת פְּעָמִים חַיִּים וּפְעָמִים
מֵת, בְּצֵל עֲצֵי זֵיתִים.

קִבְרוּ אוֹתִי בִּירוּשָׁלַיִם.

באשיר, צייר בדווי

בָּאשִׁיר יֵשׁ לוֹ תְּמוּנוֹת מַעֲשֵׂה חוֹל וְרִקְמָה
וּשְׁפוֹפְרוֹת־צֶבַע עֲזוּבוֹת
מִתְגַּלְגְּלוֹת בֵּין אֹהָלִים.
הַדְּמָמָה מַכִּירָה אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו עַל בַּד
בֵּין מִסְגְּרוֹת עִירְגוֹת
שֶׁל שְׁבִילִים פְּתַלְתַּלִּים.
מִי שֶׁקּוֹשֵׁף נֶפֶשׁ כָּכָה הוּא מִי שֶׁרָעַד
כַּאֲשֶׁר אֲהוּבוֹת יְחֵפִיּוֹת
נָדוּ לוֹ בְּרָאשֵׁיהֶן בְּלֶכְתּוֹ. וְכַאֲשֶׁר בָּא
יַאֲרִיךְ שִׁבְתּוֹ שָׁמָּה עוֹד
וְהַיָּרֵחַ בֵּין עֵינָיו.

אַחַת הוֹלֶכֶת, כִּבְכִירָה קַלָּה מְדַלֶּגֶת, וְכִגְבָהּ
יִרְאָה אוֹתָהּ.
וְהַשָּׁחוֹר לְלָבָן יָקוּם, עִם הַמֵּתוֹת צֶבַע
כְּתֻמּוֹת וּכְחֻלּוֹת.

צְלָלִים מֵעֵבֶר לָאֹפֶק וְעֶדְרֵי בָּקָר טוֹבֵי־מַרְאֶה
הָאַיִל עִם הַגָּמָל וְהַגָּמָל עִם אֲתוֹנוֹת
בְּשִׂיחַ דּוֹאֶה אֶל שָׁמַיִם צְפוּדִים...

וּבֵין הַתְּמוּנוֹת הַיְדִידִים סוֹבְבִים
בְּקִנְאַת שִׂיחִים מִתְרַפֶּקֶת
עַל יַבֶּבֶת תֻּמִּים,

מְסַלְּלִים אֶת הַשִּׁיבָה וְאֶת הַנַּחַת
רַק לֵב צוֹעֵק
יְלָלַת פַּחַד רְחוֹקָה.

יורם ברונובסקי

„שנים־עשר" לאלכסנדר בלוק

על „שנים־עשר"* אפשר לדון משתי בחינות: אחת המבקשת להבין את מקומה יוצא־הדופן של הפואימה ביצירתו של בלוק (אם אמנם מקומה הוא באמת יוצא־דופן), והשניה המשקיפה עליה כעל מסמך חברתי־פוליטי והסוקרת את תולדות התקבלותה כמסמך בסוג זה. דומה ששתי מסות, שתעסוקנה כל אחת בבחינה האחת של הפואימה תיצורנה בציבותן תופעה משונה ביותר, כי מסקות הדוגמאות של סתירה כה גדולה בין היצירה כמות־שהיא ובין התקבלותה בקרב בני דורה, כמו מקרה הפואימה „שנים־עשר".

בסביב לפואימה צמח במשך השנים יער פרשנות עבות וסבוך ובאמרו עליה הדברים המשונים והסותרים ביותר, ואף בלוק היה בין אלה שאמרו עליה דברים סותרים ומשונים — המכסס כמו תמך בידיו אלהלוסין. קשה היה לבני־דורו של בלוק, שהכירו את אמנותו ואת שירתו, לצפל את השירה הזאת. כדאי אולי לצאת מתגובתו של טרוצקי, שבסוף הפרק על בלוק, בספרו „המהפכה והספרות", כתב: „כמובן, בלוק איננו משלנו. אך הוא התקרב לקראתנו, אף כי בעשותו כן, נשבר. התוצאה של נסיונו היא שהיצירה המשמעותית ביותר של תקופתנו, הפואימה שלו שנים־עשר, תחיה לעד".

אמנם, בלוק לא היה „משלהם", לא כמשורר ולא כאדם. שירתו היתה כיאו המציתו של הסימבוליזם הרוסי, שמו נקשר בהערצת קוראי השירה בדמויות־סמלים, דוגמת „הגברת היפה", מושא אהבה מיסטית־טרובאדורית אשר לה הקדיש כשמונה־מאות שירים (רק חלקם הופיעו בדפוס, בכרך הראשון של שיריו), ובמקומות־סמלים כמו „גן הזמירים" (כשם אחת הפואימות שלו). כל רוסיה הספרותית ידעה בעל־פה את הבאלאדה הבאותית שלו „האלמונית" (ויקטור שקלובסקי השאיר תיאור בלתי־נשכח של יצחק באבל המקרלם את „האלמונית" בלילה שבו נודע על מותו של בלוק). שירת בלוק עבודה רחוק מכל בעיה חברתית, קרוב למגדל־השן אפוף הערפילים — כקוס משכנם המסורתי של הסימבוליסטים. גם מוצאה ומעמדה של משפחתו סייעו לעמדה כזאת, המתרחקת מן „ההמון הגבבר". משפחתו ייצגה את האליטה התרבותית של רוסיה. על סבו, חוקר־הכבע ואציל ליבראלי, מספר בלוק בזכרונותיו, שהיה פונה אל האיכרים שלו בלשון צרפתית peut être. בלוק גדל באוירה אמנותית, בהנה מכל היהודות שהעניק לו מצמחו. „בלב חלום וערפל" — הוא כתב על בצעריו באחד מזכרונותיו.

בית מאושר, ילדות מאושרת, נשים שמילדות הקיפוהו באהבה, שירים שנכתבו מדי יום או מדי שבה, נישואין ל„גברת היפה", בתו של הכימאי מנדלייב, שנות־לימודים ונדודים על פני אירופה. אמנם בשירתו שלטו היאוש ותחושת האבדון כמעט מראשיתה ומן החזרה המיסטית שבה קיבל, יחד עם סימבוליסטים אחרים, את מהפכת שנת 1905 ישנה דרך המובילה ל„שנים־עשר". לאמיתו של דבר, אין פואימה זו יוצאת־דופן ביצירת בלוק, כפי שהיא נדמית להיות ממבט ראשון וכפי שנדמתה בעיני בני דורו. אנשי הבצמד שלו ראו בו בוגד, הוא היה מצעד להיות „רוסי לבן" הפואימה „שנים־עשר" הרי הצדיקה את המהפכה. אלא מה־זו היתה זו הצדקת־מהפכה משונה ביותר וטרוצקי הנסיא את המטרה בסברתו שהיא מעידה על „התקרבותו" של בלוק „אליהם".

ב־14 בינואר 1918, כשהאידיאה של „שנים־עשר" כבר לובשת צורה, עונה בלוק על מישאל בנושא „כלום צריכה האינטליגנציה לשתף פעולה עם הבולשביקים?" בזו הלשון:

„הנני אנאלפאבית פוליטי ואין ביכולתי להעריך את מידת הצורך שביחסים בין האינטליגנציה והבולשביקים, אך אם המדובר בדחף נפשי, הרי דומני שיש ביניהן התאמה מוסיקלית".

התאמה מוסיקלית — אלה מלים הרות־משמעות, המוציאות לכשעצמה את המימד הפוליטי של „שנים־עשר" מן התמונה. מימד פוליטי זה הוא יצירה דרך־קבלתה של הפואימה ולא יצירתו של המשורר. ב־1920 כתב בלוק „רשימה על שנים־עשר" ובה המשפטים הבאים:

„...אלה שרואים בשנים־עשר שירה פוליטית — או שהם עיוורים לאמנות, או שהם שקועים בבוץ הפוליטיקה עד צוואר, בין אם הם ידידיה ובין אם הם אויביה של הפואימה שלי. עם־זאת כתב יהיה

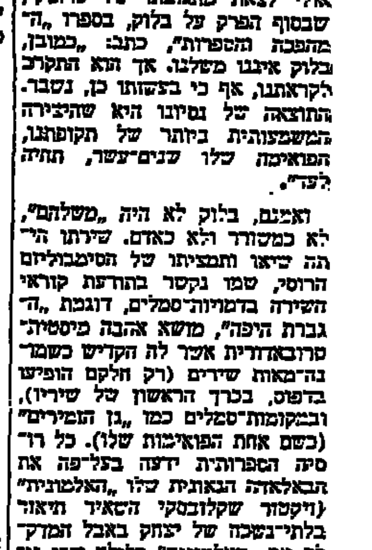

אלכסנדר בלוק

לשלול כל קשר של שנים־עשר עם הפוליטיקה. האמת היא שפואימה זו נכתבה באותה תקופה יוצאת־דופן וקצרה שבה הסופה המתהפכת מטלטלת את כל העולמות: אלו של הטבע ואלו של האמנות והחיים... ערפילי הסופה הזאת נתעבו לצורה קשת. כאשר כתבתי את שנים־עשר הבטתי בקשה זו — ולכן נשמרה בפואימה טיפה של פוליטיקה".

זוהי אחת מההוצעות־פירושיו של בלוק ל„שנים־עשר". יש, כאמור גם אחרות — תמוהות וסותרות אף יותר. קורניי צ'וקובסקי מזכיר בספרו „רשימותיהם של התולמים" (בפרק „שנותיו האחרונות של בלוק") שיחה כזאת בין בלוק לגורקי בענין הפואימה:

„גורקי: זוהי סאטירה אכזרית ביותר על מה שעבר בימים ההם. סאטירה — תמה בלוק, מהורהר. סאטירה — באמת? איני חושב כך, איננני יודע".

ייתכן שהדרך הטובה ביותר להתחקות על סוד הפואימה „הפוליטית" הזאת היא בעיקוב אחר התפתחות רעיונותיו הדתיים של בלוק. הוא היה בוודאי „הומו מיסטיקוס", פרקים רבים של שירתו נוצרו באכסטאזות מיסטיות, המזכירות את אלו של סן חואן דה לא קרוס או של מייסטר אקהארט, הוא עצמו אף התוודה על כך כמה פעמים. גם חלק הארי של „שנים־עשר" נוצר בסערה אכסטאטית כזאת, במשך יומיים — העשרים ושבעה והעשרים ושמונה לינואר 1918 — ובלוק רשם ביומנו „צאון איום גאה בהוכי ומסביבי... היום אני גאון".

אופי אכסטאטי זה של שירתו מסביר את הפער שבין בלוק־האיש — אינטלקטואל רוסי טיפוסי, ליבראלי ועדין (מעין זה שתואר ב„שנים־עשר": ומי הלז — מאריך שערו / ומלחיש דיבורו: / עוכרי העם / הקץ על רוס יקיצו / סופר מן הסתם / מליץ האי" — לבלוק היה, אגב, חוש רב לאוטו־סאטירה) — ובין בלוק־המשורר, או, במלים אחרות: הפער בין חייו השלוים והמאושרים ובין שירתו שרובה יאוש קודר ותחושת אבדון („עצמה עלינו אינו תהום / כאטאליה, אין מפלט ממנה" — כתב באחד משיריו). סתירה זו בין החיים והיצירה ההגלותה בכל קיצוניותה בגישתו של בלוק לדת. מוקד הסתירה הזאת יכול לשמש הבית האחרון של „שנים־עשר", בו מופיע ישו בראש התהלוכת החיילים: „צעדים, כורם מסער / במשלג פניהם יפסע הוא / ובלבנות של זר יהל / צלם ישו הגואל". והלא באחד הפרקים הקודמים של הפואימה תוארה המהפכה כ„בלי־צלב", שלא לדבר כבר על האופי האתיאיסטי של המהפכה הבולשביקית. בלוק התקשה לאחר־מכן לבאר את מקומו של ישו כמנהיג הריסר החיילים. לפי עדותו, ישו הופיע לפתע, בלתי־צפוי, בהתגלות מיסטית מובהקת ובלי שתהיה למשורר עצמו האפשרות להבין את בלוא משמער זה של הופעתו. ברשימה, שנועדה להסביר ליורי אנינקוב, הצייר שאייר את הפואימה, את פשרם של המעמדים השונים בה, כתב בלוק: „הדבר המסמי ביותר שאני יכול לכתוב על ישו הוא: כתם לבן, לבן כשלג, מהבהב בראש — ספק בחלום ספק בהקיץ. ובאותו המקום מתנוסף הדגל האדום..."

היו ויכוחים רבים בין פרשני בלוק באשר לדמותו של ישו בסופה של „שנים־עשר". ניקולאי גומיליב היה הראשון שטען, שאין זה אלא „אפקט ליטראריי זול"; אחריו באו אחרים שגרסו כך — עד ולדימיר נאבוקוב שתיאר את ישו של „שנים־עשר" כ„לקוח מגלויה קיטשית". במידה שנקבל את ההנחה שפואימה זו נוצרה בלחם מיסטי, מתוך הסופה, „רוח, רוח" — שהוא גיבורתה האמיתית — יהיה קשה להוקיע כך את התמונה האחרונה שלה כמלאכותית וזולה, מה גם שמספר החיילים — שנים־עשר — מרמז בדומה למספר תלמידיו של ישו. זאת ועוד, בתקופה זו חזר בלוק לאידיאות הסלאבופיליות. שאליהן היה קשור בימי נעוריו ואותן זנח לאחר מכן. באותו הזמן שבו נכתב „שנים־עשר" כתב בלוק את הפואמה „סקיתים" — שאף היא תורגמה לעברית בידי אברהם שלונסקי — שהיא מבשר סלאבופילי מובהק, עד כדי כך שהיו כאלה שראו בו סאטירה (ממש כמו גורקי את „שנים־עשר"!) ואידיאות אלו היו טבועות בחותם דתי עמוק.

„שנים־עשר" יכול לשמש כפרק בתולדות היחסים שבין ה„אינטליגנציה" (בהוראת הרוסית של המושג הזה, שאף האנגלית קיבלה אותו בדרך הגיתו ברוסית) והמהפכה הבולשביקית — ואמנם פרסומו הרב הוא תוצאת ראייתו כפרק ביחסים סבוכים אלו. אך דומה שמשמעותה האמיתית מתפרשת רק מתוך מסכת חייו ויצירתו של בלוק, אף כי „מתפרשת" היא מלה משונה בקונטכסט זה — היא מתפרשת עד כמה שחוויה מיסטית יכולה להתפרש.

*

„שנים־עשר" יצא עתה בעברית במהדורת פאר, אחד מקור ואחד תרגום, כשהמקור הוא לפי הטכסט של המהדורה המקורית, שהופיעה בהוצאת „אלקונוסט" בפטרבורג 1918 (תמה מדוע הדבר לא צוין בספר), בכתיב הישן ובטיפוגראפיה היפה של אותם הימים. גם רישומיו של אנינקוב שהופיעו באותה המהדורה מובאים בספר העברי. צ'וקובסקי כתב ב„רשימותיהם של התולמים": „בעיני בני הדור נשארו ציוריו של אנינקוב קשורים קשר אמיץ לפואימה של בלוק... כמו האיורים למהדורות הראשונות של דיקנס שנכתבו להם חיי נצח, כי הם שומרים את ניחוח תקופתו של דיקנס, את המוסיקה שלו — אם לנקוט בשפתו של בלוק". אנינקוב, שנוסף להיותו צייר כתב גם ספרי־זכרונות מרתקים, השאיר תיאור של מגעיו עם בלוק בקשר לאיור „שנים־עשר".

הנוסח הראשון של שלונסקי ל„שנים־עשר" הופיע ב„שירת רוסיה" שבעריכתו ובעריכת ל. גולדברג. הנוסח המופיע בספר הדו־לשוני כבר מוכר מתוך כרך תרגומי שירה שבכתבי שלונסקי בעשרת הכרכים שהופיע לפני פחות משנה. שלונסקי התקין תיקונים בכיוון של דיוק יתר ושוב — כמו במקרה של „יבגני אונגין" — מי שהתרגל לנוסח הראשון לא בקלות משתגל לתיקונים אלו. תרגום „שנים־עשר" הוא בוודאי מסובך ביותר, כי בלוק שזר בפואימה ביטויים עממיים ופסוקים נוסח שירי ה„צ'סטושקה", שהעברת המוסיקה המיוחדת־במינה שלהם היא כמעט־מה בלתי־אפשרית — ורק שלונסקי יכול היה להתמודד עמה (אף שהפואימה תורגמה כבר לעברית לפני, סמוך להופעתה, תרגום שרק שמעתי עליו).

* אלכסנדר בלוק: „שנים־עשר". עברית: אברהם שלונסקי. ספרית פועלים, תשל"ב.

רות אלמוג

„במברה" והיצר ההיסטורי

מאז ומתמיד הלך לבי שבי אחר הביטויים המטורפים ביותר הפראיים ביותר של היצר ההיסטורי, וכשקראתי בספרו של יוסף אידלברג „במברה"*) ניתנה לי ההזדמנות להתעכב שוב על הרפתקה של המין האנושי, שמחוללה הוא היצר ההיסטורי, שבעיני הוא הנפלא ביצרי האדם.

בצד יצרי החיים והמוות, הקיום וההרס, היצר ההיסטורי הוא, בדמה לי, היסודי ביותר בהוויית חיי האדם, ובנבדל משני הראשונים נוייחד למין האנושי, ובו אולי ניתן לתלות את התעדנותו של המין ולראותו כדחף הראשוני ליצירת תרבות. משום כך יש בגילוייו השונים, הרבים מספור, משהו מסעיר ומרגש לכל מי שהביטוי האנושי מרתקו.

דומה, שכל גילויי ההתבטאויות של היצר ההיסטורי מקור אחד להם — החיפוש אחר שרשים, או הצורך של האדם באחווה, בקשרים עם בני־אדם־אחרים, בזהות, שמתאפשרת למעשה רק על־ידי קשר עם הזולת, „יהא זה זולת ממשי או דמיוני, יהיו אלה אבות או אלים. הביטוי הראשוני והבלתי־אמצעי ביותר של היצר ההיסטורי הוא המיתוס. המיתוס נולד מן הצורך ההיסטורי ומספק את הצרכים בזהות ובשורשים. הוא מעניק לאדם את זה־קשרים, שאליהם הוא משתוקק וכך יוצר משפחות, אחוות, שבטים ועמים על אבותיהם ואבות־אבותיהם ומלכיהם ואלהויותיהם. הדוגמאות לכך רבות: פולחני האבות של הסינים, העברים, האינדיאנים ושבטים רבים אחרים, המיתוסים הדרום־אמריקאיים, המיתוס היווני, הטוטאמים והגלגוליזם, וכל השאר.

אחד הביטויים המרהקים ביותר של היצר ההיסטורי, הוא ביטוי מודרני יחסית, המתגלה אצל אנשים שיצר זה כובשם כליל עד שהם יוצאים לאמת את המיתוס, לאשש את הזהות, למצוא את הקשר הממשי עם המקורות ולהוכיחו מעל לכל ספק. אחרים נתפסים לבלתי־מוסבר, לתופעות היסטוריות מסתוריות או מחורות, ומנסים לתת להם הסברים, יהיה ערכם וביסוסם המדעי אשר יהיה. משוגעים־לדבר נהדרים הם האנשים הללו, אשר יש ביניהם שתרמו לא מעט לקידום הידע שלנו של העבר — או אפילו גרמו מהפכה בחקר ההיסטורי — כמו היינריך שלימן, למשל, שכבר בהיותו בן שבע החליט לחפור את טרויה (כפי שהוא מספר בספרו „איליוס"), בן עניים שצבר הון ולמד בזמנו הפנוי המצומצם שבע־עשרה לשונות, כולל יוונית עתיקה, כדי שיוכל בבוא היום לממש את חלומו. ארבעים שנה רדפו החלום המטורף הזה, והמועגים לו לעגו למיליונר המטורף, שבגיל חמישים נשא לו נערה יוונית ונסע לטורקיה כדי לבזבז את הונו בחפירות ליד גבעה בשם היסארליק, רק משום שתיאור המקום הלם את תיאורה של טרויה ב„איליאדה". או כמו המשוגע־לדבר, סיר ארתור אבנס, שהאמין כי יש ממש באגדות על הלבירינת המינוטאור או כגורדון כורש המבקש להוכיח כי העברים הקדמונים הגיעו ליבשת אמריקה, או כחוקר הנוסע תור היירדאל, שהפליג לא מכבר בספינת־גומא ממצרים לאמריקה הדרומית, כדי להוכיח את הקשר בין תרבות מכסיקו העתיקה ובין התרבות המצרית הקדומה, ורבים־רבים אחרים.

והנה קם גם לנו משוגע־לדבר ממין זה, שהזדמן לו לנדוד ביבשת אפריקה, ללמוד שפתו של שבט הנקרא במברה, ולעמוד על מנהגיו — ועל סמך ממצאיו, שאינני מוסמכת לדון במהימנותם, בנה תיאוריה על גלגולי בני ישראל במדבר. לטענתו של יוסף אידלברג, דוברים בני במברה לשון, שהוא חושב אותה, בצדק או שלא בצדק, לעברית קדומה. ועוד להסביר תופעה משונה זו, הוא אר היאור חדש ומהפכני את מסעי בני ישראל במדבר. התיזה שלו מתבססת על נקודות־ציון גיאוגרפיות ועל כמה תמיהות שמעלה הסיפור המקראי על נדודי העברים במדבר. י. אידלברג מאמין, ואף מנסה להוכיח זאת, כי בני ישראל לא בסיני נדדו ארבעים שנה, אלא במדבר סהרה, מסע שאמנם נמשך ארבעים שנה, לא בשל כוונות אלוה ממעל, אלא בשל קשיי המסע. אידלברג מצייר מפה חדשה לגמרי של המסע הזה, כשהוא מזהה את שמות התחנות הנזכרות במקרא כמקומות־יישוב המצויים ביבשת אפריקה.

בסוף ספרו פרק מיוחד המוקדש לקשרי היאפאגים עם עם ישראל. גם כאן מבקש אידלברג להוכיח בעזרת הלשון ומנהגים יאפאגיים, כי העם היאפאגי אינו אלא משרידי בני עשרת השבטים שיצאו בגלות.

אין אני מומחית בנושא ולא אוכל לדון בעניין לגופו. אך ככל שיראה הדבר מגוחך, עורר בי אפילו גילוי מפוקפק זה של היצר ההיסטורי התרגשות מלווה בהנאה. יצר זה הוא כל־כך חזק בנפשם של אנשים מסוימים, עד שהיותר בורים והיותר תמימים מביניהם יהיו תמיד נבונים להשתכנע. אפשר שתופעה זו נובעת מכך שהיצר ההיסטורי, כשאר יצרי האדם, התעוון במשך הדורות, ועל־כן מעורר גילויו התמים גיחוך, מצד אחד, והתרגשות, מצד שני. ואף־על־פי־כן, כלום לא היינו עניים יותר אילולא קמו לנו משוגעים־לדבר כאותו היינריך שלימן והדומים לו? אכן, יש תיאוריות (בעניין המקורות השרשים) שהן יותר מבוססות מבחינה מבקעיה, והמצאותיה; כמו אלה של אידלברג, או של פון דאניקן (על ביקוריהם של יצורים מכוכבים אחרים בכדור־הארץ), שהן פחות מדעיות. ישפטו המדענים את התיאוריה של אידלברג, ועד שיוציאו משפטם, ניתנת להדיוט ההזדמנות להתענג על עוד ביטוי אחד של היצר ההיסטורי.

*) יוסף אידלברג: „במברה", הוצאת „המתמיד", ת"א, 182 עמ'.

אהוד בן עזר / ספרי דורות קודמים

לאן למרדכי זאב פייארברג

„הוא קורא עתה את הספרים הכבנים לעצמם בשם ,הספרות החדשה', אבל הוא אינו מוצא פה כל חדש, אין פה כל דרך סלולה... ,הספרות החדשה' הזאת הוא הפרפור והאנחה של המאה הי"ט, כמו שהקבלה והחסידות היו הפרפור והאנחה של ימי חושך... ,הספרות החדשה' הזאת דוגמתה כדגים שנאחזו בכלי של מים עכורים, והם שטים אנה ואנה, מפרפרים בכל כוחם ומוציאים את ראשיהם החוצה, למצוא את החיים החסרים להם..." (כתבי מ. ז. פייארברג. לאן. עמ' 120).

אחר המחשבות המרות הללו על מצבה של הספרות העברית החדשה עושה נחמן, גיבור הסיפור „לאן" (1899) מאת מ. ז. פייארברג (1874—1899), את המעשה הנורא — כיבוי נר השעוה הדולק על הבמה, בלילה הנורא ההוא, ליל יום־הכיפורים, ובכך חותם גזר־דינו לנצח: הוא — „משוגע"...

פייארברג מת בגיל עשרים וחמש, ואת הגדול שבסיפוריו, „לאן", כתב בשנת־חייו האחרונה. הסיפור התפרסם בחוברת „השילוח", שיצאה שבועות ספורים לאחר מותו. „הספרות העברית החדשה" היא קנה־הקש האחרון שבו נאחז נחמן ערב סיקופו, בתקווה למצוא פשר וטעם לחייו. קודם־לכן כבר נתאכזב מלהיות „איש צבא יהוה", כמאמר אביו הרב, כדי לעבוד את אלוהי התורה והדת. גם בכיהום הגלות והגאולה של הקבלה אין הוא מוצא מרגוע לנפשו. לאחר הקוונות התפעלות קצרות מן הפילוסופיה היהודית של ימי־הביניים, ולאחר־מכן מחוכמת הפילוסופיה הכללית, בא וידויו, המזכיר את דבריו המפורסמים של פאסקאל: „מדוע גזלו מבני את האל הגדול הגיבור והנורא, השובר את ארזי הלבנון ומרקידם כמו עגל', את האל הרחמן השוכן את דכא ושפל רוח, היודע מה בחשוכא ועמיה שריה נהורא? השיבו לי את אלוהי, את אלוהי ישראל! האלוהים שנתן לי אריסטו לא אלוהים חיים הוא, הוא אינו יכול לעשות מאומה!" (שם. עמ' 102).

ולאחר־מכן באה האכזבה מאשתו הצעירה. ומתשובותיה של ה„השכלה" וספרותה, והוא נופל לתוך טירוף־הדעת. הוו טירוף־דעת רליגיוזי, שסיבתו מצוקה קיומית נואשה. אין למצוא אצל פייארברג שום הסבר פסיכולוגי להתמוטטותו הנפשית של נחמן.

נחמן, כמוהו כפייארברג עצמו, לא היה מעודו בארץ־ישראל. הוא הכיר את מראות הארץ כמו מן החלום. ומעניין כי ההתעוררות האחרונה, „הלהב האחרון אשר עלה מקרב לבו (של נחמן המשוגע) ויתפרץ החוצה" (עמ' 127), היא ה„דרשה" אשר הוא נושא באסיפה של חובבי־ציון צעירים בעירו, עם התעוררותה של הכמיהה המדינית ההתיישבותית לארץ־ישראל.

ההירהורים התוקפים את נחמן בטרם ישא את הדרשה כולם מתוך הרגשתו הבסיסית, כי הפתרון הלאומי הטריטוריאלי אין בו שום משמעות ושום תשועה רליגיוזית עמוקה. זוהי הגירה של מצוקה כלכלית ולאומית, ולא נלווה אליה שינוי־ערכין רוחני. פייארברג מרגיש כי הציונות מעוררת בלב הפרט היהודי תקוות משיחיות, תקוות שבמתן משמעות שמעבר לחיים הכובבים על הקיום והבטחתו — ולתקוות הללו אין כיסוי. ולכן אין באידיאה הציונית משום תשועה רליגיוזית לנפשו החולה של נחמן.

אבל בדרשה שלו הוא מנסה להעמיד את השיבה לציון על עיקר רוחני מקיף יותר, כמעט־רליגיוזי, מתוך נסיון נואש לשכנע את עצמו ואת שומעיו באפשרות לגשר על הפער שבין אלוהים חיים ובין אלוהי הדת והמדינה. הוא אומר כי כל תנועה גדולה בחיי העמים היתה תנועה דתית, ועם ישראל השתתף תמיד בכל תנועות העמים ורוחם. כך, למשל, הולדתה של הנצרות נבעה מכך ש„אז בנה המערב חברה חדשה על יסוד מזרחי, על היהדות..." (עמ' 126), ואילו עתה, בשלהי המאה הי"ט, מוכנה שוב החברה האירופית החולה לנביא ומחוקק גדול אשר ישמיע דברי אלוהים חיים לציפיים ולכושלים ואשר יתן כוח לחברה ללכת הלאה.

„החברה האנושית תועה עתה במחשכים, עד אשר יערה עלינו רוח אלוהים חזק, ויתן להחברה מזון לאלפי שנה... הנה ואגיד לכם, אחי, כי לא אך אבותנו פנינו מועדות אל המזרח, אך המערב כולו נוסע זה כבר מזרחה... אנוכי — ראשים אתם לשחוק עלי — אנוכי יודע, כי ימים יבואו ומאות המיליונים אשר במזרח, העצמות היבשות, יתעוררו לתחייה; אז יקומו עמים רעננים ומלאי חיים ויסדו את החברה החדשה... אז יתנער המזרח וימלוך בתבל כולה אחרי המהפכה המערבית, כמו שמלך המערב אחרי המהפכה המזרחית. ואתם, אחי, בלכתכם עתה מזרחה, עליכם לזכור תמיד, כי מזרחיים אתם מלידה; בעת שהמערב כולו הולך מזרחה לרשת נחלת המת, עליכם ללכת שם בשביל להחיות את המת ולבנות את בניין החברה החדשה; השונא היותר גדול של היהדות הוא — המערב, ולכן הנני חושב כדבר בלתי־טבעי, שהעם העברי, המזרחי, יפיל גורל על המזרח ביחד עם עמי המערב. הנני מאמין כי העם העברי יחיה ויעמוד על רגליו; הנני מאמין, כי העם הגדול הזה, אשר אי־אפשר לנו לצייר במחשבתנו את מצב העולם בלעדי ספריו ורוחו הגדול, יתן עוד הפעם חיים להחברה; אבל החברה הזאת תהיה מזרחית. המזרח הגדול יתעורר משנתו ויחל לחיות חיים טבעיים, אז יעמוד העם המקולל בראש גויים, בראש המזרח החי... אם אמת הדבר כי יש תעודה לעם ישראל, יצור נא את תורתו ואת תעודתו וישא אותן אתו אל המזרח... לא רק ל„ארץ־ישראל" אלא אל המזרח כולו... אז ידע עצי, כי הולך הוא בדרך סלולה וטבעית. ואל נא יתאמר הדור הזה בגאון רוחו כי יוכל לגמור את המלאכה על רגל אחת. כתבו נא, אחי, על דגלכם: ,אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב', מזרחה!" (עמ' 126/7).

היו שראו במאניפסט הבוהרי של פייארברג משום ביטוי בולט לנטייה הרומאנטית, אשר מבעד למשקפיה הוורודים רואה בארץ־ישראל רק את מה שרצוי לה לאותה השקפה, ולא את המצוי בארץ. ואפשר לראות בו, כמובן, גם גישה כמעט „כנענית". יש, כמובן, בקריאה הנואשת המשוגעת „מזרחה! מזרחה!" משום חלום על שינוי דמות־גבור בעם ורצון להתנערות מחולאי הגויים. אבל אין לערב את החלום הזה עם הסממנים הרומאנטיים של הספרות ושל החיים הארץ־ישראליים בסוף המאה הקודמת ובראשית המאה הנוכחית. הרומאנטיקה של פייארברג איננה הרומאנטיקה של זאב יעבץ ושל סופרים ארץ־ישראליים אחרים בסוף המאה הקודמת. יעבץ באמת רואה את המזרח מבעד לצעיף הרומאנטי של יחסיו עם הערבים (דמיון בלבוש, עליונות וגבורה כלפיהם), ושל צמיחת דור עברי חדש בארץ הרוכה לתושבי המקום (זו שהיה, למשל, להיות המזרחיות הרומאנטית, הקדושה, של אבשלום פיינברג). אבל פייארברג אינו מתכוון לרומאנטיקה של דמות המקום, של הארץ, או של הדמות חדשה של העם. הוא יודע את מצבה של הטפל והנדכא של הארץ, ומצויין זאת בסיפורו. לא סיפורי גבורה רומאנטיים מהווי המושבות הראשונות הם משאת־נפשו. אכנם הוא מדבר על העם העברי ועל החברה המזרחית, אבל הרומאנטיקה שלו היא רומאנטיקה רוחנית. היא הנסיון הנואש למצוא בתחייה הלאומית של עם ישראל משכבות רליגיוזיות עמוקה הקיימת מעבר לדת היהודית ולמדינה הישראלית. בובר ביטא את הדברים הללו בנאומו „ציון והנוער" מחודש מאי 1918, באומרו: „ציון — משהו גדול יותר מאשר כברת ארץ במזרח הקרוב: משהו גדול מבהינה יהודית בארץ זו. ציון — פירושה זכרון, תביעה, יעוד. ציון היא אבן השתייה, יסוד מוסד לבניין המשיחי של האנושות. ציון היא תעודתה האחרונה של נפש העם." (עם ועולם. הספריה הציונית. תשכ"ו. עמ' 219).

הנסיון הזה נידון, כנראה, לכשלון. אין בציונות משום תשועה רליגיוזית. אבל הציונות מעוררה ציפיות כה רבות, כאילו היתה יותר מתנועה מדינית התיישבותית. ומשום כך היא מביאה אכזבות קשות למאמינים בה או לנידונים לחיות במסגרתה, ומעוררת עליה האכזבות הכוזרות מצד מתנגדיה ושונאיה. פרשתו של נחמן נגמרה עם התפרקות חברת „יישוב הארץ" שבעירו, ודעיכתן של האסיפות הציוניות: „הדרשה ההיא היה הלהב האחרון אשר עלה מקרב לבו ויתפרץ החוצה. מני אז הלך נר אלוהים אשר בקרבו הלוך וכבה, עד אשר חמל עליו המוות" (לאן. עמ' 127).

כתבי מ. ז. פייארברג, מהדורה חדשה. ערוכים בידי א. שטיינמן. הוצאת בית מסחר ספרים „כנסת", אלנבי 97, תל־אביב, ה'תש"א (1941). 190 עמ'. בתוספת צרור מכתבים אל אחד־העם, פרקי הערכה מאת מ. י. ברדיצ'בסקי, ד"ר י. קלוזנר, י. פיכמן, פייארברג בעינינו — א. שטיינמן.

חומר ל„תרבות וספרות" לא יוחזר אלא אם תצורף אליו מעטפה מבוילת וממוענת.

העורך: אברהם יבין

אלוהים ברחוב החול

סיפור מאת שושנה שרירא

אלוהים ברחוב החול לא היה צריך להגביה שבת. יכול היה להתיישב על הענן הראשון הנמוך ביותר, הקרוי בלשונו ענגה, בישיבה מזרחית, בקיפול רגליים תחתיו. ולא היה זקוק לכיסוי־ראש, אלא רק פעם אחת או פעמיים בשנה, כשמגיעים הקרובים יראי־השמיים מירושלים בקפוטותיהם השחורות, בפיאותיהן הנכריות המכוסות במטפחת שחורה של נשיהם, בכובעיהם רחבי־השוליים, ובטפם. כל ימות השנה לא היה מחויב לכסות את ראשו והיה רשאי לשבת עמנו, לספוד, ואפילו לעיין בתנ"ך, בגילוי־ראש.

אלוהים שם משכנו בבית־כנסת מזרח־אירופי, עשוי לוחי עצים. כל כמה שהתאמצנו לשימו במשכן של אוהל־נודים בדואי, משכן מקראי, אוהל־מועד, דמות נישאה על אפריון, או על מרכבותיו של יחזקאל הנביא — חזר והושיב עצמו מעל לראשינו, נבוך למדי, בתוך בית־כנסת „פולני" עשוי עץ. [...]

לנו, למטה, היה אלוהים פרטי אחר לגברי של ילדים. אלוהים נוקבני, מקראי, שונן, המתערב בכל העניינים ובכל המלחמות, בכל דיבור ודיבור, בכל עיסקה מדינית עתיקה. [...]

[...]

בעולם הספרות והאמנות

הסגנון החדש

שינויי סגנון הכרחיים לספרות, כדרך שהם חיוניים לכל התבטאות אנושית, הרפתים, שלגביהם הספרות היא ענין מאורגן ומוגדר מבחינה צורנית יותר מלגבי שאר האומות, נוטים ללוות שינויים אלה בתצוצרות ובבאניפסטים — כך שכל העולם יכול לנקוט מיד עמדה בעד או נגד הרומאן החדש. או תחליפו. [...]

פרס לארמני. הדיאלוג של רוולינד באלבא הוא תמציתי ביותר, דחוס; קטעי הסיפור מקוטעים, הדומה כי המספרת אינה יכולה אלא לדבר בסטקאטו — האם זה רמז לכך שאין אנו יכולים לבטוח בסיפורת? מי הם הקוראים? איך קורה הדבר שהיא מחליפה בהיר־סוהר בקלות כזאת? ושמא אין היא אלא תולדת רוח ההוות היום מטורפה? הסיפור השני בספר, „בריחות" דן אף הוא בהיעדר אורייטאציה מנטלית, אך במידה מעטה יותר של הצלחה.

[...]

ברגישות, בדרך של דיאלוג ופעולה, ועל כל הסיפור נסוכה אווירה של אגדה.

מבחינת הנושא, הלק־ירות המזמריות, שתים שלושה ספרים אלה לתלוסין — מה הוא, איפוא, הדבר המשייך אותם לסגנון החדש של שנות השישים והשבעים? [...]

פרס למלחין הונגרי

בגיבוקן של שלושים התוצות־רדיו ברחבי אירופה, אמריקה ואסיה נפגשו בפאריס, בבית אונסקו, בחרו ברקוויאם לזכר ליזט קאסאק מאת המלחין ההונגרי שנדור באלאסה כיצירה הטובה ביותר שנשמעה השנה בכינוס „הרוסטרום" הבינלאומי של המלחינים. הרקוויאם נבחר מתוך שמונים וחמש הקלטות שהושמעו בפני ה„רוסטרום". הוא מבוצע בידי התזמורת הסימפונית והמקהלה של הרדיו ההונגרי, בניצוחו של ביירגי לאזלו.

יצירות אחרות, שעליהן המליץ ה„רוסטרום" היו: „כרוניקה לתזמורת מאת האוסטרי גרהארד וימבר־גר, „מתאיקה" לתזמורת מאת הב־ראזילאי מרלוס נוברג ו„אוטונטו 2" לצ'לו ולתזמורת מאת היוגוסלבי לובכרבקו דאשני.

שנדור באלאסה, המלחין הזוכה, הוא בן 37. את חינוכו המוסיקלי קיבל בהונגריה והוא עובד ברדיו ההונגרי. יצירותיו הושמעו בפני ה„רוסטרום" גם בשנים קודמות. כבר אז הבטיח רבות אולם הרקוויאם שלו מעמידו בשורה אחת עם גדולי מלחיני זמננו. הרקוויאם מוקדש ל־משורר ההונגרי הגדול לאיוש קא־סאק שמת לפני חמש שנים. באלאסה השתמש ביצירתו בטכסטים של קאסאק וכתב אותה ברוח הליטורגיה המסורתית, עם פרקי הקיריא, גלוריה וכו' המקובלים. אולם רק בצורה באמן באלאסה לרקוויאם ה־מסורתי — בסגנונה היצירה היא אטונאלית, כשחלקים שונים שלה ניתנים לאילתור, ברוח הטכניקות השונות של המוסיקה החדישה ב־יותר.

שירים חדשים של ו. ה. אודן

לפני מלחמת העולם הראשונה, כי שהיה נער, אהב המשורר ו. ה. אודן לבקר את מפעלי הגאז המקו־מיים בחברת אומנתו. [...]

[...]

„בחשיכה"

[...]

מסכת ביקורתו של י. רבינוביץ

(סוף מעמוד 16)

[...]

פרס צרפתי לפרופ' שולמית ויסמן

[...]

מארחת (ב)

[...]

טור הלשון

[...]

ספרים חדשים

[...]

זה עתה הופיע

אפלטון

משפטו ומותו של סוקרטס

שלושת כתבים אפלטוניים
הקשורים קשר בלתי אמצעי
במשפטו ובמותו של סוקרטס

שלושה כתבים אלה, המשמשים כחומר קריאה
ולימוד בבתי ספר ואוניברסיטאות
הופיעו עתה בהוצאה נפרדת,
בתוספת הקדמות מסבירות לכל דיאלוג ודיאלוג
מאת פרופ' י"ג ליבס.

ש

הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

תמונות

השבוע אנחנו מציעים:
קסטל, יוסל ברגנר, ליטבינובסקי, פרנקל (שנות השלושים) פרנל, סטמצקי, קרוזה, פומה, מוקדי.
ECOLE DE PARIS: KARS, MANE KATZ, MICHONZE, BELLA KADAR, IMRE AMOS.
ליטוגרפיות:
MUNCK, NOLDE, GROSZ, I. ISRAELS, KLEE, KUBIN.
כמו כן ציירים צעירים ומבטיחים

Rooz גלריה לאמנות
סמטת בית השואבה 1
(פינת אלנבי 94)
תל־אביב, טל. 613924
שעות עבודה: 13.00—9.30, 19.00—16.30

הספרות - רבעון למדע הספרות

יוצא לאור ע"י אוניברסיטת תל־אביב

הופיעה תשלובת למנויים הוברת מס' 4-3 של כרך ג'

זוהי חוברת כפולה, המחזיקה כ־270 עמודים כפולי טורים, ומוקדשת למיגוון רחב של נושאים. מדור גדול מוקדש למדע החדש כמיוטיקה, שיש בו עניין מיוחד לחוקרי ספרות ולשון. [...]

מחיר החוברת: 12 ל"י.

אנו מודיעים על תקופת החתימה מיוחדת לכרך ד', לחותמים עד 30 בנובמבר 1972 במחיר 20 ל"י.
(לסטודנטים: 16 ל"י).

כן נותרו למכירה החוברות הבאות: (המסומנות ב־* מספרן מצומצם):

כרך א', 1', 4-3
כרך ב', 1, 2, 3*, 4*
כרך ג', 1*, 2, 4-3

מחיר כל ארבע חוברות שהן: 25 ל"י (לסטודנט 18 ל"י), עד 30 בנובמבר 1972 — מחיר קניה מיוחד בכ"ל. [...] מינהלת 'הספרות', ת.ד. 39805, תל־אביב, [...] טל. 416111 קו פנימי 381, בין השעות 09.00—14.00.

ספרים חדשים בהוצאת דביר

יעקב שטיינברג האיש ויצירתו

מאת: יעקב כהן

מחקר מקיף על יעקב שטיינברג האדם והיוצר המנתח ביסודיות את מורשתו הפיוטית וההגותית

24.— ל"י

שערים אל היהדות

מאת: הרב בנימין אפרתי

המחבר מעלה נושאי יסוד בערכיה הנצחיים של היהדות ומלבנם בבהירות המקרבת את הדברים אל הלך מחשבותיו של בן־זמננו

7.50 ל"י

עולמה של האגדה

מאת: א. א. הלוי

נסיון רציני ראשון לגלות בספרות היוונית את המוטיבים המשותפים לה ולספרות האגדה שלנו

15.60 ל"י

למורים ותלמידים בבתי־ספר תיכוניים!

אנו מפנים את תשומת לבכם לסידרת הספרים

בכימיה חדישה (ספרי עזר ורקע)

בהמלצת מדעני מכון וייצמן

בסידרה זו הופיעו:

מהירויות של תגובה ושיווי משקל / קליפורד אוהן
חומציות ובסיסיות / ד. בראפורד
אנרגיה בכימיה / מרסין הונגרס
אלקטרוכימיה / טרי סילק
מולקולות גדולות / בים מילן
חוברת תשובות לשאלות בסדרה

הסידרה הפופולארית בכימיה חדישה באה להקל על התלמידים לקלוט את החומר ותבטח להצלחה רבה.

בהוצאת ספרית פועלים, תל־אביב, רח' אלנבי 73
להשיג בכל בתי המסחר לספרים

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ

תל־אביב, רח' יוסף הנשיא 13, טל. 283339

הופיעו

א. ארני — א. אפרת

הגיאוגרפיה של ארצנו

מהדורה חדשה, מורחבת ומושלמת לפי תוכנית הלימודים של משרד החינוך והתרבות.

שפע של תמונות ומפות. מחיר הספר בכריכה קשה 16.— ל"י

א. רוזן — י. בן־שפר

אלף מילים המחודש - חלק א'

ראשית ידיעת הלכסון למבוגרים ולנוער
הישן בתוכנו — חדש בצורתו

המחיר 4.50 ל"י
מחיר הספר הכולל מילון ב־8 שפות 6.— ל"י

מ. לינדמן — י. ליפשיץ

פיסיקה ה'

חשמל — פיסיקה של האטום והגרעין

מהדורה חדשה, מושלמת ומורחבת, לפי תכנית הלימודים של משרד החינוך והתרבות.

המחיר 16.— ל"י

להשיג אצל מוכרי הספרים או ישירות בהוצאה.

هكذا من الأصل

נאלץ להקריב כלי ו...ניצח

שחמט
מאת משה צ'רניאק

אל תדחוף את היריב לפעולה י־אוש. היא עלולה לסכן את צמדתך יותר מכפי שחשבת.

סיום משחק מס' 769

½ גבר אליפות בריה"מ, 1972.
הירדקוב

סואטין

12. פ—ה5!

עמדתו של הלבן עדיפה. מסעו האחרון מעמיד את השחור בפני איו־מים רבים; ר—ה4 או פ—ה5—ג5 או פ:ה6 ובעקבותיו ר—ג4. לא נו־תר לשחור אלא להקריב כלי ולפ־תוח ב,,התקפת יאוש".

12... פ:ד4!; 13. ג:ד4, מה:ד4; 14. פ:ה6, ו:ה6; 15. ר—ג4, ר:ה6;

תמורת הרץ קיבל השחור שני רגלים בלבד. אך המלך הלבן נשאר ללא הגנה וכל הכלים השחורים יתגייסו לפעולה נגדו. כבר נוצרו האיומים: 16... מה—ח4× או 16... ר:ח3.

16. ?!

מצבו של הלבן קשה מאד. כנגד 16. ר:ה6+, מ—ח7; 17. ר—ה3 יבוא 17... מה—ב4+; 18. ר—ד2, מה—ח4+; 19. מ—ד1, ר:ב2; 20. מ—ג1, צ—ה2. אם 16. ר—ה3 או מה—ח4+; 17. ר—ה2, צ:ה2!; ואין הגנה (18. ר:ה6+, צ—ד7+).

16... צ—ה2!!

מהלומה מכרעת. סואטין הוכה בתד־המה ומפסיד מייד, אך גם הגנה טובה יחסית אינה יכולה להצילו, למשל: 17. ר:ה6+, מ—ח8; 18. מה—ד3, צ:ח2!; 19. צ:ה2, מה—ד1+; 20. מ—ג2, צ—ה8+; 21. מ—ג2, מה—ג1×. או 17. מה—ה3, מה:ג4; 18. מה:ה5 (18. מה:ה2, מה—ה4+) 18... צ—ה5; 19. מה—ג2, מה—ב4+; 20. ר—ד2, צ:ד2!; 21. מה:ד2, צ—ה5+; 22. מ—ג3, צ—ד5. וזוכה.

17. מה:ה2?, מה—ד1×.

אולימפיאדת סקופליה

וארגנות המשתתפות (62) חולקו ל־8 בתים. ישראל שובצה לבית ה־חמישי ויריבותיה הן: צ'כוסלובקי־יה, ספרד, מונגוליה, פורטוגל, איר־לנד, הונג־קונג, מאלזיה. לנבחרתנו סיכויים לא מבוטלים להעפיל לגמר א'. התחזית: התמודדות בין צ'כוס־לובקיה, ספרד וישראל על שני המ־קומות הראשונים המזכים בעליה לג־מר א'.

סיבוב ראשון: ישראל־אירלנד 1:3 (כגן, קריידמן וקלדור ניצחו; גלר הפסיד בזמן). ספרד — מאלזיה 0:4, פורטוגל — הונג־קונג ½:½3, צ'כוס־לובקיה — מונגוליה ½2:(1)½1.

סיבוב שני: ישראל — מונגוליה ½1:½1 ושני משחקים טרם נסתיימו (קריידמן סיים בתיקו עם ביאגמר־סורן, גלר הפסיד לטומורבאטור, כגן ובלכמן הפסיקו (לשניהם — עדיפות). הפתעות נפלו במפגשים אחרים של אותו בית: צ'כיה — פורטוגל ½1:½1 (1), אירלנד — ספ־רד 0:1 (3); הונג־קונג — מאלזיה ½:½3.

בתחרות נשים ישראל — מונגוליה (על המקום בתחרות בין־האזורית לנשים) המצב שקול אחר שני סי־בובים, 2:2. שתי הישראליות (רבי־נוביץ וגל ניצחו בסיבוב הראשון והפסידו בשני.

ה,,מזלג" שהחטיא את מטרתו

כל שחמטאי למד עוד בהיותו טי־רון מה רב כוחו של ,,מזלג" (כך נהוג לכנות התקפה כפולה) ובעיקר — כשהוא מבוצע ע"י פרש.

עם זאת, חשוב פעם נוספת לפני שהופלת בשק זה. שמא העמדה שת־הצר כתוצאה מכך איננה לטובתך. הדוגמא הראשונה היא שקופה למ־די.

הלבן מאיים במט. העובדה כי, ניתן לבטל איום זה ואף לזכות ברגלי חשוב, מסנוורת את השחור הדוחפה אותו לבצע תחבולת־מזלג נחפזת.

1... מה: ז2+?; 2. מ:ז2, פ—ה3+; 3. מ—ז3, פ:ד1; 4. ג5!

הפתעה לא נעימה. הפרש כלוא והלבן לוכד אותו במסע הבא (מ—ח2).

סיום משחק 770

לימבך 1957
קוטמברט

שחמטאי אלמוני

1. צ:ה5+ ?

הלבן מבחין באפשרות לזכות ב־רגלי ע"י ,,מזלג" ואין הוא שואל את עצמו מדוע לא מנע היריב אפ־שרות זו.

1... מ:ה5; 2. פ—ג3+, מ—ה5; 3. מ:ג2, פ—ד4×;

נפילה כזאת אורבת בעיקר לשח־מטאים לא מנוסים; אך במלכודת הבאה עלול ליפול גם שחמטאי מנו־סה.

סיום משחק מס' 771

מונטה־קרלו, 1904
סבידרסקי

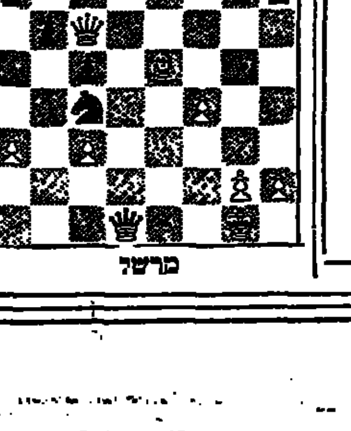

מרשל

שחמט בישראל

ידיעות בקצרה ב־5 באוקטובר יע־רך בכבר מלכי ישראל, בתל־אביב, משחק סימולטני המוני בהשתתפות כ־200 חובבי שחמט, נוער ובוגר־רים. הובטחה השתתפותם של 10 מטובי אמני השחמט בישראל שכל אחד מהם יתמודד עם קבוצה של 20 איש. המשחקים יתחילו בשעה 18.00. הרשמה — בשעות הבוקר בבית ה־עיריה, אגף לתרבות לנוער ולספורט ובשעות אחה"צ במרכז הנוער, רח' הפסמן 6 (מול מפעל הפיס) ● שי־נויים קלים נרשמו באליפות ירו־שלים. נערכו 7 סיבובים והדירוג הוא כדלקמן: מלין ½5, בר־ניר, בן־ציון 5 (1), עין־דור ½4 (1), גרוס ½4, גינסברבר, רוזנברג 4 (1), סלא־סין, הס 4, דוד ½3 (1), ריכטר, דודקוב, רוזינסקי ½3 ● נמשכת ה־תחרות על אליפות רמת־גן. אחר 7 סיבובים מוביל כנעני עם ½5 נק', אחריו: פלאי 5, גרוס ½4 (2).

שחמט בעולם

בנבחרת בריה"מ, אלופת העולם ,,כרונית" תופיע באולימפיאדת סקו־פליה בהרכב זה: פטרוסיאן, קור־צ'נוי, סמיסלוב, טאל, קרפוב, סבון. נקבעו שלושה מאמנים: קרס, סוא־טין ואנטושין ● גרעון של 50 אלף דולר צפוי למארגני הדו־קרב ספאס־קי־פישר ● האלוף החדש ,,מאיים" לבקר באולימפיאדת סקופליה, אך אין הוא מוכן להשתתף בנבחרת ארצות הברית, כפי שפורסם קודם לכן.

פתרון בעיות

מס' 691 (לימבך): 1. מ—ג3! מ:...; 2. ר—ב3+, מ—ב1; 3. מ—ד2, א2; 4. מ—ד1, ד2; 5. ר—ב2×.

מס' 692 (קולובסקי): 1. צ—ח7+, מ—ב8; 2. צ—ח8+, מ:ז7; 3. צ—ח7+, מ—ב6; 4. ג5+!, צ:ג5; 5. א5+, צ:א5; 6. צ—ח6+ עם שח־תור לאורך הטור ה'.

פענח את הצופן 3

להלן אימרה של אחד ממנהיגיה של המהפכה הצרפתית. מתחת לאימרה רשום שמו של המנהיג. האימרה ושם אומרה רשומים במספרים שכל אחד מהם מייצג אות מסויימת. למטה נתונים כבה שוויונים הכתובים באותיות, שכל אחת מהן מייצגת כספר מסויים מן המספרים שבאימרה ובשם. השוויונים האלה, אם תפענחם נכונה, על דרך ההגיון, יעניקו לך מפתח ספרות לגבי שבע אותיות. רשום את שבע האותיות שבשוויונים מעל למספרים מתאימים בתוך האימרה. את האותיות המתאימות ליתר המספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסוי.

האימרה

10 3 20 1   9 20   9 19 20 1 16 4   7 2 3 9   4 20

1 19 18 8 10   18 1   13 17 12   .6 19 14 6 14 20 4

.19 9 17 5 19 15 2   15 19 8   19 20 1 10   17 1 11 18

(13 19 11 13 15)

השוויונים

פ = ט + כ + ר = ש × כ × ר

ע = ר — ת; ע = שכ; ת = כש

נ = (ש + כ + ר + פ) — (ע + ת)

הפתרון בשבוע הבא

פתרון ,,פענח את צופן 2"

להיות, להיות מאושר במעמדו ולהיות מועיל בקרב אנוש, היא תעודת האדם, היא תכלית חינוך הילדים.

השוויונים

$5^2=25$; $25^2=625$; 5X2=10

$3^3=27$; 27x3=81 ; 7X7=49

יבואו על הברכה והתודה האמנים הבאים,
אשר ערב ראש השנה תשל"ג יצאו למוצבי ועמדות צה"ל בבקעה, סיני, רמת הגולן ורצועת עזה, הופיעו בהתנדבות בפני החיילים והגישו להם שי לחגים.

תודתנו לאישים, מוסדות ומפעלים אשר תרמו וסייעו להצלחת המבצע.

אלהרר דוד	ויטמן טוני	מלר עמוס
ארקין ג'וקי	וייס אפי	מסינג דני
אבני ישראל	וולד יוסי	מסינג דניאלה
ברוך אלי	זר גידי	ניר רמי
בניאל ערן	חבקין דרורה	נצר אפי
בודו יעקב	טופז דודו	ספרוני רות
גלי עמי	ישי גליה	סיגל שלומית
גרסטנר ארתור	ייני ליאור	פיק צביקה
גלרון נורית	כגן אדי	צוויג אנדרי
גולן דני	כהן חפני	קראוזה צבי
גלעדי מוטי	לביא שי	קרול פליכס
דמארי שושנה	ליטובסקי יוסי	רודיק אריה
הירשברג מולי	לוקה ג'טה	רון משה
הד אביבה	ליטני דני	שדה מיכאל
הלל משה	מיכאלי חנה	שפירא איתן
וכסלרים		

אגודת הכורמים הקואופרטיבית של יקבי ראשון-לציון וזכרון-יעקב
אי.אס.אל. חברה לשרותי תעשיה בע"מ

דובק בע"מ	פורום — יחסי־ציבור
זרחיה יעקב	פארבנדטורס
ירקוני יפה	פרומין בע"מ
כור תעשיות בע"מ	צלום קאופמן
לנה, מפעלי סריגה בע"מ	קהאן מוריס, צרפת
נויהאוז זיגי	קרנציה היינריך בע"מ
ספקטור אליהו	תורן, סוכנויות לבטוח בע"מ
סולימה שמואל	שלאון בע"מ

בדרך זו המשכנו כולנו במסורת הנאה של הבאה ברכת אזרחי המדינה לחיילינו בקוים.

צה"ל/ענף הווי ובידור
,,קרן אור" לחיילי צה"ל

נוסחה מפוקפקת

הידע התיאורטי הפך בזמננו לנטל כבד. השחמטאי המשתתף בתחרויות, אפילו אין הוא בעל דרגה עליונה, חייב להתמצא בדקויות: כל נוסחה תיאורטית אליה הוא נקלע. ותמיד אורבת לו הסכנה שהיריב יידע יותר ממנו.

חבל שהשחמט, בשל התפתחותו המסחררת, חדל להיות מבחן הכשרון והפך, לפחות בשלבו הראשון, למבחן הידע התיאורטי. וכך נוצר מצב, בו שחמטאי מן השורה שאינו מסוגל ליצור בעצמו דרכים חדשות בפתיחות נאלץ להסתמך על מה שיצרו עבורו מומחי השחמט.

לבן: צוקרמן
שחור: צ'רר
החרות מרכז הנוער, ת"א 1972.

1. ה4, ג5; 2. פ—ו3, ד6; 3. ד4, ג:ד4; 4. פ:ד4, פ—ו6; 5. פ—ג3, ו6; 6. ר—ה3, פ—ג6;

השחור יודע כי אסור להמשיך באר־פן כיבכי 6... ר—ז7? כי אז 7. ה5! עם התקפה מסוכנת מאד. אך, לדע־תנו, גם המסע במקסט על אף היותו ,,תיאורטי" אינו מבטיח לשחור שויון מלא. יתכן כי 6... פ־ב—ד7 הוא ה־טוב יחסית.

7. פ:ג6

אפשרות פיקנטית: 7. ר—ב5, ר—ז7; 8. ר:ג6, ב:ג6; (עדיף 8... ר:ג6) 9. ה5!, פ—ד4!?; 10. ה6! ו:ה6; 11. מה:ד4!, ה5; 12. פ—ה6, מה—ב3; 13. ה5! וזוכה. כי אסור 13... ג:ה5?? בשל 14. מה—ה2 (צ'רניאק—פאליקן, בואנוס־איירס 1944).

7... ב:ג6; 8. ה5, פ—ד7; 9. ה:ד6, ה:ד6; 10. ר—ה3, מה—ה7; 11. מה—ד4, פ—ה5;

עד כאן נערך המשחק לפי קווים תיאורטיים ידועים. המסע האחרון מ־הווה חידוש לא מוצלח, אך גם אילו המשיך ,,לפי התיאוריה" לא היה השח־חור משיג שויון. למשל: 11... ר—ז7; 12. מה:ז7, מה:ה3+; 13. פ—ה2 צ—ה8; 14. מה—ד4, מה:ד4; 15. פ:ד4 עם עדיפות ללבן. כנראה שה־נוסחה כולה היא בעלת ערך מפוק־פק לגבי שחור.

12. 0—0—0, ר—ה7?;

מאפשר תחבולה מפולפלת. אך גם אחרי 12... ג5; 13. ר—ב5+, ר—ד7; 14. מה—ד3 ובעקבותיו צ־ה—ה1. ל־לבן עדיפות ברורה.

13. מה:ה6!, מה: ה3+; 14. מ—ב1, פ—ד7;

אין לשחור הגנה מספקת. למשל: 14... ר—ד7; 15. ר—ג4, מה—ג3; 16. פ—א4 ואחריכן פ—ג5, צ־ה—ה1+ וזוכה.

15. ר—ה6!

עם התקפה כפולה: צ־ה—ה1 או ר:ג8. לא נותר לשחור אלא לפתוח בפעולת יאוש.

15... צ—ב8; 16. ר:ג8, צ:ב2+; 17. מ—א1 והשחור נכנע אחרי כס־פים ספורים.

יד השנה מטהרן

יד השבוע: מערב מחלק. צפון־דרום פגיעים.

צפון
♠ J 9 3
♥ J 7 3
♦ 10 6 4
♣ Q J 10 3

מערב
♠ K 10 6 4
♥ K 8 5 2
♦ K Q J 5 2
♣ —

מזרח
♠ 8 7
♥ 10 9 4
♦ 8 7 3
♣ 9 7 6 4 2

דרום
♠ A Q 5 2
♥ A Q 6
♦ A 9
♣ A K 8 5

ברידג'
בעריכת: ג. גשרי

סניף חדש של ההתאגדות היש־ראלית לברידג' התארגן בשנת תשל"ב במקום די מרוחק מישראל. הכוונה לסניף שלנו בטהרן בו פעי־לים למעלה משלושים חברים ברא־שותו של מוטי בלוך. הסניף מפעיל תחרויות שבועיות בבית אירן ב־מועדון שמחוזק בבנין הצירות היש־ראלית בטהרן ובחסותה.

היד שלפניכו נתקבלה מטהרן והיא הוגדרה שם כיד השנה. מערב פתח את מהלך ההכרזה בקריאה של ,,1 דיאמונד". צפון ומזרח עברו ודרום הכריז ,,כפל". בסיכום ההכרזה הגי־עו צפון־דרום בדרך כלל לחוזה סופי של ,,5 קלאב", ,,4 ספייד" או ,,3 בלי שליט".

ההגנה הצליחה להכשיל כל חוזה של משחק מלא. פרס למקרה מיוחד של ,,3 בלי שליט" — משחק־ה־מבצע בצורה מושלמת על־ידי השחקן ה־פרסי (מוסלמי) ביזאו, שגם שיחק בכיד שחקני אירן, פרס להיותו פקיד בכיר במשרד החוץ האירני.

מערב התחיל את ההגנה נגד חוזה של ,,3 בלי שליט" מצד דרום, עם ה־K דיאמונד. ביזאו (דרום) לכד את הלקיחה הראשונה עם ה־A דיא־מונד, בעוד מזרח משליך דיאמונד נמוך הכרוז נענה בתשובה לשאלה פשר הדיאמונד הנמוך מצד מזרח, כי יש להניח שמזרח מחזיק במספר אי־זוגי של קלפי דיאמונד. ביזאו שיחק את ה־A קלאב מידו ומערב השליך ספייד נמוך. עכשו שיחק הכרוז את ה־9 דיאמונד מידו שנלקח על־ידי ה־Q דיאמונד ביד מערב. זה משך שלוש לקיחות נוספות בדיאמונד. מ־הדומם השלם בנוסף לדיאמונד ה־שלישי גם ספייד נמוך והארט נמוך. מיד הכרוז השלכו שני קלפי קלאב (כולל ה־K) וספייד נמוך. מערב נאלץ לחזור באחת מסדרות המאז'ור. הוא בחר לחזור בהארט נמוך (לא משנה הרבה) והלקיחה נלכדה על־ידי ה־J הארט בדומם. ביזאו שיחק ספייד נמוך מהדומם אל ה־A ספייד בידו ובשלב זה ל־אחר הלקיחה השמינית (להגנה היו ארבע לקיחות) ביזאו הקדיים כדל־הלן:

דומם
♠ J
♥ 7
♦ —
♣ Q J 10

מערב
♠ K 10
♥ K 8 5
♦ —
♣ —

מזרח
♠ 7
♥ 10 9
♦ —
♣ 9 7 6

כרוז
♠ Q 5
♥ A Q
♦ —
♣ 8

הכרוז שיחק קלאב מידו אל קלפי הקלאב הגבוהים בדומם. על שני קלפי קלאב השליך מערב ספייד נמוך והארט נמוך, בעוד הכרוז זרק ספייד נמוך. ביזאו שיחק את הקלאב האח־רון מהדומם והשליך את ה־Q ספייד מידו. מערב נאלץ לשמור על ה־K ספייד כנגד האיום של ה־J ספייד ב־דומם, ולכן השליך בהחלטיות את ה־8 הארט. ביזאו שיחק הארט מהדומם ועלה בבטחון עם ה־A הארט שמעך את ה־K הארט שנותר בודד ביד מערב. ה־Q הארט הביא לכרוז את הלקיחה התשיעית שהמליכה את ביזאו המוצלה של החוזה.

הקוראים יבחינו, כי אם מערב חו־זר בספייד נמוך במקום הארט נמוך לאחר משיכת קלפי הדיאמונד כת־הווה שוב לחץ דומה על ידי הכרוז. ההבדל הוא שאז זוכה הכרוז בלקי־חה עם ה־J ספייד בדומם, וממשיך עם ה־A הארט בידו לפני הפעלת הלחץ.

בול נוף ארצנו

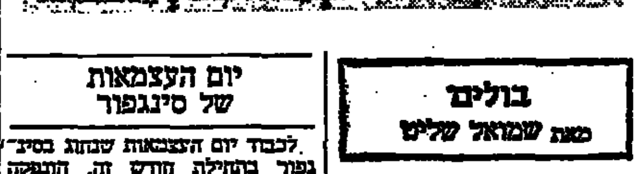

בולים
מאת שמואל שליט

בד בבד עם בולי חנוכה החדשים, ינפיק השרות הבולאי בנובמבר אר־בעה בולי נוף ארצנו, החלק השלי־שי של הסדרה. קדמו שתי הנפקות: ב־1971 הונפקו ארבעה הבולים הראשונים מסדרה זו, שכללו ציורי נופים מהנגב (0.15 ל"י), כנרת (0.18 ל"י), ראש פינה (0.50 ל"י) ועכו (0.88 ל"י). בינואר 1972 הונ־פקו שלושה בולים נוספים, שציו־ריהם מתארים נוף יפו (0.22 ל"י), נתניה (0.55 ל"י) ועין־גב (0.70 ל"י).

הבולים החדשים, שכמו קודמיהם צויירו בסטודיו ,,רולי" בתל־אביב, בידי ג. רוטשילד ר"ג. ליפמן, מתא־רים נוף מדבר יהודה (0.03 ל"י), גן השלושה (0.05 ל"י), עין עבדת (0.30 ל"י) ונוף חיפה (3.00 ל"י).

הבולים בתבנית ריבועית נדפסו בשיטת דפוס־שקע אצל המדפיס ה־ממשלתי בירושלים לפי תצלומים של ,,קרן אור", ,,פרי אור", ו. בראון וד. הריס. זאת הפעם הראשונה ש־השרות הבולאי מודיע שמות צל־מים, שלפי יצירותיהם נדפסו בולי ישראל. בעבר הלא־רחוק סירבו של־טונות הדואר לפרסם בנוף הבולים הישראליים שמות גראפיקאים שצייירו את הבולים שלנו.

אם לא יחול שינוי יופיע החלק הרביעי לסדרה זו בתחילת 1973. בפעם הבאה ייכללו בתבנית רק שלו־שה ערכים מסדרת בולי־נוף החד־שים.

יום העצמאות של סינגפור

לכבוד יום העצמאות שנחוג בסינ־גפור בתחילת חודש זה, הונפקה סדרה בת ארבעה בולים, בערכים 15, 35, 50 ו־75 סנט, שציוריהם מבטאים אחידות עליבה תגיבות.

הבולים בתבנית מלבנית־אנכית, בגודל 28X48 מ"מ, צויירו בידי אמן מקומי ונדפסו, בצבעים מרהיבי עין בשיטת דפוס־שטח (אופסט) בפיני־לנד.

בולי צופים באיים המלדיביים צויירו ונדפסו בישראל

הדואר של האיים המלדיביים, הנ־פיק בולי צופים (לא נמסר מועד הופעתם) שצויירו בידי האחים שמיר מתל־אביב ונדפסו אצל המדפיס ה־ממשלתי בירושלים.

הסדרה בת ארבעה בולים בערכים שונים מוקדשת לכנס הצופים (ג'מבור 71) וציוריהם מתארים צו־פה מתופף, מחצצר, מאותת ומבדיע.

500 שנה ל,,קומדיה האלוהית" לדנטה

הדואר האיטלקי כלל בהנפקות ה־בולים החדשים הנפקת בול זכרון במלאת 500 שנה להוצאתו המהודרה הראשונה של ,,הקומדיה האלוהית" לדנטה.

כן ינפיק הדואר האיטלקי בול במלאת 500 שנה להוצאה המהודרה האיטלקי הבול הגיגי, שהצלחתו מובטחת לו מראש, במלאת 25 שנים ליסוד הג'ירוגל באיטליה.

בולים נוספים ינוקו במלאת 200 שנה למות סלוטוריה רוזה; במלאת 100 שנה למות אלכסנדר מנצוני, בול אירופה המסורתי ובולים לכבוד ,,יום הבולי" האיטלקי, ובולי יובל של אנשי דת ואמנות.

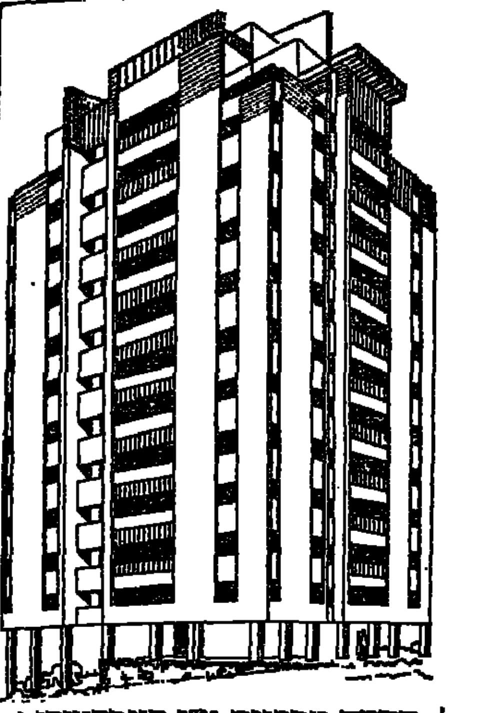

אנו בונים בנוה שאנן חיפה

נותרו מספר דירות בשלב א'

באזור היפה ביותר בנוה-שאנן במרכזו של גן, אנו בונים דירות רווחה מקסימות בנות 4 חדרים, המשקיפות אל נוף מרהיב עין, כאשר מצד אחד ניבט המפרץ והים ומצידו השני יערות והורשות הכרמל. בדירות אלה תמצא את כל מה שתדרוש מדירת פאר.
• איכות בניה מעולה.
• טלפון פנים בכל דירה והכנה לטלפון חוץ.
• שרותים כפולים.
• חניה צמודה.
• הסקה מרכזית ע"י קונבקטורים
• דגם אמריקאי מבוצע ע"י א. עמית בע"מ
• הספקת גז מרכזית ע"י סופרגז.
• אנטנת טלויזיה מרכזית.
• 2 מעליות אוטומטיות.
• מים חמים עם מונה נפרד לכל דירה.
• משכנתאות בלתי צמודות עד 30000 ל"י לדירה.
חנויות, גני ילדים, ומגרשי משחקים בסביבה הקרובה.
כמו כן מתחילים בבנית דירות גן ברח' אינשטיין 127 עם נוף לים.

בלייכר זיכהולץ קבלני בנין בע"מ
רח' הנביאים 20 חיפה טל: 641371-667561
פרסום שם

ללקוחותינו, ספקינו, פקידינו, עובדינו ולכל הבאים עמנו בקשרים
חג שמח
ל.פ.ו. עמודים בע"מ
פלסטופול

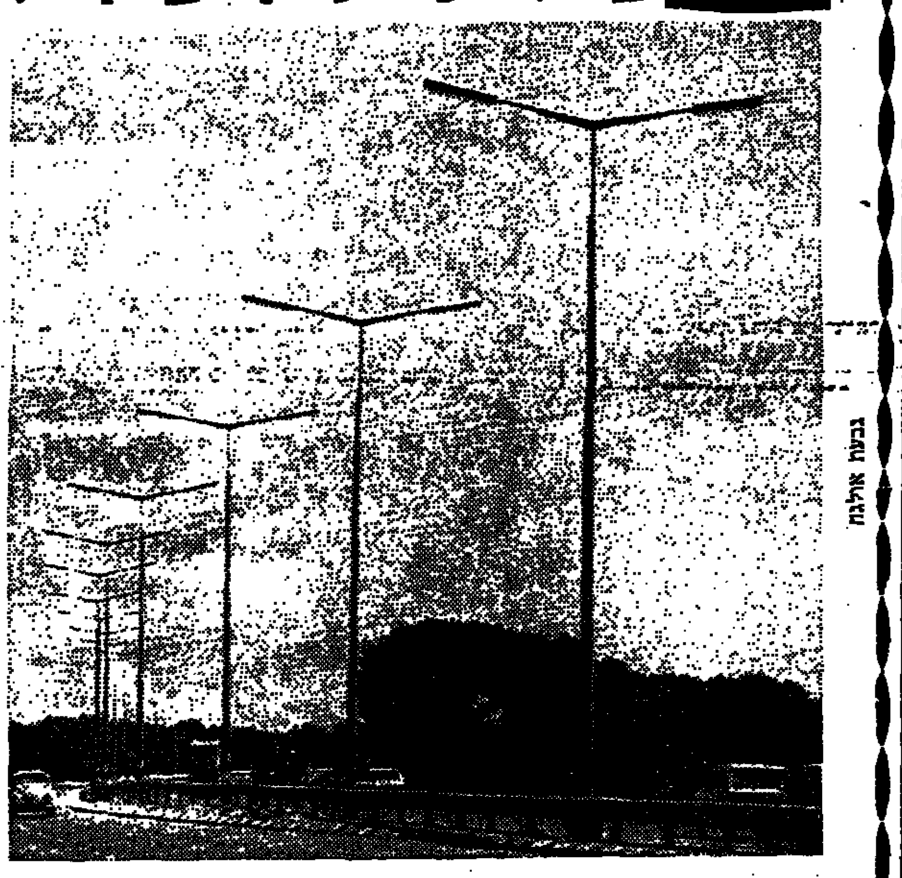

עמודי תאורה מפוליאסטר משורין הוכחו כתחליף לעמודי מתכת

בדבר פרטים נא לפנות למשרדנו: רח' להגרדיה 23 תל־אביב, טלפון 33044
המפעל: איזור התעשיה, קרית אריה, פ"ת

פלסטופול: קל-חזק-צבעוני-חסכוני

רק בשבוע חג הסוכות
22/9-29/9
מכירת מלאי הרהיטים
בקומה III של בית-קארו
במחירים מוזלים במיוחד
בית-קארו
דיזנגוף 99 תל-אביב
טלפון 249414,220256
פרסום פ.ב.ס

ביתן דימונה בע"מ
למכירה מכונת סלילה בקבוקים
(שלויף)
במצב טוב
לפנות למפעלנו בתל־אביב (הדר יוסף) או בטלפון מס' 773132 תל־אביב.

למהדיר החלטה!
למכירה מסיבת ניל הנות גדולה ומשגשגת למכשירי כתיבה וספרים במרכז עפולה
לפנות י. כ"ץ
כבר העצמאות 11
טלפון 065-22209

להשכרה (או למכירה)
מבנה בשתי קומות (18 חדרים 140 מ"ר) עם הגר במרכז הש"א בסביבת רח' נחלת בנימין ורח' שפר, לטלפון 45661

LIBRARY – THE UNIVERSITY OF ...

לפלשתינאים, ארץ או מדינה?

מאת שבתי טבת

כאשר סירבה מאיר למו"מ עם חוסיין הפכה לשותפות לקו של דיין

פה ושם בצבצו בתעמולה הבחירות המוניציפליות גם נושאים חברתיים ומדיניים. כך, למשל, הבטיח מועמד השיח אלחבלי, במצע־הבחירות שלו בשכם, שיש לו תוכנית ומעשה שלב אחר שלב „לתיקון מעמד העמלים אשר כבדים נהרסו ביתותיהם בסללו על ידי שכבה עושקה...", ואילו המועמד אלשתורי, אף הוא כשכם, הבטיח ש„תכניות השיכונים העממיים (תכניות שלו — רים) לא יהיו רק לקבוצה מסוימת אלא למען המדלת ההכנסה של התושבים הפקידים כאחד".

אולם, עיקרה של מערכת הבחירות היה מוניציפלי ותו לא. המופיעים דיברו אל בוחריהם בנושאים של מים, חשמל, תחבורה, ביוב וכיוב. אחד המועמדים (רוחי שאהין משכם) אף הציע את הרעיון המהפכני — לקבוע תיבת תלונות גדולה במבן התושבים בפתח בנין העירייה אותו התחייב להגשים. במידה והיתה חריגה מהעבין המוניציפלי היתה זו של המועמדים — כמעט בכל הערים — שהבטיחו לבוחריהם בכוח ישיבו לנהל מו"מ עם המימשל הצבאי וישיגו תוצאות טובות יותר בתחום המוניציפלי־אזרחי — מאשר יריביהם.

אף על פי כן בכבשונן של הבחירות עמד נושא מדיני מדרגה ראשונה, ואפילו לא היה נדון במצעת הבחירות, בתעמולת המועמדים ומצעיהם, ואפילו נסתר מעיני ברית רבות — בכל זאת היה הוא אבן־היסוד של הבחירות — ונושא זה היה הבחירות עצמן. אם דרושה לכך ראיה, נקל למצוא אותה בדברי המתנגדים לבחירות, החל מהמלך חוסיין וממשלת ירדן וכלה בארגוני החבלה הפלשתינאיים. ממשלת ירדן, שהודיעה מ־8 בדצמבר 1971, שללה את זכות המימשל הצבאי הישראלי לערוך בחירות; הקומוניסטים הערביים בעתון המחתרת שלהם „אלוטן" גינו באוקטובר ובנובמבר אותה שנה את המצדדים בבחירות באומרם עליהם שהם מנסים ליצור „תנועה המברך על הכיבוש הישראלי"; כך שקרב מוצדי הבחירות העוררו דיון מקומיים בערים השונות, בשיאן הפיצה „חזית ההתנגדות העממית" (ב־8 במארס 1972) כרוז הקורא ... „הכובשים הציוניים מתכוונים במזימת הבחירות להעניק אופי חוקי לכיבושם הנפשעי"; „תנועת החזית הלאומית" בשכם, בכרוז כבך דומה, טענה שהבחירות הן שיתוף פעולה בין האלמנטים הריאקציוניים הערביים המופעלים על־ידי מניעים אישיים והמימשל הישראלי, כדי „להשכיח את דעת המוניהן ועמנו בפלשתין מבעייתם היסודית"; „תנועת האמונים החופשיים", בכרוז מפברואר, קראה לשביתה כללית ביום הבחירות ולאי־הצבעה, משום שהבסיס הישראלי הוא „להעריים ולהביא לסילוקי הבחירות".

דווקא בחמת ההתנגדות המבעית מובנת מאליה, שהיתה אולי התגובה הראשונית של מנהיגי הציבור של העירוניים בגדמ"ע, וצל רקע הגבזתם של ממשלת ירדן וארגוני החבלה הפלשתינאיים ההסתה כנגד הבחירות, ההדגש ההיבט המדיני הן של הבחירות והשעור הגבוה של ההשתתפות בהן, הן של צנות המצדדים בעריכתן לפי חוק ירדני.

סימנים של קידמה ודמוקרטיה

הטוענים לכך שהמימשל הצבאי היה לשנות את חוק הבחירות ושהוא לפי הנהוג בישראל מסתייעים בסימנים של קידמה ודמוקרטיה. אין צל של ספק שדבריהם נכונים: חוק הבחירות הירדני מקנה את זכות הבחירה רק לגברים בני 21 ומעלה המשלמים לעירייה מס רכוש. המצדדים בשינוי החוק טענו, שהוא יוצא מן הכלל, כי את זכות הבחירה יש להעניק לתושבי העיר, אם יש להם רכוש שהם משלמים עליו מס ובין שלא — כלומר לא רק לבעלי הבית תהיה זכות הבחירה לעירייה, אלא גם לדיירים. אולם, רק מיעוט קטן ביקש להעניק את זכות הבחירה גם לנשים, הרוב מצא שיש ליהודה לגברים בלבד. כמו כן התפלגו הדעות אם את מחנות הפליטים הסמוכים לערים יש להכליל בקרב „תושבי העיר".

המצדדים בישראליזציה של חוק הבחירות — במעט או בהרבה — והתוחרים ליותר דמוקרטיה, הם, איפוא, שהיו רוצים לראות בבחירות העירוניות שלב מקדים לבחירה של נציגות מוסכמת של תושבי הגדה המערבית. נציגות אשר לא היתה קיימת תחת המימשל הירדני, ומחמת החוק האוסר התארגנות פוליטית, אף לא היתה יכולה להיות קיימת. במלים אחרות, המבקשים שינוי חוק הבחירות מבקשים מממשלת ישראל שתסייע לתושבי הגדה המערבית ליצור את הנציגות הנבחרת המוסמכת שלהם.

ראש עיריית שכם, החאג' מעזוז

משה דיין

אלמצרי, מהמנהיגות המסורתית של שכם ומאשיות המימסד הירדני לשעבר, אמר לי, כי אף שחוק הבחירות הירדני אינו הוגן, „איני רוצה שישנו אותו כאן, אלא אם ישנו אותו תחילה בירדן". זו אף דעתו ביחס לחוק הירדני האוסר התארגנות פוליטית ומפלגתית, ונימוקו: „איני רוצה בשינוי שום חוק בזמן הכיבוש הישראלי, אלא אם ייעשה על־ידי ירדן ובירדן".

אלמצרי מאשים את המימשל הצבאי בכך שכאשר נוח לו הדבר הוא משנה מהחוקים הירדניים, ואילו כאשר הדבר אינו נוח המימשל מסתתר מאחורי הטענה שאמנת ז'נבה אינה מרשה לכובש לשנות מחוקי המקום. אולם, כך או אחרת, אלמצרי מתנגד לשינוי כל חוק בעת הכיבוש.

עורך־דין פאריד ג'נאם, לו משרד במרכז שכם, תומך בשינוי החוק, אבל אך ורק אם יתברר שלישראל „יש זכות" — לפי אמנת ז'נבה המכירה בשינוי חוק הנעשה למען טובת הציבור — לשנותו. עמדתו פושרת, איפוא, והיא מעין גשר בין המנהיגות המסורתית של אלמצרי לקבוצת הצעירים — עמהם הוא נמנה, אשר אלו מתבריה טוענים בקול לשינוי החוק.

הרופא הד"ר ג'אזי אל קאסם משכם, שהיה מועמד ברשימתו של חמדי כנעאן — רשימה שנתבטלה — אומר ללא כחל ושרק: „הייתי רוצה לראות חוק בחירות חדש, חוק שיבוסה על־ידי המימשל". בדברים ישירים ובוטים הוא אף מכריז על בקשתו שהמימשל יבטל את החוק הירדני האוסר קיום מפלגות בגדה המערבית. הד"ר אל־קאסם, שנמנה בשעתו עם הקיצונים, אומר עתה שלגדמ"עיים יש סיכוי טוב יותר לבחור נציגות מוסכמת שלהם תחת שלטון ישראל מאשר תחת שלטון ירדן.

מצדד בחקיקה ישראלית

הד"ר אל קאסם — וכדבריו שמעתי גם מפי הרוקח השכמי יאסר קמאל — אומר בפירוש, כי הוא מצדד בחקיקה ישראלית בזמן הכיבוש, כדי לאפשר לפלשתינאים לבחור להם את הנציגות שתיכנס למשא־ומתן מדיני עם ממשלת ישראל. סיסמתו היא „הבה נחלוק ביניכו במשותף את הארץ", שכן „ישראל לא תוכל בלא הערבים הפלשתינאים, והערבים הפלשתינאים לא יוכלו בלא הישראלים". הוא משתמש במילה האנגלית Sharing והוא רוצה שיתוף־פעולה בין שני העמים ומסרה אחת — טובת הארץ. תחילה יוקמו בתי־מחוקקים נפרדים, אחד לישראל ואחד לגדמ"עים, „ואחר־כך נלך יד ביד".

הד"ר אל קאסם מאמין שהפתרון לבעיית ארץ־ישראל יימצא רק על־ידי הידברות בין ישראל והפלשתינאים, „אף כי קל יותר לישראל להדבר עם המלך חוסיין, לא תהיה זו דרך לפתרון", כיוון „שקשה לנו למצוא אנשים לקו הראשון, שילחמו לשינוי חוק הבחירות הירדני" הוא מבקש שישראל תעשה זאת על דעת עצמה, כי „לא נוכל להגיע למנהיגות בלא רצון טוב מצד ישראל".

ג'מיל חמאד, פליט המתגורר בדרך חברון ומנהל עם עורכי השבועון אל־פג'ר, בוקש לשון דומה לזו של הד"ר אל קאסם, אלא שהוא מאשים בפירוש את המימשל הצבאי הישראלי שלא שינה את חוק הבחירות הירדני מתוך כוונה ברורה לתמוך ולקיים להבא את המימסד הירדני לשעבר. בכך עשותה, לדבריו, ישראל טעות גסה. כי המנהיגות המסורתית — אנשי המימסד הירדני לשעבר — לא יחתרו לברית עם ישראל, או שיחתרו פחות מאשר „הצעירים, המשכילים והפופולריים". לדבריו, „על הממשלה הישראלית לספח מנהיגות צעירה, לא מסורתית". ג'מיל חמאד מסכים שישראל תחזיק בידיה „שטחי בטחון" ובתנאי „שתתן לנו, לגדמ"עיים, להיבנות ולבנות את כוחנו המדיני — ואחר־כך יחולם על דרך השלום".

הפרוגדורה בה תומכים אישים כג'מיל חמאד והד"ר אל קאסם — ידו־

פנחס ספיר

עה עתה למדי: על ישראל לסייע ליצירת מנהיגות גדמ"עית צעירה וחדשה, ואחר־כך עליה לפנות את הגדה המערבית — פרט לשטחי בטחון — ולהעביר את המינהל האזרחי לידי גוף ניטראלי (או"ם, או מדינה ניטראלית כלשהי), וכך בנסיבות של חרות, לא של כיבוש ולא תחת איום צבאי, ייערכו בחירות לבית נבחרים גדמ"עי, ואז תיכרת ברית בין ישראל והגדה המערבית.

יצירת מנהיגות בדמות אחת

מה יסוד הבטחתה של אישים כג'מיל חמאד והד"ר אל קאסם שגדמ"ע חופשית, שיש לה נציגות נבחרת ומהימנה, תרצה לכרות שלום עם ישראל, לעשות עמה ברית ולקיים אתה יחסי כלכלה־חברה־תרבות משותפים הדוקים? לדבריהם, הנסיון של חמש השנים האחרונות — השילוב הכלכלי — הוכיח שלארץ ישראל הדרושים הערבים והישראלים, ששני העמים מסוגלים לשתף־פעולה וכאמור „אינם יכולים" זה מבלעדי זה.

יש, איפוא, צידוק להציג את השאלה, האם עשה נכון המימשל הצבאי שלא שינה את חוק הבחירות הירדני ולא איפשר צעד מקדים למה שעשוי להיות להבא תהליך של היווצרות מנהיגות מקומית חדשה ולא־מסורתית בגדה המערבית. אל"מ דוד פרחי, קצין לתפקידים מיוחדים במימשל גורס, כי רק מיעוט קטן החסר תמיכה עממית רחבה טוען לשינוי החוק ומאמין שזה היה מביא לשידוד מערכות של ממש בציבוריות הגדתית. כלומר, אפילו רצה המימשל הצבאי לשנות את החוק ולעמוד בקשיים שהדבר היה כסב, היה השכר שלו אפסי או מעט מועיל.

לפי אל"מ פרחי היה שינוי החוק מגדיל בפועל את זכות בעלי הבחירה רק ב־30% ותו לא. שכן הנשים לא היו משתתפות בבחירות. הוכחה לכך יש למצוא בבחירות לעיריית ירושלים. בעוד ששעור ההשתתפות בהצבעה בין הגברים במזרח־ירושלים היה גבוה, הרי הנשים בעלות זכות הבחירה לא נטלו בהן חלק כלל. על אחת כמה וכמה שנשי שכם, חברון וערים אחרות לא היו מצביעות. לפיכך מדובר רק בהצבעה של גברים, וכאן היה הגידול מביא תוספת של 30% מצביעים לכל היותר. תוספת זו לא היתה באה מקרב המשכי־

גולדה מאיר

לים — אשר יש להם ברובם זכות בחירה לפי החוק הירדני — אלא מקרב העמלים, שאינם משכילים כל כך, הנוטים עדיין אחרי המנהיגות המסורתית, החמולתית והדתית. אל"מ פרחי קובע בבטחה שלמשכילים הטוענים לשינוי החוק וליצירת מנהיגות חדשה אין גיבוי עממי (הוא מביא ראיה לכך ממדיניות ערב, שהאינטליגנציה היתה צריכה את סיוע הצבא מאחר ולא נמצאה לה תמיכה עממית). משום כך אין אל"מ פרחי סבור ששינוי החוק היה מביא לתוצאות שמשמעותן שונה באורח רדיקלי מהתוצאות שהתקבלו לפי החוק הירדני הנוהג. גם כך התברר שכ־50% מחברי המועצות העירוניות התחלפו וכי האלמנט החמולתי־משפחתי עדיין שליט, שהצידוק לסטאטוס הוא הגיל (50 שנה ומעלה) וכי על המועמד המצליח להיות בעל אמצעים לפחות בינוניים.

יתר על כן, הטענה של המשכילים הצעירים, כמו ג'מיל חמאד ואחרים, שדוקא מנהיגות לא־מסורתית, ושלא השתייכה למימסד הירדני, היא המסוגלת להוליך במרוצת הימים לברית הדוקה עם ישראל, אינה מקובלת כאכסיומטית בחוגי המימשל הצבאי. אלה גורסים, כי באותה מידה קיים החשש שהמשכילים הצעירים — ברגע שיתנו להם האפשרות — עלולים להתגלות כקיצוניים, בלתי־מתפשרים ונוטים אחרי מדיניות עויינות רדיקליות, כסוריה למשל, כפי שאכן היו בעבר.

שיקול פרגמטי

יש הגורסים, כי הסיכוי היותר טוב של ישראל לברית עם גדה מערבית עצמאית היא דוקא באמצעות המנהיגות המסורתית. כיוון שהדברים, לכאן או לכאן, יסודם בהנחה, קשה להכריע משמע לגביהם. כשם שהפועלים העובדים במשק הישראלי זכו לרווחה שלא ידעו כמותה, ולתנאים סוציאליים שלא חלמו עליהם, ומכאן שיהיו מעוניינים גם להבא בקשר הדוק עם ישראל, כך אפשר לומר לגבי בעלי הרכוש הגדולים — המשפחות הגדולות השליטות — שרווחיהם מהסחר, מהיבוא ומהיצוא, אף הם לא היו כה ברובים כמו בתקופת הכיבוש הישראלי, ואף כי דפוסי החברה הישראליים אינם אהודים עליהם, הרי רווח כספי גדול נקרה להם בזכות המשק הישראלי והשילוב של הגדה המערבית בתוכו.

כאשר דנה הממשלה בסוגיה אם לשנות את חוק הבחירות היה השיקול שלה פרגמטי בלבד — אם אפשר יהיה לעמוד בלחצים מדיניים — משפטיים שיתעוררו עקב שינוי החוק, עם זאת דומה שלרגל הבחירות והקריאה לשינוי החוק היתה לישראל הזדמנות למה שאפשר לכנות כיוון שלב מוקדם ליצירת מנהיגות גדמ"עית חדשה, נוטה פחות או יותר, לרעיון של יחסי שלום וברית עם ישראל. אנשים החושבים כאריה (לובה) אליאב, לפי האמור בספרו „ארץ הצבי", אולי היו מקבלים בזרועות פתוחות יוזמה של המימשל הצבאי לשינוי החוק ולנקיטה צעדים ראשונים לכינון מנהיגות חדשה בנוסח שלעיל. אולם, בלא להתייחס לעצם הרעיון, ולא לסיכוייו ולהצלחה בביציאות, ברור שדעת האלמנטים המבריעים בממשלת ישראל אינה נוטה לקראתו כלל וכלל.

נכון לומר, במידה מסוימת של הכללה, כי ממשלת ישראל עדיין אינה רואה בפלשתינאים של הגדה המערבית בן־שיח או שותף לדיונים, וכי עודה רואה במלך חוסיין — השליט המוכר של ירדן — שותף בכוח למשא־ומתן. אפילו שר החוץ, אבא אבן, בשידור בטלוויזיה (תכנית מוקד ב־11 בספטמבר) גרס שמקומם של דוברי הגדה המערבית בתוך המשלחת הירדנית, במקרה של משא־ומתן אי פעם על שלום.

השרים בעלי־ההשפעה על מדיניות הממשלה אינם גורסים ישות פלשתינאית: משה דיין רואה בירדן בן־שיח למשא־ומתן על שלום (עם ירדן נלחמנו — אתה נעשה שלום, עם הפלשתינאים לא נלחמנו, ומכאן כי שאינו מסוגל לעשות מלחמה אינו מסוגל לעשות שלום — כדבריו); יגאל אלון מצדד במפורש בזכותה של ירדן על הגדה המערבית, להוציא שטחי בטחון היורדים מההרים ומטכים לאורך הירדן, שיישארו בידי ישראל; ישראל גלילי אינו מכיר כלל בהיות הפלשתינאים עם בזכות עצמו והוא אשר טבע את המשפט שבין הים למדבר יש מקום רק לשתי מדינות. לאחרונה אף ראש הממשלה שכעולם לא הכירה בפלשתינאים כעם בפני עצמו — החלה לומר דברים ברורים בנימה קיצונית.

העקרונות לשלום

ב„מעריב" של ראש השנה פירסה הגב' מאיר את עקרונותיה לשלום: היא לא תסכים שישראל תחזור לגבולות יוני 1967 והיא גם לא תסכים לשינויים קטנים — השינויים צריכים להיות גדולים. באשר לגדה המערבית היא אמרה ש„נשאיר בידינו שטחים שיש בהם מינימום אוכלוסיה — וזה לא מחייב גבולות יותר מצומצמים. בגדה המערבית ישנם שטחים בלתי מיושבים. ולכן ישנן אפשרויות שם". הגב' מאיר והאי שרואה במלך ירדן את הפרטנר למו"מ לשלום והראש קובעת שעליו להיות ותרן, „על חוסיין לוותר על שטחים. ולא רק חוסיין, גם סאדאת, גם אסאד הסורי".

מה הביא לכך שראש הממשלה תדבר כה גלויות, בצורה כה קיצונית, ודוקא בעת שהמלך חוסיין מגלה רצון רב למו"מ ונכונות מיוחדת לשלום? ייתכן שיציאת הרוסים ממצרים, ועמה דחיית המלחמה לתקופה לא־קצרה; ייתכן שהשקט האורחי בגדה המערבית הביא אף אותה למחשבה שאין על ישראל שום לחץ למהר ולהיפטר מהגדה המערבית או משטחים מוחזקים אחרים. ייתכן שהזמן כבר עשה את שלו, ולאחר חמש שנים אין ממשלת ישראל מהססת לומר דברים שפעם דאגה לכסותם.

מעמדתם של ראש הממשלה ושריה בעלי ההשפעה על מדיניות הממשלה מתבררים שני דברים: האחד, שלישראל אין שום אינטרס „לכונן בגדה המערבית מנהיגות שתדבר באורח מוסמך בשם הגדמ"עיים, שכן מנהיגות כזאת תהיה חייבת לעסוק במדיניות, ובעיקר בשאלה של הגורל המדיני של הגדה המערבית, וממילא תיגרר לקיצוניות ובכך תגרום צרות לממשלת ישראל. והדבר השני, עמדת הממשלה אינה מקרבת משא־ומ־

המלך חוסיין

תן לשלום עם חוסיין, ובמידה שאינה שוללת להלוסין סיכוי למשא־ומתן כזה היא מבטיחה כמעט מראש שהמשא־ומתן יתנפץ על תנאי ההסכם. ולולא כן, קשה להבין, לאיזו תכלית מצאה ראש הממשלה לנכון לומר כה ש„... של ראש השנה, ולתבוע מהמלך חוסיין שיכיר בעצמו מראש, עוד בטרם יגש למשא־ומתן, ... לא בלבד־שעלי להסכים מראש לשינויי גבולות, אלא אף לשינויים „גדולים" תוך ידיעה שממשלת ישראל חזה „אפשרויות" ב„שטחים הבלתי־מיושבים" בגדה המערבית.

עשייה — ללא כותרת

הדיבורים החדשים בפי הגב. מאיר — בעצם, הקו החדש שלה — ביטלו למעשה את כל מה שנחשב עד כה ל„תכניות" ישראליות ונתנו מחדש גושפנקה למצב שנמשך עד כה — עשיה כזאת או אחרת בתוך השטחים, ללא כותרת, ללא תכלית מדינית מוצהרת, ללא תפיסת־יסוד מוכרת.

לכאורה היו לישראל כמה „תכניות". הראשונה שנודעה היתה „תכנית אלון". לאחריה היתה „תכנית דיין" ו„תכנית ספיר". היחידי שפירס את תכניתו וקרא עליה את שמו בפירוש היה אלון. הן דיין, הן ספיר, לא פירשו תכניות מוגמרות ודאי שלא התתימו את שמותיהם על תכניות כאלה. אדרבה, שניהם נהגו לפי התבונה האומרת שלדוב לא כדאי להתחייב ולסגור שערים. לפיכך הסתפקו שניהם בהבהרת עקרונות כלליים, כפי שעשתה ראש הממשלה, אבל אם נגסה להלביש את העקרונות של דיין וספיר בלבוש של תכניות, נוכל להשוותן לתפיסת־תכניתו של אלון.

הגדה המערבית על אוכלוסייתה הציבה בפני ממשלת ישראל שלושה אלמנטים: ארץ (שטח קרקע), תושבים (רוב של ערבים מוסלמים), מדינה (ריבונות). יגאל אלון בתכניתו קובע את הירדן כגבול בטחון (גלילי הוסיף לכך אף את ההואר גבול מדיני) מיושב על־ידי יישובים ישראליים, אליו יורדות זרועות של התישבות ישראלית מההרים כלפי הבקעה. פרט לשטחים המהווים את הזרועות החובקות את הגדה המערבית לאורך הנהר והחוצות את ההרים — לא ביקש אלון לקחת דבר משלושת האלמנטים של הגדה המערבית ולכאורה היה מחזיר לה את הסטאטוס שלה מלפני מלחמת יוני 1967. בתכניתו הוא כשאיר את התושבים אזרחי ירדן כפי שהיו (וצודם), הוא משאיר את הריבונות (המדינה) בידי ירדן (כפי שהיתה) ולקח רק חלק מהארץ — מהקרקע — ישהמתושבים שלפי תכניתו תיסול ישראל מהגדה המערבית חמישית משטחה, ואילו הערבים אומרים שבשום אופן לא יותר מרבע.

אולם זו טעות שכיחה לגרוס, כי אלון כהכהן לקחת שטחים ריקים מתושבים, ועל־ידי כך כמו לשמור דמות יותר הומאנית לתכניתו. בקעת הירדן, בה עובר קו ההתנחלויות של „תכנית אלון" היתה צפופה בתושבים ובמשקים חקלאיים שפונו על־ידי צה"ל כדי ליצור שטחי בטחון כנגד הסתננות מחבלים מעברו המזרחי של הנהר. כמו כן, השטחים שאלון מצרף לישראל בהר חברון, בתכניתו, אינם אף הם „נקיים" מתושבים. מכל מקום, בין המבקשים להגדיל את ישראל, הכניתו של אלון היא המינימליסטית.

לעומתו קיימת „תפיסה ספירי" — ספיר אינו מבקש לקחת לא מהתושבים, לא מהארץ ולא מהריבונות. ספיר דיבר במפורש על „שינויים קטנים" בגבולות, וככל האפשר מבקש הוא לראות את גבולה החדש של ישראל צמוד לקו הירוק שלה, ל־4 ביוני 1967. אם נקבל שאריה (לובה) אליאב בספרו „ארץ הצבי" העשיר את סולם המינוח המדיני שלנו, הרי ספיר אינו נץ, ולא יונה — אלא צבי.

השיקול המנחה את תפיסת ספיר הוא הדמוגרפי. חושש הוא מפני הריבוי הטבעי הגבוה של הערבים — הכפול מזה של היהודים — אשר יבטל את אופיה היהודי של ישראל, תוך דור או שני דורות, במקרה והספח לה שטחים מרובי תושבים ערביים, או במקרה והיעזר במידה מוגזמת בכוח העבודה של הערבים.

תפיסתו של דיין היא המכסימליסטית, בכך שהיא מבקשת לישראל את היתרונות היותר גדולים. בעוד אלון וספיר אינם רוצים לראות את תושבי השטחים משולבים במשק הישראלי, דיין תותר לאחד את משאבי כוח האדם, והוא אשר איפשר את הקשר בין משאבי כוח־האדם המעבר החופשי ביניהם. עד כדי כך שקרוב ל־40% מכוח העבודה של הגדה המערבית מועסקת במשק הישראלי, בישראל. תופעה לה מתנגדים אלון וספיר.

אולם, בעוד כוח־העבודה שלהם מבוקש ורצוי לו, אין דיין מוכן להעניק לתושבי הגדמ"ע אזרחות ישראלית (על־ידי סיפוח מפורש) והוא — כמו אלון — מבקש להשאירם אז־

יגאל אלון

רחים ירדניים גם להבא. דיין שומר לישראל את הזכות להתנחל בגדה המערבית, הוא משאיר את הארץ (נכון לומר את הערים, הכפרים וקרות הישוב המיושבים כבר) בידי הגדמ"עיים, אבל נוטל הוא מהם את הזכות להכריע על גורלם.

בהכללה אפשר לומר שדיין משאיר לגדמ"עיים את הארץ ונוטל מהם את המדינה: לפי תפיסתו הם ציבור ירדני החי בארץ הסרה למרות ישראל. הוא חוזה איפוא גדה מערבית שהארץ שלה פתוחה בפני יוזמות פיתוח שונות — ערביות, ערביות־ישראליות וישראליות — שהמשק החקלאי שלה חי בשוק אחד עם זה הישראלי, שכוח־העבודה שלה פועל במסגרת כלכלית אחת, אבל שתושביה הם אזרחי ירדן, בלא זכות לבחור נציגים־אזורים לפרלמנט הירדני, ובלא שלפרלמנט הירדני תהיה זכות לבצע מדיניות שלו באזורים שמהם יצאו לפרלמנט. במילה אחת — בלא מדינה.

תמורה בתפיסת דיין

ברור, ששאלת התמורה בתפיסה של דיין, אשר מלכתחילה דיבר על פדרציה בין ישראל לירדן, כאשר הגדה המערבית היתה עדיין בתחומה של ירדן, כפי שהתבטא בפני הסטודנטים של האוניברסיטה העברית, בירושלים בחורף 1966. רעיון הפדרציה סר חינו בעיני רבים מתומכיו לשעבר, בעיקר בגלל החשש הדמוגרפי. פדרציה בין ישראל הגדה המערבית, למשל, תצטרך להגשים את קווי המדיניות שלה לפי שיקולים של ראש וגולגולת. כך למשל, הקצבות הסעד של הפדרציה תלכנה יותר מהר לקאסבה בשכם מאשר לשכונת עוני ברהובות, שכן בקאסבה של שכם יש אזרחי פדרציה שהם עניים ורבים יותר; הפדרציה תצטרך להשקיע תקציבי פיתוח גדולים יותר בפיתוח התיירות ברמאללה מאשר בבת ים, אשר לה כבר יש בתי מלון חדישים, ובפיתוח בהר־חברון, יותר מאשר באילת וכו'. כך תיעשה פדרציה למדינה דו־לאומית שעם פיתוח לפי חלוקה צודקת ועם ריבוי מהיר באזור הערבי, כעבור דור או שניים, תהיה למעשה מדינה בעלת רוב ערבי.

משום החשש הדמוגרפי מבקשים גם אלון וגם דיין להשאיר את תושבי הגדמ"ע אזרחי ירדן גם להבא. לפי תפיסה זו יהיו הפועלים הגדמ"עיים הבאים לעבוד במשק הישראלי דוגמת הספרדים החוצים את הגבול הצרפתי ועובדים במשק הצרפתי. אולם כנגד דעה זו קיימת הדעה של ספיר — שיש בה מידה רבה של הגיון — שמצב כזה לא ייתכן לאורך זמן. במאוחר ובמוקדם יהיו העובדים הגדמ"עיים לאזרחי ישראל, ואז תחזורת השאלה הדמוגרפית.

יתר על כן, יש אומרים שאי אפשר להתנגד לאורך זמן לטבע האנושי — לא זה של יהודים ולא זה של ערבים. לפי כלל זה מתברר, כי בעוד ישראל עמדה בגבורה, במשך 23 שנים, כנגד הלחץ הבין־לאומי להחזיר פליטים לבתיהם, או לישראל, עתה, לאחר נצחונה ביוני 1967 ולאחר שכוח העבודה הערבי מצא קופצים רבים במשק הישראלי, החלה להתורחש חזרת הפליטים לבתיהם בתהליך סמוי ושקט. אלה שהיו במחנות הפליטים יותר מעשרים שנה התחייבו בנפשם כאשר ניסו לבקר באדמותיהם לשעבר, משטמים עתה כפרלים חקלאיים רצויים במושבים שהוקמו על אדמותיהם שלפני 1948, ומרשים להם (באורח לא חוקי אמנם) ללון עליהן, לבנות עליהן חושות קטנות וטאבונים לאפיה ולקיים את משפחותיהם. כלומר שיבת פליטים אטית ושקטה.

הפיכה ככר פחות מקובלה

אולם, להכניות — לתפיסות — הרווחות בממשלת ישראל היתה חשיבות כעיקית לאו היו מתקבלות על דעת הצד השני. הואיל והמלך או ממשלת ירדן, לא אימצו להם אף אחת כהתכניות־התפיסות הישראליות, כמילא אין להם חשיבות מדינית. הדהכן ולתכנית המבוררת מהפיסתו של ספיר יש סיכוי טוב — האי הטוב ביותר לגבי יתר התכניות — להתקבל על הצד השני. אולם, דוקא תפיסת ספיר פחות מקובלת על ממשלת ישראל. מה גם שראש הממשלה, בראיון ב„מעריב" כמו וידאה כראש שהכנית כעל ספיר אינה מקובלת עליה. וכך התפיסות המקובלות בממשלת ישראל חסרות סיכוי להתקבל על הצד השני, וזו שיש לה סיכוי אינה מקובלת על ממשלת ישראל. במשפט אחד, אין שום תכנית שהיא ריאלית.

לתכניות־התפיסות נודע ערך רק כקו מנחה את פעולת ממשלת ישראל — את הקוי אפלנו עשה, ות־כאלה, כקו מנחה, משמשות כל התכניות־תפיסות במישמש אחד. שכן כאשר החליטה הממשלה — עוד בימי אשכול ז"ל — שלא להחליט על גורל השטחים ולא לצייר מפות אף החליטה — מכלל לאו נשמע הן — לתת חופש פעולה לכל בעלי התכניות והתפיסות.

תכנית אלון, למשל, התקבלה כקו מנחה בפרק ההיאחזותי שלה. דיין רצה ליישב את רכסי ההרים, כדי לרסק את הרצף הדימוגרפי הערבי בגדה המערבית. הוא דיבר על הקמת ארבע ערים, בסדר גודל של כעשרים אלף תושב כל אחת בשלב א'. שכן, שלא כאלון, ראה את נקודת הכובד הבטחונית על־ידי שליטה בגוש השולט והמאוכלס בגב ההר, ולא כל כך את ההגנה היישובית על קו הנהר שתשמש תריס בפני כוח ערבי־ירדני העלול להגיח מעברו המזרחי של הירדן. לעצם הדבר לא התנגד דיין — ואפילו עודד — התנחלויות בבקעת הירדן, אבל לאו דוקא מטעמי בטחון. מכל מקום הוא היה נותן עדיפות ראשונה לארבע הערים בגב ההר. אולם הממשלה אישרה דוקא את הקו ההיאחזותי של אלון, בבקעת הירדן, לאורך הנהר, ובזרועות הרים המובילים אליה, והחוזה את תכנית ארבע הערים של דיין. ובתחום הזה בלבד שימשה תכנית אלון כקו מנחה לממשלת ישראל.

תכנית — או תפיסת־ספיר שימשה כקו מנחה באשר לפיתוח תעשייתי ושרותי — למעשה אי־פיתוח בגדה המערבית. לפי הנחייתו של ספיר לא השקיעה הממשלה הון בפיתוח הגדה המערבית ולא יצרה תמריצים למשיכת הון של יזמים וחברות בישראל, כפי שרצה דיין. עדיין אין בגדה המערבית מפעלי תעשיה חדשים, ואפילו קבלנות המשנה מישראל כתפותה בעצלתיים (בסה"כ 1500 עובדים), וכמו כן אין חיבור תשתית בין ישראל והגדמ"ע, ולא ניתנו לחברת החשמל, למשל, האמצעים לכונן את קליטת הגדה המערבית לרשתותיה — שוב, כפי שביקש דיין.

תכתיב הכדאיות הכלכלית

אולם בכל היותר הנחתה התפיסה של דיין את פעולת הממשלה: גשרים פתוחים, שוק חקלאי אחד, משאבי כוח־עבודה משותפים, חופש תנועה ותיירות. יתר על כן, המציאות שנוצרה בהנחיית הקו של דיין, היא אשר תדחוק בכוח גובר להגשמת תפיסתו גם בתחומים אחרים. שכן פרק ההיאחזויות לפי תכנית אלון קרוב להשלמתו (עם יותר מעשרים היאחזויות בגדה המערבית) ונוצרו לחצים להתחיל להקים, שכונות עירוניות תחילה, בסביבות ירושלים, ולייד חברון מתפתחת קרית־ארבע. גם המצעורים של ספיר על תכנית השילוב הכלכלי של דיין אינם יכולים לעצור יותר תכדאיות הכלכלית היא שתתחיל בקרוב להכתיב את כיוון השקעות הון ותפיתוח. סימנים ראשונים לכך הם הקמת מחצבות משותפות לישראלים ולגדמ"עים, מאחר והמחסור באבן רב והמחצבות הישראליות אין בכוחן לספק את צרכי הבניה בישראל. רישות קלקיליה לחשמל הישראלי, וייתכן אף קשירת חברון, אף הם פתח להתפתחויות בעתיד. עצם הרווחה הכלכלית שנוצרה בגדה המערבית דוחקת לשינוי חוקי המיסים ולפיתוח באמצעותם בגדה עצמה.

מכל מקום ברור שכל עוד אין לישראל תכנית מדינית בעלת סיכויים להתקבל על דעת הצד השני יימשך למעשה המצב שדיין רוצה בו באורח מוצהר להלכה. שכן בין התכלית אליה חותר דיין להגיע לבין המצב של היום כמעט ואין הבדל: התושבים נהנים מכל הזכויות האזרחיות פרט לזכות המדינית להחליט על מה טוב להם ומה לא — זה המצב היום בגדמ"ע, וזה גם המצב בו רוצה דיין לעתיד; תושבי הגדמ"ע חופשים לעבוד בכל מקום בארץ־ישראל, בשני עברי הקו הירוק — זה המצב היום, וזה גם המצב בו רוצה דיין לעתיד; היום הם אזרחי ירדן — וכך רוצה דיין שיהיו גם להבא; היום אין לממשלת ירדן ולפרלמנט שלה כל אפשרות להגשים החלטה שלהם בגדמ"ע — ולכך שואף דיין גם להבא.

בפרט מסוים יש הבדל — היום אין תושבי הגדמ"ע רשאיים לבחור לפרלמנט הירדני, אבל ייתכן ולא רחוק היום בו יותר לאישים בגדמ"ע להיבחר לפרלמנט ואולי אף לבחור לו. אף כי קשה בשלב זה לראות בבחירת גדמ"עיים אשר יותר להם להופיע כנציגים נבחרים מטעם אזור זה או אחר. וכך יוכלו הגדמ"עיים לבחור לכל הגופים והארגונים הפועלים על דעתם — עיריות, איגודים מקצועיים, הסתדרויות וכו' — אבל לא נציגים שייצגו את אזוריהם בפרלמנט הירדני.

במלים אחרות, דיין מעוניין בהמשך המצב כמות שהוא. הוא בוטח בכוחו ובכוח המימשל הצבאי לקיים שקט אזרחי, לשמור על מתן כל הזכויות לאזרחי ירדן החיים בגדמ"ע (פרט לזכות המדינית) ואין הוא נחפז לקבל החלטות שלדעתו אינן טובות לישראל, כל עוד אין לחץ רב המאלץ את ממשלת ישראל לכך.

להפיסה זו של דיין ולהגשמתה בפועל יש בעצם רק מתנגד חזק אחד בכוח — והוא המקרה בו ייפסק השגשוג הכלכלי. שכן עם תנופת הרווחה קל למימשל הצבאי יותר מאשר בעת האטת קצב ומיתון. וייתכן מתנגד נוסף — והוא המקרה בו יתחלף דיין בתפקידו. שכן מדיניותו, הבנין המשוכלל של המימשל שהקים והסיכויים הטובים להשגת מטרותיהם, קשורים במידה רבה מאד באישיותו שלו.

במלים אחרות, לא כל אחד מסוגל לקיים לשנים רבות את המצב בו פרצלות ישראל הגדה המערבית כארץ אחת, כאשר תושבי הגדה המערבית הם אזרחים ירדניים, בלי שלירדן ולהם תהיה הזכות להחליט על גורלם. וכך עצם ההחלטה על תפקידו של דיין עשויה להיות החלטה על מדיניות ישראל בגדמ"ע.

הארץ תמיד נשארת

ייתכן והשיקול ההיסטורי פועל בתפיסת דיין יותר מאשר מקובל לחשוב. הוא יהדע — וכאכר לשעבר הוא יודע זאת היטב — שהארץ תמיד נשארת, ואילו התושבים עלולים להתחלף. מדוע להצהיר כבר היום שקטע זה או אחר אינו שייך לישראל והוא שייך לריבונות אחרת? אולי בעוד עשר, עשרים או חמישים שנה, יהיו נסיבות אחרות?

לתפיסת דיין אפשר לקרוא סיפוח ללא סיפוח — או סיפוח ללא כותרת (שהרי למעשה תנהג ישראל כמו סיפחה את הגדמ"ע אלא שלא כפתה על תושביה אזרחות ישראלית). מכאן זו התחשבות הומאניסארית בערבים שאינם רוצים להיות אזרחי ישראל, מכאן זו שלילת זכות אלמנטרית — להחליט על גורלך המדיני — בעת שהעולם רגיש לשלילת זכויות. עם זאת יוצא דיין מהנחה שזו האלטרנטיבה הפחות רעה באלו העומדות בפני ישראל. שכן אין הוא מאמין ברצון הערבים לשלום, אין הוא מאמין ברצונם או ביכולתם לקיים „יחסים סקנדינביים" במזרח התיכון. אם ישתנה המצב בעתיד — הרי אם יתפתחו הדברים לפי מגמתו, שמורות האופציות פתוחות להחלטה בעוד עשר או עשרים שנה.

כמה זמן אפשר יהיה להחזיק את תושבי הגדמ"ע כאזרחים החיים ברווחה, בעלי כל הזכויות האזרחיות, המקיימים מערכות של חינוך ודת חופשיות מכל התערבות, והחסרים רק את הזכות המדינית? אם הדבר תלוי בלבך „רעת הקהל" העולמית, אין לשאלה תשובה. הבוחר הישראלי עשוי להפיר את הקו של דיין בכל עת. אבל אם הבוחר יתמוך בקו של דיין, הרי תכניתו למתן חיים נוחים מכל הבחינות לגדמ"עיים בארצם שלהם — אבל לא במדינתם — עשויה להתקיים שנים רבות.

היכן עומדת תפיסתו בממשלת ישראל? כל עוד דיברה הגב' מאיר על עקרונות — הרי עקרונותיה המוצהרים אינם זהים עם של דיין, ולא עם של אלון, ואף לא עם של ספיר. אבל מרגע שהיא עצמה עשתה לבלתי־אפשרי את המשא־ומתן לשלום עם חוסיין, הרי היותה לשותפה חזקה לקו של דיין, המבוסס המסתייע בפיציאות המתפתחת מכוחה עצמה.

(במאמר אחרון)

ישראלים צעירים באים להתנחל בקרית־ארבע

מתקני מזוג אויר משוכללים

אויר הרים צלול... בביתך

במפעלי תעשיה,
במשרדים, באולמות,
בחנויות, בוילות ובדירות
ציוד קריר אוריגינלי
תכנון מעולה
התקנה מקצועית
מלאי ציוד וחלקי חילוף
שרות 24 שעות ביממה
תל־אביב,
טל. 623795
דרך פתח־תקוה 14,
טל. 611866

אוירם בע"מ

THE FIRST NAME IN
Carrier
AIR CONDITIONING

גזור לפי הקו המרוסק, קפל לפי הקו הפנימי, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.

דמי הדואר שולמו ע"י המוען סניף הדואר הראשי
ברח' אלנבי תל־אביב, אשור 6205

לכבוד
הארץ
מחי ההפצה המנויים
ת.ד. 233
תל־אביב — 61000

21/9/72

שם פרטי ________ שם משפחה ________

הכתובת ________ טלפון מס' ________

נא לשלוח לי את פרטי ההסדר. סמן ב־x במשבצת המתאימה:

- ☐ עובדי מדינה — יהי"ב
- ☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
- ☐ צבא קבע — מתי"ש
- ☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
- ☐ סטודנט ☐ זוגות נישאים

קפל פנימה

הערה: תגזירים מודקים בסיכות או תגזירים בלתי דבוקים או פתוחים מכל צד שהוא כל התגזיר — לא יגיעו לתעודתם באמצעות דאר ישראל.

مكبرا من الأصل

هكذا من الأصل

המועצה האזורית תמר | משרד התיירות | הקרן הקיימת עיר—תמר

ידיעון למטיילים באזור ים המלח

סוכות תשל"ג-(23 עד 30 בספטמבר 72)

1. סיורים מודרכים, רגליים - ללא תשלום!
בהדרכת צוות בית ספר שדה, עין גדי.

מסלול א׳ כל יום (23 עד 30 לספטמבר) — נחל ערוגות
מפגש: מגרש החניה, בקצה הכביש לנחל ערוגות (ראה מפה).
שעה: 08.00.

מסלול ב׳ בימים ב׳ ג׳ ד׳ (25 עד 27 ספטמבר) — חקלאות עתיקה
מפגש: בכניסה לכביש המוליך לאכסניית הנוער בעין גדי (ראה מפה).
שעה: 08.00.

ציוד לשני המסלולים: נעלי הליכה, כובע, מימיית מים. משך כל סיור כ־3—4 שעות.

2. הרצאות - ללא תשלום!
כל ערב (23 עד 30 לספטמבר) בשעה 20.00
הרצאות בנושאים: טבע, נופים ואתרים באזור, בלווי שיקופיות.
מקום: אולם ההרצאות בי"ס שדה עין גדי.

3. מופעים ובידור - ללא תשלום!
יום ב׳ 25.9 שעה 21.30 חוה אלברשטיין באמפיתיאטרון בי"ס שדה עין־גדי.
יום ה׳ 28.9 שעה 21.30 אילנה רובינא, דודו דותן ותזמורת.
בחוף עין בוקק.
כן יופיעו בבארים של בתי המלון אמנים ותזמורות.

4. קריאה לעזרה
מ.ד.א — נוה זהר — טל. 96009
עין־גדי, טל. 96096
משטרה — ערד — טל. 97044, 97081

5. לשכת אינפורמציה
תפעל במשרדי המועצה האזורית „תמר" בשעות המשרד, נוה זהר, טל. 96039, 96019, 96009

בברכת חג שמח וטיול נעים

הועדה המארגנת

מפה: אזור עין גדי.

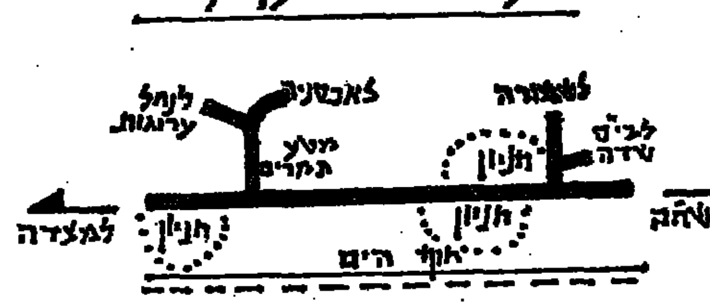

מדור פרסומי

מלון גרנד גוברמן בטבריה - תיירן מוכר

„לילות כנרת" אירועי סוכות בטבריה

טבריה היא עיר תיירות מובהקת. נופה ואקלימה, בתי ההארחה הרבים ואפשרויות הבילוי המגוון — כל אלו מאפשרים לכל אורח למצוא בה את מבוקשו.

מדי שנה נערכים בטבריה אירועים רבים. לקראת שבוע הסוכות יזכו אורחי העיר ותושביה לשפע של הצעות בילוי ובידור. להלן פרטים על הצעות אלו:

יותר מתריסר שירים על הכנרת נבחרו מתוך עשרות שירים, מנגינותיהם עובדו ויוגשו על ידי ארבעה זמרים ידועי שם בערב שירי כנרת. הערב שיאורגן ביום שלישי, 26 בספטמבר, על ידי משרד התיירות בשיתוף עם עירית טבריה, יהווה אך חלק מאירועי התרבות והאמנות שיציינו את שבוע סוכות תשל"ג, סביב לכנרת לרמות עין־גב.

שבוע האירועים יפתח במוצ"ש 23 בספטמבר בשטח החומה העתיקה בטבריה, בו יתקיימו שתי תערוכות אמנות; תערוכה מיצירותיהם של ציירים חדשים בחסות שר הקליטה מר נתן פלד ותערוכת אמנות פיליפינית בחסותה של שגרירת הפיליפינים בישראל הגב' רפאליטה סוריאנו.

פתיחת התערוכה הפיליפינית תציין למעשה פתיחת שבוע פיליפיני הכולל הופעות פולקלור האמנות, הקרנת שיקופיות וסרט על ארץ הפיליפינים.

במוצאי שבת 23 בספטמבר תופיע להקת ג'ובילי סינגרס בעין־גב וכעבור שלושה ימים ב־26.9.72 מצפה לתושבי טבריה (הסביבה) ולתיירים יום גדוש אירועים הכולל: מפגן סקי מים, משוט תופים ותזמורת משטרת ישראל תנגן בחוף הכנרת. כאמור בערב יערך ערב שירי כנרת בהשתתפות הזמרים שושנה דמארי, שלמה ארצי (זמר השנה), אופירה גלוסקא וציון צדוק (מצמד דרום). הניהול המוסיקלי של הערב נמסר לידי שמעון כהן. בין הופעת זמר אחד למשנהו תופיע להקת „הרוקדים" במחולות עם סטגונים.

ביום ד' יערך (בקרית הציירים) בשטח החומה, ערב פולקלור בהשתתפות קבוצה מבני הפיליפינים המשתלמים בישראל ואילו בעין־גב יתקיים באותו יום ערב מצעד אומני הזמרת בהשתתפות אריק איינשטיין, עדנה לב, דני ליטני, תיקי דיין וכו', למחרת שוב יתקיים בטבריה ערב הווי ובידור בשיתוף עם זמרים, נגנים ורקדנים מעולי בריה"מ. ביום שישי 29.9.72 בערב תארח התזמורת הפילהרמונית את תיאטרון אלהדין ניקולאיס בעין־גב.

במוצאי שבת תנעל תערוכת הציורים הן של העולים החדשים והן של הפיליפינים ע"י ערב הווי פיליפיני, הפעם בהשתתפות הזמרת רות ספרוני.

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
ברכות לרגל קבלת התואר
תיירן מוכר
כה לחי!
אורינטורס בע"מ
רח' הלני המלכה 3, ירושלים
טל. 223450

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
קבלו את ברכותינו הלבביות
לרגל קבלת התואר
תיירן מוכר
קופלתורס בע"מ
טשרניחובסקי 4, ת"א

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
מיטב הברכות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
דפנה טורס
הירקון 104, ת"א

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
ברכות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
מכבסת הגליל
טבריה

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
ברכותינו עם קבלת התואר
תיירן מוכר
עלו והצליחו
דפוס הגליל
טבריה

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
ברכותינו הלבביות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
חברת
„זמיר־טורס" בע"מ
ככר ויצמן 4 חולון.

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
שפע ברכות
עם קבלת התואר
תיירן מוכר
איגוד סוכנויות ביטוח
בע"מ

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
מיטב הברכות
לרגל קבלת התואר
תיירן מוכר
כה לחי!
„און"
אירוח ונופש בע"מ
חיפה רח' הרצל 22
ת"א רח' אלנבי 113
ת"א רח' ריינס 4
נתניה רח' הרצל 4
ירושלים רח' המלך ג'ורג' 19

הנהלת
מלון גרנד גוברמן
טבריה TIBERIAS
המפואר במלונות אגם הכנרת
★★★★ (ארבעה כוכבים)

מודה למוסדות, חברות תעופה ומשרדי נסיעות, למפעלי תיירות, לידידיה ולעובדיה על העזרה ושיתוף הפעולה.

תודתנו נתונה גם לכל מברכינו עם קבלת התואר
תיירן מוכר
ברכותינו לכל לקוחותינו, ספקינו, ידידינו והבאים עמנו בקשרים.
שנה טובה
וגמר חתימה טובה
לכם ולכל בית ישראל בארץ ובחו"ל
מלון גרנד גוברמן
טל. 067-21901 ת.ד. 555 טבריה

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
שפע ברכות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
טראבקס בע"מ
שמאי 8 ירושלים, טל. 23211

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
ברכותינו הלבביות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
חברת הסתוו
בע"מ
רחוב בוגרשוב 76—78 ת'

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
שפע ברכות לבביות
עם קבלת התואר
תיירן מוכר
פלטקוביץ' מנח
סוכנות „כרמל מזרח"
רחוב הגליל, טבריה

ברכותינו
למלון גוברמן-גרנד
לקבלת התואר תיירן מוכר
חברת קל בע"מ
רח' גורדון 28 תל־אביב טל. 22042
הזמנת מקומות למלונות ולבת הבראה בכל הארץ ללא תשלום נוסף.

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
לרגל קבלת התואר
תיירן מוכר
קבלו את ברכותינו
להמשך פעילות ענפה
ש. שמיר
טקסטילים
רחוב הקישון 13, ת"א

להנהלת
מלון גרנד גוברמן - טבריה
ולחבר העובדים
מצטרפים לברכות עם קבלת התואר
תיירן מוכר
ש. שליט
שרותי פרסום ויחסי ציבור
רח' הנגב 8 ת"א, טל. 36088

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י - מועצת פועלי חיפה
בית הפקיד
בי"ס למקצועות של ההסתדרות הפקידים - חיפה, רח' מאיר 44 טל. 524103

בית הפקיד
באמצעות המדרשה למינהל
מודיע על פתיחת קורס דו־שנתי
לתעמלנים רפואיים
הפתיחה: בחודש ינואר
מספר מקומות מוגבל!
פרטים והרשמה במזכירות בית הפקיד, חיפה, רח' מאיר 44,
טלפון 524103, בין השעות 08.00—19.30

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי הרצליה
הודעה בדבר הפקדת החלטה לבטל תכנית מפורטת

נמסרה בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל־אביב ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, הרצליה הופקדה החלטה לבטל תכנית הנקראת „תכנית מפורטת מס' 510" ביחד עם התשריט המצורף אליה. שהודעה בדבר הרשאה לתת תוקף מאת הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 1077 משנת תשכ"ד 19.3.64 עמוד 1004.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גוש 6531 חלקה 111, גוש 6532 חלקה 1.

כל מעונין בתכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעונין בקרקע בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי ביטול התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות להחלטה האמורה במשרדי הועדה המקומית האמורה.

ד. רוזניק
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה מחוז ת"א
כ"ט אב תשל"ב (9.8.72)

אוניברסיטת חיפה
המחלקה להשתלמות
קורס דו-שנתי למינהל לעובדים בכירים
מחזור ג׳
קיימת עוד אפשרות להרשם עד יום א׳ 31.9.1972
תחילת הלימודים למחזורים ב׳ (שנה שניה) וג׳ (שנה ראשונה): 29.10.1972
פרטים והרשמה:
המחלקה להשתלמות, אוניברסיטת חיפה, טל. 254411

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללמוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
היחידה לחינוך מבוגרים

קורסים לשיפור הלשון באולפן עקיבא
- 4 שבועות
פתיחה - 1.10.72

ירח למודים להשתלמות
- לותיקים ולבוגרי אולפנים
- שיפור ההבעה בכתב ובעל־פה
- עיון בפרקי ספרות עברית ותנ"ך

כתיב נכון
- ליודעי עברית המתקשים בכתיב
- מקצוע ראשי — כתיב
- מקצועות משניים — דקדוק, ניסוח

הקורס מתקיים בתנאי פנימיה במלון הדר. תושבי נתניה והסביבה מתקבלים גם כתלמידים אקסטרניים.

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא נתניה
חבצלת השרון, טלפון 053-23947, 053-24506.

אוניברסיטת הנגב
מודיעה
על הרשמת מועמדים למסלול המיוחד במדעי הטכנולוגיה
למחלקות:
הנדסת מכונות | הנדסת חשמל
הנדסה כימית | הנדסת תעשיה וניהול
הנדסת חומרים (מטלורגיה)

ההרשמה נפתחה ביום ראשון ח׳ אלול תשל"ב 20.8.72 ותיסגר ביום שישי כ"ח תשרי תשל"ג 6.10.72.

רשאים להירשם מועמדים בעלי תעודת בגרות ישראלית או תעודת בגרות מוכרת מחו"ל וכן בוגרי בתי"ס מקצועיים 4 שנתיים שבידם תעודת גמר מקצועי מורחבת.

הערה: שנת הלימודים במסלול המיוחד מתחיל ב־7.1.73 ומסתיים ב־31.8.73. בשנה השניה מתקיימים הלימודים לפי לוח השנה האקדמית הרגיל.

לקבלת פרטים וטפסי הרשמה, נא לפנות לאוניברסיטת הנגב, מדור רישום ת.ד. 2053, באר־שבע.

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

דרוש בדחיפות נגר מודלים

נא לפנות „רפאל" שרות מפעלי מים בע"מ
רח' הכרמל 12, תל אביב
או טלפונית 51953

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:

מזכיר קופת הפנסיה

מכרז מס' 329/72

תיאור התפקיד — ריכוז פעולות קופת הפנסיה, ריכוז וצדוה הנהלת הקופה, הכנת חומר לועדות (הלוואות השקעות וכו') וביצוע החלטות; הכנת דו"חות כספים וניתוחים פיננסיים שונים, הכנת מאזן שנתי של הקופה ופיקוח על תשלומי הפנסיה, קשר עם חברות ביטוח, טיפול בהשקעות הקופה (נכסים, אגרות חוב ומניות), קיום קשר עם בנקים.
דרישות התפקיד — ידע ונסיון רב בהנהלת חשבונות; ידע בתחשיבי משכורות; עצמאות ויוזמה; ידיעה בבעית פנסיה בארץ ובאוניברסיטה; ידע והבנה בהשקעות; יכולת ונסיון לנהל מו"מ עם גופים ולבנקים, כושר ונסיון ניהולי.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.
על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים עד תאריך 6.10.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 329/72".

למוסד רפואי ארצי

דרושים • רופאי ילדים

למקומות הישוב הבאים:

רחובות, ראשון-לציון, לוד, רמלה, חולון, יפו, הרצליה, ונתניה

מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת.ד. 2306 תל-אביב, עבור „רופאים".

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הבאה הפנויה:
באגף כח אדם

ראש מחלקת המנגנון

כישורים הדרושים:
השכלה אקדמית מושלמת במדעי החברה והרוח (תואר ראשון לפחות).
ידיעה רחבה ונסיון בתהליכי עבודה משרדית וניהול חבר עובדים (יועדף מועמד בעל נסיון בניהול כח אדם במוסד גדול).
כושר לקיים מגע נאות עם קהל ויחסי עבודה תקינים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
ניהול תכתובת עצמאית.
מס' המשרה: אכ"א.ג/13.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות הנ"ל, יפנו בכתב לאגף כח אדם, קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 29.9.72 בציון מס' המשרה.

משרד הפיתוח
המכון לחקר אוצרות הטבע

דרושים

1. מרכז מחקרים במדעי האדמה-

בלשכת המדען הראשי בירושלים
דרישות המשרה: בעל תואר Ph.D. בגיאולוגיה או בגיאופיסיקה או בתחום מדעי קרוב, ונסיון בעבודות מחקר שימושי, או בעל תואר (M.Sc.) ונסיון רב בעבודות מחקר שימושי.
שליטה בשפות עברית ואנגלית ורצויה ידיעת שפה נוספת כדי קריאה ספרות מקצועית.
ביצוע התפקיד כרוך בנסיעות.

2. מרכז מחקרים בכימיה תעשייתית-

בלשכת המדען הראשי בירושלים
דרישות המשרה: בעל תואר Ph. D. בכימיה או בהנדסה כימית ונסיון בעבודות מחקר שימושי, או בעל תואר M. Sc. ונסיון רב בעבודות מחקר שימושי.
שליטה בשפות עברית ואנגלית ורצויה ידיעת שפה נוספת כדי קריאת ספרות מקצועית.
ביצוע התפקיד כרוך בנסיעות.

המועמדים שיתקבלו למשרות הנ"ל ידורגו בדירוג מדעי המחקר בהתאם לכישוריהם.

על המעונינים לפנות לפי הענין: לשכת המדען הראשי, משרד הפיתוח, רח' קרן היסוד 38, ירושלים.

לחברה ידועה
בענף מוצרי מזון ומתיקה
במרכז הארץ

דרוש קונדיטור מעולה

לייצור וניהול מחלקת שוקולד וממתקים

מועמדים רציניים בעלי ידע ונסיון יפנו לת.ד. 1696 ת"א, עבור 120, עם פרוט קורות חיים תנסיון והמשכורת המבוקשת — סודיות מובטחת

NCR

דרוש למשרדנו בת"א

מדריך לתכנון מחשבים

הכישורים הדרושים:
* נסיון מעשי של שנתיים לפחות בתכנות מחשבים
* השכלה אקדמאית — רצויה
* ידיעה טובה של השפות עברית ואנגלית

עבודה יציבה
תנאים טובים

נא לפנות בכתב־יד לי. א. מיטווך ובניו בע"מ, ת. ד. 1089 תל-אביב, עבור משרה מס' 11—9
— סודיות מובטחת —

אמ"ר
פלסטיקה משוריינת בע"מ
מפרץ חיפה ת.ד. 2070 חיפה, 31000

דרושה מזכירה בכירה

כמזכירות המנכ"ל והמפעל

הכישורים: נסיון מכרחי של ארבע שנים בעבודה. ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה בשפה האנגלית.

נא לפנות בכתב יד, בציון תולדות חיים ונסיון קודם אל המנהל האדמיניסטרטיבי. ת.ד. 2070 חיפה 31000.

סודיות מובטחת

משרד המבקר
הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מודיע על

משרות פנויות

לעובדי ביקורת בירושלים ובתל-אביב

א. למשרד בירושלים דרושים:
עובדי ביקורת בעלי השכלה גבוהה או חלקית במינהל עסקים כלכלה או מינהל ציבורי, השול־טים שליטה מלאה בשפה העברית ובעלי כושר הבעה בכתב ובעל פה.
ידיעת השפה האנגלית — יתרון.
יועדפו בעלי נסיון בביקורת ציבורית.
הדרגות תקבענה לפי כשורי המועמדים.

ב. למשרד בתל-אביב דרוש:
רואה חשבון מוסמך. רצוי בעל נסיון בעבודת ביקורת במוסדות צבוריים.
הדרגה המוצעת ב—א' בדרוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב עד ליום 6.10.72 לת"ד 7063 ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה בירושלים" או „מועמד למשרה בתל-אביב".

מפעל טקסטיל ותיק

באזור תל-אביב

מחפש

מחסנאי

בעל ידע ונסיון בניהול מלאי חוטים וידע בהשתאה

התפקיד דורש כישורים בניהול צוות עובדים.

לשלוח קיצור תולדות חיים בכתב יד לת.ד. 6433 תל-אביב, „עבור מחסנאי".

למפעל תעשייתי
בסביבות תל-אביב

דרוש מנהל עבודה במחלקת הרכבה

הכישורים הדרושים:
1. בוגר בית ספר מקצועי,
2. נסיון קודם בעבודה במכניקה עדינה ו/או חשמל,
3. נסיון בניהול צוות עובדים,
4. ידיעת השפה העברית הכרחית.

למועמד המתאים יינתנו תנאי עבודה טובים.
סודיות מובטחת.
המעונינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 527, רמת-גן, עבור מס' 311

לחברת-בניה ארצית בתל אביב
דרושים לעבודה בהרצליה
1) מנהלי-עבודה
2) טפסנים
3) ברזלנים
4) פקידה מנוסה לעבודה מפצלת במשרד בת"א.

לפנות בכתב ת.ד. 1874 ת"א.

תדיראן

למחלקת היבוא:

1. מנהל מדור שחרורים — ניהול מדור שחרור משלוחי יבוא בהיקף גדול. נסיון 5 שנים, יכולת ניהול צוות עובדים, בקיאות בסחר בינ־לאומי כולל הובלה, בקיאות בסיווג כל מיסי יבוא, ידיעת השפה האנג־לית הכרחית.
2. מזכירה — מזכירת מחלקה — השכלה תיכונית, נסיון של 5 שנים כעבודה מזכירה, שליטה מלאה ב־שפות העברית והאנגלית כולל הדפ־סה במכונה, נסיון בעניני יבוא.
3. פקידה כללית — עבודות משרד שונות, השכלה תיכונית, ידיעה ב־הדפסה עברית.
4. פקיד יבוא — בעל השכלה תי־כונית, ידיעת עברית ואנגלית, נסיון 2—3 שנים בהליכי יבוא וסיווג מכס.

נא לפנות בכתב אל ת.ד. 648 ת"א בציון פרטים אישיים קורות חיים ונסיון מקצועי. סודיות מובטחת

למפעל מתקדם בענף המתכת

דרושים מסגרים

מכל הסוגים
בעלי רצון ואתגר ועניין בענף

תנאים טובים

לפנות ל„ישראליפט בע"מ"
רחוב הקישון 31, בני ברק

פקר פלדה

למפעלנו בכפר סבא

דרוש אחראי משלוחים

הכישורים הדרושים:
— השכלה תיכונית רצוי מקצועית.
— כושר החלטה ואילתור.
— גיל 25 עד 40.

נא לפנות בכתב לת. ד. 1101 ת"א.
— סודיות מובטחת

דלק DELEK

ל„דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ

דרוש

עבור איזור חיפה

איש אחזקת צנרת ואביזרים

תיקון וטפול מוני דלק, אתור תקלות חשמל וכו'

על המועמד להיות בוגר בית ספר מקצועי במגמה מכונאות עם נסיון באחזקת ציוד חשמלי.

על המעונינים לפנות ל„דלק בע"מ", ת.ד. 1831 תל-אביב.

למפעל מתפתח לתקוני אניות באשדוד

דרושים

1. חרט—כרסם מעולה לעבודות מגוונות. עם נסיון בעבוד שבבי. רצוי כושר ניהולי.
2. רתכי לחץ — עם תעודה
3. צנרי לחץ עצמאיים
4. מכונאים לדיזל — מנועים רבי עוצמה.

למועמדים המתאימים אפשרויות קידום ותנאים טובים.

לפנות בכתב ת.ד. 4007 אשדוד.

דרושים עובדים

בעלי ידע רחב באופטיקה או אלקטרו-אופטיקה
עבור
צוות דינאמי בתחום האלקטרו-אופטיקה
* פיסיקאי או מהנדס בכיר
* פיסיקאי או מהנדס
* הנדסאי
* לבורנט

בקשות בצרוף נסיון קודם נא להעביר לת.ד. 3745, ירושלים.
סודיות מובטחת.

ישראל רוזן דרושה פקידה מנוסה

הכשורים הדרושים:
הדפסה במכונת כתיבה עברית ואנגלית וידיעה כללית בהנהלת חשבונות
למתאימה במכמהים תנאים טובים ואפשרות להתקדם לדרגת מזכירה
לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6433 תל-אביב „עבור פקידה".

לחברת נפט

דרושה מפעילה

למיני-מחשב מתוצרת „בורוגוז"

הכישורים הדרושים:
— ידיעת השפות עברית ואנגלית
— ידיעה בהנהלת חשבונות
— נסיון של מספר שנים בעבודות מיכון.

המועמדת תקבל הדרכה בהפעלת המחשב.
את הבקשות לקביעת ראיון נא להפנות בכתב לת. ד. 7167 תל-אביב.

לחברה בתל-אביב

דרושה פקידה/כתבנית

לפנות בציון נסיון קודם ומשכורת מבוקשת לת.ד. 1290 תל אביב.

דרושה מרכזנית

עם נסיון
שעות העבודה: מ-10 בבוקר עד 6 אחה"צ
בדבר פרטים נא לפנות:

אקלימט

חיפה, שדרות הנביאים 39, טלפון 532102

תעשיית אוירית תעופה בע"מ

דרושים חרטים כרסמים מסגרים משחזנים

ראש מחלקת מסגרות

לעבודות קידוח – תברוג וגמור

למפעלנו הנמצא זמנית באיזור בני-ברק ועומד לעבור בעוד מספר חודשים לאיזור גדרה

נא לפנות טלפון 6-785125-03 (פרט ליום שישי)

לאגף מחקר ופיתוח במפעלנו בלוד

דרוש מהנדס מיכשור בכיר

לניהול מחלקה העוסקת בפיתוח מיכשור מדעי

דרוש נסיון קודם של 5 שנים לפחות בעבודות פיתוח של מכשירים אלקטרוניים ואלקטרומכניים.

יועדפו בעלי נסיון וידע במכניקה עדינה.
למועמד המתאים יינתנו תנאי עבודה טובים.

סודיות מובטחת.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, לתלרד, מחלקת כח אדם, ת.ד. 50, לוד.

תלרד
תעשיית טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: ... - מברקים: תלרד לוד - טלקס: ...

גיבור מפעלי טקסטיל בע"מ

דרושה כתבנית

עברית מעולה

לעבודה קבועה במשרה מלאה

לפנות למחי כח-אדם, טל. 259241 תל-אביב

למפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ

דרושה כתבנית אנגלית

מעולה

עם ידיעת קצרנות

נא לפנות לת. ד. 20181 ת"א

למפעל גדול בת"א

דרוש עוזר עצמאי למנהל חשבונות ראשי

בעל נסיון של 5 שנים לפחות
למשרה מלאה בשעות 8.00—16.00.

נא לפנות בכתב בצרוף פרוט נסיון קודם לת.ד. 20127 תל-אביב.

לחנות סיטונאית לכלי בית ומטבח
א. פרידברג בע"מ
רח' הגמל 39, חיפה, טל. 666550, 666560

דרושים

* פקידה בהנהלת חשבונות
* פקידה לרישום חשבונות
* פקיד המתמצא בענף כלי בית

נא לפנות אישית בשעות העבודה בין השעות 07.00—16.00 בימים א'—ה' ובימם ו' עד 14.00.

תדיראן

לאגף התקשורת בפתח-תקוה

דרושים

1. הנדסאי אלקטרוניקה — הנדסאי בצוות פיתוח של מערכת ספרתית, הקשורה לרשת התקשורת הארצית. רצויה הכרות של מעגלי מרכזות אוטומטיות. בוגר בי"ס מוכר להנדסאים, בעל נסיון במעגלים ספרתיים.
2. חשמלאי תעשייתי — בעל רשיון חשמלי למתח גבוה להחזק מתקן של 600 A בעל נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות. אחרי צבא.
3. מקדם אספקה — טכנאי ייצור או מכונות או אלקטרוניקה, בוגר בי"ס מקצועי, עם נסיון של 3—4 שנים. אנגלית בסיסית, ניהול צוות קטן.
4. מתקיני מרכזות טלפונים חדישות — ביצוע כל העבודות הקשורות להתקנת מרכזיות טלפונים מטיפוס קרוסבר. העבודות כוללות בין היתר הרכבות מכניות הנחת כבלים הלחמות חבור חוטים, בדיקות חשמליות. השכלה — בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמות החשמל אלקטרוניקה, מסגרות, טלפונאות, נסיון מקצועי — לאחר שרות צבאי. כשורים מיוחדים — הבחנה בין צבעים, רצויה ידיעת אנגלית או גרמנית, התפקיד כרוך בעבודה לתקופה ארוכות של עד שנה וחצי במקומות שונים בארץ.
5. מסגרים — הקמת קונסטרוקציות מתכת עבור מרכזות טלפונים, הרכבות מכניות ועבודות, התקנה שונות. השכלה — בוגר בי"ס מקצועי במגמת מסגרות. נסיון מקצוע 2—3 שנים במסגרות כללית. התפקיד כרוך בעבודה לתקופות ארוכות של עד שנה וחצי במקומות שונים בארץ.
6. בודק קבלה — בוגר בי"ס מקצועי במגמת מסגרות או מכונות או השכלה דומה. רצוי נסיון בעבודות בצבוד שבבי.

נא להתקשר החל מיום א' 24.9.72 לטלפון 918585.
— סודיות מובטחת —

אלקו ELCO
תעשיות אלקטרומכניות ישראליות בע"מ

דרוש הנדסאי או טכנאי חשמל

עבור מחלקת מכירות מכניות

לתפקיד מעניין ובעל אתגר הכולל הכנת מכרזים וקיום קשרים עם לקוחות.

דרושה שליטה מלאה בעברית וידיעה טובה בשפה האנגלית.

תנאים טובים ואפשרות לקידום.

נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 230 רמת-גן.

מהנדס מזוג-אויר וקירור

בעל נסיון בארץ ובחו"ל
ניהול, מכירות, תאום, תכנון, בצוע
מעונין בהצעה מתאימה
נא לפנות לת.ד. 35 רמת-השרון

כפר הנוער הדתי

דרושים

1) אם-בית מרכזות
2) אמהות-בית
3) מורים במקצועות: תלמוד, תנ"ך, היסטוריה, ביולוגיה (משרות חלקיות)
4) מנהל(ת) חשבונות
5) אחראית לחדר אוכל
6) חצרן

מועמדים דתיים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב בצרוף תעודות, המלצות וקורות חייהם לכפר הנוער הדתי, דואר כפר חסידים.

דרוש הנדסאי מכונות

עם ידע באחזקה הכיון של 3 שנים לפחות.
מגורים — הובה באשקלון.

לפנות בכתב לאגף המינהל לכירי אשקלון בע"מ ת.ד. 84 אשקלון.

לחברת בניה ארצית

דרוש

לעבודת גמר של שכון בסביבות חיפה

מנהל עבודה מנוסה

לפנות טלפונית 941770-04 בימים א' ב' ה' בשעות העבודה.

דרוש איש מכירות עם רכב

בעל נסיון בענף הבניה
רצוי מכנאי בנין

לפנות לאיפורג, שד' רוטשילד 138 תל אביב

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

למפעל מתכת בירושלים

דרוש מכשירן

לעבודות אחזקה וטפול בתתקני פקוד השמ־לייה, בתקני קיטור ומתקני ייצור שונים.

יועדף מועמד בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכשירנות עם נסיון בעבודה.

מובטחים תנאים טובים.

מועמדים רציניים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים הנסיון קודם לת.ד. 4104 ירושלים.

לחברה ארצית

דרוש
איש מכירות

* תושב תל־אביב
* בעל רשיון נהיגה
* רצוי נסיון קודם במכירת מכשירי רדיו, טרנזיסטורים, רשמקול וכו'.

העסוק כרוך בנסיעות בכל חלקי הארץ.

בא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 3336 ירושלים עבור „מכירות".

— סודיות מובטחת —

למשרדנו בירושלים

דרושה
פקידת שרות

לתפקיד הכרוך בטפול בקהל
לקוחות ונהול המשרד
למועמדת מתאימה מובטחים
תנאי שכר טובים.

מועמדות רציניות המוכנות ליום עבודה ארוך (ימים א'—ה' 16.20—7, יום ו' 11.50—7) יפנו בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4046 ירושלים.

סודיות מובטחת.

חברה גדולה
מחפשת
מנהל חשבונות ראשי

הכישורים הדרושים:

נסיון רב בתפקיד דומה,
נסיון במסחר בינלאומי,
ידיעת אנגלית על בוריה — הכרחית,
רצוי — רואה חשבון
מקום העבודה — חיפה

תנאי שכר טובים למועמד המתאים

פרטים נא להמציא לת.ד. 888 תל־אביב

דרושים בירושלים
חשמלאי סוג א' א' ו־2 חשמלאים סוג ב'.
לפנות בוסבול את לקס בע"מ טל. 87979 בין השעות 8—5 בערב.

לסוכנות במוה
דרושה
פקידה כללית
לשעות הבקר בין 8־13
לוי את בן־בכט, במוהים
יהודה הלוי 61 ת"א, טל. 621967 בין 9—11.

למפעל תעשייתי בת־א

דרושים מיד

* מסגר־רתך
* עובדי מתכת וחשמל
* עובדי חרץ (עבודות ספר צבעת וכו')

לפנות מיד טלפון 37038

מוסד למחקר

דרוש
סגן למבקר הפנימי של המוסד

● ההכשרה ההכונות הדרושות: —

— בוגר אוניברסיטה: — בראית חשבון או מנהל עסקים או בכלכלה.
— ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה בשפה האנגלית.
— כושר ניהול מו"מ.
— כושר נתוח עובדות ונסוח דוח"ות.
— כושר יוזמה ותכנון פעולות.
— כושר אירגון וניהול חבר עובדים.
— נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה בקורת או בעבודה דומה.

למועמד המתאים תנתן עזרה בדיור

● המעוניינים יפנו בציון קורות חיים ונסיון מקצועי אל: ת"ד 9001, באר־שבע.

סודיות מובטחת!!!

חברת ישראמקס בע"מ
נציגות לציוד מדעי ותעשייתי

דרושה כתבנית

השולטת היטב בהדפסה בעברית ואנגלית
שעות העבודה רצופות

המועמדות תפנינה בכתב בצרוף פרטים מל־אים, משכורת מבוקשת לת. ד. 6014 תל־אביב, או טלפונית 229269; 245403.

הסתדרות הציונית העולמית	ההדסה לצפון אמריקה
מחלקה הנוער החלוץ	מפעל מחנות הקיץ בחו"ל

מפעל השליחות למחנות הקיץ בחו"ל מנהל בירים אלה בגיוס השליחות לקיץ 1973

דרושים

מדריכי מחול, מוסיקה, דרמה, אמנות, טבע, צופיות, ספורט, אקורדיוניסטים וכן מדריכים כלליים מנוסים.

1. יתקבלו רק מועמדים שסיימו שרות צבאי ו/או שתאריך שחרורם יחול לא יאוחר מה־5.6.73.
2. לא תתקבל מועמדותם של זוגות נשואים.
3. המפעל עלול לדחות מועמדים בשל גילם.

על המועמדים לפנות עד יום ב' ה־31.10.72 בכתב בלבד (פניות טלפוניות לא תיענה) בצרוף תולדות חיים, השכלה ופירוט נסיון חינוכי, לכתובת: מחלקת הנוער והחלוץ, מפעל מחנות הקיץ בחו"ל ת.ד. 92 ירושלים.

תשובות תשלחנה בתום המכרז. יתקבלו רק מועמדים רציניים ובעלי נסיון השולטים בשפה האנגלית.

לדפוס אופסט גדול
בקרית־אריה פ"ת

דרוש
מנהל יצור

בעל ידע ונסיון בענפי האופסט השונים; הזמנת ניירות, ניהול ורי־שום עבודות, אחראי לאקספדי־ציה ועבודות גמר (כריכיות וכו').

המעוניינים יפנו לת. ד. 2840 ת"א, בציון כישורים ונסיון קודם.

למגדל—בנין חברה לבטוח בע"מ ירושלים

דרוש
חניך לעבודות תיוק

מגיל 14 עד 17½

נא לפנות למשרד, רח' הסורג 2, מול בנק ישראל, טל. 232471.

בית הוצאה כתר בע"מ
פותח קורס
לכתבנות
למועמדים בעלי שליטה מלאה בשפה האנגלית.

ידיעה בשפות אחרות רצויה.

נסיון קודם בכתבנות לא דרוש אך רצוי.

הקורס יתקיים כל ימי השבוע בין השעות 16.00—19.00.

יתקבלו מועמדים בגילים 18 עד 40.

לאלה שיסיימו בהצלחה את הקורס מובטחת עבודה מעניינת ובתנאים טובים ב"כתר".

לפנות לכח־אדם ת.ד. 7145, טל. 521201, ירושלים.

מתנדב מארה"ב
מחפש עבודה
תמורת לינה ואוכל
(אפשרי גם במושב או בקיבוץ)
בא לפנות ל־740942—03.

דרוש עוזר ראשי
לארגון ושיטות

בעל ידע הנסיון במוסד בנקאי או במוסד פיננסי לתפקיד בכיר בבנק בעל רשת סניפים ענפה בכל הארץ.

הצעות מפורטות בכתב יד לת. ד. 36698 ת"א

לחברת יבוא דרוש

איש מכירות נמרץ
(בעל רכב)

לארגון שווק של מוצר חדש בישראל

בהצעות רציניות בלבד נא לפנות ל־ת.ד. 2594 תל־אביב

סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב

דרוש/ה פקיד/ה

לאחר שרות צבאי.

לעבודה קבועה בניהול כרטסת מלאי טכני. רצוי עם נסיון בניהול כרטסת מלאי או הנה"ח.

יום עבודה רצוף מ־8.00 עד 16.00.

הצעות בצרוף תולדות חיים להפנות לת. ד. 1469 ת"א עבור מס' 229.

למשרד הנדסי בת"א

דרוש עובד
להפעלת מכונות העתקות אור ושכפול

לא הכרחי ידע או נסיון קודם. אפשרי גם פנסיונר.

● הצעות בכתב יד נא להפנות לת.ד. 7057 תל־אביב, עבור ד.א.

למפעל גדול באזור עכו

דרושים

1. מהנדס כימי
עם נסיון של לפחות 5 שנים בגומי.
2. לבורנט כימי
3. עובדי אחזקה
עם נסיון בקיטור והידראוליקה.

נא לפנות לת.ד. 128 עכו.

לחברת תרופות ישראלית גדולה

דרוש
מנהל מפעל פרמצבטי בחו"ל

תאור התפקיד: נהול כללי של מפעל תעשייתי לתרופות בחו"ל.

כשורים:
א. מהנדס תעשיה וניהול, עם נסיון קודם בניהול תעשייתי.
ב. נסיון בייצור תרופות (רצוי).

שפות: עברית ואנגלית על בוריין.
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מנהל המנגנון, ת.ד. 964 תל־אביב.

למשרד בתל־אביב

דרוש
שליח אחראי
(עם מילה)

לפנות: אמנים כאחזרים, רח' אלנבי 111, ת"א.

דרושים

1) מסיק דוד קיטור במשמרות למפעל תעשייתי בתוך העיר ת"א
2) לבורנטית

לפנות: גרינפלד, בר־יוחאי 7 פינת הרצל 101 ת"א טלפון 829117.

דרושים
לאפנת נשים מעולה
1) תופרות (גם תופרות)
2) מודיסטית מנוסה
תנאים מצויינים.
לפנות טל. 55330

דרושות
הנדסאיות, טכנאיות ושרטטות

בעלות נסיון בהנדסת בנין ו/או בגשרים

לפנות טברדזיק—צור, טלפון 32237 בשעות העבודה

מזכירה כתבנית לניהול משרד.
שעות העבודה 8.30—13.00
ידיעת אנגלית הכרחית
ידיעת גרמנית רצויה.
תנאים נוחים.
לפנות „אריה" תעשית קלפים בע"מ דרך יפו 45, ת"א.

ל„אסיא" מעבדות כימיות בע"מ

דרושים

1. רוקח תעשייתי
תאור התפקיד: סגן מנהל מחלקות הייצור הפרמצבטי.
כשורים: נסיון קודם בתעשיה פרמצבטית, גיל: 45—30.
שפות: עברית ואנגלית על בוריין.

2. רוקח
תאור התפקיד: רוקח למעבדה בקורת איכות.
שפות: עברית ואנגלית.

3. עוזר למנהל מחלקה
תאור התפקיד: עוזר למנהל מחלקה העוסקת בפעילות מסחרית בחו"ל.
כשורים: נסיון קודם באדמיניסטרציה ונהול חשבונות ומ־כירות; גיל: 45—30.
שפות: עברית ואנגלית על בוריין. שפות נוספות רצויות.

נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מנהל המנגנון, ת. ד. 1423 תל־אביב.

דרושים מועמדים לעבודה קבועה

באם רצונך בעבודה קבועה פנה אלינו.

משכורתך תהא: —

	עם הכניסה לעבודה	לאחר 6 חודשים
רווק	681.— ל"י	885.— ל"י
נשוי + 1	720.— ל"י	924.— ל"י

עובדים בשטחים יקבלו תוספת של 100.— ל"י. לעובדים בעלי נתונים מתאימים יתאפשר קידום בסולם הדרגות.

● **תזכה להטבות הבאות:** —

1. נסיעות חופשיות בתחבורה הציבורית.
2. הנחות ניכרות בתשלום מס ביטוח בריאות (קופ"ח), מס עירוני ורכישת כרטיסים למופעי בידור.
3. זכות קניה בחנויות שק"ם.
4. השתתפות בשכר לימוד תיכון וגבוה של ילדיך.
5. ביגוד חינם וארוחות במחירים מוזלים.
6. הטבות רבות נוספות עליהן תיוודע בעת פניתך אלינו.

א ם: —
גילך אינו עולה על 39;
בריאותך תקינה;
השכלתך יסודית לפחות;
סיימת שירות סדיר בצה"ל.

פנה לעבודה בשרות בתי הסוהר ותבטיח לעצמך את השכר וההטבות האמורות לעיל.

● פנה נא עם תעודת זהות ופנקס מילואים אל:

1. בתל־אביב — לשכת הגיוס, הקריה רח' ה' מס' 8 בכל ימות השבוע בשעות המשרד הרגילות.
2. בבאר־שבע — בלשכת התעסוקה (מול קולנוע „קרן") בימים שני ורביעי בשעות המשרד הרגילות.

1500 לירות לחודש בכל מקום בארץ

באם יש לך השכלה תיכונית.
באם אתה שואף להגיע למעמד מקביל לאקדמאי תוכל להשתלב בענף מתפתח וחדיש במשכורת גבוהה מאד לאחר תקופה קצרה של הכשרה מתאימה.

שם: ____________
גיל: ____________
כתובת: ____________
השכלה: ____________

לקבלת פרטים גזור ושלח לת.ד. 28125 ת"א למס' 35

לחברה מדעית גדולה ומבוססת
דרושה
עבור אחד ממנהליה הבכירים

מזכירה בכירה

● **כישורים נדרשים:**

* ידע מושלם בשפות אנגלית — עברית כולל הדפסה ותכתובת.
* נסיון במזכירות של לפחות 3 שנים.
* תנותן עדיפות למשוחררת צ.ה.ל בוגרת קורס למזכירות בכירות.

מועמדת העונה לכישורים הנ"ל מתבקשת לפנות בצרוף תולדות חיים קצר אל ת. ד. 42 רמת־גן.
סודיות מובטחת

דרושים:

המפעל - חיפה 31000 ת.ד. 16, טל. 710461, 713261

* כימאי למעבדת אספלטים
* כימאי למעבדת צבעים על כל סוגיהם
* הנדסאי או טכנאי למעבדת צבעים
* לבורנט(ית) מתחיל(ה) למעבדת צבעים
* מנתח מערכות להנדסת יצור
* פקיד קבלה למחסן משלוח
* חשמלאי מוסמך בעל רשיון
* עוזר לחשמלאי בעל רשיון
* מפעילים של מכונות ייצור.

• ידיעת השפה העברית ושפה נוספת דרושה

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 16, חיפה 31000 ולציין על המעטפה את המשרה המבוקשת

ל„אסיא" מעבדות כימיות בע"מ

דרושים לעבודה בחו"ל

1. מנהל סניף
תאור התפקיד: ניהול סניף מסחרי בחו"ל בשטח הפרמצבטיקה, בהקף גדול.
כשורים: נסיון קודם בניהול מסחרי ואדמיניסטרטיבי, גיל 40—30.
שפות: עברית ואנגלית על בוריין. שפות נוספות רצויות.

2. רוקח
תאור התפקיד: רוקח ראשי לסניף מסחרי ותעשייתי בחו"ל בענף הפרמצבטי.
כשורים: נסיון קודם ברוקחות תעשייתית.
שפות: עברית וצרפתית על בוריין. שפות נוספות רצויות.

3. מנהל שווק וטרינרי
תאור התפקיד: ארגון וקידום מכירות למוצרים וטרינריים בחו"ל.
כשורים: נסיון קודם בניהול מסחרי בשטח הוטרינריה, גיל 45—30.
שפות: עברית ואנגלית על בוריין. שפות נוספות רצויות.

נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מנהל המנגנון ת. ד. 1423 תל־אביב.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון

משרה פנויה 76/72

מנהל שרותים סוציאלים

מקום העבודה: תל־אביב

תיאור העבודה: נהול, פקוח והדרכה ליחידה המונה 50 עובדים סוציאלים העובדים בשיכונים ובמרכזי קליטה באיזור הגאוגרפי שבין נתניה לאשדוד.

הכישורים הדרושים:

1. תואר אקדמאי בעבודה סוציאלית או בשטח סמוך במדעי החברה.
2. נסיון בעבודה מקצועית של 8 שנים לפחות.
3. כושר הדרכה ומעקב.
4. ידע ונסיון בניהול שרות סוציאלי.
5. ידיעת השפה העברית ואנגלית הכרחית, ידיעת שפות נוספות רצויה.

הדרגה המוצעת: ב' — ממ"ש.

משרה פנויה 77/72

מפקחים ומדריכים מקצועיים לעובדים סוציאלים

מקום העבודה: חיפה והצפון, תל־אביב והסביבה, ירושלים, באר שבע

תיאור העבודה: הדרכה ופיקוח לעובדים סוציאלים במרכזי קליטה — טיפול במשפחה ועבודה קבוצתית.

הכישורים הדרושים:

1. תואר אקדמאי בעבודה סוציאלית.
2. נסיון בעבודה מקצועית של לפחות 5 שנים כולל הדרכת עובדים סוציאלים.
3. ידיעת השפות עברית ושפה לועזית נוספת אחת לפחות.

הדרגה המוצעת: ג' ממ"ש.

משרה פנויה 78/72

עובדים סוציאלים אזוריים

מקום העבודה: אשקלון, אשדוד, רחובות, נהריה, טבריה, פרדס־חנה, חיפה, נתניה.

תיאור העבודה: טיפול במשפחה וטיפול בקבוצות.

הכישורים הדרושים:

1. תואר אקדמאי בעבודה סוציאלית.
2. מיומנות טובה באבחון.
3. יכולת אישית ומקצועית לעבודה בצוות.
4. ידיעת שפות.

הדרגה המוצעת: ה' ממ"ש לעובדים חסרי נסיון; ד' ממ"ש לעובדים עם שנתיים ותק בעבודה מקצועית.

התאריך האחרון להגשת הצעות: 1.10.72.

הצעות מועמדות נא להגיש במחלקה למנגנון, ת"ד 92 ירושלים
[illegible]

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 ל״י למלה

דרוש
דפס אופסט מעולה
למכונה פבוריט ½ גליון
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים מלאים לת.ד. 28129, תל־אביב
— סודיות מובטחת —

כימיקלים ופוספטים בע״מ

דרושים לנו:
מכשירני תעשיה
לעבודה במשמרות.

מועמדים רציניים — בעלי נסיון של 3 שנים לפחות במיכשור אלקטרוני ופנאומטי במפעל כימי — ובוגרי בית ספר מקצועי, יפנו אל מחלקת כח־אדם של מפעלנו, ת.ד. 1428, חיפה או טלפונית — טל. 721381.

NCR

דרוש/ה למשרדנו בתל־אביב
ספרן/ית טכני/ת
(לעבודה חלקית)

לטיפול בספריה מקצועית טכנית בשטח המחשבים וציוד לעיבוד נתונים אחר.
הכישורים הדרושים:
* נסיון בספרות טכנית
* ידיעה טובה בשפה העברית והאנגלית
תנאים טובים
עבודה יציבה
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. מיסוך ובניו בע״מ, ת. ד. 1089 ת״א, עבור משרה מס׳ 50—9.

תדיראן

למעבדות הפיתוח בגבעתיים
דרושים:
1. מהנדס אלקטרוניקה — מהנדס בעל נסיון 3 שנים לפחות בתחום הקשר בתכנון ופקוח מעגלים אלקטרוניים בתחום V.H.F.
2. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה — בוגר בי״ס מוסמך לטכנאים/הנדסאים בעל נסיון בעבודה עם מכשירי קשר צבאיים.
3. טכנאי הנדסת רכיבים — בצוע בדיקות הערכה ואישור רכיבים אלקטרוניים כתיבת מפרטים וחיבור דוחות, נסיון של 3 שנים.
4. טכנאי ייצור בכיר — ראש צוות טכנאי ייצור, תכנון מערך ייצור של מעבדות קשר חדישה העומדות בפני גמר פיתוח. רצוי בוגר בי״ס מוסמך לטכנאים ו־3 שנות נסיון בתעשיות האלקטרוניקה.

נא לפנות טלפונית החל מיום א׳ 24.9.72 טל. 763511 ולבקש את מרגלית.

דרוש
...ער שליח
...ם רשיון לקטנוע
לפנות במקום ל„ישראליפט בע״מ"
רח׳ הקישון 31, בני ברק

דרושים
...נהלי מפעלים
בעלי יוזמה וגישה מסחרית
...׳ בגיל 26 עד 40, בעלי רקע הנדסי־תעשיתי
...ף הבניה, שפות עברית ואנגלית.
...שות בגורים תל־אביב, אשדוד, ירושלים
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, בציון
...׳ השכר המבוקשים לת. ד. 26031 תל־אביב.

לחברה גדולה בירושלים
דרוש
...נדסאי בנין מנוסה
...שורים הדרושים:
חישוב כמויות וביקורת חשבונות קבלנים
הכנת מפרטים טכניים וחוזים
טיפול ברשויות הבניה
לפנות בכתב ת. ד. 665 ירושלים

המראיינת
חב׳ לראיון ופקידה בע״מ
ת.ד. 2682 רמת־גן
דרושות בכל הארץ!!!
פוקדות ומראיינות לעבודת ראיון במחקרי דעת קהל
...ה בכתב נא לציין: שם מלא, כתובת ומספר
...ן, גיל, השכלה ועיסוקים נוספים.

דרושה פקידה מוכירה
יוצאת צבא
השולטת בעברית ואנגלית
אפשרי חצי יום.
לפנות בכתב בציון פרטים לת. ד. 4397 ת״א עבור פקידה מזכירה ✱ סודיות מובטחת

לחברת מן
דרושה
מפעילה למכונת ADO-X
נא לפנות טלפונית אל 827923 בין השעות 8.00—16.00 או ישירות לחברה ברח׳ שלבים 12, יפו (מאחורי איצטדיון בלומפילד).

מהנדסים או אדריכלים
מסידה שלמה או חלקית של משרד תכנון הנדסי באשקלון, כרהם כולל צוות מאומן
להסברים או אינפורמציה נא להתקשר טל. 051—94165 בשעות הערב.

למפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע״מ
דרושה
פקידת מניות
לעבודה במשרד בתל־אביב
ידיעת השפה האנגלית על בוריה — הכרחית
נא לפנות לת.ד. 20181 ת״א

לחברה לשיווק תמרוקים
באזור הצפון
דרוש
מנהל מחסן מכירות
כישורים:
בגיל 35—45 כשור ארגוני ... רב ...
בדבר פרטים לפנות ... בין השעות 9—16
טלפון 533752 חיפה. יועדף בעל נסיון.

דרוש מהנדס וטכנאי לחברה קבלנית
המבצעת עבודות תברואה, הסקה, ביוב, מים וצנרות תעשיתיות בהיקף גדול בכל הארץ.
רצוי בעל נסיון בחישוב כמויות, עריכת חשבונות והשיבים.
בהצעות נא לפנות בכתב עם פרטים ונסיון לת.ד. 1658 חיפה.
— סודיות מובטחת —

הועדה לאנרגיה אטומית
קריה למחקר גרעיני־נגב

דרושים צנרים
בוגרי בתי־ספר מקצועיים ובעלי נסיון של 2—3 שנים
למועמדים המתאימים מובטחים עבודה מעניינת ותנאי שכר טובים ועזרה בדיור.
● על המועמדים לפנות למדור קבלת עובדים, ת״ד 9001, באר־שבע, תוך פרוט לימודיהם ונסיונם.

תדיראן

למפעל למוצרי חשמל באזור
דרושים:
1. מנהל עבודה — למחלקת הרכבת מזגנים רצוי בוגר בי״ס מקצועי, בעל נסיון בשטח מזוג אויר ונסיה בניהול עובדים.
2. שרטט/ת — רצוי נסיון בשרטוט מכני.
נא לפנות טלפונית החל מיום א׳ 24.9.72 טלפון 856111 ולבקש את טובה.

למשרד אדריכלים ותכנון ערים ברמת־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת בנין ובנוי ערים
שעות העבודה 8—13 או לפי הסכם
נא לקבוע ראיון בטל. מס׳ 414009.

דרושים סוכנים
להפצת מוצר פרסומי
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים מלאים לת. ד. 28129 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

תדיראן

למפעל המוליכים למחצה באזור
דרושות
פועלות צעירות
לעבודה מענינת במיקרו־אלקטרוניקה עם אפשרויות טובות לקידום מקצועי
לשבוע עבודה של 5 ימים
נא לפנות בימים א׳—ה׳ ישירות למפעל, רח׳ הפלד 58 אזור (קרוב לטכנעו) או טלפונית מספר 03־855121.

למפעל מתפתח לתקון אניות באילת
דרושים
1. **מנהל חשבונות עצמאי**
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בעבודה מעשית עצמאית.
2. **חשמלאי תעשייתי סוג א׳**
למועמדים המתאימים אפשרויות קידום ותנאים טובים.
נא לפנות בכתב ת.ד. 4007 אשדוד.
סודיות מובטחת.

למפעל באיזור תל אביב
דרוש
מתכנן כלים ותבניות
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי או טכנאי מכונות
* בוגר בית־ספר מקצועי
* נסיון של שנה בתכנון כלים או שיטות
בדבר פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 16516 ת״א, עבור „מתכנן".

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ
מפיצי Ford בישראל
לסניפנו בירושלים
דרושה
פקידה כתבנית קופאית
כישורים:
כתבנות בשפה העברית, לפחות בגרות בי״ס לפקידות או השכלה מקבילה, רצוי נסיון כקופאית לאחר שרות צבאי.
המעונינות מתבקשות לפנות אישית לסניפנו בירושלים רח׳ המלך ג׳ורג׳ 14 בשעות העבודה.

ככל — מפעלי הנדסה בע״מ
המפעל הגדול והמגוון בענף
• חישה באוטומטים
• מד קשיח ורב קושש
• עד קוטר 67 מ״מ
• ייצור מוצרים למוצרים לפי אור
רחוב ק. אבא 60 ... טל. 72025 72169

דרושים:
* **חרט מעולה**
* **מכשירן** [מסגר מכני]
* **מבקר איכות**
* **כוון אוטומטים**
* **מפעילי אוטומטים**
* **רבולבריסט**

לקביעת ראיון נא לפנות בשעות העבודה טלפון 721169.

ארקיע קווי תעופה בישראל

ארקיע קווי תעופה בישראל בע״מ
דרוש מחסנאי טכני תעופתי
הכישורים הדרושים:
— ידיעה טובה בשפה העברית והאנגלית
— נסיון של שנתיים בעבודה מעשית
לפנות בכתב לת. ד. 834 תל־אביב.

לחברה ארצית לבנין
דרושים
טפסנים מעולים
לעבודה ביומית — באיזור תל אביב
לפנות בשעות העבודה טלפון 53002

דרושים לחברת שווק מזון
1) **מחסנאי ראשי**
2) **מנהל מכירות**
לפנות בכתב עם פירוט תולדות חיים והמלצות לת. ד. 211, גבעתיים

דרושה
אשה או אחות לעזרה
לאשה הרתוקה לכסא גלגלים או למיטה
(עובדת במשק הבית קיימת)
לינה במקום
לפנות בכתב לת.ד. 729 ת״א, עבור מס. 11

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:
טכנאי אלקטרוניקה בכיר בביה״ס לאלקטרוניקה בפקולטה למדעי הטבע

מכרז מס׳ 299/72
תיאור התפקיד: אחזקה ופיתוח של מיכשור אלקטרוני ומדעי לצרכי מחקר והוראה.
דרישות התפקיד: בוגר בי״ס מקצועי 4 שנתי, רצוי בוגר ביה״ס להנדסאים; רצוי 3—5 שנים בציוד ספרתי ואנלוגי.
הדרגה: ג—ב בדירוג טכנאים.

תכניתן ליח׳ בחינות כניסה במח׳ למינהל תלמידים
מכרז מס׳ 281/72
תיאור התפקיד: כתיבה הרצת תכניות מחשב לטיפול בבחינות הכניסה של האוניברסיטה כולל מחקרים על הבחינות תוך תיאום עם מערכי מחשב אחרים הנוגעים לתלמידים.
דרישות התפקיד: רצויה השכלה אקדמית; ידיעת שפות התכנות קובול ופורטרן; נסיון בתיכנות של שנה לפחות בשתי השפות; ידיעת סטטיסטיקה.
הדרגה: ג—ב בדירוג מיכון.

עוזר לנוהלים ופרסומים במח׳ למינהל תלמידים
מכרז מס׳ 280/72
תיאור התפקיד: איסוף עריכה ועדכון של תקנות ונהלים הנוגעים לתלמידים; פרסום שוטף של תקנות למינהל תלמידים, עריכה של ידיעות לתלמידים לשנתון בתיאום עם הפקולטאות; עריכה הוצאה לאור של פרסומים שונים של המח׳ למינהל תלמידים.
דרישות התפקיד: השכלה אקדמית; בוגר קורס ארגון ושיטות ונסיון של שנתיים לפחות בעבודת או״ש בתחום נהלי עבודה; נסיון בעריכת חומר בעברית; התמצאות בהבאה לדפוס.
הדרגה: ג—ב בדירוג ממ״ש.

עובד מעבדה בביה״ס לתלמידים מחו״ל
מכרז מס׳ 279/72
תיאור התפקיד: עזרה בהכנת מעבדות לתלמידים בכימיה כללית ובכימיה אי אורגנית; סיוע בהכנת דמונסטרציות להרצאות.
דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנגלית; בוגר בי״ס לעובדי מעבדה; נסיון של שנה לפחות.
הערה: יתפקד מתעמד בעל ידע בשפות נוספות, ונסיון בעבודה מעבדה עם תלמידים.
הדירוג: בהתאם לכישורי המועמד — בדירוג עובדי מעבדות.

בנאי־טייח במינהל הר־הצופים
מכרז מס׳ 298/72
תיאור התפקיד: ביצוע עבודות אחזקה והתקנות כולל: בניה הריסה, יציקה, טיח, ריצוף, תרסינה וכו׳.
דרישות התפקיד: ידיעת השפה העברית; 10 שנות לימוד, רצוי בי״ס מקצועי; נסיון של 3 שנים.
הערה: כושר גופני תקין.
הדירוג: יא—יג בדירוג האחיד.

צנר במינהל הר־הצופים
מכרז מס׳ 282/72
תיאור התפקיד: הפעלת צוות השרברבים של היחידה; אחזקת מערכות מים, ביוב הגברת מבורגת, מרותכת, אזבסט, בטון ופלסטיק; התקנת מערכות חדשות, במידת הצורך.
דרישות התפקיד: ידיעת השפה העברית רצוי אנגלית טכנית; בי״ס מקצועי 4 שנתי; נסיון של 5 שנים.
הערה: כושר לנהל צוות עובדים; ידע בהפעלת ואחזקת משאבות ואביזרי מערכות מים; נכונות לעבוד במשמרות ולקבם כוננויות.
הדרגה: ד—ג בדירוג טכנאים.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים עד תאריך 6.10.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳ . . ." (בהתאם למספר המצויין בראש המכרז המבוקש).

דרושים
★
משקיעים בענף ההובלה
★
נהגי טמיטריילרים והייברים
בתנאי שותפות
לפנות לטלפון: 03—747421
בשעות 17.00—20.00

להברה העוסקת באחזקת בתים ותיווך כללי
דרוש
איש אינטליגנטי
חרוץ בעל יוזמה בגיל 25—45
רצוי ידע בשטח ובעל רכב עם השקעה כיספית בלבד, רווח טוב לאדם המתאים, עבודה מעניינת.
לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 6110 תל־אביב ולציין מספר טלפון. סודיות מובטחת

אסיא

לאסיא מעבדות כימיות בע״מ
דרוש
מכשירן־
לאחזקת מכשירי בקרה לתעשייה כימית
רצוי בוגר בי״ס מקצועי.
נא לפנות טלפונית — 915021 או בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל מנהל המגנטון ת.ד. 1423 תל אביב.

מכרז

אוניברסיטת חיפה
תחנת יעוץ לסטודנטים
דרושים:
א. פסיכולוג קליני (אבחנה, פסיכותרפיה).
ב. פסיכולוג יועץ (יעוץ חינוכי, הכוון מקצועי).
הכישורים הדרושים: תואר מ.א. לפחות (עדיפות תינתן לבעלי תואר ד״ר). וידיעת עברית. רצוי נסיון בעבודה עם סטודנטים. נסיון בעבודת מחקר, ונסיון בפיקוח הדרכה מעשית של סטודנטים מתמחים לקראת תואר מ.א.
היקף המשרות: חצי משרה או משרה מלאה. הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.
נא לפנות בכתב, בצירוף תולדות חיים, למדור כח אדם, אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה.

למטבח פועלים בלוד
דרושים
1) עוזרים לטבח
2) פועלי/ות נקיון
תנאים טובים
אפשרות לעבודה חלקית
טלפון 962381 קו 208
מ־8.00—15.00 או בערב 245554.

לרכז הרחבת המפעל
דרושות
עובדות
לעבודות גמר האריזה
ביהח״ר „פשלון" רח׳ בן אביגדור 26 (כניסה מרחוב 62) תל־אביב, טלפון 36327.

לביה״ח לילדים „לוי" ברמלה
דרוש
מנהל כח אדם
בעל נסיון
נא לפנות לטל. 965381 בשעות 8—16.

למשרד רואה חשבון
דרושים
● בוחן מרכז
● בוחן ראשי
שעות רצופות
סודיות מובטחת
לפנות: ת.ד. 182 ת״א.

ליד.ב. שרות לאוטומציה בע״מ
דרושה
פקידה
היודעת להדפיס בסטנו
שעות העבודה 8.00 — 16.00
פרטים בטלפון 232179
רח׳ כרמיה 17 תל־אביב

לאגף מחקר ופיתוח במפעלנו בלוד
דרושים
1. **מתכנן מכני**
לתכנון ציוד אלקטרוני.
דרוש נסיון קודם של 5 שנים בעבודות ציוד אלקטרוני.
2. **פחח תעופתי**
בעל נסיון של 5 שנים בעבודות פח.
3. **פריזוריסט חרט**
בעל נסיון של 5 שנים בעבודות עיבוד שבבי.
המעונינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, לטלרד, מחלקת כח אדם, ת.ד. 50 לוד.

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: ... - מברקים: טלרד לוד - טלקס: ...

דרוש
מנהל עבודה
לנהול עבודות בנין בסביבת ת״א
לפנות: ת. ד. 2243 מספר 30.

התעשיות האוויריות הצבאיות בע״מ

למפעלנו הנמצא באופן זמני באזור בני־ברק ועובר לאזור גדרה בעוד מספר חודשים
דרושים
1. אפסנאי טכני — יוצא חיל האויר
2. כתבנית צרפתית—עברית (הדפסה בשתי השפות)
3. אורזת — בעלת השכלה יסודית
המעונינים יפנו טלפונית 7—6—785125 (פרט ליום שני)

דרושה
מזכירה בכירה
עם ידע בהדפסה וקצרנות באנגלית
נא לפנות למ. ק. ת. ד. 39300 תל־אביב.
סודיות מובטחת

אתא
חברה לטקסטיל בע״מ
דרוש
חשמלאי תעשייתי
בעל רשיון ממשלתי
לעבודה מענינת באחזקת מתקני זרם ישר וחלופין ומערכת פיקוד.
המעונין יפנה בכתב או אישית למחלקת כח אדם, לפי הכתובת: ביח״ר אתא, קרית אתא, ת.ד. 83, טלפון 04—721321.

תמנע

למכרות נחושת תמנע בע״מ
דרושים
שרברבי בנין
נגרים כלליים
צבעים
מועמדים מתאימים יפנו לראיון, אישית ביום ג׳ 26.9.72 בין השעות 08.00—13.00 בבוקר, 15.00—17.00 אחה״צ, למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, בקריה רח׳ ס (מול קול ישראל).
מועמדים שיבחרו ידרשו להתיישב באילת ושורם בדיור הנתון.

סוכנות מכוניות לים התיכון בע״מ
רחוב יצחק שדה 30, תל־אביב, טל. 9־8־39777
דרושה
כתבנית מכונת נשיונל
בעלת ותק הנסיון בעבודה ● ידע בהנהלת חשבונות — יתרון
לקביעת ראיון נא לפנות בשעות העבודה 08.00 — 16.00 למר ירוביץ.

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה דרושים
1. מהנדס פרוייקט תק״שים — תכנון התק״שים הכנת תקי ייצור ופקוח על הבצוע, הכנת הצעות ללקוחות, אפשרי מהנדס אלקט/חשמל בעל נסיון בשטה הנ״ל, שליטה טובה בשפות, רצוי קצין קשר לשעבר.
2. הנדסאי אלקטרוניקה — הנדסאי פתוח, פתוח מעגלי V.H.F. בוגר בי״ס להנדסאים, בעל נסיון של מספר שנים במעגלי ת״ג עם מוליכים למחצה.
3. טכנאי אלקטרוניקה — שיפוץ מכשירי קשר, תרגום חומר טכני מעברית לאנגלית, 2 שנות נסיון בתעשיה, רצוי יוצא מדינה אנגלוסכסית.
4. בודק סופי לציוד V.H.F. — כוון ובדיקה מכשירי קשר צבאיים בתחום V.H.F. בוגרי בי״ס מקצועי 4 שנתי, בעל נסיון באפנון F.M.
5. מחסנאי — מחסנאי לקליטת משלוחים הוי פריטים ודגימתם ואחסון ביניים של משלוחים ותיבים לעובדי משנה ולמחסני המחלקות.
6. מסגר מכשירן — הרכבות של מערכות מכניות של מכשירי קשר, בוגר בי״ס מקצועי במגמת מסגרות מכנית או מכשירנות. אחרי שרות צבאי. כדי נסיון קודם בהרכבות מכניות.
7. מסגר דגמים — בצוע עבודות מסגרות כוונות כולל עבודות פח ועבוד שבבי בסיסי, נסיון של 3—5 שנים בעבודה דומה.
נא לפנות בכתב אל ת.ד. 648 ת״א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי. נא לציין עבור מפעל האלקט׳ ואת מספר המשרה.

مكذا من الأمل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

דור כימיקלים בע"מ
מפעל המתנול
דרושים
לעבודה במעבדה
1. כימאי צעיר
2. לבורנטית או טכנאי מעבדה

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם לת.ד. 10036 חיפה
— סודיות מובטחת —

בית החולים שערי צדק ירושלים
דרושות לנו אחיות מוסמכות ואחיות מעשיות
אם את מעונינת בתפקיד עם אתגר והתקדמות... בואי לעבוד איתנו.
נא לצלצל למנהלת שרותי סיעוד גב' שולמית ויקרדו היא תשמח להפגש אתך טל. 02—225357.

דרושים
מזכירה כתבנית
ידיעה טובה בשפות עברית ואנגלית.
רצוי תושבת חולון בת-ים.
תנאים טובים למועמדת המתאימה
פקידת טלפון וקבלה
רצוי תושבת חולון בת-ים.
תנאים טובים למועמדת המתאימה
לקביעת ראיון נא להתקשר טל. 840191
תקליטי סי בי אס (ישראל) בע"מ
רח' כהן מס' 50 חולון.

לחברת השמירה דרושים
פקידה
לסניפנו בירושלים
הכישורים הדרושים:
* אחרי שירות צבאי
* כתיבה במכונה עברית

שעות העבודה: 08.00—13.00, 16.00—19.00.
—*—
לקביעת מועד לראיון, נא להתקשר לסניפנו בירושלים, טל: 6—227865
—*—
סניפים בכל הבי הארץ.
שמירה * אבטחה * חקירות
מערכות אזעקה

אתא
חברה לטקסטיל בע"מ
דרוש
מסגר מכני
עם נסיון של שלוש שנים במפעל תעשייתי
המעונין יפנה בכתב או אישית למחלקת כח אדם, לפי הכתובת: ביח"ר אתא, קרית אתא, ת.ד. 83, טלפון 04—721321.

למכרות נחושת
תמנע בע"מ
דרושים
מסגרים-רתכים
חרטים
מכשירן - ידע באלקטרוניקה
מועמדים מתאימים יפנו לראיון, אישית ביום ב' 25.9.72 בין השעות 09.00—13.00 בבוקר, 15.00—17.00 אחה"צ, למזכירות משרדי החברה בתל-אביב, הקריה רח' ס' (מול קול ישראל).
מועמדים שייבחרו יידרשו להתיישב באילת רצורה בדיור תיתן.

איסטרוניקס בע"מ
ת"א ת.ד. 21029
דרושה פקידה כתבנית
עם ידע בהדפסה באנגלית
נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים לת. ד. 21029 תל-אביב, או בטלפון 440466.

דרוש/ה מוכר/ת
לחנות הלבשה קמעונית
בעל/ת נסיון ובשרון לניהול העסק.
מקום העבודה בת-א
המעונינים יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים לת.ד. 16284 ת"א, ויציינו על המעטפה „עבור מוכר/ת"

הנדסת אוניות ותעשיה בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון של 4 שנים לפחות בהנהלת החשבונות ואדמיניסטרציה
המעונינים יפנו לקביעת ראיון לת.ד. 242 חיפה או טלפון 04—535245
סודיות מובטחת.

כיתן דימונה בע"מ
דרושים
* עוזר למחסנאי, רצוי בעל נסיון בענף ההלבשה.
* פקידת רישום, בעלת השכלה תיכונית וידיעה יסודית בהדפסה במכונת כתיבה.
* פקידה מחלקתית, בעל השכלה תיכונית וידיעת השפה הגרמנית או האנגלית.
* עובדים במחסן (למשמרת בוקר בלבד).

מקום העבודה בתל-אביב (הדר יוסף)
על המעונינים להתקשר בטלפון מס' 773132 ת"א עם מחלקת כח אדם או בכתב לת.ד. 2147 ת"א עם פרוט קורות חיים ובציון המשרה המבוקשת.

לחברה גדולה בתל-אביב
דרוש
פקיד טכני
למחלקה החשמל
עדיף טכנאי או הנדסאי חשמל
*
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף פרטים מלאים לת. ד. 1969 ת"א עבור „חשמל".

למוסד למחקר
דרוש
קצין קשר
הכשורים הדרושים: קצין קשר משוחרר צה"ל בדרגת סרן או רס"ן.
* המעונינים יפנו בצרוף תולדות חיים לת.ד. 7057 ת"א, עבור מ.ב.

למפעל תעשייתי
בסביבות בית דגון
דרושים:
פריזורסטים
בעלי נסיון וידע מקצועי
תנאי שכר טובים לבעלי מקצוע מעולים.
* המעוניינים מתבקשים לפנות טלפונית לכר ולדמן (טלפון 944421) לשם קביעת מועד לראיון.

דרושים מועמדים
בתל-אביב ובחיפה
אם אתה מעונין לעבור לשטח האלקטרוניקה ולהגיע למעמד מקצועי גבוה
אם אתה מוכן לעבור תקופת הכשרה מקצועית בשעות הערב
פנה עוד היום והזמן לראיון בתל-אביב או בחיפה.
— — — — — — — — —
לקבלת פרטים נא לגזור ולשלוח לת.ד. 26214 ת"א או לת.ד. 5142 חיפה למס' 18.
שם ___
כתובת ___
גיל ___ השכלה ___

דרושים
מסגרים מעולים
למסגרות בנין
בתנאים טובים
לפנות:
„סופר-מרים"
אזור התעשיה — יהוד,
טל.: 752547, 755464

דרושים
1. מנהל/ת חשבונות
דרגה ג'—ד'.
2. צעיר כעוזר למחלקת חלקי חילוף ולשליחויות.

לפנות אישית ל„עופר" חברה לרכב בע"מ סוכנים ראשיים של קבוצי רכב בישראל, רח' הסדנה 6, גבעת הרצל ת"א, טל' 821865

למפעלי ניר חדרה
דרושים
לעבודה בתל-אביב
1) מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון של 3 שנים
2) עוזר לתמחירן,
ידע יסודי בתמחיר או בהנהלת חשבונות.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
3) מנהל חשבונות מדופלם.

מועמדים יפנו למנהל המנגנון, ת.ד. 142 חדרה

למפעלי שמחון
למתכת
רמת-אליהו, ראשון-לציון
טלפונים: 942422, 948502
דרושים
מסגרים — רתכים — פועלי ייצור
להתקשר בשעות העבודה

לחברת
י.ב.מ.
דרוש
נציג מכירות
למחלקת מכונות משרד
באזור חיפה
הכישורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית
2. ידיעה טובה בשפה האנגלית
3. צעיר ובעל מרץ
4. תושב חיפה

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת כח אדם, י.ב.מ. ישראל בע"מ, ת. ד. 20210 תל-אביב

בית-ספר תיכון דתי חקלאי
עליה, פ"ת
דרוש מורה
לביאולוגיה חקלאית
לכתות עיוניות ורבע משרה
בוגרי הפקולטה להקלאות
יפנו להנהלת מוסד עליה פתח-תקוה רחוב הרב הרצוג, אוטובוס מס' 88 טלפון מספר 911257

„אתא"
חברה לטכסטיל
בע"מ
דרוש
פקיד כח-אדם
העובד יועסק בגיוס וקליטת עובדי ייצור ועבודות משרדיות שוטפות
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית, רצוי נסיון קודם או הכשרה עיונית.
גיל עד 30 שנה, בעל רכב פרטי.
נא לפנות בכתב לפי הכתובת: ת.ד. 83 קרית-אתא לידי מנהל המנגנון.

דרושות מועמדות
בתל-אביב ובחיפה
אם את מעונינת לעבוד בשטח השרטוט או יגרפיקה
אם את מוכנה לעבור תקופת הכשרה מקצועית בשעות הערב
תפני עוד היום והזמני לראיון בתל-אביב או בחיפה
— — — — — — — — —
לקבלת פרטים נא לגזור ולשלוח לת.ד. 26214 ת"א או לת.ד. 5142 חיפה, למס' 22.
שם ___
כתובת ___
גיל ___ השכלה ___

דרוש
מנהל שווק בכיר
לחברה גדולה בענף הפרסום דרוש מנהל שווק ומכירות אשר יהיה אחראי למכירות בהיקף של מליוני ל"י בשנה.
בעל התפקיד צריך להיות בעל נסיון בתפקידי ניהול מכירות ושווק בדרג בכיר, אף כי נסיון ספציפי בענף הפרסום אינו הכרחי.
בעל התפקיד צריך להיות אדם דינמי ובעל יוזמה ויכולת שכנוע. השכלה אקדמאית בתחומי מינהל ושווק — הכרחית.
התפקיד כולל אחריות למכירות השוטפות, ייזום פרויקטים חדשים יחד עם חברי הנהלה אחרים, קיום מגע שוטף עם בעלי תפקידים בכירים בחברות לקוחות וניהול מחלקת המכירות.
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב תוך ציון הפרטים החשובים לת.ד. 29494 תל-אביב עבור מס' 2000. מועמדים שאין להם התכונות והכישורים הנ"ל מתבקשים לא לפנות.

דרושה
קבוצה קבלנית
לעבודות בטונים
באיזור אשדוד
לפנות: טלפון 055—25980
או 03—913278

דרושים
● **מנהל מחלקת טיפול שטח**
כישורים: ידע רב בציפוי מתכות כרום-ניקל
● **עובד ביקורת איכות**
כישורים: בוגר בית ספר מקצועי עבוד שבבי 3—4 שנתי נסיון 3 שנים בעבודת ביקורת איכות.
● **חרט**
כישורים: בוגר בית ספר מקצועי 3—4 שנתי 3 שנות ותק במקצוע.
● **רתך**
כישורים: בוגר בית ספר מקצועי 3—4 שנתי 3 שנות ותק בריתוך חשמלי-ארגון.
● **מחסנאי טכני**
כישורים: ידע בנהול כרטסת מלאי הכרת כלי חתוך ידיעת שפה זרה וותק מקצועי 3 שנים לפחות.

המועמדים מתבקשים לכתוב לת.ד. 2191 ירושלים למנהל כח אדם, ולציין מעל גבי המעטפה עבור „תעשיה".

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
מודיעה
על פרסום מכרז/עתודה מק/5
של אחראים למינהל (במשרד החוץ)
תואר המשרה:
עתודה לאחראים למינהל
היחידה: משרד החוץ (בארץ / בחוץ לארץ)
הדרגה: י"א-י"ג של הדירוג האחיד
תאור התפקיד: המועמדים שיבחרו יהוו עתודה למשרות של לשכנים ואנשי מינהלה בנציגות ישראל בחו"ל.

● דרישות המשרה: השכלה תיכונית; נסיון של שלש שנים בעבודה מנהלית; ידיעה ונסיון בהנהלת חשבונות; כשר הבעה בעל פה ובכתב; כשר לניהול משא ומתן; שליטה בשפה העברית וידיעה טובה באחת השפות הבאות: צרפתית/אנגלית/ספרדית; גיל עד 38; בעלי אזרחות ישראלית (כל המשפחה); יוצאי צבא לאחר תום שרות חובה בצה"ל; מצב בריאות תקין. יועדפו מועמדים בעלי כישורים שרפיקציה יכולות לעבוד כמזכירות-כתבניות בעברית ובאחת השפות הנ"ל.

הערה: א. המועמדים שיבחרו בעקבות מבחנים בכתב ובחינה בעל פה יצאו לקורס מרוכז (בתנאי פנימיה) בירושלים לתקופה של 6—8 שבועות. המועמדים אשר יסיימו את הקורס בהצלחה יתקבלו לעבודת התמחות במשרד החוץ בירושלים.
ב. בתקופת הקורס יינתנו למשתתפים בו, כלכלה ודיור במקום וכן ישולמו להם דמי כיס החודשיים בשיעורים דלהלן:
1. משתתף רווק או נשוי בלי ילדים, כשאשתו עובדת: 350 ל"י.
2. משתתף נשוי בלי ילדים, כשאשתו אינה עובדת או רווק התומך בהוריו, אשר אילו היה בשירות המדינה זכאי היה לתוספת משפחה בשביל הורים: 525 ל"י.
3. משתתף נשוי האב לילד(ים): 700 ל"י.
ג. לעובדי המדינה המשתתפים בקורס (למעט תקופת ההתמחות המעשית) יינתנו כלכלה ודיור במקום וכן תשולם להם במשך הקורס משכורתם הרגילה בניכויים המפורטים להלן:
א. עובד בעל משפחה, כמשכורתו ב-23.235% של התקשי"ר, ניכוי של 10% מהסכום המוקצב לכלכלה במסגרת דמי האש"ל.
ב. עובד רווק — ניכוי של 40% באותו סכום.
ד. בתקופת ההתמחות שלאחר הקורס הברוכז יועסקו המועמדים שאינם עובדי מדינה, על פי חוזים מיוחדים.
ה. זכויותיהם הסוציאליות של המועמדים בתקופת ההתמחות הנתונה על ידי הממשלה, ושירות זה לא יקנה זכות לגמלאות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) תשט"ו-1955. כמו כן לא יופרש בעדם כל תשלום לקרן בטוח להבטחת זכויות לגמלה. ממשכורתם של המועמדים בתקופת ההתמחות ינוכו כל הניכויים הנהוגים מעובדים בשירות המדינה.
ו. מדמי הכיס שיקבלו המתעמלים שאינם עובדי המדינה, בתקופת הקורס, לא ינוכה כל ניכוי, והקופה זו לא תיחשב כתקופת עבודה לאיזה צורך שהוא.
ז. נציבות שירות המדינה והנהלת הקורס שומרים לעצמם את הזכות להפסיק את המשך השתתפותו בקורס של כל חניך שלא ישיג את הרמה שהוקבעה או שיתנהג בצורה שאינה הולמת עובד ציבור.
ח. המועמדים שיסיימו בהצלחה את תקופת ההתמחות יידרשו לשרת באחת מנציגויות ישראל בחו"ל.
ט. מועמד שייבחר להשתתף בקורס חייב להמציא מקופת חולים או מהרופא המטפל בו, תעודה המעידה על מצב בריאותו תתקין לשרת עובד מדינה.
י. מועד משוער לפתיחת הקורס: סוף ינואר — תחילת פברואר 1973.

הגשת בקשות בנציבות שירות המדינה הקריה ירושלים, או באחת מלשכותיה המחוזיות בתל-אביב רח' ה' מס' 5 או בחיפה בבית הממשלה, או בבאר-שבע משרד הפנים, דרך הנשיאים.

● המועד האחרון להגשת בקשות: 10.10.72 (בי בחשון תשל"ג).

דרוש
לפף מנועים
לביח"ל לחשמל
לפנות ל„גהה" אלקטרו-מכניקה קק"ל 16 קרית טבעון טל. 04-931752.

דרושה
עוזרת
לעבודת 5 שעות פעמיים בשבוע
בבית הנן, ירושלים
נא לפנות עם המלצות לטל. 02—533947

דרוש
דקורטור
מעולה
בעל 10 שנות נסיון
עם רכב
תנאים מצויינים
טלפון 729827

לרגל הרחבת המפעל
דרושות
תופרות
2, 3 מחטים
ביח"ר „משלוף" רחוב בן אביגדור 26 (הכניסה מרחוב המסגר 62) תל-אביב, טלפון 36327.

דרושות:
1. מודליסטית מנו-סה לקונפקציה
2. תופרת
תנאים טובים למתאימות. להתקשר טלפון 736679.

דרוש
מנהלן
מנוסה
לתפקיד סגן מנהל התאחדות עולים
נסיון באדמיניסטרציה ובניהול עסקים
וידיעה מלאה באנגלית ובעברית רצויים
נא לשלוח תולדות חיים לת. ד. 26101 תל-אביב

להב — שכירת מתקנים בע"מ
דרושים שומרים בגילים 60—23
מסביבות תל-אביב, ר"ג, ב"ב, פ"ת
לפנות למשרדינו בר"ג השוטרת 6 בין השעות 8.00—18.00

ת. א. מ.
תעשיה אלקטרו-מכנית בע"מ
דרושים
חשמלאים לחווט
לוחות חשמל
תנתן הכשרה למועמדים מתאימים
בדבר פרטים: נא לפנות ת.א.מ. אזור, רחוב היוגב 5, אזור התעשיה חולון טל. 849693.

התעשיה האלקטרו-אופטית
בישראל בע"מ
חברה עתירת מדע בקרית ויצמן
דרושים
● **עובד בכיר לתיאום וקידום הזמנות ייצור** (Contract Administrator)
תאור התפקיד:
* הכנת הצעות בשתוף עם גורמים טכניים ושיווקיים.
* סיוע למשא ומתן עם לקוחות. * מעקב אחר מלוי תנאי חוזים/הזמנות. * נהול דיווח שיווקי.

הכישורים הנדרשים:
ידיעה טכנית בסיסית בשטח חשמל/אלקטרוניקה; בקיאות בנוהלי אפסנאות ותמחיר; נהול התכתבות עם לקוחות בארץ ובחו"ל בעברית ובאנגלית; רצויה ידיעת שפות אירופאיות נוספות. עדיפות תינתן ליוצא צה"ל.

● **פקידת נשיונל** לחצי משרה. תושבת האזור.

תנאים מצוינים למועמדים המתאימים
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, למחלקת כח אדם, ת"ד 1165, רחובות.
— סודיות מובטחת —

למפעל באזור חדרה
דרושים:
1. **טכנאי/הנדסאי בכיר לעבודה במחלקת בקורת איכות.**
ההשכלה: טכנאי/הנדסאי מכונות או יצור מוכר. בוגר בי"ס מקצועי.
הכישורים: נסיון רב בייצור חלקים ומערכות מכניות מורכבות. ונסיון בהכנת מפרטים למתקני עזר, כתיבת נהלי עבודה, מעקב ודיווח ...
2. **מבקר איכות מכני.**
דרישות התפקיד: בקורת מוצרי מתכת והתאמתם לשרטוטים ומפרטים, תוך שמוש במכשירי מדידה מודרניים. רצוי בעל רשיון נהיגה.
כישורים דרושים: טכנאי מכונות בוגר קורס למבקרי איכות או בוגר בית ספר מקצועי במגמת מתכת. בעל נסיון מעשי בבקורת איכות.

המעונינים יפנו תוך פרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 339 חדרה, ויציינו המשרה המבוקשת.
קיימת אפשרות הסעה מחיפה ומתל-אביב.
סודיות מובטחת.

צבא הגנה לישראל

הצטרף
לשירות הקבע בצה"ל
לצה"ל דרושים מועמדים לשירות קבע במקצועות הבאים:
* בעלי מקצועות פיקוד ומשמעת
* אפסנאים ומחסנאים טכניים
* חובשים ובעלי מקצועות רפואיים
* מכונאי רכב וחשמלאי רכב
* בעלי מקצועות טכניים לחיל האויר
* נהגים לרכב מעל 4 טון

מועמדים במקצועות הנ"ל יוכלו לשלוח את התלוש המצורף לדואר צבאי 2146 עבור "קבע"
— — — גזור ושלח — — —
אל: דואר צבאי 2146 צה"ל, עבור „קבע".
הנני מעונין להקרא לראיון על מנת לברר תנאי גיוסי לשירות „קבע".
מס' אישי ___ שם ___ גיל ___
כתובת ___

מחלקת הפרסום המשטרה

לחברת בנין בחיפה
דרוש
מופאי לעגורן צריח
בעל רשיון
נא לפנות לטלפון 04—642781 04—254066

חברה מסחרית ארצית | מחפשת
לחנויות באזורים תל-אביב, ירושלים, באר-שבע, נתניה פתח-תקוה
מועמדות לקורס קופאיות
העבודה במשרה חלקית
בתקופת ההדרכה ישולם מענק כספי. נדרשת ידיעת השפה העברית, קרוא וכתוב וחשבון טוב. מועמדות מתאימות מתבקשות לכתוב בציון גיל ומצב משפחתי לת. ד. 8272, תל־אביב, עד ליום 7.10.72.

למגאסון אלקטרוניקה בע"מ
אזור התעשיה, פ"ת
דרושים
נערים לעבודה
באלקטרוניקה וחשמל
אין צורך בידע ונסיון קודם
להתקשר לקביעת ראיון בשעות העבודה
טלפון 726850, 723001

בנק זקוק
לעבודה רצופה במרכז תל-אביב
(8.00 — 15.00)
נערים ונערות
לעבודות עזר בפקידות ושליחויות
פניות מפורטות בכתב יד בציון השכלה וגיל לת.ד. 29569 תל-אביב.

לבנק גדול בת"א
דרושים/ות
עובדים/ות
לעבודה במסלקה
שעות העבודה ב־14.00 עד 21.00
המעונינים לפנות בכתב לת.ד. 1687 תל־אביב ולציין על גבי המעטפה (עבור מנגנון).

קדר
חברה להנדסה ומזוג אויר בע"מ
רח' חובבי־ציון 46 ת"א, טלפון 284261
דרושים לעבודה
* מנהל עבודה בעל נסיון למזוג אויר
* חשמלאי
* טכנאי קרור
* הנדסאי
תנאים טובים לאיש המתאים.
סודיות מובטחת

מוסד פיננסי בכל־ארצי
במרכז תל־אביב
מציע תפקיד של
מזכירה עצמאית בכירה
למנהל כללי
ליום עבודה רצוף
כישורים:
- השכלה תיכונית לפחות
- ידיעה טובה בעברית ואנגלית, כולל ניסוח עצמאי והדפסה.
- כושר ארגוני, יחסי ציבור טובים, נסיון מעשי לפחות 3 שנים.
הצעות מפורטות בכתב יד לת.ד. 36698, תל־אביב עבור מספר 51.

לבני פרינה (ישראל) בע"מ
דרושות
דחוף
- פקידה, מזכירה, כתבנית בעברית
עם נסיון של לפחות שנה, רצוי משוחררת צה"ל.
- פקידת ייצור בוגרת תיכון
משוחררת צה"ל עם ידע בפקידות.
- תופרות מנוסות
בעיקר בעלות ידע בתפירת אוברלוק.
- צעירות עירניות
מעוניינות לקורס מקצוע (תפירה)
תנאים טובים, סיכויי התקדמות מהירים.
לבר פרטים נא להתקשר טל: 30469, ירושלים בין השעות 12.00—16.00.

דרוש
מהנדס בנין
לעבודות תאום ופיקוח באזור המרכז
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות יפנו בכתב לפי הכתובת: כלל בנין והנדסה בע"מ רח' יהודה הלוי 62, תל־אביב

דרושה
מזכירה אישית
למנהל המשרד
השולטת באנגלית על בוריה
ידיעה מינימלית בשפה העברית הכרחית.
העבודה במרכז ת"א.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 6087 חיפה.

לחברת ביטוח גדולה
דרוש
עובד אחראי
למחלקת רכב (ניסוח ובדיקה)
בגיל 35—40, עם נסיון של 3 שנים לפחות.
על המעונינים לפנות לטלפון (03)54311 למר דיין.

אמישראגז
לסניפנו ברחו בדיזנגוף
דרושות
פקידות קבלת קהל
המעונינות תפנינה אישית למחלקת הסגל רחוב אחד העם 34 תל־אביב, ביום א' בין השעות 8.00—14.00.

למפעל כימי
דרוש
טכנאי/שרטט
מכונות
לפנות טלפונית 915021 או בכתב ת.ד. 1423 ת"א, למנהל המנגנון.

דרושות
דיילות
מדגימות
לחודש אוקטובר
לאזורי תל-אביב, ירושלים, חיפה, טבריה, עפולה, רחובות, אשקלון, באר-שבע, מצפה רמון, אילת
עדיפות תנתן לבעלות נסיון בגיל 20—40
לפנות אישית לביח"ר "יצהר" תל-אביב, רח' נחלת יצחק 52, או טלפונית 252444

לחברת
השמירה
דרושים
לסניפנו באשדוד
אזור א' בנין משרדים חדר 207
* שומרים
* שומרות
* אנשי אבטחה
לפנות אישית למשרדנו באשדוד
בין השעות: 08.00—18.00
*
סניפים בכל רחבי הארץ
שמירה * אבטחה * חקירות
מערכות אזעקה

עירית תל־אביב־יפו
האגף לתרבות לנוער והספורט
מדריכי נוער
דרושים
1. מדריכים לגילאים צעירים. שעות עבודה משעה 12.00 עד שעה 19.00.
2. מדריכים לגילאים בוגרים. שעות עבודה משעה 18.00 עד שעה 22.00.
3. מדריכים מקצועיים: לדרמה, גיטרות, אקורדיון, ריקודי עם־עמים, מלאכות יד.
לפנות בימים ב' או ד' בין השעות 9.00—13.00 לאגף לתרבות לנוער ולספורט בית העיריה קומה 11, כבר מלכי ישראל.

למשרד תכנון (קונסטרוקציה)
דרושים
שרטטים/ות
תנאים טובים
להתקשר בשעות הערב 776942 לקביעת ראיון

דרוש מפקח
לייצור קונסטרוקציות מתכת באיזור חיפה
(גם פנסיונר)
טלפון: 03-248743, 03-446179
רק בעלי נסיון רב

למפעל מתכת בבת-ים
דרושים
1. מסגרים שהם גם רתכים
2. מנהל עבודה בעל נסיון להפקיד אחריות
3. עוזר למחסנאי מכני
תנאים טובים למתאימים לקביעת ראיון טל. 863284

דרושה
פקידה/
כתבנית
מעולה
בעברית
רצוי גם אנגלית
לשעות 8—16
טל. 55574

לבית מלון בת"א
דרוש
מנהל אחזקה
בהצעות נא לפנות בכתב עם פרוט הנסיון והמשכורת המבוקשת לת"ד 911, תל־אביב עבור מספר 288.

לחברת "אדי לוי" בע"מ
שד' רוטשילד 42 ת"א
דרושים
1. תוכניתנים
בעלי נסיון של שנתיים לפחות.
2. נקבניות י.ב.מ.
בעלות נסיון של שנתיים לפחות.
למועמדים המתאימים יתנן שכר נאות.
לפנות טל. 622292/3/4

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת חיפה
מכרז לעורך פוסט מורטם
הכשורים הדרושים:
א) להיות מעורה בחיי הסטודנטים
ב) שליטה מוחלטת בשפה העברית וידע באנגלית
ג) מועמד בעל הכשרה ונסיון בעתונאות יעדיף
נא למסור קורות חיים לועדת המכרזים אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה עד 1.10.72 בשעה 12.00. המכרז יתקיים באותו יום בשעה 17.00 במשרד האגודה.

ביה"ס ללימודים על תיכוניים חיפה
דרושים גרפיקאים
לתפקידי הוראה — למורי ערב
בהצעות נא לפנות בכתב אל דן קרמן, מרכז המגמה לגרפיקה, ת.ד. 4131 חיפה.

דרושים
מכונאים לרכב קל
בעלי נסיון כללי
תנאי עבודה טובים
מקום העבודה באזור תל־אביב.
לפנות: הנדסת תעשיה ומנהל רח' בן־יהודה א'/211 ת"א, בין השעות 16.00—18.00.

לחברה ציבורית בתל־אביב
דרושות לעבודה במזנון
* מלצריות/מגישות
* פועלות מטבח
שעות העבודה 7—4
קיימת אפשרות לעבודה חלקית.
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב בציון פרטים אישיים לת.ד. 8272, תל־אביב, עד ליום 7.10.72.

למחלקת השרות של "גאלה"
דרושה
פקידה
* ידיעה הדוקה בשפה העברית הכרחית
* רצויה ידיעה הדפסה בשפה האנגלית
לפנות אישית למפעלי יצוא ויבוא בע"מ החשמונאים 107 ת"א, בשעות 8.00—16.00

דרושים
למוסך Ford בחיפה
* מכונאים
רכב קל
בעלי נסיון.
תנאים טובים ופרמיה
* חשמלאי
בעל נסיון
* חניכים
נא לפנות למנהל המוסך
רח' יפו 145, חיפה

דרושה
כתבנית עברית
רצויה ידיעת אנגלית
לפנות ל"פלטרנספורט" רח' אלנבי 109 תל־אביב

מושב נהלל
מחפש
מנהל חשבונות עצמאי
רצוי בעל נסיון בעבודה במושב
המעונינים יפנו לטלפון 065—66028, 065—66017

דרושה
פקידה - מרכזנית
עם נסיון
שעות העבודה מ־10.00 בבוקר עד 6 אחה"צ
בדבר פרטים נא לפנות:
אקלימט
חיפה, שדרות המגינים 39, טלפון 532102

אתא
חברה לטכסטיל בע"מ
דרוש מסיק
להפעלת דודים ומתקנים לאספקת מים, ואויר דחוס
התכונות הדרושות:
ידיעת השפה העברית
נסיון בעבודה קודמת במתקנים דומים.
המעונין יפנה בכתב או אישית למחלקת כח אדם, לפי הכתובת: ביח"ר אתא, קרית אתא, ת.ד. 83, טלפון 04—721321.

לעבודה בסיני
דרושים
* [illegible]
* כבאי
* טכנאי קשר
* מנהל חשבונות סוג ד'
בעלי הכשרה מתאימה ונסיון של 3 שנים לפחות יפנו בכתב לת.ד. 20072 תל־אביב

לחברה מבוססת בקרית־גת
דרוש
מנהל חשבונות
ראשי
*
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4252, מס' 6565.
— סודיות מובטחת —

דרושה
מרכזנית
עם הדפסה
בעברית
לפנות:
מ־14.00—18.00
טלפון 52121

דרוש
מדפיס אופסט
½ גליון איידנברג
למשמרת שניה
מ־16.00—23.00
בתנאים טובים
*
לפנות: דפוס א.ש.
נחלת יצחק 20 ת"א
טלפון 258633

לחברה מסחרית גדולה
דרושים
1) איש מכירות חוץ
2) איש מכירות בחנות
בעלי רקע טכני בענף ציוד חשמלי
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, נסיון ושכר נדרש לת. ד. 8388 יפו

למשרד טכני למזוג אויר
דרוש/ה
שרטט/ת
לפנות בכתב
לת.ד. 33314 תל־אביב

דרוש דחוף
קבלן
ליציקת יסודות בודדים במבנן בתל־אביב
טל. 248743, 446179

לגוטקס מודלס בע"מ
רח' מרדכי אנילביץ 62 תל־אביב
דרושים:
* PATTER MAKER
* עוזר לגזרן
* שליח עם וספה
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 37725

לאולמי חתונות
גדולים ומפוארים
דרושים
1. מנהל מטבח - בדרגת צ'יף
בעל נסיון בניהול מטבחים.
2. טבחים מעולים
בעלי נסיון וידע רב בבישול בכמויות גדולות.
3. עובדי נקיון
לשעות הבקר והערב.
4. מלצרים/ות
בעלי נסיון
למועמדים המתאימים תנאים טובים.
נא לפנות לטלפון 33387 ת"א
בין השעות 8.00—14.00
17.00—20.00

דרושים ספסנים מעולים
סוג א' א' וא'
לעבודה באזור תל-אביב — לוד
תנאים טובים
לפנות: ביום ראשון, שני, שלישי, משעה 5.00—7.00 אחה"צ, שד' שאול המלך 39, קומה ג' חדר 304 תל־אביב

דרושה מפעילה
למכונת הנהלת חשבונות אוליבטי
עם ידע בהנהלת חשבונות
לעבודה בשעות אחה"צ
בדבר פרטים נא לפנות
אקלימט
חיפה, שד' המגינים 39, טל. 532102

למשרד נסיעות
דרוש
שליח מבוגר
לפנות: "אוניברס"
רח' רמב"ם 17 ת"א

SDSI
ייצור וייצוא
מערכות זיכרון מתקדמות
למחשבים אלקטרוניים
דרוש משחיזן
לעבודות השחזה מדויקות בשטת עיבוד וייצור חלקי מחשבים אלקטרוניים
דרישות: שתי שנות נסיון בעבודה על מכונות כלים ומשחזות מדויקות
אתגר מקצועי ותנאים טובים לאדם המתאים
SCIENTIFIC DATA SYSTEMS ISRAEL LTD.
ת.ד. 5101 חיפה טל. 667947

לעבודות נירוסטה
דרושים
• מסגרים • פחחים
• מלטשים • מתלמדים
בתנאים טובים
לפנות נירוסט-כל בע"מ
בני־ברק, רח' פרצי כלא עכו 1
(בנין ארגמן לשעבר) טל: 788706

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
במחלקה לעלית ילדים ונוער נתפנתה משרת:
מרכזת לשכת
ראש המחלקה
מקום העבודה: תל־אביב
הכישורים הנדרשים:
1. יכולת ריכוז פעולת משרד.
2. שליטה מלאה בשפות אנגלית ועברית, ויכולת הדפסה בשפות אלו.
3. נסיון קודם בריכוז המשרד בקבלת הכתבות בשפות אנגלית ועברית.
4. ידיעת כתבנות אנגלית — יתרון.
הצעת המועמדות נא להגיש עד לתאריך 29.9.72 אל מחלקה לעלית ילדים ונוער — ת.ד. 92 ירושלים, ולציין על המעטפה "מרכזת לשכה".

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון
משרה פנויה 79/72
מרכזת לשכת מנהל המחלקה
מקום העבודה: ירושלים
תיאור העבודה: ריכוז עבודות המזכירות בלשכת מנהל המחלקה.
הכישורים הדרושים:
1. ידיעת השפות עברית ואנגלית.
2. השכלה תיכונית.
3. נסיון בעבודת מזכירות.
הדרגה המוצעת: בהתאם לכשורי המועמדת.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 10.10.72.
הצעות מועמדות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת.ד. 92 ירושלים
[illegible] בכל משרדינו בארץ

אלביט
מחשבים בע"מ
A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION
דרושים
* מזכירה/כתבנית
בעלת 3 שנות נסיון לפחות.
* פקידה־כתבנית עברית
עם ידע בהדפסת אנגלית.
* עובד לשליחויות ועזרה בהנהלת חשבונות
נער או חייל משוחרר. רצוי עם קטנוע.
לפנות בצירוף קורות חיים מפורטים, לת.ד. 5390 חיפה, לאגף כח אדם, או לטלפון 522211, קו פנימי 33.

לחברת הפצה בחיפה
דרוש
מפיץ ראשי
לטפול בעניני הפצה ואדמיניסטרציה
נא לפנות בצרוף פרטים ונסיון אישי לת.ד. 18078 בת"א

לחברה תעשיתית
דרוש
מנהל חשבונות צעיר
רצוי בעל נסיון בי.ב.מ.
נא לפנות בצרוף פרטים אישיים לת.ד. 18078 ת"א

مكتوب من الأمل

هكذا من الأصل

הכנות אחרונות לקראת החג: בדיקה קפדנית של ענפי־הדס

מכתבים למערכת הארץ

ההיסטוריון כמסיק לקחים

במדור המכתבים למערכת התפרסמו כמה מכתבי תגובה למסתו של פרופ' י. טלמון „הכוח יענה את הכל ?" („הארץ" 8.9).

התקפות־נגד אלה היו צפויות. בגוף מסתו הארוכה משיב פרופ' טלמון מראש תשובות ממצות לכל אחת ואחת כהשגות הרבות שמגייסים מתנגדיו.

אין היסטוריון צריך להתוות תכנית פעולה מדינית, כי אין תפקידו כשל זה של פוליטיקאי פעיל. אך עליו להצביע על לקחים שנצברו מהתנהגותן של מדינות, קבוצות ויחידים בשלבי העבר וההווה ולהסיק את המסקנות המתבקשות על אף השוני בין מקרה למקרה. אם אין כל אפשרות להפקת לקח, אין הצדקה להיסטוריה כמדע.

אף לא אחד מכותבי המכתבים אינו סותר את שפע הוכחותיו של פרופ' טלמון מתוך קורות המאה שלנו, שמהן מתברר באופן חד־משמעי כי בהפעלה כוח לבד לא היה די, וכי השגיאות הפוליטיות הוכיחו עצמן כקטלניות זמן לא רב לאחר מכן. פרופ' טלמון מדגיש לא אחת כי אין לוותר בשום פנים על התעצמותו של צה"ל — ככוח מרתיע: הכשקה הברורה המתבקשת בניתוחו הינה הצורך — לגבי כל העמים, לכרות התנאים השונים — כבהינונה בקביעת מדיניות כדי למנוע משגים גורליים.

לכרוה הצער יש בכתבי התגובה גם סילופים או אי־הבנות. באחד מהם נאמר, לבביל, כי פרופ' טלמון „מצדד אזהנו בבורה אחת עם מדינות אירופיות גדולות כמו גרמניה או פולין, שרצו להרחיב את גבולותיהן על חשבון השכנים". פרופ' טלמון מביא דוגמאות של נסיונות הרחבה על בסיס של זכויות היסטוריות מבוססות, וכוחן היחסי של חלק ניכר מהמדינות המוזכרות נפל בהרבה מכוחה של מדינת ישראל כיום (כגון יוון ופולין אחרי מלחמת העולם הראשונה).

רוב טענות הכותבים מתייחסות לאירגוני החבלה בלבד, למרות שברור כי כוחם הפוליטי הממשי נמצא בירידה מתמדת וכי מעשיהם האיומים מסמלים את פירפורי השנאה והיאוש שלהם. איש לא חולק על כך כי לא יהיה מנוס מלהשיב להם אפילו במטבעם הם, אך מכאן ועד לקביעת יעדים ועקרונות פוליטיים רחוקה הדרך. לקראת דרך זו מציע פרופ' טלמון להצטייד בתבונה, בחוש מידה, בקור רוח ובראיית הנולד.

כ. שפי
קרית ביאליק

✶

מאמרו המלומד והגדוש סתירות של פרופ' יעקב טלמון „הכוח יענה את הכל ?" („הארץ" 8.9) אינו עומד לדעתי בביקורת העובדות.

בעיצומה של מלחמת העצמאות ולאורך כל שנות קיומנו הממלכתי היה הכוח יסוד עמידתנו מול אויבינו הרוצים להשמידנו.

כמובן — לא על כוח לבדו יחיה העם.

דוד ענבי
קרית־אונו

פרס התירוץ הגרוע

במוסף „הארץ" מ־8.9 כתב יואל מרקוס סוף על „פרסי השנה". לרשימה הכוללת בטור זה ברצוני להוסיף כעת עוד מועמד לקראת השנה החדשה: פרס התירוץ הגרוע ביותר מגיע ללא ספק לחבר הכנסת זבולון המר, בגין מכתבו למערכת („הארץ" 17.9):

אם רצה ח"כ המר, כדבריו, „לברר את היקף תחולת חוק החסינות", היה יכול לעשות זאת בעזרת ארכיון הכנסת, הכולל — כמובן — לא רק את הנוסח המלא של כל החוקים שאושרו על ידי הכנסת, אלא גם (בדברי הכנסת) את הנוסח המלא של הויכוחים בעדות ובמליאה שקדמו לקבלת החוקים, והמשמשים לעתים כראיות השובה של כוונת המחוקק לגבי החוקים שאושרו. גם לקצין הכנסת, שאליו פנה מר המר, היתה פתוחה אותה דרך לבירור.

עצם פניית קצין הכנסת „לשם בירור תחולת החוק" אל השופט שלפניו צריכה להתברר התלונה שהוגשה ע"י המשטרה נגד הנהג מעידה כאלף עדים על כוונתם האמיתית של חבר הכנסת המר וקצין הכנסת. ־גבאשה..לתמיהתו של ח"כ על כך „שהנושא הגיע לדיון בביהמ"ש לתעבורה יזון שלא בקשתו כלל" — הרי הדבר מזכיר את הבדיחה על היהודי בגולה שסיפר כי גוי אחד רצה להכותו. „ומנין לך שאמנם רצה ?" שאלו אותו ידידיו, והיהודי השיב: „אם לא היה רוצה בכך, הרי לא היה מכה אותי".

מיכאל גבימש
חיפה

מניעת כפילות על הבמה

ב„הארץ" מ־7.9 הופיעה ידיעה תחת הכותרת „מתנגדים להבאת שני תיאטרונים דוברי גרמנית להופעה בתאריכים הימים". אתאפק בציון העובדות העיקריות:

המועצה אישרה את הבאת תיאטרון „סורנה" מבוויץ ב־8.6.1971 להאריך סוף דצמבר 1971 אך האמרגן קלכן גינזבורג לא התחשב באישור ולא הביא את התיאטרון באותו מועד.

מר גינזבורג הגיש שוב ב־24.1.1972 בקשה להביא את התיאטרון „סורנה" בדצמבר 1972. לפני המועצה היתה בקשה עם חוזה החתום מאמרגן אחר להבאת תיאטרון מברלין, גם את עמו סורנה, לאותו תאריך.

המועצה היתה סבורה, והיא גם סבורה היום, שאין להביא שני תיאטרונים, הנושאים את השם „סורנה", בשפה גרמנית, בעת ובעונה אחת. על מנת להחליט למי מהאמרגנים יינתן האישור הזמינה המועצה את מר גינזבורג פעמיים לשמוע את טענותיו אבל מר גינזבורג לא הופיע פעמיים וגם לא טרח להודיע על אי־הופעתו. בינתיים החליטה המועצה לאשר את הבאת התיאטרון מברלין לאמרגן האחר שהיה צריך לחכות זמן רב עד הדיון על בקשת גינזבורג.

ד"ר י. מכמן מרקמן
יו"ר המועצה
המייעצת להבאת אמנים

להביע תנחומים לירדן

לאור הדברים הכנים והאמיצים של המלך חוסיין לאחר הטבח במינכן, כשלא רק גינה את המעשה ללא סייג אלא הביע תנחומים למשפחות השכולות „של האויב", מותר שהבשלה או מי משריה לא מצאו לנכון להביע צער על 18 ההרוגים ו־17 הפצועים בכפר הירדני בעת הקרב האווירי עם הסורים.

גם הרמטכ"ל, כשהופיע בטלוויזיה וטען שהטילים שנפלו על הכפר היו של הסורים, לא מצא לנכון להביע צער על שנפגע „צד שלישי" שלא היה לו חלק בקרב.

אריה גלבלום
תל־אביב

מכתבים המתפרסמים במדור זה עשויים להופיע בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולים של חוסר מקום. יש לשלוח מכתב ברור, רצוי במכונת כתיבה, ברווחים גדולים בין השורות ועל צדו האחד של הנייר בלבד. עדיפות וניתנן למכתבים קצרים. מכתבים בעילום־שם או בשם בדוי לא יתפרסמו, ורק במקרים יוצאים מן הכלל יודפסו מכתבים שכותבם יישמר במערכת. אין „הארץ" מחזיר מכתבים, ואין הוא מאשר את קבלתם או דחייתם.

שילוט בתל־אביב

במבואות ת"א הוצבו לאחרונה שלטים, להכוונת הנוהגים ברכב למסלול המתאים. האותיות הדקיקות נראו מן הסתם די גדולות לצייר השלטים, שעה שעבד כבסמוך מכחול מן השלט. אולם הנוהגים במהירות של עד 50 קמ"ש לשעה הרוצים לקלוט את הכתוב, חייבים להיעצר לפני השלט או להאט כמעט עד כדי עצירה.

בוודאי שלא זאת היתה כוונתו של הוגה הרעיון ויש לתקן את הדבר.

דן שניר
חולון

מה גרם להתפטרות

בהקשר לידיעה שהופיעה ב„הארץ" מ־13.9 ברצוני לקבוע, כי לא אי־אימון ביו"ר גרם להתפטרות: כועדת אשר.

שמעון אלמן
תל־אביב

ראיתי שמעתי

גשרים ובחירות

חברת נתיבי איילון מתכננת בשביל עירית תל־אביב (במימון משרד התחבורה) הקמת כמה גשרים להקלת התנועה מעל כביש חיפה השוקק, שיוקמו ויחנכו ערב הבחירות בשנה הבאה. הגשר הראשון יוקם בצומת שדרות רוקח, כעל כביש חיפה. הזמן דוחק והמלאכה כה ברובה עד שחברת איילון מוותרת על עריכת מיכרז להקמת הגשר, העשוי לעלות לפחות כמיליון ל"י.

בסוף אוגוסט פנתה נתיבי איילון למספר חברות בבקשה להציע מחירים בשביל הפרויקט האמור. בטרם הספיקו מקבלי הפניות להשיב על הבקשה, נודע להן כי מתכנן בלגי, העובד בשביל נתיבי איילון ורשם פטנט לזכותו, קבע כי יש לייבא מחברות מסוימות בחו"ל חלקים ניכרים מן הגשר שאי אפשר לייצרם בישראל. גם החברות שפנתה אליהן נתיבי איילון לקבלת הצעות, אך לא המתינה לתשובות, קשורות בחברות־ייצרניות בחו"ל — אך המתכנן הבלגי (בהסכמת נתיבי איילון) העדיף את הבחירה השרירותית. חלק מן הייצור ייעשה בישראל, אך את חלקי הפלדה העיקריים יביאו כנראה מבלגיה. ההרכבה תהיה בארץ.

יונים במקום טלפון

הנהלת מלון פאן־אמריקן בבת־ים מתלוננת על מחסור בקווי טלפון הדרושים לתיפעול המלון. ביום ה' שעבר פירסמה מודעה ב„הארץ" המבקשת — בניכה של אירוניה — מהציבור למכור לה יוני דואר לצורך הקשר בין המלון לעולם החיצוני. החל משעות הבוקר צלצל הטלפון היחיד שבמלון ללא הפוגה: רבים טילפנו והציעו למכור למלון יונים מאולפות.

לפי גירסה אחת, הציעה גם הנהלת משרד התקשורת — מתוך רוגז על המודעה — למכור למלון 50 יונים שבהן השתמשו לא מכבר לחנוכת ההנהגת התיקשורת ללוויינים בעמק האלה...

שיניהם של האוסטרלים

איתן שני כותב לי: באוסטרליה רבו הלוקים בשיניהם. כ־70% מהבוגרים וכ־60 אחוז מהנבים באוסטרליה לוקים במחלות החניכים ורבים מעל גיל 30 מאבדים את שיניהם כתוצאה מכך.

סיבות הדבר — בראש וראשונה אכילה מופרזת של ממתקים. עוד סיבה: מי השתיה הם מי גשמים שנעצרים באגמים ומי נהרות, שחסרים יסודות המחזקים את האמאיל המצפה את השניים.

החל בהוספת פלוריד למי השתיה לחיזוק האמיל של השיניים ולהקטנת רקבונן. אך בציבור, ביחוד בציבור השמרן, קיימת התנגדות לשימוש בפלוריד בטל דעות דקומות, ביניהן... הפלוריד עלול לקלקל את טעמה של הבירה.

רז'ן

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

מחזור שני בליגה בצל אירועי הגביע

הפועל ת"א — בדרבי עירוני נגד בית"ר ✶ הפועל ירושלים — למבחן יוקרה בנתניה

מאת סופר „ספורט הארץ"

משחקי חצי הגמר על גביע המדינה הוהירו שלושה שתי קבוצות צמרת הליגה ושתי קבוצות מאוכזבות, שנכשלו בשבוע האחרונה שלפני הקרב המכריע ב־26 בספטמבר. הגם שאין להקיש אולי מהתוצאות שהושגו לגבי הצפוי מחר בליגה, אין ספק שבבית"ר או בעקיפין תורה להן השלכה כלשהי על כמה ממשחקי המחזור הלאומי השני.

כמו בפתיחות הליגה לפני שבוע, הוברר גם בחצי גמר הגביע, כי ראשית העונה „תפסה" את רוב הקבוצות בכושר לא מושבע. השאלה היא רק, אם יצליחו היריבים גם השבת משחק אישי, סגור וזהיר, בתגמה לצבור נקודות חיוניות, או שכמה מהם יעיזו יותר ויחפשו דרך גם כדי להשביע את אוהדיהם קצת, נחת מבחינה איכותית — אחרי פגרת הקיץ הארוכה.

בחזרה לבלומפילד

מבין ארבע הקבוצות שיופיעו מחר בבלומפילד, יהיה מעניין לעקוב במיוחד אחרי נסיון ההתאוששות של מכבי תל־אביב — בעקבות הדחתו מהגביע על ידי הפועל ירושלים בסידרת בעיטות־11 (6:7) מכבי לא שיחק כאלוף גם לפני שבת, כאשר נפרד בקרית חיים ב־1:1 מהפועל חיפה. מחר תצפה לו (ב־1.30) הקבוצה השאפתנית של שמשון, שפתחה את העונה במתח רב, תוך רצון בולט „לשכוח" את חולשתה אשתקד. עוד תיקו, או הפסד, יטלטלו את מכבי הרחק מאד מהפיסגה.

הפועל תל־אביב שאב עידוד כפול תוך שבוע: בנצחון בזק (0:3) על מכבי פתח־תקוה בליגה, ועליה לגמר הגביע על חשבון מכבי חיפה (1:2). בשני המשחקים בלט שינוי קל באופי משחקו של הפועל, אך בפרוס הדרבי העירוני נגד בית"ר (ב־3.30) לא ברור, אם יספיקו לחימה ותנופה בלבד כדי להכניע את היריב העיקש — בעיקר משום שגם בית"ר מתבסס על תכונות אלה.

20 אלף צופים יבואו לבלומפילד כדי להוכח, באיזו מידה תעלה התיאוריה בקנה אחד עם המציאות. מה שברור הוא, כי 180 דקות מתוחות ודאי צפויות לקהל.

דרבי גם בפתח־תקוה

הפועל באר־שבע, שפתח בנצחון ביתי מכריע על מכבי נתניה (0:3), עלול להיעצר מחר במשחק החוץ שלו נגד בית"ר ירושלים, שתהיה זו הופעתו השניה ברציפות בימק"א. סגן אלוף אשתקד, הפעם בהדרכת עמנואל שפר, אינו נכשל בדרך כלל במבצרו — אם כי חניכיו החדשים של אלי פוקס מבאר שבע ודאי ינסו להפריך סברה זו.

במגרשו הקטן בגבעת־גיל עשוי הכח רמת גן להמשיך במסע הצלחותיו, הגם שעליו להתכונן לפריצת מערך סגור ומתוכנן היטב של הפועל חיפה, שוודאי יהיה שבע רצון מתיקו נגדו. שקול מאד יהיה כנראה הקרב בכפר סבא, בין אלוף התיקו המקומי למכבי יפו — שתי קבוצות שלא יסתכנו בהפסד, ויעדיפו התבססות על הצורך.

אחרי הפסקה של עונה אחת בלבד — שוב דרבי עירוני בפתח תקוה. מכבי החל את דרכו החדשה בלאומית בצורה אומללה, בשלושה שערי חובה בדקות הסיום. הוא למד את הלקח המר וישתדל לנצל את כושרו הבינוני של הפועל, כדי להשיג נקודה ראשונה. גם הפועל עשוי, כנראה, להסתפק בזה.

הפינאליסט — בנתניה

הפועל מרמורק, גם הוא עדיין ללא נקודה, יצא למבחן לאומי שני — הפעם בחיפה נגד מכבי המקומי. החיפאים נשרו מהגביע, אחרי שהפסידו לפני שבוע גם בליגה, וסביר שיתאמצו לנצל את נסיונם העדיף כדי להשיג נצחון בכורה בעונה זו.

שלושה ימים לפני הופעתם הראשונה בגמר גביע המדינה, צפוי מחר לכדורגלני הפועל ירושלים משחק מתוח בנתניה, נגד מכבי המקומי, שיעשה כל מאמץ כדי לטשטש את אותות כשלונו בבאר שבע בשבת שעברה. מרדכי שפיגלר — המתכונן לבכורה שלו בליגה הצרפתית בשבוע הבא — הותיר חלל רציני בנתניה, אבל הקבוצה חייבת להתחיל לשחק כהלכה בלעדיו, לפני שיהיה מאוחר מדי. מחר יוברר, כנראה, אם אמנם החולה מסתגלת להיעדרו של מנהיגה ושחקן־המפתח שלה במשך שנים כה רבות.

טבלת הליגה הלאומית

	קבוצה	משחקים	שערים	נקודות
1.	הפועל תל־אביב	1	0—3	2
—	הפועל באר־שבע	1	0—3	2
3.	שמשון תל־אביב	1	1—3	2
4.	הכח רמת־גן	1	0—2	2
—	מכבי יפו	1	0—2	2
6.	בית"ר ירושלים	1	0—1	2
7.	בית"ר תל־אביב	1	1—1	1
—	הפועל כפר־סבא	1	1—1	1
—	הפועל חיפה	1	1—1	1
—	מכבי תל־אביב	1	1—1	1
11.	הפועל פתח־תקוה	1	1—0	0
12.	הפועל ירושלים	1	2—0	0
—	הפועל מרמורק	1	2—0	0
14.	מכבי חיפה	1	3—1	0
15.	מכבי פתח־תקוה	1	3—0	0
—	מכבי נתניה	1	3—0	0

שפיגלר השקיף מהיציע על משחק התיקו של קבוצתו הצרפתית

יקיים ביום ג' את משחקו הראשון בליגה

פאריס, 21 (שירות „ספורט הארץ"). קבוצתו של מרדכי שפיגלר, פ.ק. פאריס, סיימה ביום ד' בערב בתיקו 1:1 במשחק ליגה ביתי עם ואלנסיין ומצבה בטבלה לא השתנה לאחר המחזור השביעי: מקום 17 מתוך 20 הקבוצות. לזכות פאריס 7 נקודות בלבד ויחס השערים שלה שלילי — 13:7.

שפיגלר עצמו עדיין לא השתתף במשחק וכפי שנמסר, יקיים את הופעת הבכורה שלו בצרפת ביום ג', נגד ריימס.

נאנסי ניצחה את האלופה, מארסיי (0:1), ובאותה תוצאה גברו ראן על ריימס, רד־סטאר על סדאן וליון על אז'אסיו. במשחק רב־שערים גברה נאנט על סושו 3:4, בעוד שבסטיה וסס. אטיין נפרדו בתיקו 3:3.

הצמרת: 1) אנז'ה 13 נק', 2) ניס ומארסיי 11 כ"א, 4) סס. אטיין, נאנט וניס 9 כ"א.

מנשנגלאדבאך — המבורג 1:3

בון, 21 (ע"צ). קבוצת בורוסיה מנשנגלאדבאך, בה משחק הישראלי שמואל רוזנטל, ניצחה בהאמבורג את הקבוצה המקומית — בה משחק אובה זילר — בשיעור 1:3. היה זה נצחונה השני הרצוף של מנשנגלאדבאך עם פתיחת משחקי הליגה המערב־גרמנית.

האלופה באיירן מינכן, הצועדת בראש לפני מנשנגלדבאך — עם אותו מספר נקודות — נצחה על פגרשה את הורדר ברמן 1:2.

יתר התוצאות: בוכום — הרטה ברלין 1:2, שטוטגארט — דואיסבורג 0:1, האנובר — פרנקפורט 1:2, קיקרס אופנבאך — בראונשווייג 0:1, קייזרסלאוטרן — שאלקה 0:2, פורטונה דיסלדורף — ווּפּרטל 1:2, קלן — רוט־וייס אוברהאוזן 1:3.

הפתעה בגביע אירופה

ואלטה, 21 (ע"ר). אלופת הכדורגל המקומית פלוריאנה מאלטה הולידה כאן אחת מן ההפתעות הגדולות במשחקי גביע אירופה, כשניצחה את פרנצווארוש מבודאפשט 0:1, משער שהובקע בדקה השניה על ידי לואיס ארפה.

בגביע העולמי:

פינלנד — רומניה 1:1

הלסינקי, 21 (ע"צ וע"ר). במשחק על הגביע העולמי בכדורגל נפרדו כאן בתיקו 1:1 (0:0) נבחרות פינלנד ורומניה.

רק 5500 צופים חזו במשחק, בו הבקיע בינוויילר לרומניה ופאמגן לפינלנד.

לאחר נצחונו המוחץ על פטרסון

קליי: אני מצפה לקרב גומלין עם פרייזאר

רופא הזירה הפסיק את הקרב בסיבוב השביעי

ניו־יורק, 21 (ע"ר וע"צ). הקרב המסקרן באיגרוף, בין שני אלופי העולם לשעבר במשקל כבד, הסתיים כאן הלילה בנצחונו של קאסיוס קליי בנוק־אאוט טכני בסיבוב השביעי על פלויד פטרסון.

פטרסון בן ה־37 המבוגר כשבע שנים מקליי (ששקל 13.6 ק"ג יותר מיריבו), נאלץ להפסיק את הקרב בתום הסיבוב השביעי, עקב נפיחות חזקה מעל עינו השמאלית, ששתתה דם. הקרב נועד ל־12 סיבובים, אולם רופא הזירה, ד"ר הרי קליימן, החליט לאחר הבדיקה, כי פטרסון אינו כשיר להמשיך.

בחמשת הסיבובים הראשונים הפגין יכולת מצוינת, כך שקהל הצופים במדיסון סקוואר גארדן נהנה מקרב נהדר בין השניים, לפני שפתח קליי במהלומות עזות בפניו של פטרסון וניסה מדי פעם להשכיבו לקרשים, אך הדבר לא עלה בידו.

יותר מ־17 אלף צופים חזו בקרב המרתק. ההכנסה ממכירת כרטיסים היתה 512,361 דולר.

פטרסון על סף פרישה

ההפסד יחיש, כנראה, את פרישתו של פטרסון מהזירה, לאחר קריירה ארוכה. הוא היה היחיד שנטל פעמיים את התואר העולמי, וכן היה אלוף העולם הצעיר (21) ביותר במשקל כבד. פטרסון פרש קודם לכן מהזירה לאחר שספג נוק־אאוט מסוני ליסטון ב־1962 וב־1963.

קליי ופטרסון נפגשו לפני שבע שנים בלאס־ווגאס ואז ניצח הראשון בנוק־אאוט בסיבוב ה־12. היה זה נצחונו ה־39 של קליי, שנוצח רק פעם אחת (על ידי פרייזאר), בעוד שפטרסון נוצח בשמונה קרבות ופעם סיים בתיקו, מתוך 55 הקרבות שניהל.

לאחר נצחונו רואיין קליי על ידי יותר מ־200 כתבים ואמר: „אני מוכן עתה להיפגש עם ג'ו פרייזאר בקרב גומלין על הכתר העולמי".

ביוקאנאן הכניע את אורטיז

לפני המיפגש בין קליי לפטרסון התמודדו שני אלופי העולם לשעבר במשקל קל, בקרב בו הכניע הסקוטי קאן ביוקאנאן את הפורטוריקאי קרלוס אורטיז בנוק־אאוט טכני בסיבוב השישי.

אורטיז בן ה־36 אמר ליריבו הסקוטי בסוף הסיבוב השישי, כי „מספיק לי", ולא התייצב לסיבוב השביעי עם צלצול הפעמון.

ביוקאנאן הפסיד את תוארו העולמי ב־26 ביוני לרוברטו דוראן כי היה זה הקרב האחרון שלו.

הפועל ר"ג ולוד ינסו להכשיל את הפועל חדרה ובני־יהודה

במחזור השני בליגות א' בכדורגל

מאת סופר „ספורט הארץ"

באווירה של גישושים הדדיים יתקיים מחר משחקי המחזור השני בליגה א' בכדורגל, בו תחל אולי להתבהר התמונה המסקרנת בשני המחוזות: מי ומי יהיו הקבוצות שיתמקמו בראש־החץ במאבק על הכרטיס הלאומי.

גם במחזור השני יתמקד העניין סביב שני היורדים, שפתחו את הופעתם בליגת המישנה בנצחונות. הפועל חדרה — אחת מחמש הקבוצות שלא ספגה שער בשבת הפתיחה — יארח את הפועל רמת־גן, שנאבק אשתקד זמן מה על כרטיס העליה. יהיה זה מבחן קשה יותר מזה, שבו ניצחו החדרתים בשבת שעברה את מתנה־יהודה (0:3). אולי יהיה בכוחו לרמוז אם אמנם מוכנים החדרתים למאבק הארוך שנועד להחזירם לפיסגה, או שמא לא יהיו בעלי נשימה ארוכה.

יתר משחקי מחוז הצפון: הפועל מתנה־יהודה — הפועל נתליאל, הפועל טירת־הכרמל — הפועל קרית־שמונה, הפועל טבריה — הפועל עכו, הפועל צפת — מכבי הרצליה, הפועל מגדל־העמק — הפועל גבעת־חיים, הפועל הרצליה — הפועל בני־נצרת, הפועל נהריה — בית"ר נתניה.

חולון מצפה להתפתחות

במחוז הדרום נראה כי התמונה מורכבת יותר, ולפחות לאחר המחזור הראשון דומה כי יותר משניים־שלושה יריבים חולמים על הליגה הלאומית.

היורדים מלאומית, בני־יהודה, שזכו בשבת הבכורה שלהם בליגה א' בנצחון קשה ובלתי משכנע על הפועל בת־ים (1:2), יוצאים מחר למשחק חוץ קשה נגד הפועל בלוד. מכבי שעריים, שפתח את העונה ברגל שמאל (רק תיקו ברמלה עם

בביתו את הרושם בהתמודדות עם הפועל בת־ים. הפועל חולון, שכבר צבר את 2 הנקודות הראשונות (למרות שהוא מצפה בכליון עיניים להתפתחות מעודדת שינויים בפרשת מרמורק), ינסה לנצל את מגרשו הביתי, כדי להוסיף מחר 2 נקודות למאזנו בתום מיפגשו עם הפועל אילת.

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל דימונה — הפועל רמלה, הפועל אשדוד — הפועל ראשון־לציון, מכבי רמת־עמידר — הפועל באר־יעקב, הפועל יהוד — הפועל קרית־אונו, בית"ר רמלה — הפועל בית־שמש.

בליגה לכדוריד

במשחקי הליגה הלאומית בכדוריד, שהיו אמש לאתמול, הושגו התוצאות הבאות: הפועל הרצליה — כפר מנחם 17:23; מכבי ר"ג — הפועל רחובות 9:17; מכבי ראשל"צ — הפועל ראשל"צ 16:20; מכבי הצפון — הפועל קרית מוצקין 13:18; הפועל ר"ג — מכבי ארזים ר"ג 11:24; הפועל חולון — הפועל פ"ת 17:17. הפועל, שעלה כליגה ב'), ינסה לתקן

בן־רימון הושעה מהפועל ירושלים

בגלל סירובו להשתתף בחצי גמר הגביע

מאת גדעון אלון, סופר „ספורט הארץ" בירושלים

אגודת הפועל ירושלים החליטה אתמול להרחיק את כוכב הקבוצה אלי בן־רימון מכל פעילות, כיוון שסירב להשתתף שלשום במשחק חצי הגמר על גביע המדינה נגד מכבי תל־אביב. כן הוחלט לאסור על בן־רימון ליטול חלק באימוני הקבוצה עד להודעה חדשה.

חבר הנהלת הקבוצה מסר, כי בן־רימון תובע תשלום חד פעמי של 20 אלף ל"י בעד המשך פעילותו בקבוצה, אולם אין כל כוונה לנהל אתו מו"מ בנושא זה, כיוון שלפני שנתיים קיבל בן־רימון תשלומים גבוהים מראש לשלוש שנים, ואף הפקיד שטרות תמורת הכסף שקיבל. כמו"כ עזרה לו האגודה בסידורו הכלכלי, כשהילוותה לו כספים לרכישת חנות. לדבריו, התחייב הכדורגלן שלא להעלות כל דרישות עד תום שלוש השנים.

בן־רימון לא יטול מחר חלק במשחק הליגה נגד מכבי נתניה, וקיים ספק רב לגבי שיתופו במשחק הגמר על גביע המדינה נגד הפועל תל־אביב ביום ג'.

כן נודע, כי ההנהלה תעמוד בהבטחתה והפריש חלק מהכנסותיה, במשחק חצי הגמר שלשום, לשחקנים. נראה, כי כל שחקן יקבל מענק בשיעור של 250 עד 300 ל"י.

לחנה ויעקב אלמוס
מזל טוב
להולדת הבן הבכור
פקידי „הארץ"

עדנה וזוהר בן־אשר
שמחים להודיע על הולדת בתם
הילה
אחות לאמיר
נכדה
לנחה ומאיר שולמן
רות ומשה בן־אשר ז"ל
בת־ים, 20.9.72.

לאחינו וגיסתנו
מרים ומשה ז'ודף
ברכות מקרב לב
להולדת הנכדה הבכורה
ולהורים **רינה וצבי ז'ודף**
להולדת הבת הבכורה
מאחלים:
יוסף ז'ודף
אייזיק פינשטיין ומשפחתו
נפתלי זילברשטיין ומשפחתו
יעקב זילברשטיין ומשפחתו

פרוות דולינגר בע"מ
יצואן מוסמך
תל־אביב, רח' פרישמן 18 (פנה בן־יהודה), טלפון 226181
חזרה מאירופה
עם דגמים חדשים
פרוות מאיכות מעולה
ומחלקה מיוחדת לשינויים
לכל לקוחותינו — מועדים לשמחה

הסדר־שלום — הנשק היעיל נגד הטירור

שאלת הטרור איננה יורדת מסדר יומנו. רק ימים ספורים לאחר מינכן באו בריסל ולונדון.

אין ספק שיש קודם כל להסיק את מלוא המסקנות מכל המחדלים הבטחוניים בתחום זה ולפעול מתוך עירנות בטחונית מירבית.

אין ספק שיש לגייס את דעת הקהל בעולם נגד הטרור.

אבל כל אלה אינם תגובה מוחצת נגד הטרור — וגם לא תגובות שרשרת צבאיות, אשר איש איננו יכול להעריך את תוצאותיהן הסופיות והפוגעות, לדעת כל, גם באזרחים חפים מפשע.

המהלומה המוחצת נגד ארגוני הטרור היא רק הסדר שלום בין ישראל ובין מדינות ערב. הסדר כזה יבודד אותם בתוך הצבוריות הערבית ובתוך דעת הקהל העולמית.

לכן אנו שוללים את הודעותיו של שר החוץ ששאלת הטרור דוחה את שאלת השלום למקום השני. להפך: מדיניות גמישה, מדיניות המעדיפה את השלום על השטחים ולא מדיניות נוקשה של עובדות מוגמרות — היא המעדכה הממשית ביותר נגד הטרור. לכן — אנו דורשים בימים אלה גם עירנות בטחונית וגם יוזמת שלום ישראלית — ממשית ודינאמית.

ברית השמאל
הציוני הסוציאליסטי העצמאי

עוד יותר טוב...
למכירה בפתח־תקוה
(איזור כפר גנים)
דירות פאר
3—4—5 חדרים
ברחוב הרב ראובן כץ 8
ברחוב הרב ראובן כץ 13
ברחוב לוחמי הגיטאות 10
ברחוב טרומפלדור 55 — נמכר
✶ במימון מעוטי דירות
✶ סביבה שקטה
✶ מעלית אוטומטית לשבת
✶ בניה מעולה
✶ הסקה וחימום מים מרכזי
✶ מגרשי חניה
✶ אנטנה מרכזית לטלויזיה
✶ מגרשי משחקים לילדים
✶ בריכת שחיה לילדים
הצעה עוד יותר טובה
של
„מראות נוף"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
רח' חובבי ציון 7, טל. 03-907182, פתח־תקוה

רשות הגנים הלאומיים
אתר שבטה נפתח מחדש
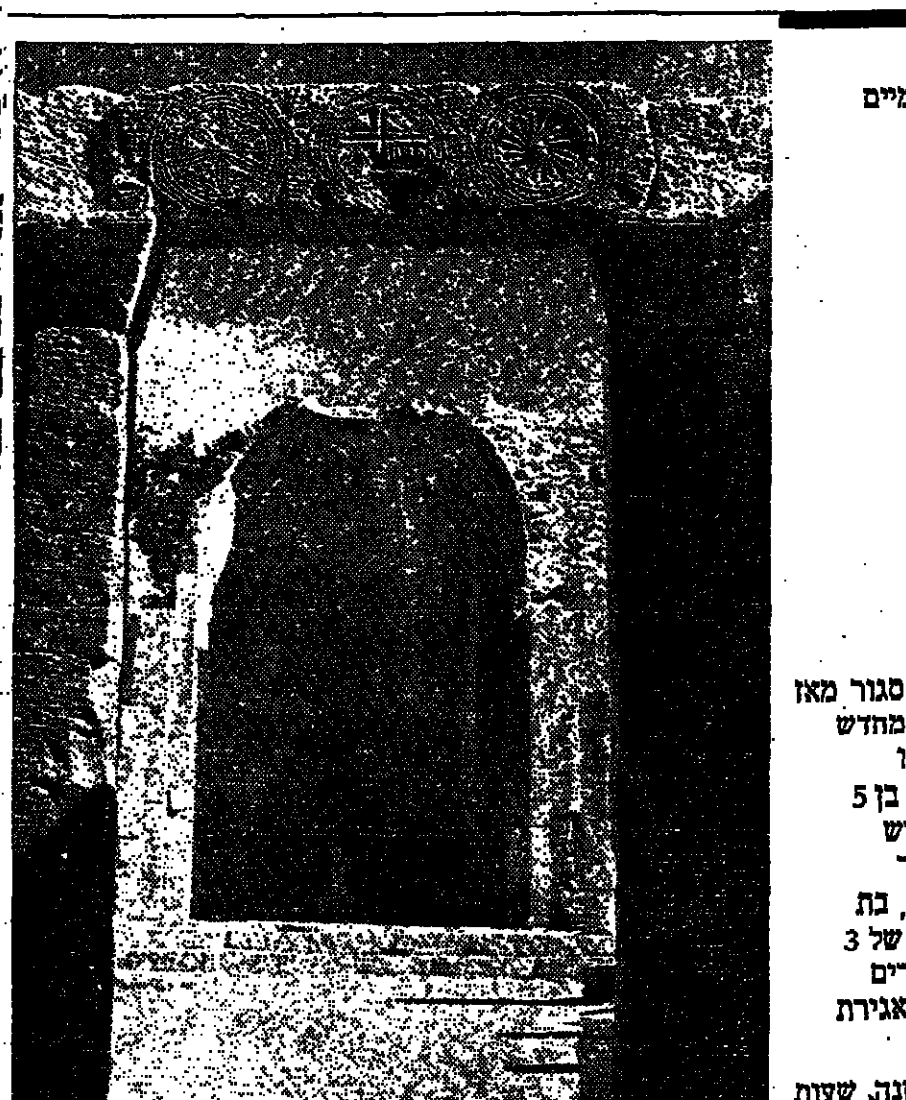
הגן הלאומי שבטה, שהיה סגור מאז מלחמת ששת הימים, נפתח מחדש למבקרים, לאחר שנערכו בו שיפוצים ונסלל כביש גישה בן 5 ק"מ, המסתעף מזרחה מכביש באר־שבע ניצנה. בקרו בעיר הנבאטית ביזנטית העתיקה, בת 2000 השנים, שבה שרידים של 3 כנסיות מפוארות, בתי מגורים ורחובות, מערכת מיוחדת לאגירת מים, ומימצאים רבים.
האתר פתוח בכל ימות השנה, שעות הביקור: 0800—1600.